BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
32
8 I
21
FONDO

P. Nicolai Fisini ad simpliciter usum 1833

DE
SCRIPTORIBVS
ECCLESIASTICIS
LIBER VNVS.

CVM ADIVNCTIS INDICIBVS VNDECIM,
& breui Chronologia ab Orbe condito vſque
ad annum M. DC. XII.

ROBERTO CARD.
BELLARMINO E SOCIE-
TATE IESV AVCTORE.

Editio recognita, & ab Autore ipſo auctior facta.

LVGDVNI,
Sumptibus Horatij Cardon.

M. DC. XIII.
SVPERIORVM PERMISSV.

Ex dono Horatij Cardon

P. Nicolai Sisini ad simpliciter usum 1833

PRÆFATIO AD LECTOREM.

ANTE annos circiter quadraginta, cùm me ad Sacram Theologiam in Scholis explicandam compararem: in lectionem veterum Scriptorũ non indiligenter incubui; tum vt eorum doctrinam haurirem, tum vt legitima & vera eorum opera à falſis & ſuppoſititijs ſepararem. Itaque ſcripſi libellum de Scriptoribus Eccleſiaſticis, addita cenſura, qua notabam, quæ illorum opera eſſent certa, quæ dubia, quæ manifeſtè ſuppoſititia. Hic meus liber, me partim neſciente, partim etiam nolente, & prohibente, ad manus multorum deuenit. Quare ne

fortè poſt obitum meum in lucem edatur imperfectus, & mutilus, vt ſolent eiuſmodi libri frequenter emitti; eum in hac mea vltima ætate recognoui, expoliui, & auxi, atque in lucem dare conſtitui, vt vel communi vtilitati deſeruiat, vel ſaltem inemẽdatus & imperfectus neminem offendat. Propoſitum autem mihi in hoc opere fuit, non omnes omnino Scriptores in Catalogum redigere: ſed eos tantùm, qui de rebus Eccleſiaſticis quoquo modo tractant. Itaque Scriptores Ethnici, & qui de rebus tantùm profanis, aut etiam honeſtiſsimis quidem, ſed politicis, & humanis agunt, quales ſunt legum Ciuilium Tractatores, Philoſophi, Medici, Oratores, Poetæ, Hiſtorici, Mathematici, locum in hoc Catalogo non habebunt. Ac ne omnes quidem Scriptores Eccleſiaſtici ad meum Catalogum pertinebunt, ſed illi ſolùm, quorum opera adhuc ſuperſunt. Plurimi enim ſunt Scriptores optimi, quorum opera perierunt. Quos auctores poterit lector apud ſanctum Hieronymum, Euſebium, Gennadium, ſanctum Iſidorum, Photium, Honorium, Sigebertum, ac Trithemium, facilè reperire. Denique non omnes Scriptores Eccleſiaſtici, quorum libri extant, in Ca-

in Catalogo meo ponentur: ſed ij tantùm qui ab anno milleſimo quingenteſimo ante Chriſti aduentum, vſque ad annum Chriſti milleſimum quingenteſimum, ideſt, à Moſe primo Scriptore Eccleſiaſtico vſque ad noſtrum ſeculum, ſapientiæ Eccleſiaſticæ laude floruerunt. Omiſi enim Scriptores noſtri ſeculi, non quòd nulli, aut pauci, aut obſcuri ſint; ſed quòd penè innumerabiles ſint, & ſatis noti hominibus doctis; & quòd nulli ſint libri, quòd ſciam, illis falsò ſuppoſiti: ob quorum diſcretionem à legitimis & germanis, hunc laborem præcipuè ego ſuſcepi. Si quis tamen cupiat hos etiam auctores cognoſcere, habet Antonium Poſſeuinum noſtrum, qui in ſuo apparatu Sacro tribus tomis diſtincto, Scriptores penè omnes, veteres, & recentiores, per alphabeti ordinem enumerauit. Quia verò in hoc Catologo ſolius temporis rationem habui, & miſcui Theologos cum Iuris Canonici peritis; & hiſtoricos Eccleſiaſticos cum Oratoribus, & Poëtis ſacris: propterea ad maiorem lectorum commoditatem, ſubieci Indices decem, præter Indicem Alphabeticum, qui ad initium operis ponitur. In primo Indice erunt Explanatores ſacræ Scripturæ.

 In ſe-

R. D. D. THOMÆ DE MES-CHATIN-LA FAYE,
huius libri imprimendi facultas.

THOMAS DE MESCHATIN-LA FAYE, Comes, Canonicus & Cameratius Eccleſiæ Lugdunenſis, & Vicarius Generalis in Archiepiſcopatu Lugdunenſi: Opus quod inſcribitur, *De Scriptoribus Eccleſiaſticis Liber vnus, Auctore* ROBERTO CARD. BELLARMINO *E Societate Ieſu*, vt in lucem edatur, facultatem concedo. Lugduni vigeſima die Auguſti 1613.

MESCHATIN-LA FAYE.

INDEX SCRIPTORVM Alphabeticus.

A

Abdias Propheta, pag. 9
Abdias Babylonius, 36
Achaiæ presbyteri, 36
Adam Goddamus, 215
Adelmannus, 162
Addo Propheta, 6
Ado Viennenſis, 156
Adrianus VI. 244
Æneas Gazæus, 123
Æneas Syluius, 229
Ægidius Romanus, 206
Aggæus Propheta, 14
Ahias Propheta, 6
Aimoinus, 156
Albertus Krantzius, 241
Albertus Magnus, 198
Albinus Alcuinus, 148
Albericus Bergomenſis, 216
Alexander de Hales, 196
Alexander de Imola, 236
Algerus Scholaſticus, 174
Alphonſus Vargas, 220
Alphonſus Tonſtatus, 228
Amalarius Treuirenſis, 150
Ambroſius Ansbertus, 157
Ambroſ. Camaldulenſis, 237
Ambroſius Catharinus, 248
S. Ambroſ. Mediolanenſis, 75
Amos Propheta, 9
Ammonius Alexandrinus, 46
Amphilochius, 83
Anaſtaſius Bibliothecarius, 155
Anaſtaſius Nicenus, 140
Anaſtaſius Sinaita, 132
Andreas Barbatius, 231
Andreas Cæſarienſis, 72
Angelomus, 153
Angelus de Clauaſio, 237
S. Anſelmus Canthuarienſis, 164
Anſelmus Laudunenſis, 167
Anſelmus Lucenſis, 164
Anthelmus, 140
Antiochus, 136
S. Antonius Abbas, 57
Antonius Andreæ, 211
Antonius Bonfinius, 240
S. Antonius de Padua, 193
Antonius de Butrio, 222
S. Antoninus Florentinus, 229
Antonius Meliſſa, 146
Apollinarius, 70
Apponius, 149
Aratus, 132
Ariſteas, 18
Arnobius Afer 54
Arnobius alter, 122
Arnoldus Abbas, 188
Aſteſanus, 215
S. Athanaſius, 58
Athenagoras, 39
S. Auguſtinus Hipponenſis, 97
Auguſtinus de Ancona, 209
Auguſtinus de Roma, 225
Auitus Alcimus, 130

** Aurelius

Aurelius Prudentius, 93
Aurelius Caſſiodorus, 131
Auſonius, 109

B

BAldus, 221
Baptiſta Mantuanus, 251
Baptiſta Platina, 236
Baptiſta Trouamala, 237
Barlaamus, 210
Bartholomæus Piſanus, 216
Baruch Propheta, 13
S. Baſilius Magnus, 71
Beda Venerabilis, 141
Berengoſius, 138
S. Bernardinus, 226
S. Bernardus, 175
Berno Augienſis, 159
Bertoldus, 168
Beſſarion Cardinalis, 233
Blondus Flauius, 228
Boetius Seuerinus, 130
S. Bonauentura, 202
Bonifacius Moguntinus, 146
Bruno Carthuſianus, 169
Burchardus, 159

C

CÆſarius Arelatenſis, 127
Cerealis Maſſilienſis, 124
Chriſtianus Druthmarus, 153
Chromatius, 94
Claudianus Viennen. 117
Claudius Scotus, 149
Clemens Alexand. 42
S. Clemens Romanus, 30
Conradus Vrſpergenſis, 192
Conradus Koellim, 245
S. Cornelius Papa, 47
Conſtantinus Magnus, 56
S. Cyprianus Carthag. 48
Cyprianus Benetus, 238
S. Cyrillus Alexand. 112
S. Cyrillus Hieroſolym. 70

D

DAcius Mediolanenſis, 133
S. Damaſus Papa, 74
Daniel Propheta, 13
Dauid Rex, & Propheta, 5
Diadochus, 92
Didymus Alexand. 69
Dinus Mugellanus, 209
Dionyſius Alexand. 52
S. Dionyſius Areopagita, 34
Dionyſius Carthuſianus, 235
Dionyſius Exiguus, 130
Dominicus Iacobatius, 243
Dominicus à Soto, 247
Dorotheus Archimandrita, 92
Dorotheus Tyrius, 54
Durandus de S. Portiano, 211

E

EBerardus, 210
Edmundus Cantuar. 195
Egeſippus, 39
Eginarthus, 147
Eliachim, 16
Eligius, 138
Ennodius, 128
Ephrem, 70
S. Epiphanius, 74
Eſaias Abbas, 138
Eſaias Propheta, 7
Eſdras, 17
Euagrius Scholaſticus, 134
Eucherius, 116
Eugippius, 129

Eulogius

S. Eulogius Martyr. 152
Euſebius Cæſarienſis, 56
Euſebius Emeſenus, 116
Euthymius Zigabenus, 171
Ezechiel Propheta, 13

F

FAuſtinus Diaconus 74
Fauſtus Regienſis, 123
Felinus Sandeus, 241
Ferrandus Diaconus, 129
Finus Hadrianus, 238
Flauius Blondus, 228
Franciſcus Lychetus, 244
Franciſcus Ferrarienſis, 243
Franciſcus Mayronis, 212
Franciſcus Petrarcha, 218
Franciſcus Titelmannus, 245
Franciſcus Victoria, 247
Franciſcus Zabarella, 222
Freculphus, 151
Frodoardus, 159
Fulbertus Carnoten. 159
S. Fulgentius, 128

G

GAbriel Biel, 238
Gad Propheta, 5
Gaudentius, 93
Gelaſius Cyzicenus, 126
Gelaſius Papa, 125
Gennadius Maſſilienſis, 124
Georgius, ſiue Gennadius Scholarius, 233
Georgius Cedrenus, 163
Germanus Conſtantinop. 141
Gilda Sapiens, 126
Glaber Rodulphus, 160
Gofridus Vindocinenſis, 171
Gothefridus Viterbien. 182
Gratianus, 184
S. Gregorius Bæticus, 69
Gregorius de Arimino, 217
S. Gregor. Nazianzenus, 70
S. Gregorius Nyſſenus, 80
S. Gregorius Papa. I. 135
S. Gregorius Papa. II. 140
S. Gregorius Papa. VII. 162
S. Gregorius Thaumaturgus, 46
S. Gregorius Turonicus, 134
Gregor. Protoſyncellus, 233
Guido Archidiaconus, 206
Guido Carmelita, 215
Guido Papa, 198
Guitmundus Auerſan. 163
Gulielmus Antiſiodoren. 194
Gulielmus Durantes, 206
Gulielmus Neubrugen. 190
Gulielmus Ockam, 212
Gulielmus Pariſienſis, 194
Gulielmus Tyrius, 189
Guntherus Monachus, 192

H

HAbachuc Propheta, 11
Hadrian. Papa I. 146
Hadrianus Papa VI. 244
Hatligarius Cameracen. 150
Haymo Alberſtat. 153
Hector Boetius, 243
Helinandus, 192
Helmoldus, 189
Herman, ſiue Paſtor, 28
Hermannus Contractus, 160
Henricus de Gandauo, 208
Henricus Harphius, 236
Henricus de Haſſia, 220
Henricus de Kalteiſen, 226
Henricus Oſtienſis, 198
Henricus Stero, 205
Henricus Suſo, 216

Henricus Vtidonenſis, 184
Herueus Brito, 211
Hieremias Propheta, 11
S. Hieronymus Stridonien. 83
Hilarius Arelatenſis, 120
S. Hilarius Pictauienſis, 67
Hincmarus Remenſis, 155
Hildebertus Turonen. 174
S. Hildephonſus Toletanus, 139
Hilduinus, 151
S. Hippolytus Martyr, 43
Honorius Auguſtudun. 193
Hugo de S.Caro, 196
Hugo de S.Victore, 180
Hugo Etherianus, 188
Humbertus Card. 161
Humbertus ord.præd. 196

I

S. Iacobus Apoſtolus, 25
Iacobus Almainus, 244
Iacobus Philippus Berg. 240
Iacobus Sanazarius, 243
Iacobus à Vitriaco, 195
Iacobus de Valentia, 238
Iacobus Latomus, 248
Iacobus Vvimphelingius, 242
Idacius Clarus, 80
Idiota, 157
Ieſus Sirac, 18
S. Ignatius Martyr, 33
S. Ildephonſus Tolet. 139
Ingulphus, 169
Innocentius Tertius, 191
Innocentius Quartus, 195
Innocentius Quintus, 205
Ioachimus Abbas, 190
S. Ioannes Apoſtolus, 24
Ioannes Andreas, 215
Ioannes Bachonius, 216
Ioannes Baſſolius, 231
Ioannes Caſſianus, 118
S. Ioannes Chryſoſtomus, 94
Ioannes Capreolus, 222
Ioannes Calderinus, 216
Ioannes Climacus, 133
Ioannes Curopalates, 163
S. Ioannes Damaſcenus, 144
Ioannes de Anania, 226
Ioan.Franciſcus Picus, 243
Ioannes Diaconus, 155
Ioannes Cochlæus, 247
Ioannes de Capiſtrano, 227
Ioannes de Imola, 225
Ioannes Driedo, 248
Ioan.de Turrecremata, 232
Ioannes Duns Scotus, 209
Ioannes Eckius, 245
Ioannes Faber, 246
Ioannes Gerſon, 224
Ioannes Hircanus, 19
Ioannes Hieroſolym. 91
Ioannes Maior, 244
Ioannes Maxentius, 129
Ioannes Moſchus, 136
Ioannes Nauclerus, 241
Ioannes Pariſienſis, 208
Ioannes Polemar, 227
Ioannes Picus, 238
Ioannes Roffenſis, 245
Ioannes Raguſinus, 226
Ioannes Ruſbrochius, 221
Ioannes Tabienſis, 243
Ioannes Taulerus, 220
Ioannes Trithemius, 242
Ioannes Sareſberienſis, 188
Ioannes Villanus, 214
Ioannes Zonaras, 172
Iob Propheta, 2
Ioel Propheta, 8
Ionas Propheta, 10
Ionas Aurelianen. 150
Ionas S.Columbani, 136

Ioſephus Hebræus, 20
Ioſephus Methonenſis, 233
I oſue Dux Hebræorum 4
S. Irenæus Martyr, 40
Iſaias Propheta, 7
Iſichius, 135
S. Iſidorus Hiſpalenſis, 136
Iſidorus Peluſiotes, 119
S. Iudas Apoſtolus, 27
Iulius Africanus, 43
Iulius Firmicus, 65
Iulianus Pomerius, 124
S. Iulianus Toletanus, 139
Iunilius, 132
Iuo Carnotenſis, 169
S. Iuſtinus Martyr, 37
S. Iuſtus Orgelitanus, 132
Iuuencus Preſbyter. 57

L

LActantius Firmianus, 55
Lambertus Schaphnaburg, 168
Landulphus Carthuſ. 215
Lanfrancus, 162
Laonicus Chalcondyla, 231
Laurentius Iuſtinian. 231
S. Leo Papa Primus, 119
S. Leo Papa Nonus, 160
Leo Sapiens Imp. 157
Leo Oſtienſis, 170
Leontius Byzantinus, 131
Leontius alius, 136
Liberatus Archidiac. 134
S. Linus Papa, 30
S. Lucas Euangeliſta, 28
S. Lucianus Martyr, 112
Lucifer Caralitanus, 65
Ludgerus, 149
Luitprandus, 158
Lupoldus, 215

M

MAcharius Senior, 58
Malachias Prophe. 14
Manuel Caleca, 220
Marcus Ant. Sabellicus, 240
S. Marcus Euangeliſta, 27
Marcus Eremita, 157
Marcellinus Comes, 129
Marcellinus Preſbyter, 141
Mardochæus, 17
Marius Victorinus, 66
Marianus Scotus, 169
Martialis Lemouicen. 35
Marſilius ab Ingen, 238
Marſilius Ficinus, 239
Martinus Bracaren. 133
Martinus Polonus, 197
Martinus Nauarrus, 249
S. Matthæus Apoſtolus, 25
Matthæus Palmerius, 232
Matthæus Pariſ. 196
Matthias Palmerius, 232
S. Maximus Confeſſor, 108
S. Maximus Martyr, 138
Melito Sardenſis 38
S. Methodius Martyr, 54
Michæas Propheta, 10
Micrologus, 168
Minutius Felix, 42
Monaldus, 213
Moſes Barcepha, 159
Moyſes Propheta, 1

N

NAhum Propheta, 11
Nathan Propheta, 5
Nehemias 17
Nicephorus Calliſtus, 210
S. Nicephorus Conſtantin. 148
Nicephorus Gregoras, 214

Nicetas Choniates, 192
Nicetas Dauid, 155
Nicolaus Abbas Panor. 228
Nicolaus Cabaſilas, 217
Nicolaus de Cuſa, 234
Nicolaus Gorram, 219
Nicolaus de Lira, 215
Nicolaus Papa I. 154
Nilus Abbas, 120
Nithardus. 151

O

OEcumenius, 168
Olympiodorus, 168
S. Optatus Mileuitanus, 69
Oreſieſis Abbas, 58
Origenes, 43
Oſeas Propheta, 7
Otho Friſingenſis. 187

P

S. Pachomius, 57
Pacianus, 69
Pacificus, 237
Palladius, 92
Paſchaſius Diaconus, 127
Paſchaſius Rathbertus, 149
Paulinus Aquileienſis, 147
S. Paulinus Nolanus, 110
S. Paulus Apoſtolus, 24
Paulus Burgenſis, 225
Paulus Diaconus, 147
Paulus Middelburgius, 241
Paulus Oroſius, 112
Pelagius Aluarus, 213
S. Petrus Apoſtolus, 22
Petrus Aureolus, 210
Petrus ab Ancharano, 222
Petrus ab Alliaco, 223
Petrus Bleſenſis, 188
Petrus Cluniacenſis, 179
Petrus Bertrandus, 214
Petrus Chryſologus, 119
Petrus Comeſtor, 187
Petrus Damiani, 161
Petrus Diaconus, 128
Petrus Lombardus, 186
Petrus Paludanus, 214
Petrus Tarantaſienſis, 205
Philo Carpathius, 75
Philo Iudæus, 19
Philaſtrius, 80
Photius Conſtantinop. 154
S. Polycarpus Martyr, 34
Pomerius, 124
Pontius Diaconus, 51
Primaſius, 132
Prochorus, 29
Proclus Conſtantinop. 115
Procopius Gazæus, 133
S. Proſper Aquitanus, 121
Prudentius. 93

R

Rabanus Maurus, 152
Radulphus Flauiacen. 158
Raymundus Lullius, 207
S. Raymundus de Pennaforti, 193
Remigius Antiſiodoren. 156
Rhegino Abbas, 158
Richardus Armachanus, 218
Richardus de Mediauilla, 208
Richardus Victorinus, 182
Robertus Gaguinus, 240
Robertus Holkot, 217
Robertus Sorbona, 198
Rogerius de Houeden, 190
Ruffinus Aquileienſis, 92

Rupertus

Rupertus à Ruſſia, 206
Rupertus Tuitienſis, 172

S

SAlomon Rex, 6
Salonius, 122
Saluianus, 122
Samuel Propheta, 5
Samuel Marrochianus, 170
Sebadius, 69
Sedulius, 112
Serapion, 65
Seuerianus, 97
Seuerus Sulpitius, 111
Sidonius Apollinaris, 117
Sigebertus, 170
Simon de Caſſia, 216
Simeon Metaphraſtes, 154
S. Simeon Stilites, 120
Siffridus Presbyter, 210
S. Sixtus Papa II. 48
Sixtus Papa III. 118
Socrates, 118
Sophonias Propheta, 12
Sophronius, 135
Sozomenus, 118
Stephanus Eduenſis, 158
Strabus Fuldenſis, 152
Syluester Prieras, 244
Syneſius Ptolemaidis, 109

T

TAtianus, 39
Tertullianus, 40
Theodoretus, 114
S. Theodorus Studites, 150
Theodorus de Raithu, 122
Theodorus Balſamon, 190
Theodulphus, 152
Theophylactus, 163
Theophilus Alexandrinus, 91
S. Theophilus Antiochenus, 39
Theorianus, 187
S. Thomas Aquinas, 200
Thomas Cantapraten. 199
Thomas de Argentina, 217
Thomas de Kempis, 235
Thomas Morus, 246
Thomas de Vio Caiet. 242
Thomas Valdenſis, 224
Titus Boſtrenus, 70
Tobias. 15

V

VDalricus de Argentina, 205
Venantius Fortunatus, 134
Vernerus Veſphalus, 237
Victor Africanus, 66
Victor Capuanus, 131
Victor Vticenſis, 124
Victorinus Pictauionen. 53
Vigilius, 127
Vincentius Bellouacen. 197
S. Vincentius Ferrerius, 222
Vincentius Lirinenſis, 118
Vſuardus Monachus, 148
Vvalfridus Strabo, 153
Vvitichindus, 158
Vvillelmus Malmesberienſis, 184

Z

ZAcharias Chryſopolit. 170
Zacharias Propheta, 14
S. Zeno Veronenſis, 52

Sunt omnes ſcriptores quingenti tres.

FINIS.

DE SCRIPTORIBVS ECCLESIASTICIS TESTAMENTI VETERIS.

De Moſe. *Anno mundi* 2483.

MOSES Propheta ſanctiſſimus & vetuſtiſſimus, & primus inter Scriptores Eccleſiaſticos, natus eſt, ſecundùm meum computum, anno bis milleſimo quadringenteſimo tertio, ab initio Mundi. Vixit annis centum viginti. Anno octogeſimo vitæ ſuæ ſuſcepit iuſſu Dei Principatum Hebræorum,ideſt,anno mundi 2483.obiit anno mundi 2523.Scripſit Pentateuchum, ideſt,quinque volumina: quorum nomina ab Hebræis ſumuntur à primis verbis librorum.

Itaque primum vocant Bereſcit, ideſt,In principio.

Secundum, Ve elle ſemot,ideſt, Hæc ſunt nomina.

Tertium Vaicra,ideſt, Vocauit autem.

Quartum, Vaiedabber, ideſt, Locutúſque eſt.

Quintum,Elle addebarim,ideſt,Hæc ſunt verba.

Græci & Latini denominant hos libros à materia; de qua agitur in principio libri, & quidem primum librum vocant Geneſim, quia initio ſcribitur generatio cæli, & terræ, & reliquarum rerum creatarum.

Exodum vocant librum ſecundum, quia initio deſcribitur egreſſio filiorum Iſrael de Ægypto. Exodus enim egreſſum ſignificat.

Tertium vocant Leuiticum, quoniam in eo deſcribitur officium

Leuitarum circa tabernaculum, ſacrificia, & alia id genus.

Quartum vocant Numeros, quoniam initio libri numeratur multitudo filiorum Iſrael per tribus & familias ſuas.

Quintum vocant Deuteronomium, quaſi ſecundam legem, quoniam in eo repetitur & explanatur lex Domini data in Monte Sina.

Ex his libris intelligi poteſt, Moſem fuiſſe virum doctiſſimum, non ſolùm in omni ſapientia Ægyptiorum, vt dicitur à ſancto Stephano, Act.7. ſed etiam in arte Hiſtorica, Poëtica, Oratoria, Morali, & Theologica. Scribit enim Hiſtoriam, Genealogias, & res geſtas Patriarcharum, ab orbe condito vſque ad exitum filiorum Iſrael de Ægypto, ideſt, ab initio temporum vſque ad annum bis milleſimum quadringenteſimum octogeſimum tertium, imo etiam vſque ad obitum ſuum, ideſt, vſque ad annum bis milleſimum quingenteſimum viceſimum tertium. Quæ autem poſt mortē ipſius Moſis ſcribuntur in extremo capite Deuteronomij, addita ſunt, vel à Ioſue, vel ab Eſdra, vel ab alio aliquo Propheta.

Quòd etiam Poeta inſignis fuerit Moſes, teſtantur duo cantica ipſius, alterum, Exod. 15. alterum, Deuteronom. 32. De arte ipſius Oratoria teſtatur Oratio, quam ſcribit ſub nomine Iudæ ad Ioſeph. Gen. 44. & alia ipſius Moſis ad Deum. Num.14. & exhortationes, vel reprehenſiones, ad populum. De ſcientia Morali, & peritia legum condendarum, non tam proprio ingenio quàm inſpiratione diuina, teſtis eſt magna pars Exodi, Leuitici, & Deuteronomij. Denique de myſteriis Theologiæ, ſub figura Arcæ fœderis, & veſtium ſacerdotalium, & totius tabernaculi, teſtis Philo Hebræus, qui has allegorias ſubtiliſſimè explanauit.

Scripſerunt vitam Moſis Philo ex Iudæis, & Gregorius Nyſſenus ex Chriſtianis. Tribuuntur Moſi pſalmi vndecim à ſancto Hieronymo, & aliis: ſed probabiliorem exiſtimaui ſententiam ſancti Auguſtini, & aliorum, qui totum pſalterium Dauidis eſſe volunt. De quare ſcripſi in præfatione Pſalmorum.

De Iob.

IOb, ad miraculum vſque ſanctus, & doctus, ante Moſem vixit. Nam ex ſententia Græcorum, & multorum Latinorum, fuit tertius ab Eſau, & quintus ab Abraham. Moſes autem fuit quartus à Iacob, & ſextus ab Abraham. Sed ex ſententia Hebræorum, & ſancti Hieronymi in quæſtionibus Hebraicis, Iob non deſcendit ab Eſau, ſed à Nachor fratre Abrahæ: & fuit tertius à Nachor fratre Abrahæ, ac per hoc multo antiquior Moſe. Quod etiam ex ætate colligitur. Iob enim vixit centum quadraginta annis poſt plagas, vt dicitur in fine libri, & antea vixerat multos annos, cùm ſeptem filios & tres filias genuiſſet. Quare non malè ſanctus Iſidorus in lib. de vita & morte Patrum cap. 24. ſcribit, Iob vixiſſe

xiſſe 248. annos, ad quam ætatem Moſis tempore nemo perueniebat. Mihi ſententia ſancti Hieronymi ſemper viſa eſt probabilior, tum propter diſtantiam ætatis, vt diximus: tum quia pronepos ille Eſau, non dicitur Iob, ſed Iobab, vt notum eſt ex Gen.cap. 36. quo nomine nunquam vocatur Iob, neque in libro Iob, neque apud Ezechielem cap.14. neque Tobię primo, neque Iacobi quinto, in quibus ſolis locis fit mẽtio ſancti Iob. Ac vt magis appareat differentia: ſciendum, ſanctum Iob, ita ſcribi Hebraicè איוב pronepotem autem Eſau, ita ſcribi יובב vbi differentia eſt in ipſis radicalibus literis. Quod autem aliqui reſpondent, literam aleph, aliquando excidere, & nomina ſæpe contrahi; non magni momenti eſt. Nam literæ radicales non ſolent excidere: & ſi, Iob, eſſet nomen contractum, aliquando legeretur integrum in libro, vbi paſſim nominatur: nuſquam autem legitur, niſi Iob.

At contra obiicitur argumentum ex editione 70. Interpretum. Habetur enim in ea editione appendix ad finem libri Iob, in qua dicitur, Iobum fuiſſe de filiis Eſau, & quintum ab Abraham. Sed ea appendix non videtur de textu 70. ſed ab aliquo addita: alioqui non ita libere à ſancto Hieronymo reiiceretur. Sed quicquid de hoc ſit, auctorem libri Iob ſanctus Iſidorus lib. 6. Originum cap. 2. ſcribit fuiſſe Moſem, aut ipſum Iob, aut alium ex Prophetis. Et quidem non pauci contendunt, auctorem libri fuiſſe Iob; ſed non pauciores volunt fuiſſe Moſem.

Mihi vtraque ſententia videtur vera, ſi ita dicamus, ab ipſo Iob fuiſſe annotatas res eius geſtas lingua Arabica: ſed à Moſe fuiſſe poſtea ex volumine Iob compoſitum librum, quem nunc habemus lingua Hebraica, addito principio; & fine, ideſt, additis illis verbis, [Vir erat in terra Hus, nomine Iob, ſimplex & rectus, & timens Deum, & recedens à malo;] & ad finem addita morte ipſius.

Quòd autem liber, qui nunc extat, ſit Moſis potiùs quàm Iob; ideo mihi perſuadeo, quia & Hebræi doctores ita ſentiunt, & rationes non contemnendæ pro hac ſententia poſſunt adferri.

Primùm enim ſi Iob eſſet auctor libri, qui nunc extat, primus ſcriptor ſacer eſſet Iob, non Moſes. Iam enim ex ætate oſtendimus, & ex ipſa ſcriptura, Iobum fuiſſe antiquiorem Moſe. At communi conſenſu, Moſes eſt primus ſcriptor Eccleſiaſticus.

Deinde ſi Iob eſſet auctor libri huius, non eſſet hic liber in canonem ſcripturarum ab Hebræis admiſſus. Iob enim non fuit de filiis Iſrael, ſed Idumæus, vel Arabs; Idumæi autem & Arabes pro hoſtibus habebantur ab Hebræis.

Præterea liber Iob Hebraicè ſcriptus eſt, non Syriacè, vel Arabicè, quamuis aliqua vocabula Arabica in eo legantur, præſertim quando introducuntur loquentes amici Iob: at Iob, non Hebraicè ſcripſit, ſi quid ſcripſit, ſed lingua ſua. Quòd ſi non eſt Iob autor libri huius, nulli meliùs tribui poteſt hoc opus, quàm Moſi, qui fuit temporibus Iobi. Quod enim quidam dicunt, autorem huius libri eſſe Salomonem, ex auctoritate ſancti Gregorij Nazianzeni, Oratione ad Iulianum exactorem tributorum, non magnifaciendum eſt; nam ſanctus Gregorius non dicit, Salomonem eſſe auctorem libri Iob, ſed ſolùm citat ſub nomine Salomonis quædam verba, quæ habentur apud Iob cap. 3. Sed facile fuit vt ſanctus Gregorius ex lapſu memoriæ verba vnius auctoris tribuerit alteri: præſertim cùm eo loco verbis, quæ ſunt apud Iob, adiunxerit etiam alia, quæ non ſunt apud Iob.

De Ioſue. 2523.

IOſue filius Nun, ſucceſſor Moſis fuit in principatu Hebræorum anno mundi 2523. qui populum poſt obitum Moſis rexit annis 26. & obiit anno centeſimo decimo vitæ ſuæ, vt habetur in vltimo capite Ioſue. Quis auctor fuerit libri Ioſue, non eſt omnino certum. Nam ſanctus Athanaſius in Synopſi rectè monet ex nomine libri non neceſſariò colligi auctorem, ſed materiam. Dicitur enim liber Ioſue, quia continet res geſtas Ioſue: & eodem modo dicuntur libri alij, vel Iudicum, vel Ruth, vel Regum, vel Tobiæ, aut Iudith, aut Eſther, aut Machabæorum. Theodoretus in lib. de quæſtionibus in Ioſue, exiſtimat, librum Ioſue ſcriptum ab auctore anonymo, qui ſcripſit librum Iuſtorum, de quo dicitur Ioſue 10. [Nonne ſcriptum eſt hoc in libro Iuſtorum?] Sed hoc argumentum nihil efficit. Nam non agitur eo loco, niſi de ingenti illo prodigio, quo, ad verbum Ioſue, Sol & Luna ſteterunt. Hoc enim prodigium cum aliis ſimilibus videtur annotatum fuiſſe in aliquo libro, qui dicebatur liber Iuſtorum.

Sanctus Iſidorus lib. 6. Originum cap. 2. affirmat, librum Ioſue ſcriptum fuiſſe ab ipſo Ioſue. Et hoc veriſſimum nobis eſſe videtur, tum quia in extremo capite huius libri dicitur de Ioſue, [ſcripſit omnia verba hæc in volumine legis Domini,] tum quia omnino credibile eſt, Ioſue miniſtrum, diſcipulum, & ſucceſſorem Moſis, imitari voluiſſe Dominum, & Magiſtrum, & prædeceſſorem ſuum: vt ſicut ille ad æternam memoriam literis mandauerat res geſtas in populo Dei vſque ad ſua tempora; ita & ipſe faceret, cùm ei nec ſcientia, nec aſſiſtentia Spiritus ſancti in ſcribendis ſacris hiſtoriis deeſſet. Porro pauca, quæ adduntur in fine libri de morte ipſius & ſepultura, ſine dubio ſcripta ſunt à ſucceſ-

ſucceſſoribus, quicunque illi fuerint, & veriſimile eſt à Samuele, vel Eſdra.

De Samuele Propheta. 2878.

SAmuel Propheta fuit, vltimus Iudex & Princeps populi, antequam Reges creari cœpiſſent. Suſcepit autem Principatum anno mundi 2878. præfuit annis 20. Hunc fuiſſe auctorem libri Iudicum, & Ruth, & libri primi Regum, docet ſanctus Iſidorus lib. 6. Originum cap. 2. & quod attinet ad librum primum Regum, in quo continentur res geſtæ Dauidis, teſtatur liber primus Paralip. cap. vlt. eum ſcriptum fuiſſe à Samuele.

Dicitur etiam lib. 1. Reg. cap. 10. à Samuele fuiſſe ſcriptam legem Regni: ſed hæc non videtur extare.

De Dauide. 2919.

DAuid Rex & Propheta regnare cœpit anno mundi 2919. & regnauit annis 40. vt ſcribitur lib. 3. Reg. cap. 2. ſcripſit librum Pſalmorum centum quinquaginta. Sic enim docent Chryſoſtomus, Theodoretus, Caſſiodorus, Euthymius, & alij præfatione in Pſalmos, & ſanctus Auguſtinus lib. 17. de Ciuitate Dei cap. 14. Quamuis autem ſanctus Hilarius præfatione in pſalmos, & ſanctus Hieronymus in epiſt. ad Cyprianum, velint pſalmos eſſe compoſitos ab auctoribus, qui nominantur in titulis, vt à Moſe, Salomone, Aſaph, Chore, Idithun: tamen probabiliorem exiſtimamus ſententiam priorem. De qua re diſſeruimus præfatione in explanationem Pſalmorum. Extat quidem pſalmus quidam breuis extra numerum centum quinquaginta pſalmorum; ſed eum apocryphum exiſtimamus, quia Concilium Laodicenum cap. vltimo, & Tridentinum ſeſſ. 4. non ponunt in canonem ſcripturarum niſi pſalmos 150.

Porrò Dauid non ſolùm Propheta eximius fuit, ſed etiam poëta venuſtiſſimus, & doctiſſimus: & ſcientiam habuit hiſtoriæ ſacræ, legum diuinarum, moralis & naturalis philoſophiæ. Quæ omnia in pſalmis mirificè apparent.

De Gad, & Nathan. 2959.

GAd & Nathan Prophetæ proſecuti ſunt res geſtas Dauidis, quæ habentur in libro primo & ſecundo Regum, & initio tertij, ab eo loco vbi deſiit Samuel. Sic enim ſcribitur lib. 1. Paralipom. cap. vltimo. [Geſta

Regis Dauid priora, & nouiſſima, ſcripta ſunt in libro Samuel videntis, & in libro Nathan prophetæ, & in volumine Gad videntis.] Ætas horum duorum Prophetarum neceſſariò debet poni poſt obitum Dauidis; qui obitus contigit anno mundi 2959.

De Salomone Rege ſapientiſſimo. 2959.

SAlomon Rex, Dauidis Regis filius, regnare cœpit anno mundi 2959. & regnauit annis 40. vt ſcribitur Regum lib. 3. cap. 11. ſcripſit ſine vlla controuerſia libros tres, Prouerbia, Eccleſiaſtem, & Cantica canticorum. De libro Sapientiæ nonnulla quæſtio eſt. Nam non habetur in Codicibus Hebraicis, ſed ſolùm in Græcis, & Philoni adſcribitur Iudæo, teſte ſancto Hieronymo, præfatione in Prouerbia Salomonis. Sed tamen à veteribus Patribus communi conſenſu hic liber tribuitur Salomoni, vt notum eſt ex Euſebio, lib. 4. hiſt. cap. 22. Tertulliano de præſcriptione; Cypriano, de mortalitate; Hilario, in pſalm. 127. Ambroſio, ſermone 8. in pſalm. 118. Baſilio, lib. 5. in Eunomium; Epiphanio, hæreſi Anomæorum, & Auguſtino, tract. in pſal. 63. & ipſe auctor libri Sapientiæ cap. 9. teſtatur, ſe fuiſſe Regem in Iſrael, & ſibi à Domino imperatum, vt templum ædificaret: quæ in Salomonem propriè conueniunt. Sed hæc diſcordia facilè conciliabitur, ſi dicamus, ſententias huius libri eſſe Salomonis, ſed collectas in vnum volumen, & Græcis verbis expreſſas à Philone, non illo, qui tempore Caij Imp. floruit, ſed alio antiquiore. Ioſephus lib. 8. antiquitatum cap. 2. refert à Salomone ſcriptos fuiſſe libros Odarum & carminum quinque ſupra mille: & parabolarum libros ter mille. Item ſcriptas ab eo fuiſſe incantationes, quibus morbi curantur, & dæmones pelluntur. Quæ videntur parum veriſimilia; ſed ſiue ſint vera, ſiue falſa, certum eſt ea hoc tempore non extare. & fortaſſe ex verbis Ioſephi, occaſionem acceperunt aliqui perditi homines tribuendi Salomoni librum pernicioſiſſimum, qui inſcribitur, Clauicula Salomonis.

De Abia, & Addo. 3000.

AHias & Addo ſcripſerunt res geſtas Salomonis, vt habetur in ſecundo libro Paralipomenon cap. 9. ſiue ſint eæ, quæ narrantur in tertio libro Regum, ſiue res aliæ. Quis autem ſcripſerit reliqua quæ habentur in libro tertio Regum, poſt caput vndecimum, & in toto quarto, & in duobus libris Paralipomenon, non eſt omnino certum: ſed credibile eſt ſcripta fuiſſe à Sacerdotibus & Prophetis illorum temporum.

De

De Oſea. 3170.

PRophetæ tam maiores quàm minores floruerũt poſt diuiſionem Regni, quæ facta eſt poſt obitum Salomonis. Quo etiam tempore vixerunt auctores librorum Tobiæ, Iudith, & Eſther. Sed vt eos ordine diſponamus, ſtatuendum eſſe videtur vt certum, Prophetas minores eo propheraſſe ordine, quo in Bibliis Hebraicis & Latinis collocantur quamuis in Gręcis ſit aliqua diuerſitas, & de Abdia & Habacuch ſit non exigua difficultas. Ratio huius fundamenti eſt, quia videmus, Prophetas maiores ſine vlla controuerſia ſuo ordine collocatos, vt Iſaias præceſſerit Hieremiam, & Hieremias Ezechielem, & Ezechiel Danielem. Item quia magna pars Prophetarum minorum ſine vllo dubio ita collocati ſunt, vt Oſeas Ioelem præcedat, & in fine Aggæus Zachariam, & Zacharias Malachiam. proinde colligi poteſt, omnes eſſe ſuo ordine diſpoſitos: neque excogitari poteſt vlla ratio, cur prior tempore debuerit poſteriori poſtponi: niſi cùm claſſis (vt ſic loquar) variatur. Maiores enim Prophetæ ſuam claſſem faciunt, & minores quoque ſuam. Sed nos ex vtriſque vnam claſſem faciemus, vt ſecundùm ordinem temporis omnes collocemus.

Primus omnium tam maiorum quàm minorum fuit Oſeas, qui prophetauit, vt ipſe teſtatur, in diebus Oziæ, Ioatham, Achaz, & Ezechiæ, Regum Iuda, & in diebus Hieroboam filij Ioas Regis Iſrael. Annus autem quo regnare cœpit Ozias in Hieruſalem, fuit viceſimus ſeptimus, quo regnauit Hieroboam in Samaria, videlicet ter milleſimus centeſimus ſeptuageſimus. Fuit autem Oſeas de tribu Iſachar, vt Epiphanius teſtatur: & iuſſu Domini accepit vxorem fornicariam, vt ſignificaretur fornicatio populi, per Idololatriam à Deo: & propter hoc peccatum prædicit captiuitatem decem tribuum; & deinde captiuitatem etiam duarum aliarum tribuum, quæ facta eſt per Nabuchodonoſor.

De Iſaia. 3190.

POſt Oſeam ſequitur proximè Iſaias, primus ex maioribus. Quamuis enim tam Oſee quàm Iſaias initio dicant, ſe prophetaſſe in diebus Oziæ, Ioatham, Achaz, & Ezechiæ: tamen Euſebius in Chronico, & ſanctus Hieronymus in primum caput Oſeæ, ſcribunt Oſeam fuiſſe primum, & Iſaiam ſecundum in ſcribenda prophetia. Et videtur hoc poſſe confirmari, tum ex illis verbis Oſeæ, [Principiũ loquendi Domino in Oſee;] quo ſignificari videtur, inter multos, qui eodem ferè tempore prophetauerunt, primum fuiſſe Oſeam;

tum ex eo quod Oſeas addit, ſe viſionem vidiſſe, non ſolùm in diebus Oziæ, ſed etiam in diebus Hieroboam, vt videlicet ſignificaret, ſe viſionem vidiſſe, & prophetaſſe ad initium regni Oziæ, quod concurrit cum fine Regni Hieroboam: Iſaias autem non meminit Hieroboam, quia non prophetauit in diebus eius, ac per hoc non prophetauit ad initium Regni Oziæ, ſed poſtea. Sed quicquid ſit de his rationibus, nos nitimur auctoritate ſancti Hieronymi, & Euſebij, qui Iſaiam collocant poſt Oſeam.

Iſaias igitur vnus eſt & primus ex maioribus prophetis, ſcripſit librum magnum, imò etiam maiorem quàm vllus alius Propheta, & ſcripſit ante omnes alios Prophetas maiores.

Dicuntur enim Prophetæ maiores, qui ſinguli ſuos ſcripſerunt libros integros; minores autem dicuntur illi, quorum prophetiæ omnes ſimul vnico libro apud Hebræos continẽtur. Fuit vir nobilis ex tribu Iuda, & facundiſſimus, vt ex eius volumine quiuis intelligere poteſt. Scripſit autem de aduentu Chriſti, de natiuitate eius ex Virgine, de vita, de prædicatione, de Regno, de miraculis, de paſſione, de ſepultura, de alijs eius myſteriis, vt Euangeliſta potiùs quàm Propheta fuiſſe videatur. Scripſit etiam de vocatione gentium, & de gloria Eccleſiæ, planè admirabiliter. Obiit ſub Manaſſe Rege filio perditiſſimo Ezechiæ Regis optimi; iuſſu eiuſdem Manaſſæ ſectus in duas partes, crudeliſſimo ſupplicio, vt Epiphanius teſtatur in libro de vita & morte Prophetarum. Sed Deus eodem auctore Epiphanio, ſepulchrum eius glorioſum miraculis reddidit.

De Ioel. 3195.

GRæci poſt Oſeam ponunt Amos: ſed Hebraici & Latini codices ponunt Ioel. Sed non eſt res magni momenti, quia fuerunt omnes iſti tres Prophetæ ſynchroni, id eſt, contemporanei, vt ſanctus Hieronymus loquitur initio explicationis Oſeæ. Et quia Ioel non deſignat tempus, quo prophetauerit, intelligitur prophetaſſe ſub eiſdem Regibus, vt ſcribunt ſanctus Hieronymus in caput primum Ioelis, & ſanctus Auguſtinus lib. 18. de Ciuitate Dei cap. 47. & Theodoretus in prologo ſuper duodecim Prophetas.

Porro Ioel prædicit duabus tribubus, quibus propriè Propheta datus erat à Deo, Babylonicam captiuitatem, eáſque ad pœnitentiam hortatur, & in extremo vaticinio prædicit aduentum Meſſiæ, & Spiritus ſancti per eum mittendi, & vltimi Iudicij diem. Obiit in pace.

De Amos. 3195.

AMos prophetauit eodem tempore. Nam initio dicit ſe viſionem ſuam vidiſſe in diebus Oziæ Regis Iuda, & in diebus Hieroboam filij Ioas.

Prædixit ipſe quoque captiuitatem,& alia grauia flagella; & grauiſſimè in ſcelera inuectus,à filio Amaſiæ ſacerdotis fuſte inter tempora percuſſus interijt, vt Epiphanius teſtatur in libro de vita & morte Prophetarum.

De Abdia. 3195.

ABdias,ab Euſebio in Chronico, ponitur temporibus Achab Regis Iſrael, ac per hoc longè ante Oſeam, & Iſaiam, & Ioel, & Amos. Idem videntur ſenſiſſe ſanctus Hieronymus, & ſanctus Epiphanius. Abdias enim à ſancto Hieronymo in commentario creditur eſſe ille diſpenſator domus Achab Regis, qui abſcondit centum Prophetas, eóſque pauit, quo tempore Iezabel vxor Achabi,Prophetas Domini perſequebatur. de qua re loquitur ſcriptura lib.3. Regum cap. 18. ſed Epiphanius hunc eundem Abdiam Prophetam exiſtimat eſſe illum quinquagenarium Principem,cui pepercit Elias, ne ab igne de cœlo miſſo abſumeretur.De qua hiſtoria ſcriptura loquitur lib.4. Regum cap.1. Neque diſſentit Epiphanius à Hieronymo,quia poteſt fieri,vt ille, qui erat diſpenſator in domo Achab, poſtea factus ſit dux militiæ in domo Ochoziæ filij Achab. Sed maxima difficultas eſt,quia idem ſanctus Hieronymus in primum cap.Oſeæ ſcribit,Abdiam fuiſſe contemporaneum Oſeę, Ioelis, & Amos,& quartum locum habere inter Prophetas minores:& non poteſt fieri,vt ille Abdias,qui vixit tempore Achab, peruenerit ad tempora Oziæ, & Ezechiæ, in quibus temporibus prophetarunt Oſee, Ioel, & Amos. Achab enim antiquior fuit Ozia, plus centum quinquaginta annis.

Contrà autem videtur Abdias poſterior fuiſſe non ſolùm Oſea,Ioele, & Amos,ſed etiam Michæa,& Iona, & alijs multis. Nam in prophetia ſua meminit belli Chaldæorum contra Hieruſalem, & captiuitatis eiuſdem Vrbis tamquam iam peractæ, & præteritæ, vt videatur collocandus poſt Hieremiam.

Mihi tamen placet ſententia ſancti Hieronymi, qui (vt paulo antè dixi)facit Abdiam æqualem Oſeæ, Ioëlis & Amos. Quod autem alibi dixit Prophetam Abdiam fuiſſe diſpenſatorem domus Achab, non ex mente ſua, ſed ex traditione quadam Iudaica dixiſſe videtur, quæ traditio non alio fundamento nititur, niſi ſimilitudine nominis, quaſi non potuerint eſſe plures Abdiæ.

Quòd autem hic Propheta meminerit captiuitatis Babylonicę, non cogit, vt ſentiamus, illum prophetaſſe poſt captiuitatem: nam more Prophetarum loquitur de captiuitate illa futura per verbum præteriti temporis.

Igitur Abdias prophetauit contra Idumæos, & non ſolùm prædixit exitium eorum, ſed etiam cauſam exitij, quia videlicet tempore captiuitatis Babylonicæ futuri eſſent Idumæi ſocij Chaldæorum contra filios Iſrael.

Obijt hic propheta in pace, Epiphanio auctore loco citato.

De Iona. 3195.

IOnas Propheta eodem tempore prophetauit, quo ſuperiores Prophetę, vt ſcribunt ſanctus Hieronymus in prologo Ionæ, Euſebius in Chronico, & lib. 10. de præparatione Euangelica cap. vltimo, & ſanctus Auguſtinus lib. 18. de Ciuit. Dei cap. 27. Prophetauit autem Ionas contra Niniuitas, & exitium illis prædixit. Et quamuis agentibus illis pœnitentiam Deus pepercerit: tamen poſtea reuerſis ad iniquitatem Deus exitium illis immiſit, quod Ionas prædixit, vt habemus in libro Tobiæ cap. 12.

Sanctus Hieronymus in prologo Ionæ refert verba Tobiæ, quibus expreſſè dicitur, euertendam Niniuem, vt prædixit Ionas. Sed in noſtro libro Tobiæ cap. 14. non habetur nomen Ionæ, ſed ſolùm, [Prope erit interitus Niniue, non enim excidit verbum Domini.]

Hunc Ionam ſcribit Epiphanius, in libro de vita & morte Prophetarum, eſſe puerum illum, quem ſuſcitauit Elias ad preces Viduę Sareptanę. Quod idem ex traditione Hebræorum refert ſanctus Hieronymus in prologo Ionæ. Quo fundamento nitatur hæc traditio, non ſcio, certè tempora parum cohærent.

De Michæa. 3223.

MIchæas prophetauit paulo poſt ſupradictos. Scribit enim initio prophetiæ ſuæ: ſe prophetaſſe in diebus Ioatham, Achaz, & Ezechiæ; & omittit Oziam, quem Oſeas, Iſaias, & Amos poſuerunt. Proinde prophetauit initio Regni Ioatham, id eſt, anno mundi 3223. prædicit hic Propheta captiuitatem primam decem tribuum, & ſecundam duarum tribuum: prædicit aduentum Chriſti, & natiuitatem in Bethleem, & conuerſionem gentium ad Eccleſiam Dei.

De

De Nahum. 3264.

NAhum Elceſæus prophetauit poſt abductas decem tribus in captiuitatem à Salmanaſar Rege Aſſyriorum, vt teſtantur ſanctus Hieronymus, Theodoretus,& Theophylactus, in præfatione in Nahum; ijdem volunt eum propheta ſſe tempore Ezechiæ: illo enim anno decem tribus in captiuitatem ductas eſſe conſtat ex lib.4. Reg. cap.18. Itaque tempus prophetiæ Nahum incidit in annum mundi 3264.

Prædicit hîc propheta exitium Regis Aſſyriorum, & vaſtationem Niniue per Chaldæos. Et Iudæis prædicit, non præualiturum Regem Aſſyriorum contra Hieruſalem, ſicut præualuerat contra Samariam. Obiit in pace, teſte ſancto Epiphanio, in lib. de vita & morte Prophetarum.

De Habachuc. 3283.

HAbachuc prophetauit ante captiuitatem duarum tribuum, vt docet Epiphanius in libro de vita & morte Prophetarum; & in Chronico Hebræorum, quod Seder olam vocant. dicitur Habachuc propheta ſſe ſub Rege Manaſſe filio Ezechiæ, id eſt, poſt captiuitatem decem tribuum, ſed ante captiuitatem duarum tribuum. Manaſſes autem regnare cœpit anno mundi ter milleſimo, ducenteſimo, octogeſimo tertio.

Multi tamen graues auctores volunt, Habachuc propheta ſſe poſt captiuitatem Babylonicam, vt ſanctus Hieronymus in prologo ad hunc Prophetam, Theodoretus, & alij. Ducuntur hi auctores illo argumento, quòd Habachuc Propheta, Angelo eum rapiente, & deferente, attulerit prandium Danieli, in lacu Leonum conſtituto; ac per hoc vixerit tempore Danielis, & ad initium Imperij Cyri Regis Perſarum. Sed nos priori ſententiæ adhæremus, quoniam ipſe Habachuc diſertis & multis verbis prædicit aduentum Regis Babyloniæ ad capiendos Iudæos. Non eſt autem moris Prophetarum loqui de rebus præteritis per verba temporis futuri; ſed è contrario prædicere futura per verba temporis præteriti. Annuntiare enim præterita, tamquam ſi eſſent futura, vnuſquiſque poteſt ſine ſpiritu prophetiæ. Ad argumentum autem de allatione prandij ad Danielem, facilè reſponderi poteſt, non eſſe eundem Habachuc Prophetam, vnum ex minoribus, & Habachuc Prophetam, qui tulit prandium Danieli: ſicut non eſt idem Michæas Propheta, qui vixit tempore Achab Regis Samariæ, cum Michæa Propheta, qui vnus eſt ex duodecim Prophetis minoribus.

Ergo Habachuc de tribu Simeon prædicit aduentum Chaldęorum & Babylonicam captiuitatem. Prædicit etiam vaſtationem eorumdem Chaldęorum, quæ facta eſt per Medos & Perſas. Et tandem prædicit aduentum Chriſti, paſſionem, reſurrectionem, & ſecundum aduentum in gloria.

De Sophonia. *3340.*

SOphonias prophetauit, vt ipſe teſtatur, in diebus Ioſiæ Regis: & quia non deſignat Sophonias annum Regni Ioſiæ, vt facit Hieremias, intelligendum eſt, Sophoniam prophetaſſe ad initium Regni Ioſiæ, id eſt anno mundi ter milleſimo, trecenteſimo quadrageſimo. Hoc enim anno cœpit regnare Ioſias. Porro hic propheta concionatur contra peccata, & hortatur ad pœnitentiam, & prædicit excidium Palęſtinorum, Moabitarum, Ammonitarum, Æthiopum, & aliarum gentiũ. Prędicit etiam conuerſionem gentium, & ruinam Idololatriæ. Denique prædicit Chriſti reſurrectionem, Iudæorum excæcationem, & exitium vltimum, & Eccleſiæ gloriam, & felicitatem.

De Hieremia. *3337.*

HIeremias, Propheta ſecundus ex maioribus, prophetare cœpit anno tertiodecimo Regni Ioſiæ, id eſt, anno 3337. ab orbe condito, vt ipſe initio libri ſui teſtatur: & prophetauit vſque ad annum vndecimum Sedeciæ Regis, qui fuit vltimus Rex Hieruſalem: & tunc completa fuit captiuitas Babylonica. Fuit autem Hieremias ex tribu Sacerdotali, vir mitiſſimus, & ſanctiſſimus, & poſt multos labores & anguſtias lapidibus obrutus ab ingrato populo, vitam cum morte commutauit. Vide Epiphanium de vita & morte Prophetarum.

Scripſit autem vel dictauit inſigne volumẽ, in quo populum, & Principes eius, ad pœnitentiam multis ſermonibus hortatus eſt. Prædixit imminentem ruinam Hieruſalem, & templi Domini, & totius Regni. Prædixit multa de Chriſti aduentu, de teſtamento nouo, déque aliis Chriſtianis myſteriis apertiſſimè.

Addidit Hieremias ad finem libri ſui threnos, ideſt, lamentationes, carmine ſcriptas, ordine alphabetico, quibus deplorat ærumnas gentis ſuæ corporales, & ſpirituales.

Addidit denique epiſtolam ad populum captiuum in Babylone, qua hortatur illos, vt in fide veri Dei perſiſtant, & ab Idolorum cultu ſe abſtineant; quam epiſtolam poſuit Baruch in extremo libro ſuo.

De

De Baruch. 3366.

BAruch, miniſter, & amanuenſis Hieremię, pręter ea quæ ſcripſit Hieremia dictante, vt colligitur ex cap. 36. Hieremiæ, ſcripſit proprium volumẽ quinque capitibus comprehenſum; nam ſextum eſt epiſtola Hieremiæ. Prophetauit autem Baruch tempore Iechoniæ Regis, vt ipſe teſtatur initio ſui voluminis. Regnauit verò Iechonias anno mundi 3366. & ſolis tribus menſibus regnauit. Proinde hoc ipſo anno Baruch prophetauit, & prædixit apertiſſimè Dei Incarnationem, & apparitionem in carne humana. Et quamuis hic liber non inueniatur in Hebraicis codicibus, & excidiſſe & periiſſe credatur; tamen citatur paſſim à Patribus ſub nomine Hieremiæ, & à ſancto Cypriano lib. 2. contra Iudęos cap. 5. & à ſancto Cyrillo lib. 10. in Iulianum citatur ſub nomine Baruch.

Vide, ſi placet, defenſionem huius libri Canonici in noſtris Controuerſiis lib. 1. de verbo Dei.

De Ezechiele. 3371.

EZechiel, tertius ex maioribus, prophetare cœpit (vt ipſe teſtatur cap. 1.) anno quinto tranſmigrationis Iechoniæ Regis, qui fuit annus mundi 3371. fuit ipſe quoque de genere Sacerdotali, vir optimus, & ſanctiſſimus, & pręducabat concaptiuis ſuis, eóſque ad virtutem hortabatur, ſed mercedis loco ab ipſo Principe populi ſui obtruncatus occubuit. Prædixit reuerſionem populi ad propria loca, & de aduentu Domini, & Baptiſmo, aliiſque Chriſti myſteriis, multa, ſed obſcurè, maximè de ſtructura templi, vaticinatus eſt.

De Daniele. 3398.

DAniel, quartus ex prophetis maioribus, abductus eſt in captiuitatem adhuc puer, & perſeuerauit in captiuitate vſque ad Cyrum Regem Perſarum, id eſt, vſque ad finem captiuitatis. Cępit autem prophetare anno ſecundo Nabuchodonoſor Regis (vt ipſe teſtatur cap. 2.) ſed annus ille ſecundus non intelligitur ab initio regni, ſed ab initio Monarchiæ, quam inchoauit deuaſtata Ægypto. Incidit autem hæc deuaſtatio, & initium Monarchię, in annum viceſimum tertium regni eius.

Itaque ſecundus annus Monarchię notatus à Daniele, eſt annus regni viceſimus quartus, & annus mundi 3398. Fuit Daniel de tribu Iuda, vir nobilis, & ſpiritu ſapientię, & prophetię pleniſſimus, atque ea de cauſa gratiſſimus Regibus etiam Idololatris, & ab eis magnis ho-

noribus cultus. Scripſit multa de Chriſto, & de tempore aduentus eius, nec non de morte eius, & de excæcatione Iudæorum; item de Antichriſto, & præliis eius. Prædixit progreſſum quatuor præcipuorum Regnorum, & de bellis futuris inter Græcos, & Perſas, & inter ſucceſſores Alexandri Magni, tanta perſpicuitate, vt aliqui putauerint, ſed falsò, ea ſcripta fuiſſe multo poſteriùs, quàm reuera fuerint. Liber hic partim Hebraicè partim Chaldaicè ſcriptus eſt. Didicit enim Daniel in Babylone iuſſu Regis, linguam, & literas Chaldęorum. De partibus quibuſdam Danielis, quæ ab hæreticis non recipiuntur: vide in primo noſtro libro de verbo Dei.

De Aggæo. *3465.*

AGgæus prophetare cœpit anno ſecundo Darij Regis Perſarum, menſe ſexto, vt ipſe initio teſtatur. Fuit autem annus ille ab orbe condito 3465. Concionatur Aggæus ad populum, eum exhortans ad reædificationem templi, eúmque grauiter increpans, quòd eſſent diligentiores in domibus ſuis ædificandis & ornandis, quàm in domo Dei reædificanda. Et prædicit, templum hoc ſecundum fore multo glorioſius, quàm fuerit primum. Quod intelligitur de gloria templi ob Chriſti pręſentiam, ſiue de Eccleſia Chriſti, non de ſtructura materiali, vt ſanctus Auguſtinus oſtendit lib. 18. de Ciu. Dei cap. 45.

De Zacharia. *3465.*

ZAcharias, illo ipſo anno ſecundo Darij prophetauit, ſed menſe octauo, vt ipſe teſtatur. Itaque Aggæus duobus tantùm menſibus Zachariam pręceſſit. Ipſe quoque hortabatur populum ad ædificandum templum, & ad timorem Domini, & obedientiam mandatorum. Prædixit quoque multa per varias ſimilitudines de felicitate Eccleſiæ Chriſtianæ, & vltima perditione Iudæorum.

De Malachia. *3521.*

MAlachias, vltimus duodecim minorum Prophetarum, prophetauit poſt Aggæum, & Zachariam, tempore Artaxerxis Regis Perſarum. Nam cap. 2. reprehendit Iudæos, qui duxerant filias alienigenas in vxores: & ſimilis reprehenſio extat apud Eſdram lib. 1. cap. 9. & conſtat ex præcedentibus capitibus, hanc obiurgationem factam fuiſſe poſt templum reædificatum, regnante iam Artaxerxe filio Darij, cuius anno ſexto finita eſt ædificatio templi, vt habetur libro primo Eſdræ cap. 6.

Malachias

Malachias poſterior eſt Zacharia, quantum diſtat annus ſecundus Darij ab anno primo Artaxerxis, qui regnare cœpit anno 3521: proinde hoc anno vixit, & ſcripſit Malachias. Hunc Prophetam Origenes exiſtimauit non fuiſſe hominem, ſed Angelum in ſpecie hominis; quia Malachias Hebraicè Angelum ſignificat.

Refellit hunc errorem ſanctus Hieronymus in proœmio Malachiæ. Quia ſi propter nomen Angeli deberet negari Malachiam fuiſſe hominem; eodem modo quia Oſea ſignificat Saluatorem, & Ioel ſignificat Deum, & Dominum, poſſemus exiſtimare, Oſeam fuiſſe Chriſtum, & Ioelem fuiſſe Dominum Deum.

Alij voluerunt Malachiam fuiſſe Eſdram, & dictum Angelum ob ſapientiam, & puritatem vitæ. Hæc eſt ſententia Hebræorum, quam ſanctus Hieronymus nec videtur approbare, nec reprobare. Sed communis ſententia, quæ omnino ſequenda nobis videtur, eſt, Malachiam fuiſſe hominem diuerſum ab Eſdra. Sic docet Euſebius in Chronico, Sanctus Auguſtin. lib. 18. de Ciu. Dei cap. 36. S. Cyrillus in primum caput Malachiæ, qui dicit non eſſe audiendos, qui contra ſentiunt: ſanctus Epiphanius in libro de vita & morte Prophetarum.

Porro Malachias ex tribu Zabulon erat, ex ſententia Epiphanij, loco citato, & prædixit abolitionem ſacrificiorum Iudaicorum, & inſtitutionem ſacrificij noui, quod toto orbe offerendum erat. Prædixit quoque vltimum Iudicium, & reuerſionem Eliæ Prophetæ ad conuertendas reliquias Iſrael, & præter prædictiones, vehementer concionatus eſt aduerſus negligentiam Sacerdotum, & alia vitia. Denique in pace quieuit adhuc iuuenis, teſte Epiphanio.

De Tobia. 3236.

HIſtoria Tobiæ & Iudith incidit in tempus Prophetarum minorum, videlicet Nahum, & Habachuc, ſed viſum eſt coniungere omnes Prophetas ſimul, neque in chorum ipſorum extraneos admittere. Igitur Tobias ſenior cum Tobia iuniore tranſlatus fuit in ciuitatem Niniue à Rege Aſſyriorum Salmanaſar, & perſeuerauit vſque ad aliquot annos Senacherib, ſucceſſoris eius.

Contigit autem captiuitas illa anno ſexto Ezechiæ Regis Iuda, qui fuit nonus Oſeæ Regis Iſrael, & ab orbe condito 3264. Quis fuerit auctor libri Tobię, non eſt omnino certum, ſed credibile eſt auctorem fuiſſe Tobiam iuniorem, vel ſeniorem.

Siquidem Angelus Raphael cap. 12. iuſſit Tobiæ vtrique, vt narrarent, ſiue (vt habetur in textu Græco) ſcriberent omnia mirabilia Domini, quæ ipſi viderant, patientiam videlicet Tobiæ ſenioris, & conſolationem magnam quam à Deo per Angelum Raphaelem accepit.

Itaque ſcriptus videtur liber anno mundi 3252. mortuo Sennacherib. Quæ autem in fine libri adduntur de morte Tobiæ iunioris, ſine dubio ab aliquo alio addita ſunt.

Porrò liber Tobiæ ſcriptus eſt Chaldaicè, non Hebraicè, & ideo fortaſſe ab Hebręis non agnoſcitur pro lib. ſacro. tranſtulit eum in linguam Latinam ſanctus Hieronymus, vt ipſe teſtatur præfatione in Tobiam, & ab Eccleſia Catholica inter ſacros libros numeratum fuiſſe cognoſcimus ex Concilio 3. Carthaginenſi, ex Innocentio I. in epiſtola ad Exuperium, ex Gelaſio I. in decreto de Scripturis Sanctis, & Cypriano in ſerm. de eleemoſyna, ex Ambroſio in lib. de Tobia, ex Baſilio in Oratione de auaritia, denique ex Conc. Trident. ſeſſ. 4.

De Eliachim auctore libri Iudith. 3270.

QVando contigerint quæ narrantur in libro Iudith, maxima quæſtio eſt: alij enim volunt ea contigiſſe poſt captiuitatem Babylonicam, quia in primo capite fit mentio Regis Nabuchodonozor: alij volunt contigiſſe ante captiuitatem illam, ſed poſt captiuitatem decem tribuum quæ facta fuit tempore Ezechiæ Regis Iuda: & quamuis tam hi auctores quàm illi varient circa tempus præciſum: nobis tamen videtur non poſſe aſſignari aliud tempus, quàm inter duas captiuitates, tempore videlicet Regis Iuda, Manaſſe, & Regis Aſſyriorum Merodach Baladam, quem putamus alio nomine dictum eſſe Nabuchodonoſor, qui regnauit etiam in Babylonia. Sed de hac re fusè tractauimus in libro primo de Verbo Dei cap. 12.

Itaque tempus huius hiſtoriæ erit annus mundi ter milleſimus ducenteſimus ſeptuageſimus. Quis auctor fuerit huius libri, incertum eſt ex ſententia ſancti Iſidori lib. 6. Originum cap. 2.

Sed ſi fidem habeamus Ioſepho in libro primo contra Apionem, auctor erit Eliachim, qui alio nomine dicebatur Ioachim, Sacerdos magnus Hebręorum, de quo fit mentio in libro Iudith cap. 4. & 15.

Scribit enim Ioſephus in more poſitum fuiſſe, apud Ægyptios & Babylonios, & potiſſimùm apud Hebręos, vt res geſtę publicè, ſcribendę committerentur Sacerdotibus magnis: tempore autem Iudith Sacerdos magnus erat Eliachim, vt ſuprà diximus.

Porrò liber Iudith quamuis ab Hebręis & hęreticis modernis reiiciatur ex Canone Scripturarum diuinarum: tamen Concilium Nicenum primum hunc librum retulit in numerum librorum diuinorum, teſte ſancto Hieronymo, pręfatione in Iudith. Quod idem fecerunt Concilium tertium Carthaginenſe cap. 47. & Tridentinum ſeſſ. 4. & Decretum Gelaſij I. de Scripturis ſanctis, & Epiſtola Decretalis Innocentij I. ad Exuperium; & ſanctus Auguſtinus libro ſecundo de doctrina

Chriſtiana cap.8.& ſanctus Iſidorus lib.6. Originum cap.1.& Caſſiodorus lib.1.diuinarum lectionum, & Rabanus lib. 2. de Inſtitutione Clericorum, & alij Patres.

Recenſet hic liber victoriam diuinitus reportatam ab Hebræis contra Holofernem Principem militiæ Aſſyriorum per virtutem nobiliſſimæ & caſtiſſimæ fœminæ Iudith viduæ.

De Eſdra & Nehemia. 3521.

ESdras Sacerdos, vixit ſub Artaxerxe Rege Perſarum, qui imperare cœpit anno ab orbe condito 3521.Scripſit autem librum primum Eſdræ,& fortaſſe etiam ſecundum,vt cenſet ſanctus Iſidorus libro 6.Originum cap. 2. quamuis probabilius ſit,ſecundum librum à Nehemia ſcriptum fuiſſe, qui poſt Eſdram miſſus eſt in Iudæam ab eodem Artaxerxe, cuius pincerna erat. Libri tertius & quartus inter apocryphos computantur.

Porrò Eſdram ſancti Patres docent inſtauratorem fuiſſe ſacrorum librorum: quod non ita intelligendum eſt, quaſi Scripturæ ſacræ omnes perierint in euerſione ciuitatis & tēpli ſub Nabuchodonoſor,& ab Eſdra diuinitus inſpirato reparatæ fuerint,vt fabulatur auctor lib.4. Eſdræ,cap. 14.ſed,quòd ſcripturas Moſis &Prophetarū in varia volumina deſcriptas, & in varia loca diſperſas, & tempore captiuitatis non diligenter conſeruatas, Eſdras ſumma diligentia collectas ordinauerit, & in vnum quaſi corpus redegerit.

Vide Irenæum lib. 3. cap. 25. Tertullianum lib. de habitu mulierum, Clementem lib.1.Stromatum, Hilarium præfatione in pſalmos, Chryſoſtomum hom. 8. in epiſt. ad Hebræos, Theodoretum præfatione in pſalmos.

Addit ſanctus Hieronymus in prologo galeato,Eſdram inueniſſe nouas literas Hebraicas;& antiquas Samaritanis dimiſiſſe.

De Mardochæo auctore libri Eſther. 3528.

DE tempore hiſtoriæ Reginæ Eſther magna eſt inter ſcriptores controuerſia: nobis olim placuit,& hodie etiam placet ſententia Ioſephi Hebræi lib. 11. antiquitatum cap.6. nec non Seueri Sulpitij lib.1. de ſacra hiſtoria, Nicephori Conſtantinopolitani in Chronico, & aliorum multorum, quos ſine nomine refert Euſebius in Chronico. Iuxta hanc ſententiam Eſther nupſit Aſſuero Artaxerxi Longimano, anno eius ſeptimo, qui incidit in annum mundi 3528. quo eodem tempore floruit Eſdras,vt ſuprà diximus,atque hac de cauſa ſanctus Iſidorus lib.6.Originum cap.2.docuit,auctorem libri Eſther eſſe Eſdram.

Sed multo probabilius eſt, auctorem fuiſſe Mardochæum patruum, & nutricium ipſius Eſther, & qui illi ſemper adfuit, & res geſtas omnium optimè nouit.

Vide plura, ſi placet, in Controuerſiis noſtris lib. 1. de Verbo Dei, cap. 7.

De LXXII. Interpretibus, & Ariſtæa. 3720.

ANno decimo ſeptimo Ptolomęi Philadelphi Regis Ægypti, qui fuit annus Mundi ter milleſimus ſeptingenteſimus viceſimus, facta eſt celeberrima illa verſio ſacrarum Scripturarum ex lingua Hebraica in Græcam, à ſeptuaginta duobus viris doctiſſimis, non ſine miraculo diuino, conuenientibus tot hominibus in vnam & eandem verſionem, vt ſcribunt Philo lib. 2. de vita Moſis, Ioſephus lib. 12. antiqu. cap. 2. Tertullianus in Apologetico cap. 18 Athanaſius in Synopſi, Epiphanius, de mēſuris & ponderibus, & Auguſtinus lib 18. de Ciu. Dei cap. 45. ſed Epiphanius non ſolum nominat Regem, ſed etiam annum 17. Regni eius. Qui fuerint viri illi doctiſſimi, & nomina, exponit Ariſtæas in ſuo libro de ſeptuaginta duobus interpretibus, qui extat in bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 7. editionis ſecundæ. Et quamuis aliqui recentiores exiſtiment, Ariſtæam, qui nunc extat, non eſſe illum, qui vixit tempore ipſorū ſeptuaginta interpretum, ſed confictum ab Hebræis: tamen verè eſſe illum ipſum, ſatis probatur ex eo, quòd omnia, quæ citant ex Ariſtæa Ioſephus lib. 12. antiqu. cap. 2. Tertullianus in Apologetico cap. 18. Euſebius libro octauo de præparatione Euangelica capite primo, & ſanctus Hieronymus præfatione in Pentateuchum, inueniuntur in hoc noſtro ad verbum.

Vide, ſi placet, de LXXII. Interpretibus in noſtro libro 2. cap. 6. de Verbo Dei.

De Ieſu Sirach. 3759.

IEſus Sirach, qui auctor eſt libri ſacri, qui dicitur Eccleſiaſticus, vixit tempore Ptolomæi Euergetis Regis Ægypti, vt ipſe teſtatur in præfatione ad librum ſuum: ipſe autem ſe nominat Ieſum Sirach in fine capitis quinquageſimi. Hunc ſacrum librum hæretici recentiores contemnunt: ſed eum, vt diuinum & ſacrum agnoſcunt Patres Concilij Carthaginenſis tertij cap. 47. & Trident. ſeſſ. 4. Item Pontifices, Innocentius in Epiſt. ad Exuperium, & Gelaſius in Decreto de libris ſacris: item ſanctus Auguſtinus de doctrina Chriſtiana cap. 8. Epiphanius in hæreſi Anomæorum, Cyprianus lib. 3. epiſt. 9. Clemens Alexandrinus lib. 7. Stromatum, & alij.

De

De auctore librorum Machabæorum. 3860.

Libri Machabæorum vltimi ſunt inter ſacros libros Teſtamēti veteris: ſunt autem duo libri, (nam duo alij inter apocryphos numerantur) quorum prior continet res geſtas Matathiæ, & trium filiorum eius, Iudæ Machabæi, Ionathæ, & Simonis, ab anno mundi 3822. vſque ad annum 3856. Huius libri ignoratur auctor: ſed credibile eſt auctorem fuiſſe Ioãnem Hircanum, filium Simonis, qui rebus omnibus interfuit; & fuit ſummus ſacerdos poſt patrem ſuum Simonem, & habuit vitam diuturnam, & pacificam in principatu, annorum triginta & vnius, & fuit non ſolùm Sacerdos, & Princeps, ſed etiam Propheta, vt ſcribit Ioſephus lib. 13. antiqu. cap. 26. Poſterioris libri Machabæorum, qui continet hiſtoriam eandem, ſed paulo altiùs incipit, & narrat martyrium inſigne Eleazari, & ſeptem puerorum Machabæorum, & Matris ipſorum, auctor fuit Iaſon Cyrenæus, qui libris quinque omnem hanc hiſtoriam comprehendit: quorum librorum epitomen ſolùm habemus, vt dicitur lib. 2. Machabæorum cap. 2. Hos libros, quicquid hæretici obſtrepant, vt verè Canonicos habet Eccleſia, vt perſpicuum eſt ex Concilio tertio Carthag. & Tridentino, ex Epiſt. Innocentij I. ad Exuperium, & Gelaſio in Decreto de Scripturis ſacris, ex ſancto Cypriano lib. 1. epiſt. 3. ad Cornelium, & ſancto Auguſtino lib. 18. de Ciu. Dei cap. 36. & lib. 2. contra Gaudentium cap. 23. Præter hos libros ſacros enumerat ſanctus Athanaſius in Synopſi aliquot libros apocryphos qui non extant.

De Philone Hebræo. 4024.

Philo Hebræus, vir omnium conſenſu doctiſſimus, floruit ſub Caio Imperatore, ad quem etiam legatione functus eſt pro gente ſua. Hic ponitur à ſancto Hieronymo inter Scriptores Eccleſiaſticos, quia ſcripſit in laudem Chriſtianorum, qui ſub ſancto Marco Euangeliſta in Ægypto religioſiſſimè viuebant. Et prætereà iure numeratur inter Scriptores Eccleſiaſticos Teſtamēti veteris, quoniam ſcripturas diuinas Teſtamenti veteris primus expoſuit. Scripſit plura quorum Catalogum refert Euſebius lib. 2. hiſt. cap. 17. ſed non omnia extant. Eius opera ex editione Baſileenſi anni 1561. hæc ſunt:

De Mundi opificio lib.	1
De Allegorijs legis,	2
De Cherubim,	1
De ſacrificiis Abel & Cain,	1
Quòd deterius potiori inſidietur,	1
De Agricultura	1
De plantatione Noe,	1

De temulentia Noe,	1
In illud, reſipuit Noe,	1
De Gigantibus,	1
Quòd Deus ſit immutabilis,	1
De confuſione linguarum,	1
De Abrahamo,	1
De Profugis,	1
Quis rerum diuinarum ſit hæres,	1
De Ioſeph,	2
De Moſis vita,	3
De Charitate,	1
De Creatione Principis,	1
De fortitudine,	1
De Decalogo,	1
De Specialibus legibus,	1
De Circuncisione,	1
De Monarchia,	2
De Sacerdotum honoribus,	1
De Victimis,	1
De offerentibus victimas,	1
De meretricis mercede,	1
Quòd omnis probus liber,	1
De Vita contemplatiua,	1
De Nobilitate,	1
De præmiis & pœnis,	1
De execratione,	1
Quòd Mundus ſit incorruptibilis,	1
In Flaccum,	1
De Legatione ad Caium,	1

De his libris non eſt controuerſia. Circumfertur nomine Philonis Breuiarium temporum, ſed ab omnibus reijcitur; vt etiam alij hiſtorici, qui cum eo Breuiario ſimul editi ſunt.

De Ioſepho Hebræo. 4057.

IOſephus Hebræus floruit ſub Veſpaſiano Imperatore, cui prædixit Imperium, cùm ab eo captiuus detineretur. Scripſit

Antiquitatum Iudaicarum, lib.	20
De Bello Iudaico,	7
Contra Apionem,	2
De Machabæis,	1
Vitam ipſe ſuam addidit ad lib. antiq.	

Porrò

Porrò in libris antiquitatum comprehendit Ioſephus hiſtoriam ſacram à Geneſi vſque ad Machabæos,& deinde addidit reliquam hiſtoriã vſque ad ſua tempora. Libro autem 18. antiquitatum c. 4. reddit Chriſto mirabile teſtimonium, affirmans eum fuiſſe pluſquam hominem, & verè Chriſtum, in operibus magnificum, in verbis veraciſſimum, & à Pilato quidem occiſum,ſed tertia die reſurrexiſſe: cuius teſtimonij meminit Euſebius lib.1.hiſt.Eccleſ.cap.11.& S.Hieronymus in lib.de Script. Eccleſ. in Ioſepho.

Quod autem Hebræi dicunt, teſtimonium illud de Chriſto in ſuis libris non haberi; & ideo videri ſuperadditum à Chriſtianis;facilè refelli poteſt. Nam Hebræi non habent Ioſephum filium Matathiæ, qui Græcè ſcripſit libros antiquitatum,de quo nos loquimur;ſed Ioſephum filium Gorionis,qui aliquid ſimile ſcripſit Hebraicè:proinde non eſt mirum, ſi Iudæi in ſuo Ioſepho hoc teſtimonium non habeant,cùm in noſtro habeatur, & non ſit ſuperadditum, ſed verum & germanum Ioſephi teſtimonium.

Certè S. Hieronymus & Euſebius viri doctiſſimi fuerunt, & omnes penè libros veterum Scriptorum legerunt: & nunquam hoc teſtimonium de Chriſto, Ioſepho tribuiſſent, niſi ſciuiſſent verè ab illo auctore ita ſcriptum fuiſſe.

Omiſi libros Rabinorum,qui plurimi ſunt,quoniam pleni ſunt fabulis Iudaicis,& erroribus pernicioſis: neque verum eſſe arbitror,quod Io. Garetius,& alij nonnulli ſcribunt,Rabinos aliquot,quorum opera nunc extant, ſcripſiſſe ante aduentum Chriſti; video enim paſſim ab iis mentionem fieri euerſionis Hieruſalem, & templi, per Titum Veſpaſiani filium.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DE SCRIPTORIBVS ECCLESIASTICIS TESTAMENTI NOVI.

Seculum primum ab anno Dom. 1. ad 100.

De S. Petro Apoſtolo. *Anno Dom.* 34.

SANCTVM Petrum in Catalogo primum ponimus, & ſignamus anno 34. Quia illo anno Domini viuebat, & Eccleſiam regere cœperat.

Quamuis enim extet apud Euſebium lib. 2. hiſt. Eccleſ. cap. 13. Epiſtola Domini noſtri Ieſu Chriſti ſcripta ad Abagarum Regem Edeſſæ: tamen ea epiſtola nunquam fuit admiſſa ab Eccleſia inter ſcripturas canonicas, inter quas ſine dubio admiſſa fuiſſet, ſi ab ipſo Domino ſcriptam fuiſſe conſtaret.

Quamuis etiam extent Cantica B. Virginis Mariæ, Zachariæ, & Simeonis; ea tamen non ab ipſis, ſed à ſancto Luca ſcriptis mandata fuerunt.

Denique quamuis inter epiſtolas ſancti Ignatij Martyris inueniatur vna B. Virginis Mariæ ad ipſum Ignatium: ea tamen non habetur in Græcis codicibus, neque eius meminerunt veteres Patres ante ſanctum Bernardum: proinde non conſtat an ſit verè beatæ Virginis epiſtola.

Quod autem attinet ad ordinem inter ſcriptores ſacros Teſtamenti noui,

noui, quoniam eodem vixerunt ſeculo, ſequuti ſumus ordinem, quem Eccleſia ſequitur in illis collocandis, tum in Litaniis, tum in ſacrificio Miſſæ.

Ergo ſanctus Petrus Apoſtolus,& Chriſtianorum ſummus Pontifex, & Vicarius Ieſu Chriſti, qui eſt Sacerdos in æternum,anno Domini triceſimo tertio, vel ſecundùm alios triceſimo quarto,Eccleſiæ Chriſtianæ præſidere cœpit, & anno ſexageſimo nono, vel ſecundùm alios ſeptuageſimo,martyrio coronatus eſt.

Sanctus Hieronymus in lib.de Script. Eccleſ. ſcribit ſanctum Petrum crucifixum fuiſſe anno quartodecimo Neronis. Sed ſanctus Hieronymus Euſebij Chronicum ſecutus eſt. Verè enim Nero non imperauit annis quatuordecim, & menſibus octo, vt Euſebius ſcribit: ſed annis tredecim, & menſibus ſeptem, vt ſcribunt Suetonius, Dio, & alij: & quoniam imperare cœpit à die quartadecima Octobris, iiſdem auctoribus; inde fit, vt ſanctus Petrus, qui die viceſimo nono Iunij obiit, non anno quartodecimo, ſed tertiodecimo Neronis obierit.

Scripſit epiſtolas duas; ac de priore nulla vnquam dubitatio fuit: de poſteriore, propter ſtili diuerſitatem nonnulla apud aliquos ambiguitas fuit. Sed Eccleſia vtramque epiſtolam, & canonicam, & S. Petri eſſe docuit, in Concilio Laodiceno, Carthaginenſi tertio, Florentino, & Tridentino: & meritò Beda Venerabilis admiratur, fuiſſe aliquos, qui epiſtolam illam S. Petri fuiſſe dubitare potuerint, cùm auctor Simonem Petrū ſe initio nominet, & affirmet, ſe in monte ſancto cum Chriſto fuiſſe in transfiguratione,& diſertè dicat,[Hanc ſecundam vobis ſcribo epiſtolam.]Hinc enim ſequitur, vt auctor huius epiſtolæ, vel fuerit inſignis impoſtor, quod nemo vnquam dicere auſus eſt, vel fuerit ſanctus Petrus.

Cur autem diuerſus eſſe videatur ſtilus prioris & poſterioris epiſtolæ, rationem reddit ſanctus Hieronymus in epiſtola ad Hedibiam, quæſt. 11. quoniam Apoſtolus non ſemper eodem interprete vtebatur.

Addit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. multos alios libros olim ſub nomine ſancti Petri ſcriptos fuiſſe; quos ipſe ibidem enumerat; ſed omnino apocryphos, imo ſpurios, & ſuppoſititios fuiſſe vel ex eo conſtat,quòd nunquam ab Eccleſia,vel in Catalogum ſanctorum Scripturarum redacti,vel in Bibliis ſacris repoſiti, vel in templis recitati ſint: & hoc tempore non ipſi ſolùm, ſed eorum nomina, & memoria euanuerint.

De S. Paulo Apoſtolo. *Ann.* 35.

SAnctus Paulus Apoſtolus, ab ipſo Chriſto de cælo vocatus, & per cæleſtem reuelationem euangelicam pleniſſimè edoctus, repentè de perſecutore prædicator eximius factus, eodem anno & die, quo ſanctus Petrus martyrio coronatus eſt: cuius rei Euſebius in Chronico, ſanctus Hieronymus de Script. Eccleſiaſticis, & omnis antiquitas teſtis eſt.

Scripſit epiſtolas quatuordecim:

Ad Romanos,	1	Ad Theſſalonicenſes,	2
Ad Corinthios,	2	Ad Timotheum,	2
Ad Galatas,	1	Ad Titum,	1
Ad Epheſios,	1	Ad Philemonem,	1
Ad Philippenſes,	1	Ad Hebræos,	1
Ad Coloſſenſes,	1		

Et quidem de primis tredecim nulla vnquam controuerſia fuit. Epiſtolam ad Hebræos, teſte ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. alij tribuebant Barnabæ, alij Lucæ, alij Clementi Romano: nec defuerunt hæretici veteres, & recentiores, qui huic epiſtolæ auctoritatem detraherent. Cæterùm eſſe eam & verè canonicam, & à S. Paulo ſcriptam, teſtis eſt Eccleſia Catholica vniuerſa, quæ illam legit aſſiduè inter Miſſarum ſolemnia ſub nomine beati Pauli Apoſtoli: teſtes ſunt Patres Conciliorum ſuprà citatorum, qui hanc epiſtolam in numerum diuinarum Scripturarum poſuerunt: teſtes veteres Patres, qui eam ad probanda dogmata fidei paſſim adducunt. Vide, ſi placet, de hac epiſtola integram diſputationem in Controuerſiis noſtris lib. 1. de Verbo Dei cap. 17.

Præter has epiſtolas quatuordecim, fertur & alia ſub nomine B. Pauli ad Laodicenſes; ſed ea (inquit S. Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ.) ab omnibus exploditur.

Feruntur quoque ſub eiuſdem B. Pauli nomine epiſtolæ quædam breues ad Senecam: quas ſanctus Hieronymus in eodem libro, in Seneca; non videtur contempſiſſe. Sed Eccleſia Catholica neque epiſtolam ad Laodicenſes, neque epiſtolas ad Senecam in Catalogo Scripturarum poſuit, ac per hoc B. Pauli eas non eſſe cenſuit.

De S. Ioanne Apoſtolo. 34.

SAnctus Ioannes Apoſtolus, & Euangeliſta, dilectus Deo, & hominibus, vſque ad Traiani Imperatoris tempora peruenit, & ſexageſimo octauo poſt paſſionem Domini anno, qui erat annus à natiuitate

eiuſdem

eiuſdem Domini noſtri, centeſimus, vel centeſimus primus, in pace quieuit: teſtes Euſebius in Chron. ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ.& alij.

Scripſit Euangelium, Apocalypſim,& Epiſtolas tres:& quidem Euangelium, de quo nulla fuit vnquam dubitatio, ſcripſit poſt alios tres Euangeliſtas. Et quoniam ſancti Apoſtoli breuitati ſtudebant maximè, ideo ſanctus Ioannes ferè omnia prætermiſit, quæ ab aliis ſcripta fuerant: ea ſiquidem ſola repetiit, quibus aliquid addendum eſſe exiſtimauit.

De Apocalypſi dubitatio aliqua fuit olim, apud Græcos pręcipuè,& nũc eſt apud hæreticos noſtri tẽporis: quemadmodũ etiam de ſecunda & tertia epiſtola. Sed Eccleſia Catholica tum Apocalypſim, tum epiſtolas illas duas, vt Euangelium,& Epiſtolam primam, in numerum ſanctarum ſcripturarum ſub nomine ſancti Ioannis recipit.

Vide Controuerſias noſtras lib.1.de Verbo Dei, cap.18.& 19.

De Sancto Matthæo Apoſtolo. 34.

SAnctus Matthæus Apoſtolus primus omnium Euangelium ſcripſit lingua patria, id eſt, Hebraica: teſtis eſt ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. qui etiam vidiſſe ſe & deſcripſiſſe affirmat Euangelium ſancti Matthæi lingua Hebraica ſcriptum;& ante Hieronymum id ipſum teſtati ſunt Epiphanius hæreſi 29. quæ eſt Nazarçorum, Euſebius lib. 3. cap.24.& Irenæus lib.3.cap.1.

Quis in linguam Græcam tranſtulerit Hebraicum Matthæi Euangelium, ignorari ſcripſit ſanctus Hieronymus. Sanctus Athanaſius in Synopſi ſcribit, à ſancto Iacobo fratre Domini fuiſſe expoſitum Euangelium ſancti Matthæi.

Vtrùm illa expoſitio fuerit verſio in Græcum, non ſcimus.

De hoc ſacro libro nulla fuit vnquam dubitatio.

De Sancto Iacobo Apoſtolo. 34.

SAnctus Iacobus Apoſtolus epiſtolam vnam ſcripſit, quæ de ſeptem Catholicis eſt. Ac de ipſo Iacobo, vt etiam de eius epiſtola, nonnulla quæſtio eſt.

Græci in Monologio tres Iacobos Apoſtolos celebrant, Iacobum Alphæi, die nono Octobris; Iacobum, fratrem Domini, die viceſimo tertio eiuſdem menſis;& Iacobum Zebedæi, die 30. Aprilis.

Sanctus quoque Hieronymus in libro contra Heluidium meminit huius opinionis, quæ tres Iacobos facit, duos ex numero duodecim Apoſtolorum,& vnum extra numerum. Sed rectè idem ſanctus Hiero-

in eodem loco hanc opinionem refellit: nam idem omnino eſt Iacobus Alphæi, & Iacobus frater Domini, qui & minor dicitur in Euangelio: & duos tantùm nouit, & celebrat Eccleſia Latina, Iacobum fratrem Iohannis, die 25. Iulij, & Iacobum Alphæi fratrem Domini die primo Maij.

Cur autem dicatur frater Domini, variè ſentiunt auctores. Heluidius hæreticus auſus eſt dicere, dictum eſſe fratrem Domini, quòd eſſet filius B. Virginis Mariæ ex Ioſeph. Sed hæc hæreſis eſt manifeſta. Euſebius lib. 2. hiſt. cap. 1. & Epiphanius hæreſi 78. volunt eum fuiſſe filium Ioſeph de priore vxore, ac per hoc fratrem Chriſti eo modo, quo dicitur Ioſeph pater Chriſti, videlicet putatitius, non verus.

Sed verius eſt, ſanctum Ioſeph fuiſſe perpetuò Virginem, vt erat eius ſanctiſſima coniux: & Iacobum fuiſſe filium Cleophæ, qui Cleophas fuit frater ſancti Ioſephi: hinc enim Maria Cleophæ dicitur ſoror Matris Domini, Ioan. 19. quia erat vxor Cleophæ fratris Ioſeph. vſitatum enim eſt, vt coniuges duorum fratrum ſorores nominentur. & quemadmodum Maria Cleophæ dicebatur ſoror Mariæ Matris Domini: ſic etiam Iacobus dicebatur frater Domini, quia erat filius ſororis Matris Domini.

Hanc ſententiam colligo partim ex Hegeſippo, partim ex Euangelio: Hegeſippus enim apud Euſebium lib. 3. hiſt. cap. 11. ex verſione Ruffini, dicit, Simeonem fuiſſe conſobrinum fratrem Saluatoris, quia erat filius Cleophæ fratris Ioſephi ſponſi B. Mariæ Matris Domini.

Porrò ſanctum Iacobum minorem fuiſſe fratrem Simonis, & Ioſeph, & Iudæ, teſtatur Euangelium ſancti Matthæj, cap. 13. & Marci cap. 6. vbi dicuntur fratres Domini Iacobus, & Simon, & Iudas: & hoc idem teſtatur Epiphanius hæreſi 78. quare ſi Simon, ſiue Simeon (idem enim eſt nomen) erat frater Iacobi, & Simeonis pater erat Cleophas frater Ioſephi; certè ſequitur, vt pater Iacobi fuerit Cleophas, non Ioſeph.

Neque huic ſententiæ repugnat, quòd ſanctus Iacobus minor dicatur in Euangelio, Iacobus Alphæi: poteſt enim fieri, vt pater ſancti Iacobi fuerit binomius, quemadmodum ſanctus Matthæus dicitur etiam Leui, & Sanctus Petrus dicitur etiam Simon: & obſeruat ſanctus Hieronymus in lib. contra Heluidium, in ſacris ſcripturis, multos eſſe binomios.

Quod attinet ad epiſtolam eius, non defuerunt olim, qui de eius auctoritate dubitarent, vt etiam hoc tempore ab hæreticis in dubium reuocatur. Sed certiſſimè epiſtola ſacra & canonica eſt; de qua re vide quæ ſcripſimus libro primo de Verbo Dei cap. 18.

Extat nomine ſancti Iacobi Protoeuangelium, ſed ab Eccleſia nunquam receptum.

Extat etiam Liturgia eidem ſancto Iacobo attributa, quæ tamen à poſterioribus ita locupletata eſt, vt non ſit facile diiudicare, quæ pars eius Liturgię ſanctum Iacobum habeat auctorem.

Obiit

Obiit hic beatiſſimus Apoſtolus glorioſo martyrio coronatus anno ſeptimo Neronis, vt ſcribit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ.

Quod autem Epiphanius ſcribit hæreſi 78. obiiſſe ſanctum Iacobum anno ætatis ſuæ nonageſimo ſexto: non videtur probabile. Fundamentum enim huius numeri eſt opinio illa falſa Epiphanij, quòd ſanctus Ioſeph anno quadrageſimo ætatis ſuæ genuerit Iacobum, deinde anno octogeſimo viduus exiſtens, acceperit Mariam coniugem; quo tempore fuiſſet Iacobus annorum quadraginta, quibus ſi addamus triginta tres annos Domini, & viginti quatuor quibus poſt Aſcenſionem Domini Iacobus ſuperuixit, vt idem Epiphanius dicit, fient anni Iacobi nonaginta ſex completi.

Sed hic multa ſunt improbabilia; nam nec probabile eſt, Iacobum filium fuiſſe Ioſeph: nec Ioſeph annorum octoginta accepiſſe Mariam in coniugem, nec Iacobum electum eſſe ad Apoſtolatum, cùm eſſet penè decrepitus: nec eundem Iacobum ſuperuixiſſe ſolùm annis viginti quatuor, cùm ex communi opinione gubernauerit Eccleſiam Hieroſolymitanam annis triginta, & obierit anno ſeptimo Neronis.

De S. Iuda Apoſtolo. 34.

Sanctus Iudas frater Iacobi, Apoſtolus ex duodecim, vnam eámque breuem ſcripſit Epiſtolam, quam Eccleſia, vt ſacram & canonicam recipit.

Vide quæ ſcripſimus lib. 2. de Verbo Dei, cap. 18. De obitu huius Apoſtoli nihil habemus certi.

De S. Marco Euangeliſta. 44.

Sanctus Marcus Euangeliſta martyrio coronatus anno octauo Neronis, breue ſcripſit Euangelium: teſtis ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. Græcè ſcriptum initio S. Marci Euangelium, ſcribunt ſanctus Hieronymus in præfatione ad Damaſum, & ſanctus Auguſtinus lib. 1. cap. 2. de conſenſu Euangeliſtarum. Latinè autem ſcriptum, teſtatur Damaſus in vita ſancti Petri, quæ ponitur ad initium primi tomi Conciliorum: teſtantur etiam Syri, qui ad finem Euangelij ſecundùm Marcum ſcribunt, Euangelium ſancti Marci Romæ, & lingua Romana ſcriptum.

Sed quicquid de hac re ſit, ſatis conſtat, Latinam veterem & vulgatam editionem tam Matthæi quàm Marci ex Græca editione tranſlatam.

De S. Luca Euangeliſta. 44.

SAnctus Lucas Euangeliſta, ſancti Pauli comes & ſectator, vixit annos octoginta quatuor, vxorem non habens: ſcripſitque duo ſacra volumina, Euangelium, & acta Apoſtolorum: teſtis Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. Neque de his vlla controuerſia eſt.

De auctore libri, qui Paſtor inſcribitur.

HErmam ſiue Hermes librum ſcripſit apud veteres valde celebrem, quem inſcripſit, Paſtorem. Is liber quamuis à ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. vtilis eſſe dicatur, & nomine ſcripturæ à ſancto Irenæo lib. 4. cap. 37. citetur; & ab aliis antiquiſſimis Scriptoribus, vt Clemente Alexandrino, & Origene, in teſtimonium adducatur: tamen nunquam fuit in canone ſanctorum & diuinorum librorum: nam Gelaſius in Concilio Romano inter apocrypha ſcripta illum reiecit, & ſanctus Hieronymus in prologo Galeato: & ſanctus Athanaſius in libro de decretis Nicænæ Synodi, & Euſebius lib. 5. hiſt. cap. 3. dicunt hunc librum non eſſe in canone; quod idem ſcripſit Tertullianus in lib. de pudicitia.

Quamuis autem hic liber multa vtilia habeat, vt ſanctus Hieronymus ſcribit: habet tamen etiam aliqua noxia, vt de vnica pœnitentia ſecundùm errores Nouatianorum, quibus hic liber omnino fauere videtur: vt etiam illud de duobus geniis, ſiue de duobus Angelis, vno bono & altero malo, ſingulis hominibus à Deo tributis; quem errorem ex hoc auctore accepit Io. Caſſianus, eúmque poſuit in tertia decima collatione cap. 12. & ante eum Origenes hom. 35. in Lucam.

Quis autem iſte Hermam fuerit, non parua quæſtio eſt. Nam Origenes in cap. 16. ad Romanos, Euſebius lib. 3. hiſt. cap. 3. & ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. dicunt, hunc eſſe illum Hermam, quem ſalutari iubet Apoſtolus in epiſt. ad Romanos cap. 16. cùm ait, [Salutate Aſyncritum, Phlegontem, Hermam,] &c. Damaſus autem, ſiue potiùs Anaſtaſius Bibliothecarius in vitis Pontificum, quæ habentur ad initium primi tomi Conciliorum, ſcribit, Hermam, ſiue Hermetem, auctorem libri Paſtoris, fuiſſe fratrem ſancti Pij Romani Pontificis, & librum appellatum eſſe Paſtorem, quoniam Angelus in habitu Paſtoris Hermeti apparuerat, & vt ea ſcriberet, quæ illi reuelauerat, iuſſerat.

Non videtur autem fieri poſſe vt Hermes frater Pij Pontificis ille ſit, quem Apoſtolus ſalutari iuſſerat in epiſt. ad Romanos: nam inter illam ſalutationem, & Pontificatum Pij, intercedunt, vt minimùm, anni centum, & qui ſalutabatur ab Apoſtolo, non erat infans recèns natus, ſed

ſed vir aliquis grauis, notus Apoſtolo ex operibus bonis: proinde non eſt probabile, illum ſuperuixiſſe vſque ad tempora Pij Pontificis.

Deinde ſcribit S. Hieronymus loco notato, librum Paſtoris apud Græcos fuiſſe notiſſimum, apud Latinos penè ignotum: at ſi auctor libri fuiſſet homo Latinus, & Romani Pontificis frater, debuiſſet liber ipſius notior Latinis eſſe, quàm Græcis.

Exiſtimo igitur diuerſos eſſe auctores, & diuerſos eorum libros, quamuis idem ferè nomen gererent: nam præter ea quæ dicta ſunt, is qui ab Apoſtolo ſalutari iubetur, vocatur Hermam; frater Pij dicitur Hermes: deinde liber, qui ſcriptus dicitur à fratre Pontificis, præcipuè continebat mandatum Domini per Angelum, vt Paſcha die Dominico celebraretur: at in libro Paſtoris, qui à veteribus citatur, & qui adhuc extat, nulla mentio fit Paſchatis celebrandi die Dominico. Quare probabile eſt, librum Hermetis, fratris Pontificis, citò interiiſſe: & ſolum reliquum eſſe illum celebriorem, quem ſcripſit Hermam diſcipulus Apoſtolorum.

Quod etiam confirmatur ex eo, quòd S. Irenæus lib. 4. cap. 37. citans eum librum, dicit, [Bene ergo ſcriptura dicit, primò omnium crede, quoniam vnus eſt Deus.] Neque enim Irenæus ſcripturam abſolutè vocaret librum auctoris ſui temporis, & qui Apoſtolus vel Apoſtolorum auditor non fuiſſet.

De Prochoro, vno ex primis ſeptem Diaconibus.

PRochorum fuiſſe vnum ex primis ſeptem Diaconibus teſtatur S. Lucas in Actis Apoſtolorum cap. 6. Sed narratio, quæ ſub eius nomine extat in Bibliotheca S. Patrum, videtur omnino conficta. Nam quod in ea legitur, ſanctum Ioãnem Apoſtolum, & Euãgeliſtam, cùm ei ſorte obtigiſſet Aſia, grauiſſimè id tuliſſe, ac vehementer ingemuiſſe, ſéque ad pedes aliorum Apoſtolorum abieciſſe, atque propterea à ſancto Petro fuiſſe reprehenſum, indignum omnino eſt tanto Apoſtolo.

Quod in eadem narratione ſcribitur, poſteaquam S. Ioannes ex olla feruentis olei illæſus exiuit, à fidelibus, qui illic aderant, Eccleſiam in eius honorem fuiſſe conſtructam, incredibile eſt. Qui enim id auderent in oculis ſæuientis Domitiani?

Quod denique in eadem narratione dicitur, Euangelium à S. Ioanne in Inſula Pathmo fuiſſe conſcriptum, repugnat communi ſententiæ, quæ habet, Euangelium à ſancto Ioanne ſcriptum fuiſſe diu poſt exilium Pathmos, in vltima ſua ætate.

Vide ſanctum Athanaſium in Synopſi extrema, vbi dicit, Euangelium prædicatum quidem à ſancto Ioanne in Pathmo, ſed editum Epheſi

poſt reditum ab exilio. Cui conſentiunt Euſebius lib.3. hiſt. cap.24. Epiphanius in hæreſi quinquageſima prima, Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. Victorinus & Primaſius in expoſitione Apoc. Beda, Rupertus & alij initio expoſitionis in Ioannem.

Fortaſſe hæc Prochori narratio de rebus geſtis S. Ioannis, eſt liber ille, qui ſub nomine Circuitus Ioannis, inter apocrypha recenſetur à S. Athanaſio in Synopſi.

De ſancto Lino. 70.

SImilis narrationi Prochori eſt narratio, quæ ſub nomine S. Lini extat in Bibliotheca S. Patrum. Narrat enim auctor ille multa de actis S. Petri, quæ vel falſa vel dubia ſunt; neque teſtimonium habet hoc opuſculum S. Lini à veteribus.

Inter alia ſcribit auctor, Agrippam fuiſſe Præfectum Vrbis tempore paſſionis S. Petri, atque ab iſto Agrippa fuiſſe S. Petrum occiſum, ſine conſenſu Imperatoris Neronis, à quo etiam id factum poſtea fuiſſe improbatum.

Sed neque conſtat Præfectum Vrbis tunc fuiſſe Agrippam: & necem S. Petri Neroni diſplicuiſſe, repugnat omnibus veteribus Patribus.

In eadem narratione ſcribit auctor, vxorem Albini ſecundùm doctrinam S. Petri, repudiaſſe thorum viri ſui ob amorem caſtitatis, inuito & reclamante marito.

Hæc verò doctrina S. Petri eſſe non poteſt, cùm repugnet doctrinæ coapoſtoli eius Pauli, 1. Corinth. 7. Fateor quidem à S. Lino conſcripta fuiſſe Acta S. Petri, vel potiùs Acta ſanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, quod aliqui dicunt, & de Actis S. Petri in Romano Breuiario legitur: ſed ea non extare, & loco eorum ſuppoſita fuiſſe, quæ nunc extant, arbitramur.

De S. Clemente Romano. 92.

CLemens Romanus, qui anno tertio Traiani martyrio coronatus eſt, cùm ſediſſet in Apoſtolica ſede annos nouem, multa ſcripſiſſe fertur, videlicet,

Epiſtolas duas ad Corinthios.
Duas ad Iacobum fratrem Domini.
Tres ad diuerſos.
Libros decem Recognitionũ.
Libros 8. conſtitut. Apoſtolicarum.
Canones Apoſtolorum.
Itinerarium S. Petri.
Diſputationem S. Petri cum Apione: & Liturgiam.

Epiſtola prior ad Corinthios non extat; eius tamen mentionem faciunt paſſim veteres Patres, vt epiſtolæ grauiſſimæ, & epiſtolæ S. Pauli

ad Hebræos perquam ſimillimæ. Vide S.Irenæum lib.3. cap.3.Clementem Alexandrinum lib.7.Stromat.Euſebium lib.3. hiſt. cap.12.& S.Hieronymum in libro de Script. Eccleſ.

Epiſtola poſterior ad Corinth. neque extat, neque ab Eccleſiis probatur, vt S. Hieronymus teſtatur loco notato.

Epiſtolæ quinque quæ nunc extant, non carent ſcrupulo. Nam conſtat, S.Iacobum, ad quem ſcribuntur duæ epiſtolæ, obiiſſe multo ante S. Petrum, & tamen in iis ſignificatur Iacobo mors S. Petri. Sed fortè epiſtolæ ſcriptæ ſunt ad Simeonem fratrem Iacobi, non ad ipſum Iacobum. In epiſtola quinta laudatur communitas omnium rerum, etiam vxorum: & totus hic locus deſumptus eſt ex lib. 10. Recognitionum, vbi hæc dicuntur à Fauſtiniano Ethnico, & à ſancto Clemente refutantur. Sed fortè hæc irrepſerunt, & in codice Vaticano non inueniuntur.

Scripſiſſe Clementem alias quoque epiſtolas, præter illam celebrem ad Corinthios, teſtatur S. Hieronymus in lib. 1. aduerſus Iouinianum, vbi dicit, Clementem in ſuis Epiſtolis omnem penè ſermonem de Virginitatis puritate contexere: quas laudes Virginitatis in epiſtolis, quæ extant, non reperimus.

De Recognitionibus eiuſdem Clementis non habeo aliquid certi, quamuis non pauca vtilia documenta contineant, & à viris doctis aliquando citentur: tamen probabile exiſtimo, vel non eſſe Clementis, vel eſſe idem opus cum eo, quod Itinerarium, vel Circuitus Petri aliqui vocant: ad quod opus, teſte Epiphanio hæreſ.30. Clemens ipſe teſtatur, Circuitus Petri à ſe conſcriptos, ab hæreticis deprauatos fuiſſe. Verè enim in Recognitionibus deſcribuntur itinera S. Petri & ſancti Clementis, & admiſcentur diſputationes ex media Platonis philoſophia depromptæ, quas nullo modo credibile eſt S. Petri eſſe.

Quòd ſi Recognitionum & Itinerarij idem ſit opus, ſatis conſtabit, eſſe apocryphum. Itinerarium enim inter apocrypha retulerunt ſanctus Athanaſius in Synopſi, ſanctus Gelaſius in Concilio Romano, vnde extat caput, ſancta Romana. diſt. 16. & Leo IX. in epiſtolis aduerſus Nicetam. Verum quidem eſt, Recognitionum numerari libros decem, & Itinerarij libros octo: ſed facile fuit corruptoribus addere vel minuere, vel mutare.

De libris Conſtitutionum Apoſtolicarum, quæ Clementi auctori tribuuntur; idem ferè iudicium fieri debet, ac de libris Recognitionum. Multa enim in illis vtilia ſunt, & à Græcis veteribus magni fiunt: ſed in Eccleſia Latina nullum ferè nomen habent: & ipſi etiam poſteriores Græci in Concilio Trullano can. 2. improbant has conſtitutiones, vt ab hæreticis deprauatas.

Audio Æthiopes his conſtitutionibus vti, vt verè Apoſtolicis, & ea

de cauſa in erroribus verſari circa cultum Sabbati, & diei Dominicæ; & circa miniſtrum Sacramenti baptiſmi, & aliis quibuſdam dogmatibus: nam lib. 7. cap. 24. iubent ſeruari diem Sabbati, & Dominicæ, & lib. 5. conſtit. cap. 10. prohibetur abſolutè, ne laici baptizent, & lib. 6. cap. 15. iubent rebaptizari eos, qui baptizantur ab hæreticis, ea de cauſa, quia hæretici non ſunt Sacerdotes.

Ac ne fortè obiiceretur quòd Philippus Diaconus baptizabat, vt dicitur Act. 8. in iiſdem conſtitutionibus lib. 6. cap. 7. dicitur, Philippum, qui baptizauit Simonem magum, fuiſſe Apoſtolum. Quod manifeſtè falſum eſt.

Habentur in iiſdem conſtitutionibus alia non pauca, quæ abhorrere videntur à veritate, vt quòd lib. 3. cap. 2. quartas nuptias appellent manifeſtam fornicationem. lib. 5. cap. 6. diſtinguant Mariam Magdalenam à Maria ſorore Lazari. lib. 8. c. 14. Iacobum fratrem Domini non velint eſſe Apoſtolum ex duodecim, & lib. eodem cap. 26. 27. & 28. velint imponi manum Subdiacono, & Lectori, & ipſi etiam Diaconiſſæ, dum ordinantur: & lib. eodem cap. 32. dicant, Exorciſtas non ordinari: & cap. 38. dicant ancillam ſoli domino obſequentem recipi; ſi cum aliis intemperans fuerit, reiici.

De canonibus Apoſtolorum à Clemente ſcriptis maior eſt difficultas; nam ab vna parte Tertullianus in libro aduerſus Praxeam ſcribit, canones Apoſtolorum eſſe nobis per manus traditos. Sanctus quoque Athanaſius in Synopſi eos numerat inter agiographa. Synodus Trullana c. 2. recipit canones Apoſtolorum octoginta quinque. Denique S. Ioannes Damaſcenus lib. 4. de fide Orthodoxa cap. 18. videtur eos ponere inter ſacras Scripturas.

At contra Gelaſius Papa in Concilio Romano; vnde extat caput, ſancta Romana, diſt. 15. expreſsè dicit, liber canonum Apoſtolorum apocryphus: & hoc idem confirmatur diſtinct. 16. can. 1. & 2. Sed hæc conciliari poſſunt, ſi dicamus, canones legitimos eſſe ſolùm quinquaginta priores: reliquos non eſſe legitimos, quamuis à Græcis recipiantur. Sic enim Vrbanus II. apud Gratianum diſt. 32. can. præter, §. ſciendum, dicit, canones Apoſtolorum ex toto à Græcis, ex parte à Latinis recipi: & Humbertus Cardinalis clariùs idem dicit, cuius teſtimonium ſub nomine Leonis IX. ita refert Gratianus diſt. 16. can. Clementis. [Apoſtolorum, inquit, canones numerant Patres inter apocrypha, exceptis capitulis quinquaginta, quæ decreuerunt Orthodoxæ fidei tractatores adiungenda.] Hincmarus quoque, vt teſtatur Franciſcus Turrianus lib. 1. pro epiſtolis Decretalibus cap. 15. ſcribit, canones Apoſtolorum ab Eccleſia nobis traditos eſſe ſolùm quinquaginta: & ante hos omnes Dionyſius Exiguus quinquaginta ſolùm canones Apoſtolorum in ſua collectione poſuit.

Denique in antiquis codicibus Conciliorum, non inueniuntur canones Apoſtolorum, niſi quinquaginta. Et verè canones, qui errorem ſapiunt,& ab hæreticis ſuperadditi videntur, ſunt canones poſteriores, vt can.65.de ſabbato non ieiunando. & 67. de baptizatis, vel ordinatis ab hæreticis.& 84. de numero librorum ſacrorum: in quo canone multa ſunt errata manifeſta.Quod verò Gratianus dicit initio diſtinctionis ſextæ decimæ, canones Apoſtolorum auctoritate Zepherini Papæ eſſe ſexaginta:fortaſſe vitio librariorum erratum eſt in numero.

De diſputatione S.Petri cum Apione,& de Itinerario eiuſdem S.Petri, quod non extat, niſi fortè (vt ſuprà diximus) idem ſint Itinerarium, & Recognitiones; non eſt multùm laborandum: ab initio enim reprobata leguntur, tum apud ſanctum Hieronymum in libro de Scriptor. Eccleſ. tum apud ſanctum Athanaſium in Synopſi.

De Liturgia S.Clementis idem ferè dicendum occurrit, quod de Liturgia S. Iacobi,eam verè Clementis eſſe, ſed à poſterioribus auctam: credibile autem eſt, Clementem non ex proprio iudicio, ſed ex ritu, quem obſeruari viderat à ſancto Petro,Liturgiam compoſuiſſe: quemadmodum & ipſe ſanctus Petrus nihil aliud faciebat in offerendo ſacrificio Euchariſtico, niſi quod ipſe Dominus fieri iuſſerat. Meminerunt Liturgiæ S.Clementis Proclus Patriarcha Conſtantinopolitanus lib.7.de traditione diuinæ Miſſæ, & Nicolaus Epiſcopus Methonenſis in libro de veritate corporis Chriſti,&Beſſarion Cardinalis in libro de Sacramento Euchariſtiæ.

De ſancto Ignatio. 71.

SAnctus Ignatius Epiſcopus Antiochenus, poſt ſanctum Petrum Apoſtolum, & ſanctum Euodium,ſedere cœpit anno Domini 71. & ſedit annis 40. & Romæ paſſus eſt anno vndecimo Traiani, teſte ſancto Hieronymo in libro de Script. Eccleſ.Scripſit Epiſtolas vtiliſſimas, vt teſtatur ſanctus Polycarpus eius æqualis,qui in epiſtola ad Philippenſes dicit,ſe collegiſſe epiſtolas Ignatij quotquot inuenire potuit.

Euſebius lib.3. hiſt. cap. 30. ſeptem enumerat epiſtolas ſancti Ignatij, vt etiam ſanctus Hieronymus loco citato, vnam ad Epheſios, alteram ad Magneſianos,tertiam ad Trallianos, quartam ad Romanos, quintam ad Philadelphios,ſextam ad Smyrnæos, ſeptimam ad Polycarpum. Præter has inueniuntur aliæ quinque ad Mariam Caſſabolitam vna, ad Antiochenos altera, ad Tarſenſes tertia, ad Philippenſes quarta, ad Heronem quinta Atque hæ quinque epiſtolæ, quamuis ad manus Euſebij & Hieronymi non peruenerint, tamen ob ſtyli ſimilitudinem, & ſpiritum verè Apoſtolicum, à viris doctis omnino recipiuntur.

Tres alię circumferuntur, ad B. Virginem Deiparam vna, & ad ſanctum Ioannem Euangeliſtam duę, quibus additur epiſtola B. Virginis

ad Ignatium. Harum, primus (quod ſciam) meminit ſanctus Bernardus ſer.7.in Pſalmum, [Qui habitat:] ſed neque in codicibus Græcis habentur, neque grauitatem eloquij S. Ignatij omnino redolent.

Vnum hoc loco admonendum videtur, non eſſe magnam fidem habendam codicibus Græcis, qui nunc extant, quando diſcrepant à Latinis: ſæpe enim emendatiores inueniuntur codices Latini, quàm Græci: quod verum eſſe intelliget, qui conferet teſtimonia, quæ ex Ignatio citant ſanctus Athanaſius in epiſtola ad Epictetum, & Theodoretus in in Dialogis, cum verbis eiuſdem Ignatij, quæ nunc habentur in codicibus Latinis, & Græcis.

De ſancto Polycarpo. 71.

SAnctus Polycarpus Epiſcopus & martyr, vnam ſcripſit epiſtolam egregiam ad Philippenſes, quæ cum epiſtolis ſancti Ignatij circumfertur: eius epiſtolæ meminit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. & Euſebius lib.3.hiſt.cap.30.aliàs 36. Vixit tempore S. Ignatij, ſed ſuperuixit vſque ad Imperium M.Antonini, vt idem S.Hieronymus in eodem loco teſtatur.

De S.Dionyſio Areopagita. 71.

SAnctus Dionyſius Areopagita S. Pauli Apoſtoli diſcipulus fuit, teſte ſancto Luca, Act. 17. Quamuis autem à nonnullis dicatur martyrium ſubiiſſe ſub Domitiano; contra tamen ſentiunt alij, quoniam ipſe idem ſanctus Dionyſius in libro de diuinis nominibus cap. 4. nominatim allegat S.Ignatij verba ex epiſtola ad Romanos: quam epiſtolam ſcriptam eſſe conſtat anno ſeptimo Traiani, quo anno ſanctus Ignatius martyrio coronatus eſt. Scribit autem (inquit Areopagita) & diuinus Ignatius, [Amor meus crucifixus eſt] hæc autem verba in epiſtola ad Romanos leguntur: quomodo igitur poteſt Dionyſius obijſſe tempore Domitiani, qui Traianum præceſſit, ſi citat epiſtolam ſcriptam ſeptimo anno Traiani? Exiſtimamus igitur ſanctum Dionyſium fuiſſe quidem ſanctorum Ignatij & Polycarpi æqualem, ſed ſuperuixiſſe vſque ad Imperium Adriani.

Opera ſancti Dionyſij, quæ nunc extant, hæc ſunt:

De Cæleſti Hierarchia,	lib.1.	De Diuinis nominibus,	1
De Eccleſiaſtica Hierarchia,	1	De myſtica Theologia,	1
Item Epiſtolę ad Caium,	4	Ad Demophilum,	1
Ad Dorotheum,	1	Ad Titum,	1
Ad Soſipatrum,	1	Ad Apollophanem,	1
Ad Polycarpum,	1	Ad S. Ioannem Apoſtolum,	1

Ferebatur & vna ad Timotheum: ſed ab omnibus merito reiecta eſt.

De cęteris operibus omnes docti & Catholici nihil dubitant. Soli hęretici Lutherani, & quidam ſcioli, Eraſmus, Valla, & pauci alij, opera ſuprà numerata negant eſſe ſancti Dionyſij Areopagitæ.

Sed (vt alia nunc omittam) ad auctoritatem his operibus conciliandam ſatis eſſe debet, quòd hæc opera probentur à ſancto Gregorio Papa hom. 34. in Euangelia, à ſancto Martino Papa, & martyre, in Concilio Romano, à ſancto Agathone Pontifice, in epiſtola ad Imperatorem Conſtantinum IV. & à Nicolao I. in epiſt. ad Michaelem Imperatorem. Item à Concilio vj. generali Act. 4. & à Concilio vij, Act. 2. Denique à ſanctis Doctoribus plurimis, qui in hęc opera, tamquam germana ſancti Dionyſij Areopagitæ, commentaria ſcripſerunt, vt à ſancto Maximo Monacho, à S. Thoma, & alijs.

Quòd autem ante ſanctum Gregorium Romanum nemo horum operum nomine S. Dionyſij Areopagitæ meminerit: cauſa videtur eſſe, quòd alicubi latuerint, vt multa alia ſæpe longo tempore deliteſcunt; & circa tempora Sancti Gregorij reperta fuerint.

Quod enim quidam dicunt, citari nominatim hæc opera ab Origene homilia quadam in primum caput Ioannis, & ab Athanaſio in quæſtionibus ad Antiochum quæſt. 8. nihil efficit: nam in homilia illa nominantur Ariani, qui diu poſt Origenem exorti ſunt: & in quæſtionibus ad Antiochum nominantur auctores ipſo Athanaſio poſteriores: ex quo ſequitur vt illa teſtimonia eſſe non poſſint Origenis, vel Athanaſij, ſed recentiorum auctorum.

Scribunt quidem Liberatus Abbas in Breuiario cap. 10. & Anaſtaſius Bibliothecarius in epiſt. ad Carolum Caluum Imper. citari Dionyſium Areopagitam à Ioan. Chryſoſtomo, & Cyrillo Alexandrino, ſed quæ illi citant, non inueniuntur in locis citatis.

De S. Martiale Epiſcopo Lemouicenſi.

SAnctus Martialis primus Epiſcopus Lemouicenſis, dicitur ſcripſiſſe duas epiſtolas, vnam ad Burdegalenſes, alteram ad Toloſanos, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum. Sed multa ſunt, quę eas epiſtolas ſuppoſititias eſſe indicare videantur.

Primùm enim auctor harum epiſtolarum dicit, ſe cum Chriſto vixiſſe, antequam crucifigeretur: Martialis autem Epiſcopus primus Lemouicenſium miſſus fuit ad eam Vrbem, Decio Auguſto & Grato Coſſ. anno Dom. 254. vt Gregorius Turronicus teſtatur lib. 1. hiſt. cap. 10. quare neceſſe eſt, vel Martialem vixiſſe fermè 300. annis, vel titulum epiſtolarum eſſe falſum, qui auctorem præfert Martialem Epiſcopum Lemouicenſem, vel Epiſtolas eſſe confictas.

Deinde in ſecunda epiſtola cap.8.ſcribit auctor à ſe baptizatum Stephanum Regem, & quendam alium Tyrannum cum Satrapis ſuis. Atqui tempore Apoſtolorum, & etiam tempore Decij Imperatoris, non habuit Gallia vllos Reges,ſed Imperio Romano ſubiecta erat. Primum enim Regem,Romanis expulſis, fuiſſe in Gallia Clodionem Comatum Pharamundi filium poſt annum Dom. 400. teſtantur omnes hiſtorici, Gregorius Turronicus lib.2.cap.9. qui eum vocat Clogionem,Ado Vienenſis, Abbas Vrſpergenſis, Aimoinus, Paulus Æmilius, Robertus Gaguinus, Papirius Maſſonius, & alij.

Tertiò,dicit idem auctor eodem loco,templa Idolorum euerſa fuiſſe, & Eccefias ædificatas auctoritate Regia ipſo ſuo tempore: quæ videntur manifeſtè falſa; certè pugnant cum hiſtoriis Gregorij Turronici,Adonis, & aliorum.

Quartò, in epiſtola eadem cap. 9. citantur verba ſcripturæ Geneſeos ſecundùm S.Hieronymi verſionem, quod etiam in vtraque epiſtola paſſim cernitur.Id verò ſignum eſt apertiſſimum nouitatis.

Quintò,in eadem epiſtola cap.13. ſcribit auctor ſe interfuiſſe cum aliis diſcipulis quando Iudas oſculo Dominum prodidit. Atqui hoc videtur repugnare Euangelio:ſiquidem Marcus,cap.14. & Lucas, cap. 22. dicunt Chriſtum cum duodecim vltimam cœnam celebraſſe, & cum eiſdem in hortum ingreſſum,ac deinde Iudæ obuiam iuiſſe.

Sextò,in epiſtola eadem,cap. 8.dicit, Valeriam quandam in ipſa Gallia martyrio coronatam.Id verò repugnat Sulpitio lib.2.ſacræ hiſtoriæ,& Gregorio Turronico,lib.1.cap.28.hiſto.Francorum,qui ſcribunt,temporibus M.Antonini primùm intra Gallias martyria viſa.

Multa ſunt alia, quæ his epiſtolis fidem detrahere videntur. Alioqui autem piæ ſunt, & ex iis non pauca dogmata Eccleſiaſtica confirmari poſſent aduerſus noſtri temporis hæreticos, ſi de tempore, quo ſcriptæ ſunt,planè conſtaret.

De Abdia Babylonio.

ABdias Babylonius,vnus ex diſcipulis Domini fuiſſe dicitur. Sed vitę Apoſtolorum, quæ ſub nomine eius circumferuntur, fabulis ſimiliores ſunt, quàm veræ narrationi. Sed neque eius Abdiæ, aut libri eius vllam in veteribus mentionem inuenio.

De Presbyteris Achaiæ, qui ſancti Andreæ paſſionem ſcripſerunt.

EXtat Paſſio S.Andreæ Apoſtoli ſub nomine Presbyterorum Achaię, qui dicunt ſe ſcripſiſſe ea quibus ipſi interfuerunt. Audiui aliquando

quando magnum quendam virum, eam hiſtoriam in dubium reuocantem. Sed certè non videtur negari poſſe, quin vera & antiqua, & vtilis hiſtoria ſit.

Petrus Damiani, qui ante ſexcentos annos floruit, in ſerm. 2. de ſancto Andrea, de hac hiſtoria ſic loquitur: [Non immeritò in ſingularem auctoritatis arcem ſuſcepta eſt, quam qui viderunt, ſcripſerunt, & miniſtri fuerunt ſermonis.] Sanctus etiam Bernardus in ſerm. de ſancto Andrea, in vigilia eius, & in duobus, quos habuit in die feſto, miris laudibus effert verba S. Andreæ ad crucem, quæ in hoc libro ad verbum inueniuntur.

Ioannes à Louanio, vir multæ doctrinæ, & iudicij, in cenſura de paſſionibus ſanctorum, quæ habetur in Martyrologio Molani, hanc hiſtoriam, vt legitimam, probauit.

Idem fecit Aloyſius Lipomanus, vir grauiſſimus, qui ex probatis auctoribus vitas ſanctorum deſcripſit. Denique in Breuiario Romano, nuper recognito, hiſtoria hęc, cùm de ea inter viros doctos & graues acriter diſputatum eſſet, omnium conſenſu approbata locum ſuum retinuit.

Seculum ſecundum ab Anno 100. ad 200.

De S. Iuſtino Martyre. 150.

POſt Apoſtolica tempora primus eorum, quorum ſcripta ad nos peruenerunt, videtur eſſe ſanctus Iuſtinus Philoſophus & Martyr. Floruit enim temporibus Antonini Pij, & ſucceſſorum eius Marci Aurelij & Lucij Veri; & in Apologia ad Imp. & Senatum, populúmq. Romanum, ſcribit, numerari eo tempore annos 50. à Chriſti natiuitate.

Opera eius multa recenſentur ab Euſebio lib. 4. hiſt. cap. 17. & à ſancto Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. quorum operum aliqua non extant, & quædam etiam extant, quorum illi non meminerunt. Hæc igitur Iuſtini opera nunc feruntur:

Dialogus cum Tryphone Iudæo Epheſi habitus.
Apologia ad Senatum Romanum.
Apologia altera ad Imp. Antoninum Pium.
Oratio paręnetica ad gentes.
De Monarchia.
Expoſitio fidei ſiue de recta confeſſione.
Epiſtola ad Zenam & Serenum.
Interrogationes, ſiue quæſtiones poſitæ gentibus, & gentium ad eas reſponſiones, earúmq. refutationes.

Interrogationes,ſiue quæſtiones gentium poſitæ Chriſtianis, & ad eas reſponſiones.

Refutatio quorundam Ariſtotelis dogmatum.

Et quidem de primis quinque libris, quorum Euſebius & Hieronymus meminerunt,non videtur poſſe dubitari.Sciendum eſt autem, Apologiam priorem, vt in noſtris libris habemus, reipſa eſſe poſteriorem, & non ad Senatum datam, vt noſtri libri habent, ſed ad Marcum & Lucium Imperatoris Pij ſucceſſores, vt apertè colligitur ex Euſebio & Hieronymo locis citatis:ſed fefellit noſtros, quia Apologia prior caret initio, & ideo non potuit cognoſci ad quem, vel ad quos directa eſſet.

Liber de expoſitione fidei,ſiue de confeſſione rectæ fidei, cuiuſcumque ſit, inſignis liber eſt, & Iuſtino auctore dignus. Ambigo tamen an eius ſit, primò, quia veteres eius non meminerunt: ſecundò, quia ſtilus videtur eſſe diuerſus à ſtilo Iuſtini:tertiò, quoniam multo apertiùs & diſtinctiùs diſſerit de myſteriis Trinitatis,& Incarnationis,quàm ſcriptores eius ſeculi facere ſoleant.

De epiſtola ad Zenam & Serenum idipſum cenſeo.

De libro quæſtionum quinq; gentibus à Chriſtianis poſitarum, facilè iudicari poteſt,eum librum non eſſe Iuſtini,quòd in eo ſæpe fiat mentio Manichæorum, quos poſt mortem Iuſtini exortos eſſe conſtat. Idem iudicium fieri poteſt de quæſtionibus 146. quas gentes Chriſtianis poſuerunt:nam quæſt.82.& 86.citatur Origenes,& quæſt. 115. citatur Irenæus, & Martyr appellatur:cùm tamen Iuſtinus vtroque antiquior fuerit: nam ipſe etiam Irenæus lib.5. Iuſtinum Martyrem adducit,tamquam ſe antiquiorem.

De reprehenſione dogmatum Ariſtotelis, meminit Photius in Bibliotheca; neque extat euidens indicium falſitatis; ideo nihil habeo quod dicam.

De Melitone. 150.

SAnctus Melito Sardenſis Epiſcopus M.Aurelij Imp.tempore floruit; cui etiam Apologiam pro Chriſtianis obtulit, vt refert Euſebius lib. 4.hiſt.cap.25. Multa ſcripſit, quorum fragmenta extant apud Euſebium loco notato. Inter quæ fragmenta continetur catalogus librorum Teſtamenti veteris,in quo liber Sapientiæ tribuitur Salomoni: & hic ſolus liber recenſetur à Melitone ex iis qui in Hebraicis codicibus non habentur.vt etiam ſolus liber Eſther omittitur ex iis qui ſunt in Hebræo.

Tribuitur etiam Melitoni liber de tranſitu B. Virginis, qui extat in 7. tomo bibliothecæ ſanctorum Patrum, edit. 2. ſed indignus liber eſt, qui tanto viro tribuatur.

De Athenagora. 155.

ATHenagoras æqualis Iuſtini fuit,& inſignem Apologiam pro Chriſtianis ſcripſit,& Impp.Marco Aurelio Antonino & Aurelio Commodo obtulit:quam ſub nomine Athenagoræ citat ſanctus Epiphanius in hæreſi Origenis,vbi refert verba Procli ex Methodio.

Scripſit etiam librum de Reſurrectione : vtrumque opus extat tomo 9.bibliothecæ ſanctorum Patrum , edit. 2. & ſuſpicione caret. Mirum autem eſt, cur Euſebius diligentiſſimus ſcriptorum inueſtigator , huius auctoris non meminerit.

Quòd autem ſanctus Hieronymus hunc ſcriptorem omiſerit, non eſt adeo mirum,cùm ſatis conſtet,catalogum ſancti Hieronymi , ex hiſtoria Euſebij eſſe deſumptũ,quoad illos ſcriptores, qui Euſebiũ præceſſerunt.

De S.Theophilo. 170.

SAnctus Theophilus Epiſcopus Antiochenus,ſextus ab Apoſtolo Petro , vixit tempore M. Aurelij Imp. & ſub Commodo eius filio obiit, teſte Euſebio in Chronico. Scripſit multa , teſte S. Hieronymo lib. de Script.Eccleſ.ſed nunc extant in 1.tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum ſecundæ editionis , commentaria in quatuor Euangelia : & libri tres ad Autolycum aduerſùs Chriſtianæ Religionis calumniatores.

De Tatiano. 170.

TAtianus ſancti Iuſtini auditor,ſcripſit infinita volumina , ex quibus (inquit ſanctus Hieronymus de Script.Eccleſ.) vnus contra gentiles florentiſſimus extat liber,qui nuper eſt inuentus, & editus in quarto tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum ſecundæ editionis. Porro Tatianus poſt martyrium ſancti Iuſtini à Fide catholica defecit , & in ſuperbiam elatus hæreſiarcha factus eſt.

De Egeſippo. 177.

EGeſippus æqualis Iuſtini , & Athenagoræ fuit , vt ex Euſebio lib.4. hiſt.cap.21.& ſancto Hieronymo in lib.de Script.Eccleſ.perſpicuum eſt. Scripſit hiſtoriam Eccleſiaſticam vſque ad ſua tempora , ideſt, vſque ad Aniceti Pontificatum. Huius hiſtoriæ meminerunt Euſebius & ſanctus Hieronymus locis citatis , in quibus fragmenta hiſtoriæ eiuſdem leguntur. Nunc non extat. Libri verò de excidio Hieroſolymæ , qui ſub nomine Egeſippi circumferuntur ; aut alterius

† De fuga in perſecutione,	1
Ad Scapulam,	1
De teſtimonio animæ,	1
De Anima,	1
† De exhortatione Caſtitatis,	1
† De Monogamia,	1
De Baptiſmo	1
De Pallio,	1
De Idololatria,	1
† De Pudicitia,	1
† De ieiunio aduerſus pſychicos,	1
Scorpiacum contra Gnoſticos,	1
De Oratione,	1
De Spectaculis,	1
Apologeticus aduerſus gentes,	1

Ex his libris ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccl. dicit, ſcriptos eſſe contra Eccleſiam à Tertulliano iam tum hæretico, librum De fuga in perſecutione, De exhortatione Caſtitatis, De Monogamia, De pudicitia, De ieiunio, quibus crucem addidimus. Librum de oratione ſcribit ſanctus Hilarius in Can. 5. Matthæi, eſſe volumen aptiſſimum, ſed conſequentem errorem auctoris detraxiſſe ſcriptis probabilibus auctoritatem.

Opera Tertulliani dubia, vel ſuppoſititia.

De Trinitate,	lib. 1.
De cibis Iudaicis,	epiſtola.

De libro de Trinitate diſſentiunt ſanctus Hieronymus, & Ruffinus: hic enim in Apologia pro Origene ſcribit, librum de Trinitate, Tertulliani, ab hæreticis cum operibus ſancti Cypriani coniunctum fuiſſe, vt fallerent incautos. Ille autem in ſecundo libro aduerſus Ruffinum contra aſſerit, librum illum de Trinitate, non eſſe Tertulliani, ſed Nouatiani.

Idem etiam ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. in Nouatiano, ſcribit Nouatianum ſcripſiſſe grande volumen de Trinitate quaſi Epitomen operis Tertulliani. Vbi apertè ſignificat, Tertullianum quoque ſcripſiſſe de Trinitate, cuius libri epitomen Nouatianus ediderit. Sed quicquid de hac re ſit, dubitari non poſſe exiſtimo quin liber de Trinitate, qui nunc extat inter opera Tertulliani, Tertulliani non ſit: nam in eo libro refutatur nominatim Sabelliana hæreſis. Sabellius autem poſt tempora Tertulliani apparuit, & in tempora Nouatiani incidit, vt notum eſt ex epiſtola Dionyſij Alexandrini apud Euſebium lib. 7. hiſt. cap. 5. Adde quòd ſtilus (vt etiam ſanctus Hieronymus annotauit) apertè clamat, librum illum Tertulliani non eſſe.

Liber,ſiue Epiſtola de cibis Iudaicis, non videtur ſtilum habere Tertulliani: & videtur ab aliquo Epiſcopo propriæ plebi tranſmiſſus. Tertullianus autem Epiſcopus non fuit. Interim tamen nihil definio,ſed cauſas dubitandi in medium pono. Illud poſtremò addendum videtur, Tertulliani libros cum iudicio eſſe legendos, non eos tantùm, quos S. Hieronymo teſte, contra Eccleſiam propriè ſcripſit, ſed etiam librum aduerſus Praxeam, librum de anima, librum aduerſus Hermogenem, librum de carne Chriſti, & librum de pœnitentia. In his enim propoſitiones non paucæ,vel erroneæ,vel certè ſuſpectæ occurrunt.

De *Clemente Alexandrino.* 204.

CLemens Alexandrinæ Eccleſiæ preſbyter, vir doctiſſimus, Panteni diſcipulus,& Origenis magiſter,vixit ſub Seuero Imp. vt ipſe teſtatur lib.1. Stromatum. Ibi enim deducit tempora Imperatorum vſque ad obitum Commodi, cui Seuerus ſucceſſit, poſt breuiſſimum Imperium Pertinacis, & Iuliani. Multa ſcripſit, quorum meminerunt Euſebius lib. 5.hiſt.cap. 11. & S. Hieronymus de Script. Eccleſ. Nunc verò hæc opera ſuperſunt:

Stromatum libri octo.
Pædagogi libri tres.
Oratio exhortatoria ad gentes.

Neque de his dubitatio vlla eſt. Meminit Caſſiodorus in lib. 1. Diuinarum Inſtitutionum explanationis Clementis Alexandrini in epiſtolas canonicas: an ea ſit,quæ in Bibliotheca S. Patrum inuenitur, non facilè iudicare poſſum.

Non deſunt in hoc inſigni auctore ſententiæ aliquæ, quæ errorem ſapiunt,quas in libris noſtris Controuerſiarum notauimus,& ob quas Gelaſius Papa, in Concilio quodam Romano, Clementis huius opuſcula inter apocrypha retulit. Vtrùm autem ſententiæ illæ ab hæreticis inſertæ ſint, vt aliqui piè credunt, an auctori more humano exciderint, ignoramus.

De Minutio Felice. 206.

MInutius Felix Tertulliani æqualis, ſcripſit Dialogum inter Chriſtianum Octauium, & Ethnicum Cæcilium, qui Dialogus, Octauius inſcribitur; atque inde factum eſt, cùm auctor ignoraretur, vt ſeptem libris Arnobij contra gentes, hic veluti octauus adiungeretur. Sed re vera non eſt octauus liber Arnobij, ſed Octauius Minutij Felicis, cauſidici Romani inſignis, vt S. Hieronymus teſtatur in lib. de Script. Eccleſ.

De S.Hippolyto Epiſcopo, & Martyre. 220.

SAnctus Hippolytus Epiſcopus Portuenſis, & martyr, Clementis Alexandrini diſcipulus, ſub Alexandro Seuero martyrium conſummauit.

Multa ſcripſit quæ enumerantur ab Euſebio lib.6.hiſt.cap.16.& à ſancto Hieronymo in lib.de Script.Eccleſ. Nūc ſolùm extant excerpta quædam ex libris S. Hippolyti de Theologia, & Incarnatione, apud Henricum Caniſium tomo quinto antiquæ lectionis: necnon in Bibliotheca Sanctorum Patrum, Oratio de conſummatione Mundi, de Antichriſto, & ſecundo aduentu Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Conſulat Lector notationes Card.Baronij ad Martyrologium die 22. Auguſti.

De Iulio Africano. 222.

IVlius Africanus paulo ſenior Origene fuiſſe videtur, cùm in epiſtola ad Origenem, eum filium appellet. Scripſit librum de temporibus ab origine Mundi vſque ad Macrinum Imperatorem, ſub quo ipſe viuebat, & ad M.Antoninū Heliogabalum, legationem ſuſcepit, vt S. Hieronymus teſtatur in lib.de Script.Eccleſiaſt. Sed hi libri perierunt, cùm tamen extarent tempore Photij, vt ipſe in Bibliotheca ſcribit. Extat hoc tempore ſolùm Epiſtola ad Origenem de hiſtoria Suſannæ, quam fabuloſam eſſe contendit: cui reſpondit Origenes, veram illam eſſe demonſtrans. Epiſtola Iulij Africani extat in ſecundo tomo operum Origenis.

De Origene. 226.

ORigenes Adamantius Clementis Alexandrini diſcipulus vixit vſque ad tempora Galli & Voluſiani Impp. teſte ſancto Hieronymo in lib.de Script.Eccleſ. Quamuis autem doctiſſimus fuerit, deceptus tamen ex Platonis philoſophia in multos errores incidit. Sanctus Baſilius in lib.de Spiritu ſancto cap.30. dicit, Origenem non habuiſſe ſanas de Spiritu ſancto opiniones. Sanctus Epiphanius in libris de hæreſibus ponit Origenem in numero aliorum hæreticorum. Sanctus Hieronymus vertit in Latinum idioma libros Origenis Periarchon, vt oſtenderet errores plurimos, quibus libri illi ſcatent. Denique in quinta Synodo generali collatione 8. can. 11. dicitur anathema Origeni, & ſcriptis eius, ſicut Ario, Eunomio, Macedonio, Neſtorio, & Eutycheti: & in lib. qui inſcribitur, Pratum Spirituale, cap. 25. in quadam reuelatione viſus eſt Origenes cum Ario, aliiſque hæreticis.

in gehennæ ignibus torqueri. Citatur autem Pratum ſpirituale in 7. Synodo generali, ne quis eum librum ſpernendum cenſeat. Hæc præmittenda exiſtimaui propter eos, qui Origenem defendere vel excuſare conantur, quales fuerunt olim Euſebius in lib. 6. hiſt. Eccleſ. & in Apologia pro Origene, quam nomine Pamphyli martyris edidit: & qui Euſebium imitatus eſt, Ruffinus, qui etiam Apologiam pro eodem Origene ſcripſit. Deinde paulo ante noſtram ætatem eandem defenſionem ſuſcepit Ioãnes Picus; & noſtro tempore Gilbertus Genebrardus.

Opera Origenis aſcendunt ad ſena millia librorum, teſte Epiphanio in hæreſi Origenis, quæ eſt ordine 64. Sed plurima perierunt. Quæ nunc extant, in duos tomos diſtributa hęc ſunt.

Primi tomi:

In Geneſim homiliæ	17
In Exodum hom.	13
In Leuiticum hom.	16
In Numeros hom.	28
In librum Ioſue hom.	26
In librum Iudicum hom.	9
In lib. Regum hom.	1
In librum Iob libri	3
In pſal. 36. 37. & 38. hom.	9
In Cantica canticorum hom.	6
In Iſaiam hom.	9
In Hieremiam hom.	14
In Ezechielem hom.	14
Periarchon, id eſt, de principijs lib.	4
Threni, ſiue planctus Origenis tract.	1
De recta in Deum fide Dialogus.	
Commentaria in Iob, Ioachimo Perionio interprete.	
In eundem hom.	4

Secundi tomi:

In Matthæum tractatus,	35
In Lucam hom.	39
In Ioannem tractatus,	32
In diuerſos locos noui teſtamenti hom.	10
In epiſtolam ad Rom. lib.	36.
Contra Celſum lib.	8
Contra Marcioniſtas Dialogi.	
Philocalia, ſiue de amore honeſti.	
De Suſannæ hiſtoria Epitome.	
De eadem hiſtoria Iulij Africani epiſtola, &	

ad

ad eandem Origenis reſponſio.

His addi poſſunt Tetrapla, Exapla, & Octapla Origenis labore contexta. Tetrapla ſunt quatuor editiones teſtamenti veteris, 70. Interpretum, Aquilæ, Symmachi, & Theodotionis. Exapla ſunt quatuor illæ adiunctis duabus Hebraicis, altera literis Hebraicis, altera literis Græcis. Octapla ſunt, editiones ſex ſuprà dictæ, adiunctis duabus ſine nomine auctoris, quinta & ſexta: addidit ipſe Origenes ſeptimam editionem ex verſione 70. Interpretum emendata, & cum Theodotionis verſione collata, additis aſteriſcis, & obeliſcis. Vide de his editionibus Epiphanium in lib. de ponderibus, & menſuris.

Opera dubia, vel ſuppoſititia.

HOmiliæ in Leuiticum habentur etiam inter libros S. Cyrilli; ſed verè Origenis ſunt, non S. Cyrilli: nam & phraſim Origenis ſeruant, & erroribus eiuſdem ſcatent.

Libri tres in Iob, non videntur eſſe Origenis: nam lib. 1. meminit auctor Homouſianorum, quam dicit eſſe ſectam trium Deorum, quæ totum orbem repleuit. At nomen Homouſianorum inuentum eſt ab Arianis, qui poſt obitum Origenis apparuerunt. Deinde lib. 2. meminit auctor S. Luciani iam tum martyrio affecti.. At S. Lucianus poſterior Origene fuit.

Commentaria quoque in Iob, Perionio interprete, non videntur eſſe Origenis: nam in explanatione cap. 3. adfert expoſitionem S. Luciani martyris; item in explanatione cap. 7. & 8. refellit Manichæos nominatim: & in cap. 18. meminit Homouſianiſtarum. At Manichæi & Ariani, qui Catholicos Homouſianiſtas vocabant, poſt Origenem exorti ſunt.

De Homiliis in Pſalmos aliqui dubitant, an ſint Origenis.

Homiliæ in diuerſa loca Euangelij, ſine dubio non ſunt omnes Origenis.

In Homilia in primum caput Ioannis mentio fit Manichæorum, & Arianorum, qui poſt Origenem exorti ſunt.

In Homilia nona in diuerſa loca, inueniuntur fragmenta ex S. Hieronymo in vltimum caput Iſaiæ Prophetæ, & ex S. Gregorio lib. 15. Moralium cap. 14. & ex aliis Origene poſterioribus; & ea fragmenta Hieronymi, & Gregorij, non Origenis eſſe ſtilus manifeſtè docet.

In Homilia de S. Maria Magdalena, ſuper illud, [Maria ſtabat ad monumentum foris plorans,] ſtilus eſt planè Latinus.

Tractatus quintus in Matthæum videtur eſſe Latini auctoris: nam adducens auctor verba Iſaiæ 48. [Dominus miſit me, & ſpiritus eius;] in Græco, inquit, Spiritus ſanctus neutri generis eſt, non maſculini, vt apud nos. Vbi ſe inter Latinos numerat. Et, ſi tractatus quintus Latin

auctoris eſt, non parua ſuſpicio eſt, reliquos etiam tractatus eiuſdem operis, Latini auctoris eſſe. Atque hæc pauca de Origene.

De *Ammonio Alexandrino.* 226.

AMmonius Alexandrinus tempore Alexandri Imper. vixit, & ſcripſit canones euangelicos, quos alij harmoniam euangelicam vocant: quam Victor Capuanus cum Tatiani diateſſaron confudiſſe videtur. Vide in Bibliotheca S. Patrum tomo 7. editionis ſecundæ, & Card. Baronium tomo 2. Annalium ad annum Dom. 174.

De *S. Gregorio Thaumaturgo.* 233.

SAnctus Gregorius antea Theodorus dictus, Epiſcopus fuit Neocæſarienſis, & à magnitudine miraculorum patratorum Thaumaturgus appellatus, auditor fuit Origenis, dum eſſet adoleſcens, ſed ab erroribus eius omnino immunis fuit. Claruit tempore Alexandri Seueri, cuius ann. 10. factum Epiſcopum ſcribit Cardinal. Baronius in ſecundo tomo Annalium, ad ann. 233.

Scripſit Metaphraſim in Eccleſiaſtem:

Panegyricum in Origenem.

Breuem fidei confeſſionem, quam ex reuelatione B. Ioannis Apoſtoli didicit.

Expoſitionem fidei aduerſus Elianum.

Et Epiſtolam Canonicam.

His nuper adiunxit Gerardus Voſſius duodecim ſententias cum anathematiſmis: Qui extant Græcè & Latinè apud Henricum Caniſium tomo 3. antiquæ lectionis.

Tres Sermones eiuſdem S. Gregorij de Annuntiatione B. Virginis.

Item Sermonem de Baptiſmo Chriſti, ſiue de Theophania Domini: denique diſputationem de Anima ad Tatianum.

Et quidem de metaphraſi nullum eſt dubium. Eius enim teſtatur S. Hieronymus tum in libro de Script. Eccleſ. tum in Commentario ad cap. 4. Eccleſiaſtæ. Ruffinus etiam meminit lib. 7. hiſt. Euſebij cap. 25. & falluntur, qui eam tribuunt Gregorio Nazianzeno.

De Panegyrico quoque in Origenem res notiſſima eſt; Scripſit enim illud adoleſcens, & coram ingenti multitudine, ipſo etiam Origene audiente, recitauit, teſte S. Hieronymo de Script. Eccleſ. & hoc tempore in lucem prodiit auctore Gerardo Voſſio hoc ipſum Panegyricum Græcè & Latinè.

Non minùs certum eſt didiciſſe S. Gregorium confeſſionem fidei à B. Ioanne Euangeliſta ſibi cum ipſa ſanctiſſima Virgine Deipara apparente;

rente ; cuius rei meminit Gregorius Niſſenus in vita Gregorij Thaumaturgi:& eam ipſam fidei confeſſionem ab eodem Gregorio ſcriptam, totidem verbis referunt idem Gregorius Niſſenus , & alij.

Denique extra Controuerſiam eſt epiſtola canonica , quam etiam Balſamon Commentariis illuſtrauit.

Expoſitionem fidei , quam S. Gregorius ſcripſit, exiſtimat Gerardus Voſſius ſe inueniſſe,& edidiſſe:ſed fortaſſe fallitur: nam expoſitio illa fidei, cuius meminit S. Baſilius in epiſt. 64. ad Neocæſarienſes, quæ verè à Gregorio Thaumaturgo ſcripta fuerat aduerſus Elianum , multùm differt ab iſta , quæ nunc extat apud Voſſium. In illa enim habebatur, [Patrem & filium hypoſtaſi eſſe vnum , & ſola animi cogitatione diſtingui:] vnde ſuſpicio orta erat, à Gregorio foueri hæreſim Sabellij : & S. Baſilius laborat , vt S. Gregorium à Sabellianiſmi ſuſpicione defendat. At expoſitio fidei , quam Voſſius edidit, Sabellium nominatim refutat, neque vnquam dicit,Patrem & filium hypoſtaſi eſſe vnum,& ſola rationis cogitatione diſtingui:ſed contra dicit, Patrem & filium natura diuinitatis eſſe vnum, & vnamquamque perſonam per ſe ſubſiſtere, & aliam eſſe hypoſtaſim Patris, aliam filij , &c. Præterea expoſitio fidei Voſſiana videtur omnino ſcripta contra Arianos,ac per hoc ſatis diu poſt tempora S. Gregorij Thaumaturgi: ſic enim incipit , [Inimiciſſimi , & alieni à confeſſione Apoſtolica ſunt , qui dicunt,eſſe filium ex non extantibus,] &c.& infrà,[Eos verò, qui communicant cum iis,qui reiiciunt homouſion , tamquam alienum à ſcripturis , & qui dicunt aliquid ex Trinitate creatum eſſe, alienos exiſtimamus.]

Conſtat autem Arianos fuiſſe , qui dicebant , filium eſſe ex non extantibus,& qui reiiciebant vocem,homouſion,tanquam alienam à ſcripturis. Quin etiam ita diſputat hic auctor de Incarnatione , vt videatur refellere Neſtorianos,& Eutychianos.

Eadem cenſura addi poteſt ad duodecim capitula cum anathematiſmis,quæ Gerardus Voſſius S. Gregorio tribuit. Videntur enim illa capitula quaſi appendix quædam ad expoſitionem fidei adiuncta;ac præcipuè Neſtorij & Eutychetis erroribus opponuntur: qui hæretici longè poſt obitum S. Gregorij exorti ſunt.

De ſermonibus in Annunciationem , & Theophaniam Dominicam, vt etiam de libello De anima ad Titianum , nihil certi habeo , cùm nec veteres horum meminerint; neque tamen conuinci poſſit , eos eſſe ſuppoſititios.

De S. Cornelio Papa. 254.

SAnctus Cornelius Papa tempore Decij ſedit, & ſcripſit inſignes epiſtolas, quarum meminit ſanctus Hieronymus in lib.de Script.Eccleſ.

è quibus extat ſolùm epiſtola ad Fabium, ſiue Flauianum Antiochenum Epiſcopum, ſed non integra, apud Euſebium lib. 6. hiſt. cap. 35. & alia breuis ad Lupicinum, tomo 1. Bibliothecæ S. Patrum: & aliæ duæ inter epiſtolas S. Cypriani.

De S. Sixto Secundo.

SIxtus II. Pontifex, & martyr, dicitur ſcripſiſſe librum ſententiarum, ſiue prouerbiorum, qui citatur à S. Auguſtino lib. De natura, & gratia, cap. 64. & extat in tomo 5. Bibliothecæ S. Patrum, edit. 2.

Cæterùm liber ille falsò tribuitur S. Sixto martyri, cùm ſit Sixti philoſophi ethnici, vt S. Hieronymus demonſtrat in epiſt. ad Cteſiphontem; & in cap. 22. Hieremiæ, & in cap. 18. Ezechielis: & S. Auguſtinus lib. 2. Retractationum, cap. 42. retractat locum citatum ex libro De natura & gratia. Denique Gelaſius in Concilio 70. Epiſcoporum reprobat librum Prouerbiorum ſub nomine S. Sixti ab hæreticis conſcriptum: dicit autem ab hæreticis conſcriptum, quia Ruffinus eum librum plenum erroribus conuertit ex Græco, & S. Sixto attribuit.

De S. Cypriano. 250.

SAnctus Cyprianus vir eloquentiſſimus & ſanctiſſimus, ſub Valeriano & Gallieno martyrium paſſus eſt, teſte S. Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. ſed in Epiſcopum promotus fuit temporibus Fabiani Papæ, & Philippi Imp. proinde ſedit temporibus Fabiani, Cornelij, Lucij, Stephani, & Sixti, Pontificum Romanorum. Opera eius multa extant, ſed non omnia indubitata: primò igitur catalogum texemus operum indubitatorum.

Opera S. Cypriani, indubitata:

Epiſtolarum libri quatuor, quas Pamelius ordine temporum digeſſit, & ſunt numero 83.

De habitu Virginum, tractatus vnus.	1
De lapſis,	1
De ſimplicitate Prælatorum, ſiue de vnitate Eccleſiæ,	1
De oratione Dominica,	1
Contra Demetrianum,	1
De Idolorum vanitate,	1
De mortalitate,	1

De

De Eleemoſyna, 1
De bono patientiæ, 1
De zelo,& liuore, 1
De exhortatione Martyrij 1
Ad Quirinum contra Iudæos,libri tres.
Ad Iubaianum de baptizandis hæreticis, 1
Ad Pompeiũ contra epiſtolam Stephani Papæ, 1
Hos tamen duos libros Pamelius inter epiſtolas coniecit,& ſunt epiſtolæ 73,& 74.
Sententiarum ex Concilio Carthaginenſi de hæreticis baptizandis, 1

Opera ſuppoſititia, vel dubia.

De monte Sina,& Sion, tractatus vnus.
De reuelatione capitis ſancti Io.Baptiſtæ.
Expoſitio ſymboli.
De ſingularitate Clericorum.
De operibus Cardinalibus Chriſti, ſermones 12.
De laude Martyrij.
De diſciplina,& bono pudicitiæ.
Ad Nouatianũ de ſpe veniæ lapſis non neganda.
De duplici martyrio.
De aleatoribus.
De cœnæ diſpoſitione.
De duodecim abuſionibus ſeculi.
De ſpectaculis.
De Iudaica incredulitate ad Virgilium.
De Iudæis,qui inſecuti ſunt Chriſtum.
Carmen,Geneſis.
Carmen,Sodoma.
Carmen ad Apoſtatam Senatorem.
Hymnus de Paſcha.
Oratio pro Martyribus,quæ incipit,Agios.
Oratio altera, quæ incipit, Domine ſancte Pater.

Tractatus de monte Sina & Sion non habet ſtilum ſancti Cypriani.

Tractatus de reuelatione capitis ſancti Ioannis Baptiſtæ, non eſt ſancti Cypriani, ſed auctoris multo recentioris, qui in hoc ipſo opere mentionem facit ſanctorum Athanaſij & Cyrilli:item Theodoſij Imp.& Pepini Regis Francorum : & ipſa reuelatio capitis ſancti Ioannis Baptiſtæ contigit ſub Theodoſio, vt Nicephorus teſtatur lib.12.cap.49. Itaque reuelatio de qua hîc agitur, facta eſt annis plus centum poſt obitum ſancti Cypriani.

Expoſitio Symboli, non eſt ſancti Cypriani, ſed Ruffini: nomine Ruffini habetur inter opera ſancti Hieronymi: & teſtatur Gennadius in libro de viris Illuſtribus, Ruffinum in explicatione Symboli excelluiſſe: denique ſtilus eſt Ruffini, non ſancti Cypriani.

Tractatus de ſingularitate Clericorum, vbi prohibetur Clericis cohabitatio fœminarum, inſignis & vtilis eſt, & antiqui ſine dubio auctoris: nonnullis videtur eſſe potiùs Origenis, quàm Cypriani. Sed tamen ſtilus apertè reclamat; & Latinum auctorem, non Græcum eſſe clamat. Idem etiam ſtilus ſatis diuerſus eſt à ſtilo ſancti Cypriani, & verba multa parum Latina admiſcet, quæ in Cypriano non inueniuntur, qualia ſunt, inordinaliter, contubernalitas, mulcedo, paſſibilitas, & alia.

Sermones de operibus Cardinalibus Chriſti, eruditi & antiqui auctoris ſunt, ſed non videntur eſſe Cypriani. Primùm enim ſtilus multo humilior eſt, quàm ſancti Cypriani eſſe ſoleat. Deinde in ſermone de tentatione & ieiunio, docet hic auctor, Diabolum cecidiſſe de cælo ante hominis creationem: cuius ſententiæ contrarium habet ſanctus Cyprianus in tractatu de zelo, & liuore. Denique in præfatione ſic alloquitur ſanctum Cornelium Papam, [Quia; inquit, ſolent aliquando Patres nugis infantilibus arridere, & linguis balbutientibus delectari, indulgentiam meretur humilitas, quæ quo poteſt acceſſu ſublimitatis veſtræ manibus ſe porrigit attrectandam:] hæc ille. At S. Cyprianus ſemper Cornelium fratrem, & collegam appellabat: nec ignorabat, ſe non minùs doctum, & diſertum, quàm Cornelius eſſet; & cùm præterea Epiſcopus ante Cornelium ordinatus fuiſſet, & in Eccleſia vniuerſa mirificè clareret; nunquam profectò ſcripta ſua nugas infantiles appellaret: neque diceret ſublimitatem Cornelij lingua balbutienti Cypriani oblectari debere.

Libellus de laude martyrij ideo poſitus eſt inter opera Cypriani dubia, quoniam Eraſmus dubitauit ob aliquam ſtili diſſimilitudinem. Sed communiter admittitur inter vera opera ſancti Cypriani, præſertim cùm Moſes, & Maximus, ad quos liber iſte ſcribitur, in epiſtola ad Cyprianũ, quæ eſt 26. inter epiſtolas ſancti Cypriani, huius ipſius libri mentionem faciant: neque ſtilus diſſidet ab aliis operibus, niſi quòd eſt magis elaboratus, quàm aliqua alia eiuſdem opera, ſed non magis quàm omnia. Siquidem epiſtola ſecunda, quæ eſt ad Donatum, non cedit huic libello; & tamen illa epiſtola eſt, hic verò liber ſimilis orationi in genere demonſtratiuo.

Liber de diſciplina, & bono pudicitiæ; & liber ad Nouatianum de ſpe veniæ danda lapſis; ſancti Cypriani mihi eſſe videtur; quicquid Eraſmus dicat, qui nimis ſubtiliter de ſtili diſſimilitudine aliquando iudicat.

Liber

Liber de duplici Martyrio, ſancti Cypriani eſſe non poteſt, cùm auctor mentionem faciat Diocletiani, & Maximiani Imperatorum, qui nondum imperare cœperant, cùm ſanctus Cyprianus martyrium pateretur: ac vt magis miremur qua fronte eiuſmodi libri ſub Cypriani nomine edantur, meminit hic idem auctor belli Cæſarei contra Turcas.

Liber de aleatoribus vtilis & doctus eſt; ſed non videtur eſſe Cypriani, cùm in principio ſatis apertè ſignificet auctor, ſe vniuerſali Eccleſiæ præſidere, & Apoſtolatum gerere, ſuper quem Chriſtus fundauit Eccleſiam, & Chriſti vicariam ſedem obtinere, & ſibi traditas eſſe claues ligandi, & ſoluendi, &c. Itaque videtur libellus eſſe alicuius Romani Pontificis, qui ſancti Cypriani ſcriptiones imitatur, quamuis ſtili eius elegantiam non aſſequatur.

Liber de cœnæ diſpoſitione non ſolùm Cypriani non eſt, verùm neque alicuius docti hominis eſt. Fortaſſe auctor eius Cyprianus dicebatur, ſed longè diuerſus ab illo, de quo nunc agimus: nam neque verba, neque ſententias habet homine docto dignas: ſed ineptas, & ridiculas narrationes & fabellas.

Liber de duodecim abuſionibus ſeculi, S. Cypriani eſſe non poteſt, cùm paſſim citet ſcripturas ex verſione S. Hieronymi: qua ratione neque S. Auguſtini erit, quamuis inter eius etiam opera feratur.

Liber de ſpectaculis egregius eſt, & ad imitationem libri Tertulliani de eodem argumento conſcriptus. Ratio dubitandi ſítne Cypriani, an non, ſola ſtili diuerſitas eſſe videtur.

Liber de incredulitate Iudaica ad Vigiliũ, nihil eſt aliud, niſi verſio in Latinam linguam dialogi Græci inter Iaſonem Chriſtianum, & Papiſcum Hebræum: qui Græcus dialogus antiquiſſimus eſt, cùm eius meminerit Origenes lib. 4. contra Celſum. Auctor autem Latinæ verſionis non Cyprianus, ſed Celſus dicitur, vt perſpicuum eſt ex vltimis verbis libri.

Liber de Iudæis, qui inſecuti ſunt Chriſtum, S. Cypriani non eſſe videtur, ob nimis magnam ſtili diuerſitatem.

De carminibus & orationibus nihil certi habeo: nam neque habemus veterum teſtimonia, vnde probemus opera iſta eſſe Cypriani: neque habemus argumenta, vnde probemus non eſſe: opera ſunt grauia, & docta, & S. Cypriano digna.

De S. Pontio Diacono. 250.

SAnctus Pontius Diaconus S. Cypriani, ſcripſit inſigne volumen de vita, & paſſione S. Cypriani, teſte Sancto Hieronymo de Script. Eccleſ. Id volumen extat ad initium S. Cypriani in editione Iacobi Pamelij.

De S. Dionyſio Alexandrino. 250.

SAnctus Dionyſius Alexandrinus Epiſcopus æqualis fuit S. Cypriani, ſed paulo prior in Epiſcopatu, & paulo poſterior in morte:& ſcripſit libros,& epiſtolas multas,teſte ſancto Hieronymo de Script.Eccleſ. Extat nunc epiſtola vna ſatis breuis inter Canones Eccleſiaſticos Græcorũ cum annotationibus Balſamonis.Extant etiam multa & magna fragmẽta operum huius Dionyſij apud Euſebium lib.6.hiſt.cap.33. & ſequentibus, vſque ad finem libri,& lib.7.cap.1.& ſequentibus,vſque ad 21. Extant denique alia fragmenta apud Athanaſium in libro de ſententia Dionyſij Alexandrini,& in lib. de ſententia Nicænæ Synodi. Neque de his vlla controuerſia eſt.

De S.Zenone Epiſcopo,& Martyre. 260.

ECcleſia Veronenſis ſanctum Zenonem Epiſcopum veneratur,quem ſub Gallieno Imperatore paſſum eſſe prædicat,& eius ſermones permultos nuper edidit.Huius Zenonis Epiſcopi,& martyris,nulla fit mentio apud Euſebium in hiſt. neque apud ſanctum Hieronymum in lib. de Script.Eccleſ.

Primus eſt ſanctus Gregorius,qui ſanctum Zenonem Epiſcopum Veronæ,Martyrem nominat, lib.3. Dialogorum, cap. 19. ſed de operibus eius mentionem nullam facit. Extant ſub nomine eius ſermones editi Veronæ anno 1586.

De Geneſi ſermones,	4
De Abraham,	3
De Somnio Iacob,	1
De Iuda Patriarcha,	15
De Exodo,	11
De Præcepto,Attende tibi,	1
De Iob,	1
De Pſalmis,	9
De Iſaia,	6
De Martyrio Iſaiæ,	1
De Daniele,	9
De Iona,	1
De Euangelio ſecundùm Lucam,	1
De Euangelio ſecundùm Ioannem,	1
De epiſtola ad Corinthios,	1
De æterna filij generatione,	3
De Aduentu Chriſti.	1

De

De Natiuitate Chriſti,	3
De Circumciſione,	1
De Fide,	1
De Fide, Spe, & Charitate,	1
De Fidei veritate,	1
De Paſcha,	9
Inuitatio ad fontem,	8
Ad Neophytos,	7
De Spirituali ædificatione,	1
De Patientia,	1
De Pudicitia,	1
De Continentia,	1
De Iuſtitia,	1
De Timore,	1
De Ieiunio,	1
De Spiritu, & corpore,	1
De Auaritia,	3
De Liuore, & Inuidia,	1
De S. Arcadio,	1
De Reſurrectione,	1

Ex his, ſermo in illud, Attende tibi; & ſermo in Euangelium Lucæ, & ſermo de ieiunio, & ſermo de liuore, & inuidia, non ſunt S. Zenonis, ſed S. Baſilij magni, vt notum eſt, tum ex ſtilo, tum ex communi ſententia. Item ſermones in Pſalmos, ſi non omnes, certè maiore ex parte apud Hilarium inueniuntur.

De aliis non habeo, quod dicam, niſi aliquos eſſe breuiſſimos, vt ſermones dici non mereantur; aliquos eſſe repetitiones aliorum; aliquos ita obſcuros, vt intelligi nequeant; &, quod me malè habet, de his ſermonibus nullam extare apud veteres mentionem. Primus enim, qui eos inuenit, Guarinus fuit Veronenſis Orator, ante annos circiter centum: editi ſunt autem Venetiis anno 1508. & poſtea emendatiùs, & pulchrioribus characteribus Veronæ anno 1586. conſulat Lector Card. Baronium in notis Martyrologij.

De S. Victorino Pictauionenſe. 270.

SAnctus Victorinus Pictauionenſis Epiſcopus, & Martyr, S. Cypriani æqualis, vel paulo poſterior, multa opera ſcripſit, teſte S. Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. Nunc ſolùm extat Commentarius in Apocalypſim, & de hoc ipſo dubium eſt, an ſit Victorini opus. Scribit enim S. Hieronymus in epiſtola præfixa Commentario Victorini in Apocalypſim, Victorinum in iſto ſuo Commentario ſecutum eſſe errorem Chi-

liaſtarum; quod etiam ſcripſit in lib. de Script. Eccleſ. in Papia: qua de cauſa Gelaſius Papa, Victorini opera inter apocrypha numerauit. At Commentarium, quod nunc extat ſub nomine Victorini, non ſolùm hoc errore caret, ſed contra hunc errorem etiam pugnat. Hic beatus vir ſub Diocletiano martyrium paſſus eſt anno Dom. 303.

De S. Methodio Epiſcopo, & Martyre. 285.

SAnctus Methodius Epiſcopus Tyri claruit tempore Diocletiani Imperat. & anno eius 20. martyrio coronatus eſt, ex Hieronymo de Script. Eccleſ. Is multa ſcripſit, ſed nunc ſolùm extant fragmenta ſatis magna ex lib. eius de reſurrectione aduerſus Origenem, apud Epiphanium hæreſi 64. Extant etiam alia fragmenta apud Photium in bibliotheca. Circunfertur libellus reuelationum ſub nomine S. Methodij, ſed ſuppoſititius cenſetur.

De D*orotheo Tyrrhenſi.*

DOrotheus Tyrrhenſis dicitur tempore Diocletiani exilium paſſus, & ſcripſiſſe Synopſim de vita Prophetarum, & diſcipulorum Chriſti: quæ Synopſis extat in bibliotheca S. Patrum, & frequenter citatur. At huius Dorothei nullam mentionem inueni apud Euſebium, S. Hieronymum, vel Gennadium, aut etiam Io. Trithemium, qui ſcripſerunt de viris Illuſtribus.

Ipſa verò Synopſis plena eſt fabulis: conſulat lector, quæ iſte auctor ſcribit in vita Abdiæ, Ionæ, Iſaiæ, Hieremiæ, & Eliſæi. Præterea conſulat, quæ ſcribit in vita Iacobi Alphæi, & Clementis: & in ſumma ſciat, ab iſto numerari inter 72. diſcipulos Chriſti, omnes, qui ab Apoſtolo Paulo nominantur, etiamſi Ethnici fuerint, vel fœminæ: & illos omnes non ſolùm diſcipulos Domini, ſed etiam Epiſcopos facere. Non meminiſſem libri tam fabuloſi, niſi vidiſſem à multis citari, & non minimi fieri.

De Arnobio. 285.

ARnobius ſub Imp. Diocletiano floruit, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. ac vt probaret, ſe verè factum eſſe ex pagano Chriſtianum, ſcripſit libros ſeptem contra gentes: nam octauus, qui illi operi adiunctus eſt, non eſt liber octauus Arnobij, ſed Octauius Felicis Minutij, de quo ſuprà dictum eſt. Feruntur etiam ſub nomine Arnobij Commentaria breuia in Pſalmos. Sed ea non videntur eſſe huius Arnobij, ſed alterius recentioris: nam in explicatione Pſal. 108. refellit hic auctor hæreſim prædeſtinatorum, quæ tempore S. Auguſtini, vel poſtea, exorta

eſt: & in explicatione Pſal. 109. nominatim refellit Photinum hæreſis Ebionitarum inſtauratorem. At Photinus tempore Valentiniani Imperatoris vixit, teſte S. Hieronymo de Script. Eccleſ. quo tempore Arnobius ſuperſtes eſſe non poterat. Fuit enim Arnobius præceptor Lactantij; Lactantius autem in extrema ſenectute vocatus eſt à Conſtantino Magno, vt Criſpum filium erudiret, teſte S. Hieronymo de Script. Eccleſ. in Lactantio. Quamuis autem Commentaria in Pſalmos, non ſint illius Arnobij, qui circa initia Principatus Diocletiani florebat: ſunt tamen auctoris alicuius veteris, qui etiam Arnobius dicebatur, vt conſtat ex Commentariis Bedæ in Pſalmos, in quibus explicatio Arnobij non ſemel adducitur. Vide infrà in verbo, Arnobius iunior. Feruntur etiam annotatiunculæ in varios locos Euangelij; ſed parui momenti, neque certum eſt, an ſint Arnobij.

De Lactantio Firmiano. 290.

LActantius Firmianus, Arnobij auditor, floruit ſub Diocletiano, & ad Principatum Conſtantini Magni in ſenectute peruenit, teſte S. Hieronymo in libro de Script. Eccleſ. vbi multa eius opera recenſet, quæ non extant: quæ autem extant hæc ſunt:

Diuinarum Inſtitutionum lib.	7
De Ira Dei,	1
De Opificio Dei,	1
Epitome in libros ſuos.	
Carmen de Phœnice,	
Aliud de Paſſione Domini,	
Tertium de reſurrectione eiuſdem, & de Paſchate.	

Et quidem opera omnia, exceptis carminibus, ſine controuerſia Lactantij ſunt: & quemadmodum ad eloquentiam Tullianam proximè accedunt, ita erroribus variis ſic deformata ſunt, vt non ſine cauſa Gelaſius Papa in Concilio Romano apocrypha cenſeri voluerit.

Carmen de Phœnice Ethnici hominis eſſe videtur.

Carmen de Reſurrectione, & de Paſchate, vt etiam de Paſſione, ambiguum eſt, an Lactantij ſint, quia nonnulli negant illius eſſe: & tamen non habemus certum argumentum, vnde probetur illius non eſſe.

Seculum Quartum ab Anno 300. ad 400.

De Conſtantino Magno Imperatore. 306.

CONſtantinus S.Helenæ filius, Imperator Maximus,& feliciſſimus, quamuis occupatiſſimus in Imperio Orbis terræ gubernando, quod ſuſcepit anno Dom. 306. & tenuit vſque ad 337. ſcripſit tamen multas Latinas orationes, earúmque magnam partem recitauit, Euſebio teſte libro 4. de vita Conſtantini, cap. 29. Vna tantùm nunc ſupereſt, ſcripta ad Sanctorum cœtum: cuius meminit idem Euſebius lib. 4. cap. 32. de vita Conſtantini, atque eadem excudi ſolet poſt ipſos libros de vita Conſtantini. Oratio ſanè pulchra & luculenta de Chriſti aduentu, & diuinitate: vbi etiam, cap. 18. inſeruntur carmina Sibyllæ Erythrææ; quarum literæ capitales reddunt hanc ſententiam, [Ieſus Chriſtus, Dei filius, Seruator, Crux.] Scripſit etiam idem Imperator epiſtolas multas, quarum aliquæ extant tum in hiſt. Euſebij, tum in libris de vita Conſtantini. Sed epiſtolæ poſſent fortaſſe tribui ſecretariis; ſed orationes, ipſius Conſtantini proprio labore & ſtudio ſcribebantur, vt diximus.

De Euſebio Cæſarienſi. 326.

EVſebius Pamphili Epiſcopus Cæſarienſis, tempore Conſtantini Magni floruit: ſcripſit plurima, ex quibus hæc nunc extant:

De Euangelica præparatione lib.	14
De Euangelica demonſtratione,	10
De Hiſtoria Eccleſiaſtica,	10
De vita Conſtantini,	4
Aduerſus hæreſim Hieroclis,	1
De Philoſophorum diſſenſione.	1
Chronicum interprete S. Hieronymo.	

Ex his, libri de præparatione & demonſtratione Euangelica imperfecti ſunt. Scripſit enim Euſebius, teſte S. Hieronymo de Script. Eccleſ. De præparatione lib. 15. De demonſtratione lib. 20. Nunc autem illi ſunt 14. iſti ſunt 10. Hiſtoriam Euſebij Eccleſiaſticam Ruffinus vertens, libros nouem confecit, quibus duos ipſe addidit. Sed Io. Chriſtophorſonus in ſua interpretatione libros decem eſſe oſtendit, quot etiam S. Hieronymus numerauit. Cæterùm Ruffinus non ad verbum vertit, ſed aliqua addidit, aliqua detraxit. Hanc hiſtoriam Gelaſius inter apocryphos libros retulit, fortaſſe ob nimias laudes Origenis.

Scripſit præterea Euſebius ſub nomine S. Pamphili martyris Apologiam pro Origene: quamuis enim S. Hieronymus in libro de Script.

Eccleſ.

Eccleſ. in Pamphilo teſtatus ſit, à ſancto Pamphilo ſcriptam fuiſſe Apologiam pro Origene: tamen idem ſanctus Hieronymus lib. 2. in Ruffinum, ſe poſtea comperiſſe dicit, Apologiam illam eſſe partem Apologiæ Euſebij pro eodem Origene, cui Ruffinus mutauerat titulum, & hoc ipſum probat teſtimonio Euſebij: qui ſanctum Pamphilum nihil ſcripſiſſe aſſeruit præter epiſtolas aliquot.

Porrò Euſebium hunc Cæſarienſem Arianum hæreticum fuiſſe teſtatur ſanctus Athanaſius in libro de Decretis Nicænæ Synodi: teſtatur ſanctus Hieronymus in vtroque libro aduerſus Ruffinum, vbi Euſebium hunc non ſolùm hæreticum Arianum, ſed nunc ſigniferum, nunc Principem Arianorum vocat: teſtatur ſeptima Synodus Act. 5. vbi primùm Legati Apoſtolici, deinde tota Synodus reiiciunt auctoritatem Euſebij Pamphili, tamquam hæretici Ariani. Quare mirum eſt, cur aliqui moderni Euſebium hunc tantò ardore defendere velint.

De Iuuenco Poëta Chriſtiano. 330.

IVuencus presbyter ſcripſit Conſtantino Imperante libros quatuor carminum, quibus Euangelicam hiſtoriam complexus eſt. Laudat hoc opus ſanctus Hieronymus tum in libro de Script. Eccleſ. tum in epiſtola ad Magnum, tum etiam in Commentario ad cap. 7. Matthæi. Extant hi libri in 8. tomo Bibliothecæ Sanctorum Patrum editionis ſecundæ.

De ſancto Antonio Abbate. 330.

SAnctus Antonius Abbas eodem Imperatore Conſtantino floruit, ſcripſitq. epiſtolas ſeptem lingua Ægyptiaca, ſed ſenſu & ſpiritu Apoſtolico, vt ſanctus Hieronymus teſtatur in lib. de Script. Eccleſ. Extant epiſtolæ S. Antonij in Bibliotheca ſanctorum Patrum. Addit Io. Trithemius in libro ſuo de Script. Eccl. ſcriptos fuiſſe ab eodem magno Antonio duos libros ſermonum, qui pariter nunc extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum. Sed mirum eſt Trithemium non aduertiſſe, in ſermonibus illis citari Baſilium, Gregorium Nyſſenum, Io. Chryſoſtomum, Nilum, Photium, & alios, qui multis annorum centuriis poſteriores fuerunt S. Antonio Abbate, de quo nos loquimur.

De S. Pachomio. 340.

SAnctus Pachomius ex milite gentili Monachus probatiſſimus effectus, S. Antonij æqualis, & fortè diſcipulus, ſcripſit regulam Monachorum, Angelo dictante, quæ extat inter opera Ioannis Caſſiani, Romæ excuſa.

De ſancto Oreſieſi. 340.

ORεſieſis Monachus æqualis S. Pachomij ſcripſit (Gennadio teſte in libro de viris Illuſtribus) librum diuino ſale conditum, de Inſtructione vitæ Monaſticæ : hic liber extat in Bibliotheca SS. Patrum, editionis ſecundæ tomo quarto.

De ſancto Machario Seniore. 340.

SAnctus Macharius Senior S. Antonij diſcipulus, & S. Pachomij, atque Oreſieſis æqualis, ſcripſit homilias quinquaginta ad Monachos, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo editionis ſecundæ.

De ſancto Athanaſio. 340.

SAnctus Athanaſius Epiſcopus Alexandrinus, ſub eodem Conſtantino florere cœpit, & ſub Valente Imperatore migrauit ad Dominum, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. Opera S. Athanaſij quatuor tomis continentur, nec tamen ſunt omnia : meminit enim ſanctus Hieronymus duorum librorum contra gentes, & libri vnius contra Valentem & Vrſacium, & alterius de Pſalmorum titulis, & etiam de vita S. Antonij, qui tamen libri in his quatuor tomis deſiderari videntur, niſi fortè mutata ſint nomina, vt mox dicemus.

Tomi Primi:

Oratio contra Idola,
De Incarnatione Verbi eiúſque ad nos aduentu.
Ad Epictetum Epiſcopum Corinthiorum epiſtola.
Expoſitio fidei.
Liberij Epiſcopi Romani ad Athanaſium epiſtola.
Athanaſij Reſponſio.
Ad Antiochenſes epiſtola.
De æterna ſubſtantia Filij & Spiritus ſancti cum Deo.
Oratio quòd Chriſtus ſit vnus.
Ad Adelphium fratrem contra Arianos.
Orationes quatuor contra Arianos.
In hoc dictum, Ex Deo Deus eſt Verbum.
In hoc dictum, Omnia mihi tradita ſunt, &c.
Compendium è ſuperioribus contra eos qui dicunt Spiritum ſanctum eſſe creaturam.

Obſeruatio

Obſeruatio in libros Primi Tomi.

ORatio contra Idola, & liber de Incarnatione Verbi, videntur eſſe duo libri contra gentes, quorum ſanctus Hieronymus meminit. Nam initio libri de Incarnatione Athanaſius dicit, ſe hactenus diſputaſſe contra Idola, nunc ſequi, vt diſputet de Incarnatione Verbi, vt planè appareat duo illa opera eſſe coniuncta, & vnum eſſe partem alterius. Vtrunque autem eſt contra gentiles, & refertum teſtimoniis gentilium. Quare mirum eſt cur vnum dicatur oratio, & alterum dicatur liber, cùm vtrunque ſit diſputatio contra Idola, & pro Chriſto aduerſus gentes.

In eodem primo tomo eſt quædam expoſitio fidei, de qua num ſit Athanaſij, ambigo, tum quia diuerſa eſt à Symbolo Athanaſij, nec ſcio cur duas expoſitiones fecerit; tum maximè, quia hæc videtur illi contraria: in hac enim dicitur, tres perſonas diuinas non eſſe tres ſubſiſtentias, ſeorſim diſtinctas: in illo autem Symbolo dicitur, alia eſt perſona Patris, alia Filij, alia Spiritus ſancti: & Græcè, alia hypoſtaſis, ideſt, ſubſiſtentia: teſtatur enim ſanctus Gregorius Nazianzenus, Oratione in Athanaſium extrema, ab Athanaſio fuiſſe declaratum, intelligi à Latinis per nomen perſonæ, quod à Græcis per nomen hypoſtaſis, & Græcos dicere tres hypoſtaſes; Latinos, tres perſonas.

In eodem tomo habetur epiſtola Liberij Papæ ad Athanaſium, & reſponſio Athanaſij ad Liberium: ſed neutra videtur conuenire auctori, cui tribuitur. Liberius enim ita ſcribit ad Athanaſium, ac ſi dubitet de eius fide: & iubet illum anathema dicere Sabellio & Ario: deinde addit rationem, [Vt ego ſecurior efficiar, tuáque mandata inhæſitanter obeam.] At neque credibile eſt, Liberium vnquam dubitaſſe de fide S. Athanaſij: neque etiam ita ſe illi ſubiecíſſe, vt mandata eius obiturum ſe polliceretur. Adde, quòd epiſtola, quæ tribuitur Liberio incipit per, Ergo, ſine interrogandi nota, vt concluſio potiùs epiſtolæ, quàm epiſtola eſſe videatur.

Reſponſio quoque Athanaſij non habet formam epiſtolæ, ſed ſimplicis confeſſionis fidei: neque confeſſio concepta eſt verbis ſatis proprijs, præſertim vbi dicit [Illa caro ſuſpenſa eſt in cruce, non ipſe: in illa omnes humanas paſſiones, vt homo ſuſtinuit, non ipſe.] At negari non debet, ipſum Chriſtum, ſiue etiam ipſum Deum crucifixum in carne: ſic enim loquitur ſanctus Petrus, [Chriſto igitur in carne paſſo.] & [Chriſtus paſſus eſt pro nobis:] & ſanctus Paulus, [Humiliauit ſemetipſum factus obediens vſque ad mortem.] & , [nunquam Dominum gloriæ crucifixiſſent.] Sanctus verò Athanaſius maximè propriè & caſtigatè de

H 2 eiuſ-

propriè & caſtigatè de eiuſmodi myſteriis loqui ſolet. Proinde non videtur eiuſmodi ſcriptio ſancto Athanaſio tribuenda.

Tomi Secundi.

Apologia ad Conſtantium,
Apologia de fuga ſua.
Epiſtola ad omnes Orthodoxos.
De ſententia Dionyſij Alexandrini.
De decretis Nicænæ Synodi contra Euſebium.
Apologia contra Arianos ſecunda.
Ad Serapionem epiſtola.
Ad ſolitariam vitam agentes epiſtola.
Ad Iouianum Imp. epiſtola.
De Synodis Arimini & Seleuciæ.
Ad Dracontium Epiſcopatum fugientem epiſtola.
Ad Epiſcopos Africæ epiſtola.

Obſeruatio in Tomum ſecundum.

IN hoc ſecundo tomo nihil eſt, de quo aut ego ambigam, aut alios ambigere ſciam. Illud vnum admonendum duxi, quod ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. ſcribit, extare etiam librum Athanaſij contra Valentem & Vrſacium, rectè accipi poſſe de libro inſcripto, De Synodis Arimini, & Seleuciæ: in illis enim contra Valentem & Vrſacium propriè ſcribitur.

Sunt etiam in hoc tomo duæ breues epiſtolæ poſt epiſtolam ad Iouianum Imperatorem, quæ neſcio cur in indice ſint prætermiſſæ.

Tomi Tertij.

De Incarnatione Verbi.
De natura humana ſuſcepta.
De Incarnatione Chriſti.
De ſalutari aduentu Chriſti contra Apollinarem.
Contra omnes hæreſes ſermo.
Ad Maximum Philoſophum Oratio.
In illud, Profecti in pagum, inuenietis pullum.
In paſſionem Saluatoris.
Ad Marcellinum de interpretatione Pſalmorum.
De Virginitate, ſiue de meditatione.
Teſtimonia ex ſcriptura de naturali communione ſimilis eſſentiæ trium perſonarum.
Ad omnes vbique per Ægyptum, & Syriam, &c.
Refutatio contra hypocriſim Meletij.
De ſanctiſſima Deipara Maria.

In paſſio

In paſſionem & crucem Domini.
Ad Serapionem Epiſcopum Tmuſæos epiſtola.
In illud, Quicunque dixerit verbum, &c.
Diſputatio in Nicæno Concilio contra Arium.
Homilia de ſemente.
Declaratio Leuitici de diuerſa eiuſdem rei nomenclatura.

Obſeruatio in Tomum Tertium.

Liber qui hîc dicitur, de interpretatione Pſalmorum, videtur eſſe ille, quem ſanctus Hieronymus vocat de titulis Pſalmorum, in lib. de Script. Eccleſ. in Athanaſio: nam Caſſiodorus quoque hunc eundem librum vocat, de titulis Pſalmorum, id eſt, de varia excellentia Pſalmorum.

Sermo de ſanctiſſima Deipara, non videtur eſſe ſancti Athanaſij, ſed alicuius poſterioris, qui poſt Concilium tertium, & quartum, imò etiam ſextum, floruerit: ita enim accuratè diſputat de vnione diuinæ & humanæ naturæ in vna hypoſtaſi; nec non de appellatione Deiparæ, quòd Virgini ea appellatio iure conueniat, & denique de duabus voluntatibus, & operationibus vnius volentis & operantis Chriſti; vt dubitari non poſſit, quin iſte auctor viderit decreta Conciliorum contra Neſtorium, Eutychetem, & Monothelitas. Ac (vt rectè ratiocinatur Card. Baronius tomo primo Annalium ad annum Chriſti 48.) ſi hic ſermo eſſet Athanaſij, ſine dubio citatus fuiſſet à ſancto Cyrillo, & à Patribus tertiæ, quartæ, & ſextæ Synodi ad conuincendos hæreticos. Videmus autem non citari vnquam hunc ſermonem, ſed libros de Incarnatione, vbi non tam apertè Athanaſius loquitur. Adde, quòd in hoc ſermone auctor dicit, attributa Dei non eſſe ipſam ſubſtantiam Dei, ſed circa ſubſtantiam verſari: quod valde impropriè dictum eſt, & alienum à conſuetudine ſancti Athanaſij, qui valdè conſideratè loqui ſolet. Adde vltimò, quòd in explicatione vocabuli οὐσία, dicit vocem ἰσία ſignificare qualitatem: at Græcis ἰσότης eſt æqualitas, non ἰσία, & tota illa deductio vocis οὐσία à voce ἴσος, eſt leuior quàm vt Athanaſium decere videatur.

Diſputatio Athanaſij cum Ario, quæ in hoc tomo habetur, non eſt habita in Concilio Nicæno, vt inſcriptio indicare videtur; ſed eſt habita in Monaſterio aliquo, vt ex initio diſputationis intelligi poteſt: neque eſt habita propriè cum ipſo Ario, ſed cum aliquo eius diſcipulo, vt perſpicuum eſt ex illius verbis, [De repente ex radice, Chriſto inimici Arij, bellua ſub humana ſpecie ad nos inſiluit.] Neque obſtat, quòd poſtea, qui diſputat, dicatur Arius: ponitur enim Arius, pro, Arianus: quo modo in eadem diſputatione, non ſemel ponitur nomen Sabellij, pro nomine Sabelliani. Vtrùm hæc fuerit vera diſputatio, an dialogus conſcriptus

in perſonam Athanaſij, & alicuius Ariani; & vtrùm ſit ab Athanaſio, an ab alio ſcriptus, non facilè iudicari poteſt.

Tomi Quarti:

Quæſtiones ad Antiochum Principem.
De definitionibus Theologicis.
Diſputatio cum Ario Laodicææ habita.
Exhortatio ad Monachos.
De Paſſione imaginis Domini.
Ad Marcum Papam epiſtola.
Marci Papæ reſponſio.
Ad Serapionem de ſancto Spiritu, epiſtola.
De vnita Deitate Trinitatis, libri ſeptem.
Synopſis totius Scripturæ.

Obſeruatio in Tomum Quartum.

In hoc tomo nihil ferè eſt, quod verè ſit Athanaſij.

Quæſtiones ad Antiochum, Athanaſij eſſe non poſſunt; nam quæſt. 23. citat auctor magnum Athanaſium, & ab eo diſſentit. Quęſt. 108. dicit, Romanos eſſe Francorum genus: ex quo apparet, auctorem eſſe recentem. Franci enim dicuntur omnes occidentales in Regnis Turcarum. Quæſt. 129. citatur ſanctus Gregorius Theologus, qui tamen poſterior eſt Athanaſio. Multo minùs Athanaſij ſunt quæſtiones quadraginta ſex, quæ in aliis codicibus inueniuntur: nam in ijs citantur vt antiqui Patres, Epiphanius, Gregorius Niſſenus, & alii.

Liber de definitionibus Theologicis non videtur eſſe ſancti Athanaſii, quia in cap. de Actu, citat ad confirmandam ſuam ſententiam ſanctum Gregorium Nyſſenum, his verbis, [Actus,] quemadmodum ſanctus Gregorius Nyſſenus inquit, [eſt naturalis cuiuſque rei,] &c. At credibile eſt Gregorium Nyſſenum nondum ſcribere cœpiſſe, quando Athanaſius obiit: obiit enim Athanaſius ſub Valente: Gregorius autem ſub Theodoſio ſcribere cœpit, vt probabiliter colligitur ex lib. ſancti Hieronymi de Script. Eccleſ. Scripſit enim eum librum ſanctus Hieronymus anno 15. Theodoſii, vt ipſemet teſtatur in extremo libro: & in eodem libro dicit, à Gregorio Nyſſeno lectum ſibi fuiſſe librum quendam à ſe compoſitum, ante paucos annos. Adde, quòd in hoc libro de definitionibus, tam diſtinctè loquitur auctor de duabus naturis Chriſti in vna hypoſtaſi, vt omnino ſcripſiſſe videatur poſt Concilium Chalcedonenſe.

Diſputatio cum Ario Laodicææ habita, non poteſt eſſe Athanaſii vera diſputatio: dicitur enim habita anno ſecundo Conſtantii, & tamen

tamen introducitur Athanaſius diaconus diſputans cum Ario preſbytero: at ex hiſtoricis conſtat, Athanaſium factum eſſe Epiſcopum Alexandrinum anno 21. Conſtantini Magni. Præterea Arius obiit morte turpiſſima anno 31. Conſtantini, omnium conſenſu: quomodo ergo diſputaturus adducitur anno ſecundo Conſtantij? Denique in hac diſputatione mentio fit Photini hæretici, quaſi ab ipſo Arius hæreſes didiciſſet: at Photinus poſterior Ario fuit, vt ex ſancto Hieronymo colligitur lib. de Script. Eccleſ. Denique videtur omnino hæc diſputatio, dialogus ille eſſe, quem à ſe ſcriptum fuiſſe Vigilius Epiſcopus Tridentinus teſtatur lib. 5. contra Eutychem.

Liber de Paſſione imaginis Domini, citatur in ſecunda Nicæna Synodo, act. 4. vbi totus hic liber legitur & recipitur ſub nomine ſancti Athanaſij, ſed non videtur eſſe ſancti Athanaſij huius, de quo nunc agimus, ſed alterius multo recentioris. Scribit enim Sigebertus in Chronico, accidiſſe hoc miraculum anno Domini 766. eo tempore videlicet, quo quæſtio agitabatur de cultu ſacrarum imaginum: voluit enim hoc tam inſigni miraculo Deus confundere hæreticos Iconoclaſtas. Illud autem obſeruandum eſt, illa vltima verba, cap. 7. [Hæc eſt vera, & vehementer credula ratio de cruore lateris Domini noſtri Saluatoris, qui profluxit de ſancta imagine eius, quæ crucifixa eſt in Syria in Beryto ciuitate: hic eſt ſanguis ille Dominicus, qui apud pleroſque repertus eſſe dicitur, nec aliter æſtimandum eſt à verè Catholicis, præter id quod ſcribitur à nobis, quaſi ex carne, & ſanguine Chriſti aliquid poſſit in mundo inueniri, niſi illud, quod in ara altaris per manus Sacerdotum quotidie ſpiritualiter efficitur, &c.] Iſta, inquam, vltima verba non haberi in codice Græco Concilij Nicæni ſecundi; neque in verſione Anaſtaſij Bibliothecarij; ſed eſſe addita ab aliquo, poſt diſputationem habitam de ſanguine Chriſti coram Pio II. Pontifice Maximo: quod etiam apparet ex varietate ſtili iſtius concluſionis à reliqua narratione. Quod autem auctor huius additionis dicit, à veris Catholicis non debere credi eſſe alium ſanguinem Domini ſuper terram, niſi illum, qui conſecratur in altari; repugnat traditioni Eccleſiæ Mantuanæ, quæ gloriatur habere ſe, de ſanguine illo, qui de latere Domini fluxit; eumq; verum eſſe Domini ſanguinem, declaratum fuiſſe à Leone III. Pontifice ante annos octingentos. Scribunt enim hiſtorici plurimi, vt annales antiqui Francorum, Ado Viennenſis, Aimoinus, Rhegino, Abbas Vrſpergenſis, & alii, Leonem Pontificem, Carolo Magno id petente, contuliſſe ſe Mantuam, vt de veritate ſanguinis Domini miraculis multis ibi coruſcante iudicaret: atque inde in Franciam ad Carolum perrexiſſe. Et quamuis hiſtorici non explicent qualis fuerit ſententia Pontificis: tamen Card. Baronius, tomo 9. Annalium, ad annum Domini 804. ſcribit,

Romæ extare diplomata Pontificia,in quibus veritas illius ſanguinis declaratur.Et certè ſi Pontifex illo tempore ſecus cenſuiſſet,tandiu ſanguis ille conſeruatus non fuiſſet. Scribit etiam Matthæus Pariſienſis in Henrico III. Angliæ Rege, pag. 713. in meo codice, miſſum fuiſſe à Patriarcha Hieroſolymitano vaſculum cum vero ſanguine Chriſti ad eumdem Regem, & ſuſceptum cum incredibili celebritate, Epiſcopis prædicantibus, & rationem reddentibus de veritate illius ſanguinis.

De Epiſtolis Athanaſij ad Marcum Papam, & Marci Papæ ad Athanaſium,conſtat ex ratione temporis,eas epiſtolas eſſe ſuppoſititias,vt dicemus infrà,in obſeruatione ad Gratianum.

Libri ſeptem de vnita Deitate Trinitatis, non mihi videntur Athanaſij; quia Latinè ſcripti videntur non ex Græco verſi,vt patet,tum ex ſtilo, tum quia aliquoties auctor ſignificat, quo modo dicantur apud Græcos quæ ipſe Latinè ſcripſit. vt lib. 6. [Maledictus,inquit, qui hanc Dei natiuitatem ex nullis extantibus phantaſma eſſe confitetur, quod Græci ἐξ μὴ ὄντων appellant.]& lib.7.in vltimis verbis:[Ac per hoc,inquit,vnita eſt Patris,& Filij,& Spiritus ſancti ſubſtantia,quam Greci dicunt ἑνωσιν. Deinde refellit hic auctor nominatim Vrbicum Potentinum, qui Eunomii diſcipulus fuit. Non videtur autem credibile, Athanaſium potuiſſe confutare diſcipulum Eunomii, cùm ipſum Eunomium, non Athanaſius, ſed Baſilius, qui Athanaſio iunior erat, primus confutauerit.

Præter libros, qui in his quatuor tomis continentur, extat ſeorſim vita ſancti Antonij, & Symbolum, quod incipit, [Quicumque vult ſaluus eſſe;] quæ ſancti Athanaſij opera eſſe vera & germana non dubitamus. Quòd enim ſanctus Athanaſius ſcripſerit vitam ſancti Antonij teſtatur ſanctus Hieronymus in lib.de Script. Eccleſ.in Antonio,in Euagrio,& in Athanaſio: teſtatur etiam ſanctus Gregorius Nazianzenus oratione in Athanaſium,& ſanctus Auguſtinus,lib.8.confeſſ.cap.6.Quòd autem ea, quæ nunc extat,ſit illa ipſa, cuius meminit ſanctus Hieronymus, & ſanctus Auguſtinus,perſpicuum eſt ex eo quòd eſt reuera inſigne volumen, vt eam vocat ſanctus Hieronymus,& continet magna illa miracula,quorum meminit ſanctus Auguſtinus;& habet reuelationem illam de anima Ammonis,quam ex vita à ſancto Athanaſio ſcripta referunt Palladius in hiſtoria Lauſiaca cap. 8. & Socrates in hiſt. lib. 4. cap. 18. Neque poteſt contra obiici,niſi quòd in hac vita non fiat mentio Pauli primi Eremitæ, & aliarum rerum, quæ narrantur à ſancto Hieronymo in vita S. Paul primi Eremitæ. Sed reſponderi poteſt, Athanaſium, non omnia,quæ ad vitam S. Antonij pertinebant, aſſecutum fuiſſe, vel non omnia quæ acceperat, in mentem veniſſe illi, cùm ſcriberet, vel etiam noluiſſe

omn

omnia ſcribendo nimis longam orationem ſuam facere:alioqui ſi obiectio illa vim vllam haberet, poſſemus de Scriptoribus Euangeliorum etiam dubitare:multa enim Matthæus & Marcus omiſerunt in vita & rebus geſtis Chriſti referendis, quæ Lucas non omiſit:multaquoque omiſit Lucas quæ Matthæus & Marcus non omiſerunt : multa denique & grauiſſima Ioannes ſcripſit,quæ tres Euangeliſtæ prætermiſerunt.

De Symbolo Athanaſii Eccleſia ipſa Catholica teſtimonium perhibet, dum illud ſub nomine S. Athanaſii in diuinis officiis recitandum proponit:neque id facit ſine veterum Patrum teſtimonio. Sanctus enim Auguſtinus tractatu in Pſalm.120.ſic loquitur explicans illud,[Per diem ſol non vret te] De hoc ſole Pater Athanaſius Alexandrinus Epiſcopus ita pulchrè locutus eſt,[Filius,inquit,Dei à Patre ſolo eſt, non factus,nec creatus,ſed genitus.]

Tribuuntur ſancto Athanaſio à nonnullis commentaria in omnes epiſtolas S.Pauli.Sed ea Theophylacti ſunt,non Athanaſii.

De Serapione.

SErapiō Epiſcopus Thmuſeos à S.Athanaſio ordinatus. Vir fuit S.Antonio charus,vt ſcribit S.Hieron.in lib.de Script. Eccl.ſcripſit librum contra Manichæos, qui extat apud Henricum Caniſium tomo quinto antiquæ lectionis: ſcripſit de Pſalmorum titulis, & epiſtolas ad diuerſos: teſte ſancto Hieronymo in lib. de Script.Eccleſ. Sed non videntur extare.

De Iulio Materno Firmico. 340.

IVlius Maternus Firmicus floruit tempore filiorum Conſtantini Magni, ad quos ſcripſit egregium librum de myſteriis & erroribus profanarum religionum. Extat hic liber in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto.

De Lucifero Calaritano. 350.

LVcifer Epiſcopus Calaritanus Athanaſii æqualis,ita zelo fidei catholicæ ardens fuit, vt à ſanctis Patribus, etiam poſt ſchiſma factum , & ſectam Luciferianam poſt ſe relictam , non niſi timidè & dubitanter arguatur.Sanctus Ambroſius in Oratione de obitu Satyri,[Lucifer, inquit, ſe à noſtra tunc temporis communione ſeiunxerat, quamquam pro fide exulauit,& fidei ſuæ reliquit hæredes.]Sanctus Hieronymus in Dialogo contra Luciferianos prope finem, [Ventum eſt,inquit, ad aſperrimum

locum, in quo aduersùm voluntatem & propoſitum meum cogor de beato Lucifero ſecus quicquam, quàm & illius meritum, & mea humanitas poſſit, æſtimare, &c.]

Sulpitius lib. 2. ſacræ hiſtoriæ, [Cæterùm, inquit, Luciferi tum Antiochiæ longè diuerſa ſententia fuit: nam in tantum eos qui Arimini fuerant, condemnauit, vt ſe etiam ab eorum communione ſecreuerit, qui eos ſub ſatisfactione, vel pœnitentia recepiſſent.] Id rectè an perperam conſtituerit, dicere non auſim. Sanctus tamen Auguſtinus liberiùs ſchiſma Luciferi condemnat, tum in libro de hæreſibus, tum in libro de agone Chriſti, cap. 30.

Vide de Luciferi rebus geſtis hiſtoricos, Ruffinum lib. 1. c. 30. Sulpitium lib. 2. ſacræ hiſt. Socratem lib. 3. cap. 7. Theodoretum lib. 3. cap. 5. Sozomenum lib. 3. cap. 14. Nicephorum lib. 10. cap. 17. Hiſtoriæ trip. lib. 6. cap. 23. Libri Luciferi qui extant hi ſunt:

Ad Conſtantium Imperatorem, lib.	2
De Regibus Apoſtaticis,	1
De non conueniendo cum hæreticis,	1
De non parcendo delinquentibus in Deum,	1
Quòd moriendum ſit pro filio Dei,	1
Epiſtola ad Florentium,	1

His additæ ſunt Epiſtolæ Florentij ad Luciferum.

Item epiſtolæ duæ S. Athanaſij ad eundem Luciferum.

Item epiſtola Liberij Papæ ad Conſtantium Imp.

Item epiſtola Athanaſij ad ſeruos Dei.

De quibus libris, vel epiſtolis nulla dubitatio mihi eſſe videtur, quin ſint eorum auctorum, quorum nomina præferunt.

Impreſſi ſunt hi libri Pariſiis anno 1568. opera Io. Tilij Epiſcopi Meldenſis.

De Victorino Afro. 350.

C. Marius Victorinus Afer floruit tempore Cõſtantij Imperatoris, anno quadrageſimo, vt ipſe teſtatur poſt Concilium Nicænũ. In ſenectute conuerſus ad fidem eſt, teſte ſancto Auguſtino lib. 8. confeſſ. cap. 2. & poſt conuerſionem relictis libris Gentilium ſcripſit, teſte ſancto Hieronymo in lib. de Scriptorib. Eccleſ. contra Arianos, & in epiſtolas B. Pauli: de quo Commentario in epiſtolas idem Hieronymus ſcribit in proœmio epiſtolæ ad Galatas, non eſſe admodum probandum. Extant nunc in tomo 4. vel 8. Bibliothecæ Sanctorum Patrum lib. 4. de Trinitate, Hymni tres, & carmen Heroicum de Machabæis, quæ omnia cautè legenda ſunt, cùm auctor magis arti Rhetoricæ, quàm Theologiæ & ſacris literis operam dederit.

De

De Sancto Hilario. 355.

SAnctus Hilarius Pictauorum Epiſcopus, S. Athanaſij æqualis fuit, & quamuis iam prouectæ ætatis Chriſtianus factus, tamen breui in Eccleſiaſtica doctrina ita profecit, vt Doctor maximus, & Eccleſiæ Catholicæ columna meritò habitus ſit. Eius opera hæc extant:

De Trinitate libri	12
Aduerſus Conſtantium Auguſtum,	1
Ad eundem,	1
Ad eundem alter.	
Aduerſus Auxentium Arianum.	1
De Synodis aduerſus Arianos	1
Ad Apram filiam epiſtola.	
Ad eandem Hymnus.	
In Matthæum Commentaria.	
In pſalmos aliquot explanatio.	
De Patris & Filii vnitate,	1
De eſſentia Patris, & Filii,	1
Ad Auguſtinum epiſtolæ,	2
Carmen in Geneſim.	

Et quidem de libris de Trinitate; De duobus libris aduerſus Conſtantium, De libro contra Auxentium, De libro de Synodis, De Commentariis in Matthæum, & in Pſalmos, nulla dubitatio eſt: horũ enim & meminit ſanctus Hieronymus in lib. de Scriptor. Eccleſ. & nemo illis contradixit vnquam.

De Epiſtola & Hymno ad Apram filiam Eraſmus non ſolùm dubitauit, ſed etiam ſcripſit, notha eſſe. Cæterùm Fortunatus S. Hilarij ſucceſſor in vita ipſius diſertis verbis ſcripſit, dediſſe ſanctum Hilarium epiſtolam ad Apram filiam, & totum argumentum epiſtolæ deſcripſit, vt non ſit dubium, hanc ipſam quæ extat epiſtola, verè S. Hilarij eſſe, vt etiam hymnum adiunctum.

De epiſtolis ad Auguſtinum extra controuerſiam eſt, eas non eſſe Hilarii Pictauiẽſis, ſed Hilarij alterius multo recentioris: nam & Pelagiani, de quibus in illis epiſtolis agitur, poſt Hilarij obitum exorti ſunt, & ipſe Auguſtinus ad quem ſcribuntur, poſt Hilarij exceſſum Chriſtianus factus eſt.

Pari ratione carmen in Geneſim Hilarij eſſe non poteſt, cùm ad Leonem Papam ſcriptum ſit: ſed etſi hoc carmen non ſit Hilarij, tamen conſtat ex Concilio Toletano 4. can. 12. hymnos aliquot S. Hilarij cani in officio Eccleſiaſtico.

De libris duobus, de Patris, & Filij vnitate, & de eſſentia Patris, & Filij, non omnino certus ſum, Hilarijne an alicuius alterius ſint: nam S. Hiero-

nymus horum librorum non meminit; & in poſteriore inuenitur fragmentum valde magnum ex lib.8.de Trinitate:quę ſunt argumenta,quòd libri iſti non ſunt Hilarij, ſed alterius, qui Hilarium imitari voluerit. Libri certè graues ſunt, & dòcti, & Hilarij ſpiritu & eloquentia non indigni.

Vna ſupereſt quæſtio, an liber primus aduerſus Conſtantium Imp. ſit ſcriptus ipſo Conſtantio viuente, an poſt eius mortem. Sanctus Hieronymus in lib.de Script. Eccleſ. dicit, vnum librum ſcriptum eſſe Conſtantio viuente, alterum poſt eius obitum: & niſi is,qui primus nunc extat,ſit ſcriptus Conſtantio mortuo,nullus erit illo mortuo ſcriptus: nam alij duo citra controuerſiam ſcripti ſunt viuente Conſtantio. Eraſmus hoc argumento ductus,primum librum exiſtimat ſcriptum eſſe poſt obitum Conſtantij.Cardinalis Baronius tomo tertio Annalium pag. 714. & 715. contendit omnes tres libros ſcriptos eſſe viuo adhuc Imperatore Conſtantio, & librum, quem ſanctus Hieronymus teſtatur poſt obitum Conſtantij ſcriptum,non extare:& rationem adducit,quia ſanctus Hilarius in hoc libro ſcribit ſe per hanc liberrimam confeſſionem tendere ad martyrium, & animat alios ad martyrium per eandem libertatem loquendi.[Ponamus, inquit,animas pro ouibus, quia fures introierunt, & Leo ſæuiens circumit. Ad martyrium per has voces exeamus, quia Angelus Satanæ transfigurauit ſe in Angelum lucis. Clament paſtores, quia mercenarii fugerunt.] At ſi iam perſecutor erat mortuus, ridicula videtur Hilarii iactantia. Deinde ſcribit,ſe ita loqui cum Conſtantio, vt Io. Baptiſta loquebatur cum Herode: At Ioannes Baptiſta Herodi viuenti, non mortuo, dicebat:[Non licet tibi habere vxorem fratris tui.]Prętcrea ipſe Hilarius deſcribit tempus,quo hunc librum ſcripſit, & dicit,ante annos quinque miſſos fuiſſe in exilium, Paulinum, Euſebium, Luciferum, Dionyſium: at illi in exilium pulſi ſunt anno 19. Conſtantii, tempore Concilii Mediolanenſis: ergo ſcripſit Hilarius librum illum anno Conſtantii 24.quo anno Conſtantius viuebat.Obiit enim ad initium anni 25. Sed fortaſſe poſſunt hæ ſententiæ conciliari, ſi dicamus, Hilarium ſcripſiſſe librum illum ex Gallia,cùm putaret,Conſtantium adhuc viuere,ſed verè mortuus eſſet. conſtat enim ex Sulpitio,in ſecundo de ſacra hiſtoria, & ex S.Hieronymo in Chronico,& ex ipſo Card.Baronio,ſanctum Hilarium rediiſſe in Galliam, paulo antequam Conſtantius moreretur: & quia res in tam remota regione geſtæ continuò reſciri non poſſunt,facilè concurrere potuit finis ſcriptionis Hilarii, cum fine vitæ Conſtantii.Itaq; immeritò Eraſmus in annotationibus marginalibus irridet Hilarium, quaſi Conſtantio minetur audacter,ſed poſt mortem eius.

De

De Gregorio Bætico, & Sebadio Agennenſi.

GRegorius Bæticus in Hiſpania, & Sebadius, ſiue Phegadius, ſiue Phebadius Agennenſis in Gallia, eodem tempore, quo S. Athanaſius, & S. Hilarius, aduerſus Arianos librum quiſque ſuum edidit. Meminit horum auctorum & librorum S. Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. & libri ipſi nunc extant in Bibliotheca S. Patrum tomo 4. Phegadij verò miræ laudes extant apud Sulpitium lib. 2. hiſt.

De Paciano Epiſcopo Barchiononenſi. 360.

PAcianus Epiſcopus Barchiononenſis obiit Theodoſio imperante: & ſcripſit epiſtolas tres contra Nouatianos, quarum meminit S. Hieronymus in libro de Scrip. Eccleſ. Nunc verò in Bibliotheca S. Patrum, & ſeorſim in editione Romana anni Dom. 1564. non ſolùm extant tres illæ epiſtolæ, ſed etiam parænesis eiuſdem Paciani ad pœnitentiam, & libellus de baptiſmo. Neque aliquid occurrit, vnde de eorum librorum auctoritate dubitari poſſit.

De *Didymo Alexandrino.* 361.

DIdymus Alexandrinus cæcus à prima ætate dictauit opera plurima, & nobiliſſima, teſte S. Hieronymo in lib. de Script. Eccleſ. Nunc ſolùm extat liber de Spiritu ſancto inter opera S. Hieronymi, quoniam eum librum idem S. Hieronymus Latinitate donauit: & expoſitio in epiſtolas canonicas in Bibliotheca S. Patrum tomo 9. extat etiam liber contra Manichæos apud Henricum Caniſium tomo quinto antiquæ lectionis. Claruit ſub Valentiniano & Valente Principibus. Is eo reprehenditur ab ipſo etiam S. Hieronymo, eius alioqui admiratore, quòd Origenis errores ſecutus ſit. Vide Apologiam aduerſus Ruffinum.

De *S. Optato Mileuitano.* 365.

SAnctus Optatus Mileuitanus Epiſcopus eodem tempore floruit: & egregios ſeptem libros aduerſus Donatiſtas edidit. S. Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. ſex libros ab Optato ſcriptos fuiſſe dicit: ſed nunc ſeptem numerantur, neque ſeptimus diſſentit à cæteris. Facile fuit in librum S. Hieronymi irrepſiſſe errorem in numeris.

De Tito Boſtreno. 365.

TItus Boſtrorum Epiſcopus vixit Imperatore Iuliano, ſed obiit ſub Valente, vt S. Hieronymus teſtatur in libro de Script. Eccleſ. Scripſit egregios libros contra Manichæos, è quibus tres cum argumento quarti, editi ſunt Ingolſtadij anno 1604. ab Henrico Caniſio, tomo quinto antiquæ lectionis. Extant etiam eiuſdem Titi commentaria in Matthæum, & Lucam, impreſſa cum aliis quibuſdam Ingolſtadij apud Sartorium. Obſeruandum eſt autem Commentaria in Matthæum, & Lucam non poſſe eſſe huius Titi; quoniam auctor horum commentariorum paſſim citat Chryſoſtomum, Cyrillum Alexandrinum, & Peluſiotam, qui pueri erant cùm Titus moreretur.

De S. Cyrillo Hieroſolymitano. 365.

SAnctus Cyrillus Hieroſolymæ Epiſcopus ſub Conſtantio Epiſcopus factus, ac ſæpe de ſede eiectus, & ſedi reſtitutus, tandem Theodoſio Imperante obiit. Scripſit in adoleſcentia Catecheſes, quæ nunc Latinè & Græcè extant. Fertur etiam eius epiſtola ad Conſtantium de apparitione Crucis: cuius epiſtolæ S. Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. non meminit; ſed nihil eſt cur improbetur.

De Apollinario. 365.

APollinarius Laodicenus Epiſcopus vixit à tempore Conſtantij Imp. vſque ad Theodoſium ſeniorem. Vir fuit magis peritus Poeticæ, & Rhetoricæ, quàm Theologiæ: ideo in errores grauiſſimos incidit, atque in eum potiſſimùm, quòd in Chriſto non eſſet anima rationalis. Scripſit innumerabilia, teſte S. Hieronymo, in libro de Script. Eccleſ. & S. Baſilio epiſt. 72. vbi dicit, Apollinarem fuiſſe nimis promptum ad ſcribendum, & mundum totum libris ſuis repleuiſſe, ſed libris parum conſideratè ſcriptis. Nunc ſolùm extant Pſalmi Dauidis ab ipſo carmine heroico deſcripti, & Pariſiis impreſſi, ann. 1580.

De S. Ephrem Syro. 365.

SAnctus Ephrem Diaconus Edeſſenus obiit ſub Valente Principe, ſcripſitque plurima opera, quæ teſte S. Hieronymo in libro de Script. Eccleſ. in Eccleſiis poſt lectionem ſcripturarum publicè legi ſolebant. Editæ ſunt Coloniæ anno 1547. Multa opera S. Ephrem, magis pia quàm docta. Sed multo plura Romæ à Gerardo Voſſio, partim anno 1589. par-

tim

tim anno 1593. Sed non vacauit mihi legere, niſi ſermones aliquos de compunctione, & pœnitentia, & de S. Cruce, & paſſione Domini, & de S. Deipara, & alia quædam; ideo iudicare nequeo an ſint omnia verè S. Ephrem opera, an ſuppoſititia aliqua ſint admixta.

De S. Baſilio. 370.

SAnctus Baſilius magnus Archiepiſcopus Cæſarienſis in Cappadocia, Valente imperante floruit, & ſub Gratiano obiit, vt S. Hieronymus teſtatur in lib. de Script. Eccleſ. Opera eius præclariſſima ſunt, & quatuor tomis continentur in editione Baſileenſi anni 1540.

Tomi primi hæc ſunt:

In opificium ſex dierum homiliæ	11
In Pſalmos homiliæ	17
Variorum argumentorum homiliæ	28
Tomi Secundi.	
De Virginitate lib.	2
De Paradiſo,	1
Contra Eunomium libri	3
Contra Sabellianos & Arianos lib.	1
De Spiritu Sancto,	1
De libero arbitrio,	1
De Baptiſmate,	2
Tomi Tertij:	
Sermones aſcetici,	7
De Iudicio Dei,	1
De Confeſſione fidei,	1
Moralium Summæ,	80
Quæſtiones fusè explicatæ,	55
Quæſtiones compendio explicatæ,	313
Conſtitutiones Monaſticæ.	
Quarti Tomi:	
Epiſtolæ Baſilij, & Gregorij Theologi,	180
Epiſtola ad Chilonem de vita ſolitaria.	
Aliæ eiuſdem epiſtolæ.	
Oratio aduerſùs eos qui calumniantur, quòd tres Deos dicimus.	

Obſeruatio in Opera S. Baſilij.

IN primo tomo ponuntur homiliæ vndecim de opificio ſex dierum: ſed nouem tantùm cenſentur à nonnullis eſſe Baſilij, quia ſanctus

Hieronymus nouem tantùm meminit. Duæ poſtremæ tribuuntur Gregorio Nyſſeno, qui opus Baſilij imperfectum perficere ſtuduit. Sed falli videntur, qui decimam & vndecimam homiliam Gregorio tribuunt, & Baſilij eſſe negant: nam ipſe Gregorius in libro ſuo de opere ſex dierum extremo dicit quidem in ſupplementum operis Baſilij compoſuiſſe ſe librum de opificio hominis, ſed non duas homilias: & liber ille extat inter opera Gregorij Nyſſeni, ſed diuerſus omnino ab illis duabus homiliis Baſilij. Scribit S. Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. homilias Baſilij de opere ſex dierum, eſſe nouem: ſed hoc dicit quia Baſilius nouem tantùm initio ſcripſit; ſed poſtea addidit alias duas, quarum initium eſt, [Veteris debiti ſolutionem, &c.] Vide infra in obſeruatione in opera Gregorij Nyſſeni.

In ſecundo tomo ponitur liber vnus de Paradiſo: ſed in editione Antuerpienſi anni 1568. ponuntur homiliæ quatuor.

Item in ſecundo tomo ponuntur libri tres contra Eunomium: ſed in editione Antuerpienſi, libri quinque: & quamuis duos vltimos libros Eraſmus ſuſtulerit, vt indignos Baſilio: alij tamen Baſilio non indignos cenſent.

In tertio tomo ſunt quæſtiones compendio explicatæ, quæ non ſunt indubitatæ. Nicephorus enim lib. 9. cap. 16. & lib. 13. cap. 29. & Sozomenus lib. 3. cap. 13. dicunt, à multis tribui Euſtathio Sebaſteno Aſcetica Baſilij: id quod de quæſtionibus compendio explicatis intelligendum videtur: nam q. 1. & 95. videtur damnare traditiones, quas Baſilius acriter defendit in libro de Spiritu ſancto cap. 27. item q. 4. & 293. videtur tollere de medio diſcrimen peccati mortalis, & venialis: quod certè S. Baſilio tribui non poteſt. Additur etiam in editione Antuerpienſi Commentarius S. Baſilij in 16. capita Iſaiæ Prophetæ: & alia quædam minutiora, tum in ea editione, tum in aliis adduntur.

De Andrea Epiſcopo Cæſareæ.

Andreas Epiſcopus Cæſareæ Cappadociæ vir doctus ſcripſit commentaria in Apocalypſim, quæ extant in Bibliotheca S. Patrum tomo primo editionis ſecundæ. Quando vixerit non eſt omnino certum: ſed hoc loco eum poſuimus, quia poſt S. Baſilium Epiſcopus Cæſarienſis fuit, eúmque ſæpe citat, & omnium conſenſu antiquus ſcriptor habetur: ex quo Arethas Cæſarienſis compendium ſuum decerpſit in Apocalypſim.

De

De S.Gregorio Nazianzeno. 70.

SAnctus Gregorius Epiſcopus Nazianzenus, cognomento Theologus, S.Baſilij æqualis & ſtudiorum comes, floruit ſub Valente, & anno 11. Theodoſij obiit, teſte ſancto Hieronymo de Script. Eccleſ. Multa ſcripſit, in quibus ſapientiam cum eloquentia mirificè copulauit. Quæ extant Coloniæ edita, anno Domini 1570. hæc ſunt:

Libri ſcripti ſoluta Oratione:

Apologetici lib.	4
Orationes ad diuerſos,	3
Orationes funebres,	7
Oratio in laudem Heronis Philoſophi,	1
Orationes de pace,	3
Orationes ſiue libri de Theologia,	5
Orationes in Iulianum Imp.	2
Ad Clidonium epiſtolæ,	2
Orationes in dies feſtos,	7
Tractatus de fide,	1
Tractatus de fide Nicænæ Synodi,	1
Orationes variorum argumentorum,	17
Ad Virginem exhortatio,	1
Metaphraſis in Eccleſiaſtem,	1
Epiſtolæ,	80

Carmina.

Tragœdia, Chriſtus patiens,	1
De rebus ſuis,	2
De variis argumentis veteris & noui Teſtamenti,	9
De Virginitate inſigne carmen,	1
De præceptis à Virgine ſeruandis,	1
Spiritualia epigrammata,	13
Sententiarum ſpiritualium carmine ſcriptarum libri	3

Obſeruatio in opera S.Gregorij.

ORatio in laudem Heronis Philoſophi, debet inſcribi, in laudem Maximi Philoſophi, vt teſtatur ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. in Gregorio Nazianzeno, vbi reprehendit eos qui mutauerunt nomen Maximi in nomen Heronis.

Metaphraſis in Eccleſiaſtem non eſt Gregorij Nazianzeni, ſed Gregorij Thaumaturgi, vt ſuprà oſtendimus. Tragœdia, [Chriſtus patiens,] non videtur habere grauitatem ſolitam Nazianzeno, præſertim cùm deſcribitur eiulatus matris Chriſti, quæ prudentiſſima & conſtantiſſima erat.

De Sancto Damaſo. 367.

SAnctus Damaſus Romanus Pontifex anno ſexto Theodoſij obiit,& ſcripſit de Virginitate,& alia,quorum meminit S. Hieronymus in libro de Script.Eccleſ.Sed vera eius ſcripta non extant,exceptis paucis epiſtolis,quarum aliquæ ſunt inter epiſtolas S.Hieronymi,aliquæ in hiſtoria Theodoreti lib.2.cap.22.& lib.5.cap.10. & 11. Tribuitur ſancto Damaſo liber de vitis Pontificum, qui extat in primo tomo Conciliorum: ſed liber ille eſt Anaſtaſij Bibliothecarij,non Damaſi,vt notum eſt.

De Fauſtino Diacono. 367.

FAuſtinus Diaconus vixit tempore Damaſi Pontificis,& bis ſchiſmaticus fuit,ſemel in ſchiſmate Vrſicini contra Damaſum; & iterum in ſchiſmate Luciferianorum, vt teſtantur Gennadius de viris Illuſtribus,& Card.Baronius tomo 4. Annalium ad annum Damaſi I.& Syricij IV.placuit tamen eum in hoc Catalogo ponere, quoniam ſcripſit ad Flacillam Imperatricem libros ſeptem contra Arianos ſatis eruditos, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tom.4.edit.2.

De Sancto Epiphanio. 370.

SAnctus Epiphanius Salaminæ Cypri Epiſcopus floruit ſub Valente, Gratiano,&Theodoſio Auguſtis.Scribit ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſ. Epiphanium anno quartodecimo Theodoſij adhuc ſuperfuiſſe,& in extrema etiam ſenectute libros ſcripſiſſe.

Opera eius hæc extant:

Opus panarium contra omnes hæreſes, quæ tunc ad octoginta numerabantur.
Liber inſcriptus Ancoratus.
Anacephalæoſis,ſiue ſumma panarij.
De menſuris & ponderibus liber.
Hiſtoria breuis de Prophetarum vita.
Ad Ioannem Epiſcopum Hieroſolymitanum epiſtola, à ſancto Hieronymo Latinitate donata.

De his operibus nulla dubitatio eſt.

Dicitur Epiphanius ſcripſiſſe vitam S.Hilarionis:ſed ea non extat.

Ad finem epiſtolæ ad Ioannem Hieroſolymitanum videtur aliquid additum ab Iconoclaſtis: de qua re vide controuerſias noſtras lib. 2. de Sanctis cap.9.

De

De Philone Carpathio. 374.

PHilo Carpathius à S. Epiphanio Epiſcopus ordinatus eſt, vt in vita S. Epiphanij legitur. Scripſit Commentaria in Cantica canticorum, quæ extant in primo tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum, ſecundæ editionis. Sed videntur multa inſerta ex Commentario S. Gregorij Papæ in cantica, quæ cum reliqua explicatione non multùm çohærent.

De ſancto Ambroſio Mediolanenſi. 374.

SAnctus Ambroſius Epiſcopus Mediolanenſis, vir planè ſanctiſſimus, & doctiſſimus, Gratiano & Theodoſio Imperatoribus floruit. Obiit anno tertio poſt exceſſum Theodoſij, qui erat trecenteſimus nonageſimus ſeptimus ab aduentu Saluatoris; ex Card. Baronio.

Opera eius in editione Pariſienſi, anni Domini 1549. qua ego vtebar cùm hæc ſcriberem, hæc ſunt:

Tomi Primi:

De Officiis, lib.	3
De Virginibus,	3
Ad Virgines exhortatio,	1
Inſtitutio Virginis,	1
Ad Virginem deuotam,	1
Ad Virginem lapſam,	1
De Viduis,	1
De Pœnitentia,	2
Exhortatio ad Pœnitentiam,	1
De Fuga ſeculi,	1
De bono mortis,	1

Tomi Secundi:

De Vocatione gentium, lib.	2
De fide ad Gratianum,	5
De Spiritu ſancto ad eundem,	3
De fide contra Arianos,	1
De Incarnationis Sacramento,	1
De myſterio Paſchæ,	1

Tertij Tomi.

Oratio funebris de obitu Valentiniani.	
Alia de obitu Satyri.	
De fide reſurrectionis Oratio.	
Alia de obitu Theodoſij.	
Epiſtolarum ad diuerſos lib.	10
Conciones ad populum,	92

Tomi Quarti:

Exameron, lib. 6
De Paradiſo 1
De Cain, & Abel, 2
De Noe, & Arca, 1
De Abraham Patriarcha, 2
De Iſaac, & Anima, 1
De Iacob, & beata vita, 2
De Ioſeph Patriarcha, 1
De benedictionibus Patriarcharum, 1
De Nabute Ieſraëlita, 1
De Elia, & Ieiunio, 1
De Tobia, 1
De interpellatione Iob, & Dauid, 3
Apologia Dauid, 1
De Salomone, 1
De iis qui myſteriis initiantur, 1
De Sacramentis, 6
De dignitate Sacerdotali, 1
Precationes ante Miſſam, 2
Commentarii in Pſalm. 1.35.36.37.38.39.40.43.45.47.48.61.& 118.
Alia Dauid Apologia.
De interpellatione Dauid.

Tomi Quinti:

In Euangelium Lucæ, lib. 10
In omnes epiſtolas Sancti Pauli cõmentaria.
De fide reſurrectionis acephalus.
Precationes pię.
Hymni ſacri.
Canticum ſanctorum Ambroſii & Auguſtini, quod incipit, [Te Deum laudamus.]

Obſeruatio in opera S. Ambroſij.

IN primo tomo, Liber ad Virginem lapſam non videtur eſſe S. Ambroſii: nam cap. 8. ſic loquitur auctor, [Inhære pœnitentiæ vſque ad extremum vitæ, nec tibi præſumas ab humana die poſſe veniam dari: quia decipit te, qui hoc tibi polliceri voluerit: quæ enim propriè contra Dominum peccaſti, ab illo ſolo te conuenit in die Iudicii expectare remediũ.] Atqui hæc ſententia Nouatianum errorem continet, & contra eam diſputat S. Ambroſius in duobus libris de pœnitentia: quos libros indicat ipſe

ipſe cap. 8. lib. 2. à ſe fuiſſe compoſitos, dum deſcribit, quo pacto à forenſi negotio ad ſacerdotium repentè vocatus fuerat. Petrus quidem à Soto lect. 2. de neceſſitate confeſſionis libros duos de pœnitentia non audet affirmare eſſe S. Ambroſij: ſed communiter S. Ambroſio adſcribuntur.

In ſecundo tomo, libri de vocatione gentium, falsò tribuuntur S. Ambroſio, cùm manifeſtè S. Proſperi ſint. Certè Ambroſij eſſe non poſſunt, cùm lib. 1. cap. 7. & lib. 2. cap. 8. diſputet auctor aduersùs Pelagianos, qui poſt mortem S. Ambroſij exorti ſunt.

In tertio tomo certum eſt aliquas epiſtolas & aliquos ſermones non poſſe eſſe Ambroſij. Nam in epiſt. 84. quæ eſt ad Demetriadem, mentio fit Pelagianorum, qui (vt paulo antè dixi) Ambroſio noti non fuerunt. Sunt etiam, qui epiſtolam 82. ad Vercellenſes, S. Ambroſij eſſe negent, quòd in ea fiat mentio Venetiarum, quæ tempore S. Ambroſij nondum conditæ erant. Sed falluntur. nam per Venetias eo loco non intelligitur ciuitas Venetiarum, ſed regio: coniunguntur enim Venetiæ cum Liguria, & Æmilia: ſic enim loquitur auctor in principio epiſtolæ [Ex omnibus Liguriæ, atque Æmiliæ, Venetiarúmque vel cæteris finitimis Italiæ partibus, &c.]

Sermones, nonus, triceſimus ſeptimus, & ſeptuageſimus ſecundus inueniuntur etiam inter ſermones S. Auguſtini. Item ſermo ſexageſimus nonus, qui eſt de ſancto Euſebio Vercellenſi Epiſcopo, & ſermo ſeptuageſimus tertius, qui eſt de ſancto Cypriano, inueniuntur etiam inter ſermones S. Maximi, ſed verbis alicubi mutatis.

Sermones verò ſequentes nempe 3. 14. 30. 31. 32. 44. 47. 50. 51. 52. 53. 54. 56. 57. 58. 60. 61. 62. 66. 71. 77. 78. & 82. ſunt ad verbum inter ſermones S. Maximi, vt planè iudicari non poſſit, vtrùm Ambroſio, vel Maximo tribui debeant. Sed cujuſcunque ſint, antiqui & Sancti auctoris ſunt.

Sermo nonageſimus de paſſione B. Agnetis dubius redditur, quoniam ſanctus Ambroſius lib. 1. de Virginibus ſignificat, Beatæ Agneti ceruicem gladio amputatam. [Stetit, inquit, orauit, ceruicem inflexit.] At illius ſermonis auctor ſcribit, B. Agneti ad palum alligatæ, vt combureretur, cùm flamma diuinitus extincta eſſet, iuſſu Aſpaſij iudicis gladio guttur fuiſſe perfoſſum.

Sermo quoque nonageſimus ſecundus de baptiſmo S. Auguſtini, longiſſimè diſtat à ſtilo & grauitate Ambroſij; neque vllo modo credibile eſt, quod in eo ſermone dicitur, Ambroſium ſæpe Deum oraſſe, vt eum à captionibus Auguſtini liberaret. Auguſtinus enim non diſputando cum Ambroſio, ſed eum concionantem audiendo, ad fidem Catholicam conuerſus eſt, vt ipſe idem teſtatur lib. 5. confeſſ. cap. 13. & lib. 6. cap. 1.

In quarto tomo Apologia Dauid poſterior, & liber etiam poſterior de interpellatione Dauid, non videtur eſſe Ambroſij, tum quia ſtilus diuerſus eſt, & iam antea ſcripſerat Ambroſius Apologiam Dauid, & libros tres de interpellatione, quorum tertius eſt de interpellatione Dauid; tum quia auctor poſterioris Apologiæ negat, adulterium Dauid fuiſſe verum adulterium, & allegoricè interpretandum cenſuit: Ambroſius autem in vera Apologia ſua peccatum adulterij confitetur, ſed laudat pœnitentiam.

In Quinto tomo, ſunt commentaria in epiſtolas S. Pauli, quæ à multis non creduntur Ambroſij; nec ſine cauſa.

Primò, quia S. Auguſtinus, qui libenter & frequenter Ambroſij teſtimoniis vtitur contra Pelagianos, ex his commentariis nulla teſtimonia petit.

Secundò, quia Pelagius ipſe, qui Ambroſij teſtimonia S. Auguſtino obiicere ſolet, ex his commentariis nihil obiicit; cùm tamen in his commentariis ſint non pauca, quæ Pelagij errores continere videntur, vt perſpicuum eſt ex commentariis in epiſtolam ad Romanos.

Tertiò, quia auctor horum commentariorum multa exponit contra ſententiam S. Ambroſij, quod planè perſpiciet, qui conferre voluerit illud Philipp. 2. [Qui cùm in forma Dei eſſet:] explicatum in commentario huius auctoris, cum explicatione Ambroſiana in epiſt. 47. & lib. 2. de fide cap. 4. & illud 1. Timoth. 1. [Regi ſeculorum immortali:] explicatum in commentario huius auctoris, cum expoſitione Ambroſiana lib. 2. de fide cap. 1. & 3. & lib. 3. cap. 2.

Quartò, quia S. Auguſtinus lib. 4. contra duas epiſtolas Pelagianorum cap. 4. citat S. Hilarium in expoſitione illorum verborum ad Rom. 5. [in quo omnes peccauerunt:] & ſententia, quam ſanctus Auguſtinus citat, habetur totidem verbis in commentario huius auctoris: non igitur auctor huius commentarij, eſt Ambroſius, ſed Hilarius aliquis. non eſt autem auctor huius operis S. Hilarius Pictauienſis, aut Hilarius Arelatenſis: nam iſte auctor vixit tempore Damaſi, vt ipſe teſtatur in Commentario ad caput 3. prioris ad Timotheum: tempore autem Damaſi Hilarius Arelatenſis, aut natus non erat, aut adoleſcens erat: ſanctus autem Hilarius Pictauienſis obiit anno quinto Valentiniani Imp. ex Hieronymo in Chronico: annus autem quintus Valentiniani erat ſecundus Damaſi: non eſt autem credibile, in extrema ætate tam ingens opus cudiſſe Hilarium; & ſtilus Hilarij cùm ſtilo huius auctoris nihil ſimile habet: Hilarius verò Arelatenſis poſt Damaſi tempora floruit. Credibile igitur eſt auctorem horum commentariorum eſſe Hilarium Diaconum Romanum, qui Luciferi ſchiſma propagauit, & libros etiam non paucos ſcripſit, vt ſanctus Hieronymus teſtatur in dialogo contra Luciferianos extremo. Neque mirum eſt, hunc Hilarium

à ſancto

à ſancto Auguſtino, ſanctum Hilarium vocari, cùm nuncupatio Sancti, tunc ſatis communis fuerit Chriſtianis, præſertim Eccleſiaſticis.

Poſtremò accedit, quòd idem videtur eſſe auctor horum commentariorum, & quæſtionum veteris & noui teſtamenti, quæ extant inter libros ſancti Auguſtini: doctrina enim horum Commentariorum & illarum quæſtionum, ſimillima eſt, vt notauerunt Cenſores Louanienſes in notis ad Auguſtinum: ſtilus videtur etiam eſſe idem, & ætas mirificè conſentit: auctor enim illarum quæſtionum quæſt. 44. ſcribit, ab excidio Hieroſolymæ vſque ad ſua tempora fluxiſſe annos trecentos: quibus ſi addas annos à Natiuitate Chriſti vſque ad excidium Hieroſolymæ, erunt omnes anni 372. vel 373. vt ex Chronico S. Hieronymi apparet. Hoc eodem tempore ſediſſe Damaſum Pontificem, ſub quo auctor horum commentariorum ſcripſiſſe ſe memorat in explicatione capitis primi epiſtolæ prioris ad Timoth. notiſſimum eſt.

Quòd ſi auctor horum commentariorum idem ſit cum auctore illarum quæſtionum, planè efficietur auctorem horum commentariorum non eſſe Ambroſium. Ambroſius enim nihil ſcripſit antequam Epiſcopus fieret, neque factus eſt Epiſcopus ante annum Dom. 374. vt Card. Baronius in Annalibus docet. Ille autem auctor cùm ſcriberet, numerabat annum Dom. 372. vel 373. vt ſuprà diximus.

In eodem tomo ſunt hymni ſacri, ex quibus aliqui certò ſunt Ambroſij, vt ille, [Deus creator omnium, Políque rector veſtiens, &c. cuius meminit S. Auguſtinus lib. 9. confeſſ. cap. 12. & ille, [Æterne rerum conditor, Noctem diémque qui regis, &c.] cuius meminit idem Auguſtinus lib. 1. Retract. cap. 21. Aliqui certò non ſunt Ambroſij, vt ille, [Vexilla Regis prodeunt;] qui eſt Fortunati, & alij quidam, in quibus non ſeruatur ratio metrica, quæ Ambroſio notiſſima erat. eiuſmodi eſt ille, [Optatus votis omnium Sacratus illuxit dies, Quo Chriſtus mundi ſpes Deus Conſcendit cælos arduos.] & ille, [Chriſte, qui lux es, & dies, Noctis tenebras detegis, &c.] Iſti enim indigni videntur qui Ambroſio tribuantur. Canticum, [Te Deum laudamus,] Eccleſia in diuinis officiis, Ambroſij & Auguſtini canticum vocat: & extat Chronicum S. Dacij Epiſcopi Mediolanenſis, qui Iuſtino imperante floruit, in cuius Chronici libro primo cap. 10. ſcribitur, completo baptiſmo S. Auguſtini, toto obſtupeſcente populo, repentè canticum illud à ſanctis Ambroſio & Auguſtino alternatim fuiſſe cantatum.

Præter opera ſuprà ſcripta, In editione Romana anni 1585. adduntur opera quædam S. Ambroſio adſcripta, quamuis eius non ſint, vt cõmentarius in Apocalypſim, & alia quædam: & rectè dicuntur ea opera non eſſe S. Ambroſij; ac præſertim explicatio Apocalypſis, cũ auctor mẽtionẽ

ſciat Longobardorum Italiam inuadentium: quæ inuaſio diu poſt mortem S. Ambroſij contigit.

De S. Philaſtrio Brixienſi. 380.

SAnctus Philaſtrius Epiſcopus Brixiæ, tempore S. Ambroſij vixit, vt S. Augustinus teſtatur initio libri de hæreſibus ad Quod vult Deus: ſcripſit librum de hæreſibus vſque ad ſua tempora; qui liber extat in Bibliotheca S. Patrum ſecundò edita, tomo 4. Sed illud eſt obſeruandum, multa à Philaſtrio inter hæreſes numerari, quæ verè hæreſes non ſunt: proinde cum prudentia legendus eſt. Quod autem in hæreſi 63. meminit anni Dom. 430. mendum eſt typographorum: nam ad eum annum hic auctor non peruenit.

De Idacio Claro. 380.

IDacius, ſiue Ithacius Clarus, Epiſcopus Hiſpanus, de quo multa Sulpitius in hiſtoria ſacra, cùm de Priſcilliano agit: ſcripſit libros tres aduerſus Varimandum Arianum, qui extant in Bibliotheca S. Patrum tomo 4. edit. 2. ſcripſit etiam Apologeticum aduerſus Priſcilliani hæreſes, teſte Iſidoro de viris Illuſtribus cap. 15. quem librum extare non puto. Vixit circa annum Dom. 380. & in eo reprehenſus, & punitus ab Epiſcopis fuit, quòd Priſcillianum apud ſeculares Iudices accuſauerit, & occidi curauerit.

De S. Gregorio Nyſſeno. 380.

SAnctus Gregorius Nyſſenus Epiſcopus, S. Baſilij frater, viuebat adhuc, & ſcribebat anno 14. Theodoſij, teſte S. Hieronymo lib. de Script. Eccleſ. Interfuit Concilio primo Conſtantinopolitano, & ſcripſit Symbolum fidei in ea Synodo editum, vt refert Nicephorus lib. 12. hiſt. cap. 13.

Eius opera ex editione Baſileenſi anni 1562, hæc ſunt:

Epiſtola de nomine Chriſtiani.
De Oratione Dominica. lib. 1
De octo beatitudinibus in cap. 5. Matth. 1.
Sermones, de Natiuitate.
De S. Stephano.
In ſextum pſalmum.
De octaua.
De Paſcha.
De Chriſti Aſſumptione.

De

De Trinitate,& quòd Spiritus ſanctus ſit Deus.
De eo,Quòd non ſint tres Dij.
De differentia eſſentiæ,& hypoſtaſeos.
De fide Trinitatis.
In dictum Apoſtoli,Tunc ipſe filius ſubiicietur ei.
De Dormientibus.
De Infantibus præmaturè raptis.
De Reſurrectione Orationes 4.
De Aſſumptione Domini.
In dictum Domini [Quatenus feciſtis vni ex minimis his,mihi feciſtis.]
De Anima & reſurrectione diſputatio.
De Trinitate contra Iudæos.
De ſancto baptiſmate.
Orationes laudatoriæ in Baſilium.
In 40.martyres.
In Pulcheriam.
In Placillam.
In Gregorium Neocæſarienſem.
In Theodorum martyrem.
In Meletium.
De imagine,ſiue de creatione hominis,ſupplementum exameron Baſilij.
De philoſophia,lib. 8
De vita Moſis, 1

Prima obſeruatio in opera S. Gregorij Nyſſeni.

DEeſſe videntur in hoc librorum Catalogo libri in Eunomium,quorum meminit ſanctus Hieronymus in libro de Script. Eccleſiaſt. Neque dici poteſt, contra Eunomium ſcriptum eſſe librum de Trinitate, & , Quòd Spiritus ſanctus ſit Deus: nam hic eſt libellus, non libri plures: & in hoc libello Eunomius ne nominatur quidem. Audio, ex Bauarica Bibliotheca deprom ptos Græcè libros duodecim contra Eunomium,eóſq.Latinitate donatos à Patre Iacobo Gretſero noſtro,de literis,& quod eſt longè amplius, de Eccleſia Catholica optimè merito. Hi ſunt igitur libri, quos commemorat S. Hieronymus, & ſibi ab ipſo Gregorio lectos fuiſſe dicit.

Secunda Obſeruatio.

PRæter libros ſuprà numeratos extãt ex editione Pariſienſi anni 1573.
In Eccleſiaſten conciones octo.
In Cantica canticorum explanatio.
De perfecti hominis Chriſtiani forma.

Catechetica Oratio, quæ dicitur magna.
In eos, qui differunt baptiſma.
De fugienda fornicatione.
In eos qui ægrè ferunt reprehenſiones.
In mulierem peccatricem.
De Pauperibus amandis.
De vera Virginitate.
Ad Flauianum epiſtola.

Tertia Obſeruatio.

Libri octo de Philoſophia non videntur eſſe S. Gregorij Nyſſeni: nam in lib. 1. docet, animam non creari in corpore, ſed ante corpus fuiſſe creatam; qui eſt error Origenis: & præterea totum hoc opus philoſophicum eſt, & ſapit Pelagianiſmum. Adde quòd hoc idem opus inuenitur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo nono, ex editione ſecunda, ſub nomine cuiuſdam Nemeſij Philoſophi Chriſtiani: eo ſolùm excepto, quòd apud Nyſſenum diuiditur in octo libros: apud Nemeſium eſt vnus liber diuiſus in capita 45. & inſcribitur, De homine, ſiue de anima. Hic autem Nemeſius, quando ſcripſerit, ignoratur; ſed quia nominatim refellit Manichæos, Apollinarem, & Eunomium, videtur vixiſſe, & ſcripſiſſe tempore S. Gregorij Nyſſeni, aut certè non antea.

Quarta Obſeruatio.

Poſſet ab aliquo quæri, cur Gregorius ſcripſerit de creatione hominis ad ſupplendum exameron Baſilij, cùm ipſe Baſilius ſuppleuerit opus ſuum, addens decimam & vndecimam homiliam, in quibus creationem hominis ſatis copiosè explicat. Reſpondemus, Baſilium in duabus illis poſtremis homiliis abſoluiſſe explanationem diuinæ ſcripturæ de opere ſex dierū; ſed non accuratè diſputaſſe de tota ſtructura corporis humani, imò verò ſolùm attigiſſe ea quæ ad oculos pertinent, vt ex illis cætera colligerentur. Itaque in homilia poſtrema apertè indicat, ſe non omnia dixiſſe, quæ dici potuiſſent, cùm ait, [Si mihi tantùm ſupereſſet otij, vt tibi hominis ſtructuram demonſtrare poſſem, ex te ipſo ſanè diſceres ſapientiam Dei circa te.] Gregorius igitur ex his & aliis Baſilij verbis occaſionem accepit ſcribendi libri de creatione hominis, libri, inquam, longiſſimi, in quo ſuppleret ea quæ Baſilius omiſit, de voce, de auribus, de manibus, de aliis denique membris, vel ſenſibus, quæ ſtructuram humani corporis admirabilem reddunt.

Quinta

Quinta Obſeruatio.

HÆretici, qui peregrinationes ad loca ſancta reprehendunt, nituntur maximè Oratione quadam valdè prolixa ſancti Gregorij Nyſſeni, quam totam referunt Magdeburgenſes centuria quarta cap. 10. Sed eam orationem non inuenimus hactenus inter opera S. Gregorij Nyſſeni. Neque argumenta, quæ inde colligunt hæretici, aliquid probant, vt nos apertè oſtendimus in controuerſiis lib. 3. de Sanctis cap. 8.

De Amphilochio. 380.

AMphilochius Iconij Epiſcopus S. Gregorij æqualis, quem S. Hieronymus in epiſtola ad Magnum, parem doctrina ſacra & prophana facere videtur Baſilio, & Gregorio Nazianzeno, cùm de his tribus viris dicit, non facilè iudicari poſſe, quid in illis primum admirari debeas, eruditionem ſeculi, an ſcientiam ſcripturarum.

Scripſit librum de Spiritu ſancto, & homilias non paucas: de priore libro teſtis eſt ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccl. De homiliis teſtis eſt Theodoretus, qui eas in dialogis frequenter citat.

An hoc tempore extent liber de Spiritu ſancto; & homiliæ, quas Theodoretus citat, equidem certò ſcire non potui.

Extat quidem ſub nomine Amphilochij vita S. Baſilij Magni, ſed haud dubiò falſa, vel ſuppoſititia. Primum enim narrat ille auctor Baſilium factum Epiſcopum ante mortem Iuliani. Quod repugnat hiſtoriis, & ipſi S. Gregorio Nazianzeno in oratione de S. Baſilio. Deinde narrat auctor, ſanctum Baſilium oſtenſum fuiſſe per reuelationem Euſebio Cæſarienſi, cùm antea eum non noſſet. Quod etiam falſum eſſe teſtatum eſt, ex eo, quòd Nazianzenus ſcribit, Euſebium cum Baſilio de Epiſcopatu contendiſſe, & ea de cauſa inimicum Baſilio factum. Tertiò conſtat, ſanctum Baſilium obiiſſe anno vltimo Valentis Imper. & octo annis Epiſcopatum adminiſtraſſe: ex Gregorio Nazianzeno, & aliis: proinde Epiſcopum factum anno ſexto Valentis: at iuxta ſuppoſititium Amphilochium, Baſilius, vel ſediſſet annis quindecim, vel antè mortuus eſſet, quàm Epiſcopus fieret, ſi viuente Iuliano iam Epiſcopus erat.

Omitto multa alia, quæ perperam narrantur in illa vità tum de Libanio, tum de aliis.

De S. Hieronymo. 390.

SAnctus Hieronymus presbyter & Eccleſiæ doctor floruit anno quartodecimo Theodoſij, vt ipſe de ſe teſtatur in libro de Script.

Eccleſ. extremo. Obiit Honorio imperante anno Domini 422. ætatis ſuæ anno 91. ex Chronico S. Proſperi, vel anno Dom. 420. ætatis anno 78. ex Annalibus Card. Baronij. Opera ſancti Hieronymi nouem tomis continentur in editione Lugdunenſi anni 1530, In editione verò Romana anni 1565. & 1572. Mariani Victorij idem eſt tomorum numerus, ſed quæ prior editio coniecerat in quartum tomum, editio poſterior coniecit in octauum, & nonum: & quæ editio prior collocauerat in tomis quinto, ſexto, ſeptimo, octauo, & nono: poſterior collocat in quarto, quinto, ſexto, & ſeptimo. Nos ſequemur ordinem editionis poſterioris, quæ ab erroribus Eraſmi purgata eſt.

Igitur in primo tomo hæc opera inſunt.

Primi Tomi:

Epiſtolæ hortatoriæ, vt plurimùm, 42.

Ad Heliodorum.
Ad Ruſticum.
Ad Lætam.
Ad Saluinam.
Ad Ageruchiam duæ.
Ad Paulinum.
Ad Paulam & Euſtochium nomine Marcellæ.
Ad Marcellam tres.
Ad Paulum Concordienſem.
Ad Theophilum Alex.
Ad Caſtrutium.
Ad Exuperantium.
Ad Iulianum Diaconum.
Ad Virgines Hermonenſes.
Ad Ruffinum.
Ad Chromatium & alios.
Ad Antonium.
De vitando ſuſpecto contubernio.
Ad Sabinianum Diaconum.
Ad Nepotianum.
Ad Florentium duæ.
Ad Demetriadem.
Ad Furiam.
Ad Gaudentium.
Ad Celantium.
Ad Euſtochium duæ.
Ad Lucinium.
Ad Abigaum.
Ad Iulianum.

Ad

Ad Caſtorinam.
Ad Theodoſium Monachum.
Ad Auguſtinum.
Ad Nicæam Diaconum.
Ad Chryſogonum.
Ad Ruſticum.

In eodem tomo ſunt epiſtolæ laudatoriæ, ſiue funebres, num. 12.

In Nepotianum.
In Marcellam.
In Bleſillam.
In Aſellam.
In Leam.
In Paulam.
In Lucinium.
In S. Paulum.
In Malchum.
In Fâbiolam.
In S. Hilarionem.
In mulierem ſepties ictam.

Denique ad finem primi tomi eſt liber de Script. Eccleſiaſt. ſiue de viris Illuſtribus.

Obſeruatio in primum tomum.

In hoc primo tomo nihil eſt, de quo meritò dubitari poſſit.

Secundi Tomi.

In 2. Tomo libri ſunt contra hæreticos, vel calumniatores.

Aduerſus Heluidium, liber 1.
Aduerſus Iouinianum, lib. 2.
Apologia pro libris in Iouinianum.
Apologeticum ad Domnionem.
Ad Pammachium pro iiſdem libris.
Aduerſus Vigilantium ad Riparium epiſtola.
Aduerſus Vigilantium, liber 1.
Ad Marcellam aduerſus Montanum epiſtola.
Aduerſus Luciferianos Dialogus.
Ad Auitum contra Origenem.
Ad Ioannem Hieroſolymitanum Origeniſtam.
Ad Pammachium de erroribus Io. Hieroſol.
Ad Theophilum contra eundem Ioannem.
Apologiæ aduerſus Ruffinum, lib. 3.
Ad Cteſiphontem aduerſus Pelagium.
Aduerſus Pelagianos, lib. 3.
Ad diuerſos diuerſorum argumentorum epiſtolæ triginta: necnon epiſtolæ Epiphanij, Theophili, & Auguſtini.
Ad Hieronymum epiſtolæ octo.

Obſeruatio in ſecundum Tomum.

In hoc etiam tomo nihil eſt dubium, vel ſuppoſititium.

Tertij Tomi.

In tomo tertio ſunt præfationes, & quæſtionum explicationes.

Ad Paulinum de libris diuinæ ſcripturæ.
Præfationes in Pentateuchum.

In Ioſue.
In Libros Regum.
In librum Paralip. 2.
In Eſdram.
In Tobiam.
In Iudith.
In Eſther.
In Iob.
In Prouerbia.
In Eccleſiaſtem.
In Cantica.
In Iſaiam.
In Hieremiam.
In Ezechielem.
In Danielem.
In 12. Prophetas.
In quatuor Euangelia.

Sequuntur in eodem tomo explicationes quæſtionum à diuerſis propoſitarum.

A Damaſo.
A Dardano.
A Vitali.
Ab Amando.
A Minerio, & ab Alexandro.
A Cypriano.
A Paula Vrbica.
Ab Euagrio.
A Marcella.
A Sophronio.
Ab Hedibia.
A Principia Virgine.
A Fabiola.
A Ruffino.
A Sunia, & Fretella.
Ab Algaſia.
A Paulino.
A Deſiderio.

Denique ſunt in eodem Tomo.
Traditiones, ſiue quæſtiones Hebraicæ.
In Geneſim.
In libros Regum.
In libros Paralipomenωn.

Item libri, de locis Hebraicis, & de nominibus Hebraicis, quæ in omnibus libris teſtamenti veteris & noui occurrunt.

Obſeruatio in Tomum tertium.

In hoc tomo nihil eſt, de quo dubitetur, exceptis quæſtionibus in libros Regum, & in libros Paralip. Sanctus enim Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. extremo, teſtatur, ſe ſcripſiſſe traditiones, ſiue quæſtiones Hebraicas in Geneſim, loca Hebraica, & nomina Hebraica: & de traditionibus, ſiue quæſtionibus Hebraicis in libros Regum, & in libros Paralip. nihil dicit: præterea in quæſtionibus Hebraicis in Geneſim adſcribit idem Hieronymus paſſim verba Hebraica; in quæſtionibus autem in libros Regum, & Paralip. nonniſi ſemel, aut iterum id facit. Denique grauior videtur ſcriptio illa in Geneſim, quàm iſta in libros Regum, & Paralipomenon, ſed cuiuſcunque ſit hoc opus, non magni refert.

Quarti

Quarti Tomi.

In 4.tomo ſunt commentaria in quatuor Prophetas maiores, & Threnos Hierem.

Quinti Tomi.

In quinto tomo ſunt commentaria in Eccleſiaſtem: & in duodecim Prophetas minores.

Sexti Tomi.

In tomo ſexto commentaria in Matthæum, In epiſtolas ad Galatas, ad Epheſios, ad Titum, ad Philemonem. Liber Didymi de Spiritu ſancto à Hieronymo Latinus factus.

Obſeruatio.

In his tribus tomis omnia ſunt legitima, & certa, quod attinet ad auctorem, excepto Commentario in threnos Hieremiæ, qui videtur eſſe potiùs Rabani, quàm Hieronymi: habetur enim inter opera Rabani, & inueniuntur in eo ſententiæ aliquæ ex ſancto Gregorio decerptę.

Poſt Commentarium in Matthæum, ſequebatur Commentarium in Marcum; quod Marianus prudenter omiſit, quia auctor oſtendit, ſe neque Græcæ linguæ neque Hebraicæ fuiſſe peritum: & in explicatione cap, 14.& 15.multa ſcribit inepta & falſa.

Septimi Tomi.

In tomo ſeptimo Commentaria in Pſalmos omnes.

Verſio S.Hieronymi ex Hebræo.

Obſeruatio.

De Commentarijs in pſalmos obſcura quæſtio eſt: ſcripſit ſanctus Hieronymus in pſalmos ſeptem, videlicet in pſal. 14. 15. 16. 17. 18. 19. & 20. vt ipſe teſtatur in lib. de Script. Eccleſ. Deinde ſcripſit in pſal. 44. 89. & 12626. vt notum eſt ex Epiſtolis eius ad Principiam, ad Cyprianum, & ad Marcellam. Scripſit denique Commentariolos in omnes Pſalmos, vt ipſe idem teſtatur in Apologia prima contra Ruffinum. Certum eſt primos tractatus in pſalmos ſeptem, perijſſe: non minùs certum eſt, explicationem trium pſalmorum, eſſe ſancti Hieronymi, & extare inter epiſtolas. De Commentariolis quæſtio eſt, an ſint iſta Commentaria, quæ ſub nomine ſancti Hieronymi extant in hoc ſeptimo tomo. Quòd enim ſint iſta ipſa Commentaria, quæ nunc extant, probari poteſt, primò ex eo, quòd ſanctus Hieronymus in Apologia prima contra Ruffinum, ſcribit, ſe in Commentariolis illis vertiſſe verba Hebraica, naſſecubar,] quæ habentur in ſecundo Pſalmo, [adorate filium,] eadem autem verba in interpretatione Pſalterij de Hebræo in Latinum, vertiſſe, [adorate purè:] & vtranque lectionem defendit. Atqui in iſtis Commentarijs, de quibus agitur, inuenitur, [adorate filium:] & in interpretatione ex Hebræo inuenitur,] adorate purè:] igitur ſicut interpretatio Pſalterij ex Hebræo, quæ extat,

eſt ſancti Hieronymi; ita & commentaria quæ extant, eiuſdem ſunt Hieronymi. Deinde probari poteſt alio ſimili argumento ex ſancto Auguſtino: ſanctus enim Auguſtinus in epiſtola ad Fortunatianum citat verba ſancti Hieronymi exponentis Pſalmum nonageſimum tertium: & verba illa omnia inueniuntur in Commentario iſto, vt non videatur poſſe eſſe dubium, quin ſanctus Auguſtinus citauerit Commentaria iſta ſub nomine ſancti Hieronymi. Accedit tertium argumentum ex teſtimonio ſancti Gregorij, qui explicans verba illa Pſal. quarti pœnitentialis, [Cor contritum, & humiliatum Deus non deſpicies:] allegat ſanctum Hieronymum exponentem eundem locum: & expoſitio illa in his Commentarijs inuenitur: proinde teſtimonio ſancti Gregorij, hæc ipſa Commentaria ſancti Hieronymi eſſe videntur. Contra tamen ſunt argumenta non minùs probabilia. Nam hic auctor in explicatione Pſal. ſextidecimi, diſertis verbis citat Eucherium; Eucherium autem, qui ex ſcriptis notus eſt, multis annis ſanctus Hieronymus præceſſit: neque in libro de Script. Eccleſ. vllius Eucherij ſanctus Hieronymus meminit, cùm tamen nullum ferè prætereat ex maioribus vel æqualibus ſuis. Deinde hic idem auctor in explicatione Pſal.108.ſcribit,ſuo tempore fuiſſe annum quadringenteſimum ab excidio Hieruſalem,in quo cœpit vltima captiuitas Iudæorum: excidium autem Hieruſalem contigit anno quadrageſimo ſecundo poſt paſſionem Domini, vt idem auctor ibidem affirmat: quibus annis ſi addamus annos triginta tres vitæ Chriſti,erunt omnes ſimul anni 475. Igitur auctor horum Commentariorum viuebat anno Domini 475. Atqui ſanctus Hieronymus obijt anno Domini 422. vt ſuprà dictum eſt. Accedit tertium argumentum, quòd hic auctor in explicatione Pſal. 86. dicit, illa verba, [Nunquid Sion dicet homo;] eſſe ex Hebraica veritate: & tamen in tranſlatione Pſalterij ex Hebræo ſanctus Hyeronymus vertit, [Ad Sion dicetur homo:] & verè ſic eſt in Hebræo, vt videatur auctor horum Commentariorum non calluiſſe linguam Hebraicam, ac per hoc non eſſe Hieronymus, qui eius linguæ, ſine controuerſia, peritiſſimus erat. Ac (vt omittam alia multa) S. Hieronymus in Apologia prima contra Ruffinum ſcribit, ſe Commentariolos confeciſſe in Pſalmos: auctor autem horum Commentariorum in quorundam Pſalmorum explicatione longiſſimas diſputationes vel cohortationes adiungit. Vide Commentaria in Pſal. 81. 86. 32. 133. & ſecundam expoſitionem Pſal. 119. quæ habetur ad finem vltimi tomi: iſti enim Pſalmi breuiſſimi ſunt, & Commentaria habent fuſiſſima. Ego igitur (ſi mihi liceat ſententiam meam exponere) exiſtimo, Commentaria, de quibus agimus, verè eſſe ſancti Hieronymi, ſed non pura. Videtur enim aliquis longè poſterior ſcriptor adiunxiſſe multa de ſuo: quod idem accidit verſioni Scripturarum ex Hebræo, quam habemus in editione vulgata: eſt

ta: eſt enim verſio ipſa sãcti Hieronymi, exceptis Pſalmis, in editione vulgata, ſed multis additis, vt oſtendi in Controuerſiis, l. 1. de Verbo Dei, c. 9. extremo: ſic igitur Cõmentaria iſta Hieronymi ſunt, ſed aucta ab aliquo, qui multa inſeruit ex Hilario, ex Ambroſio, ex Ruffino, & ex Auguſtino; & qui etiã adiecit cohortationes, ſiue conciunculas, quæ habentur interdũ ad finẽ: & qui iſta adiecit, videtur vixiſſe anno Domini 475. vt etiã facilè Eucheriũ citare potuerit. Atque ex hac obſeruatione ſoluũtur omnia argumenta, quæ nos paulo antè adduximus, quæque ab aliis Scriptoribus adducuntur. Illud vnum videtur ſolui non poſſe, quòd hic auctor dicat, ſecundùm Hebraicam veritatem haberi in Pſal. 86. [Nunquid Sion dicet homo.] Reſpondemus tamen, vocem illam, (Hebraicam,) irrepſiſſe in textum, ſcioli alicuius temeritate, & omnino abradendam eſſe: auctor enim dixerat, alicubi legi, [Mater Sion,] alicubi, [Nunquid Sion:] & addidit, in textu Græco haberi μήτι, id eſt, [nunquid,] ſed ab aliquo mutatũ eſt in μήτηρ, id eſt, [mater:] & ſe velle vtroque modo exponere: & cùm expoſuiſſet, [Mater Sion,] addit, exponamus nunc ſecundùm Hebraicam veritatem, quæ habet, [Nunquid Sion:] vbi illud, Hebraicam, ſuperuacaneum eſt: & legendum videtur, exponamus nunc ſecundùm veritatem, quæ habet, [Nunquid Sion.] Illud enim [mater Sion] non eſt ſecundùm veritatem Græci textus, ſed ſecundùm corruptionem: in illis enim Cõmentariis ſanctus Hieronymus exponit Pſalterium ſecundùm verſionem Græcam 70. Interpretum, non ſecundùm verſionem ex Hebraico.

Octaui Tomi.

In tomo octauo hæc ſunt:

- In Iob Commentaria Bedæ.
- In Prouerbia Commentaria Bedæ.
- In Cantica Homiliæ Origenis.
- In omnes Pauli epiſtolas Commentaria falsò attributa Hieronymo.

Obſeruatio.

Rectè Marianus Victorius Commentaria in Iob non tribuit ſancto Hieronymo, ſed Bedæ: nam in extremo volumine ſcribit auctor, ſe ſcripſiſſe in gratiam Vecterij: Vecterium autem Epiſcopum fuiſſe in Anglia tempore Bedæ, ex hiſtoria eiuſdem Bedæ manifeſtè colligitur.

Rectè quoque Commentaria in Prouerbia tribuuntur Bedæ, non autem Hieronymo: ſiquidem in caput 21. & 31. citatur ſanctus Gregorius Papa: & in capite 30. citatur nominatim ſanctus Hieronymus.

Commentaria in omnes Epiſtolas, non ſolùm non ſunt Hieronymi,

M

ſed, quod magis mirum eſt, Pelaſij hæreſiarchæ ſunt. Nam ſanctus Auguſtinus, lib. 3. de peccatorum meritis, & remiſs. cap. 1. dicit ſe legiſſe Commentaria Pelagij breuia in omnes epiſtolas Pauli: & infrà cap. 12. allegat quædam ex Cōmentario in caput 7. prioris ad Corinth. quæ in his Cōmentariis inueniuntur. Vide auctorem horum Commentariorum, in caput 5. 6. 7. & 8. & 11. ad Romanos; item 1. Cor. 4. Philipp. 1. & 3. & in caput 6. prioris ad Timoth. & inuenies ſententias manifeſtè Pelagianas.

Noni Tomi.

In Tomo nono ſunt multa aliorum, vt Euſebij Cæſarienſis, Ruffini, Auguſtini, Gennadij, & aliorum, de quibus nullum eſt dubium.

Plurimi etiam libri, vel epiſtolæ ponuntur, quas Eraſmus tamquam ſuppoſititias in tomum quartum coniecerat. Verè enim nihil horum eſt, quod Hieronymi doctrina vel fide ſit dignum. Ego ſolùm ea commemorabo, quæ manifeſtè comperi ad Hieronymum non pertinere.

Epiſtola ad Demetriadem Virginem, quæ incipit, [Si ſummo ingenio;] Pelagiana eſt, & à ſancto Auguſtino tribuitur ipſi Pelagio, & confutatur in lib. de gratia Chriſti, cap. 22. 27. 37. 38. & 40.

Epiſtola ad Geruntij filias, ſimiliter Pelagiana eſt: ſicut etiam

Epiſtola ad Amicum de cognitione diuinæ legis.

Epiſtola de Scriptoribus Eccleſiaſticis ad Deſiderium ponit inter lumina Eccleſiæ Origenem, Iouinianum, Pelagium, hæreticos: numerat etiā Hilarium Pontificem, qui ſancto Leoni ſucceſſit, qui diu poſt mortem ſancti Hieronymi, clarere cœpit.

Epiſtola de filio luxurioſo, & frugi, Pelagiana eſt: & multum omnino diſcrepans à vera epiſtola ſancti Hieronymi, de eodem argumento.

Symbolum ad Damaſum, quod incipit, [Credimus in Deum Patrem,] & clauditur illis verbis, ſe imperitum, & maleuolum, vel non Catholicum, non me hæreticum comprobabit: non eſt Hieronymi ad Damaſum, ſed Pelagij ad Innocentium. Id oſtendit ſanctus Auguſtinus in lib. de gratia Chriſti, cap. 30. 31. 32. & 33. vbi dicit Pelagium miſiſſe ad Innocentium Papam libellum fidei ſuæ: & ibidem refert verba eius libelli, quæ ſunt illa ipſa, quæ in hoc Symbolo continentur.

Epiſtolæ ſancti Auguſtini ad Cyrillum Hieroſolymæ Epiſcopum de obitu ſancti Hieronymi, ſine dubio falſæ & ſuppoſititiæ ſunt. Conſtat enim Cyrillum Hieroſolymitanum Epiſcopum obiiſſe diu antequam ſanctus Hieronymus moreretur. ſcribit enim ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. in Cyrillo, Cyrillum ſæpius expulſum, & reuocatum, tandem octo annis pacificè ſediſſe. Adde quòd epiſtolæ iſtæ, vt etiam epiſtola Euſebij ad Damaſum de morte ſancti Hieronymi nouitatem ſuam manifeſtè produnt. Nec ſolùm nouitatem, ſed etiam imperitiam, & impoſturas: ſcribit enim fictitius Cyrillus ad

Auguſtinũ hæreſiarchã,quendã Syluanum docuiſſe, duas in Chriſto eſſe voluntates: ſed miraculis ſancti Hieronymi hunc hæreſiarcham fuiſſe confutatum. At hæreſis monothelitarum ducentis annis poſt tempora Cyrilli & Hieronymi exorta eſt: & non eſt hæreſiarcha dicendus, qui duas voluntates in Chriſto confitetur,ſed qui vnam tantùm,vt ex concilio ſexto generali intelligi poteſt. Itaque auctor harum epiſtolarum confundit tempora, hæreſim monothelitarum pro fide Catholica vendit, Cyrillum, Auguſtinum, & Hieronymum pro magna laude hæreticos monothelitas facit.

Tribuitur ad vltimum ſancto Hieronymo liber de vitis ſanctorum Patrum: ſed ſciendum eſt, eum librum non eſſe vnius auctoris: nam in prima parte ponuntur vitæ Monachorum, quas ſcripſit Euagrius Ponticus,de quo ſcribit ſanctus Hieronymus in epiſtola ad Cteſiphontem; ex illis vitis ſolam primã eſſe veram, quæ eſt Ioannis Abbatis: eidẽ Euagrio tribuit vitas Patrum Gennadius in ſuo Catalogo ſcriptorum. Vitis illis ab Euagrio ſcriptis adiunctæ ſunt vitæ Pauli primi Eremitæ, Hilarionis, & Malchi, à ſancto Hieronymo ſcriptæ: item vita ſancti Antonij ſcripta ab Athanaſio: item vita Mariæ Ægyptiacæ à Zozimo edita: item multa ex collationibus Caſſiani: denique vita ſancti Hieronymi parum fideliter conſcripta.

De Theophilo Alexandrino. 390.

THeophilus Alexãdrinæ Eccleſiæ Epiſcopus ſancti Hieronymi æqualis,vt epiſtolæ vtriuſque inuicem ſcriptæ teſtantur: ſcripſit epiſtolas tres Paſchales, quas ſanctus Hieronymus Latinas fecit. Atque epiſtolæ iſtæ ſatis vtiles & doctæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. ſcripſit præterea aduerſus Origenem & alia quorum meminit Gennadius in lib. de viris Illuſtribus,ſed hæc non extant.

De Joanne Epiſcopo Hieroſolymitano. 390.

IOannes Epiſcopus Hieroſolymitanus vixit tempore ſancti Hieronymi, vt notum eſt ex contentionibus inter eos non ſemel excitatis.Scripſit, teſte Gennadio, librum in obtrectatores ſtudij ſui,oſtendens ſe non eſſe Origeniſtam. Tribuitur eidem Ioanni liber ad Capraſium de inſtitutione Monachi, qui habetur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 9. edit.2.ſed hic liber videtur ſcriptus ab aliquo longè poſteriore: ſiquidem eo in libro dicit auctor ſe eſſe Ordinis Carmelitarum, & deſcribit habitum Carmelitarum: at illis temporibus nomen Carmelitarum Religioſorum erat planè inauditum,vt etiam Card. Baronius affirmat, tomo 6. Annalium,ad annum 444. adde quòd ſtilus eſt hominis Latini,& temporum poſteriorum.

De Diadocho. 390.

DIadochus Epiſcopus Photices ſcripſit inſignem librum De perfectione, continentem capita centum: hic liber extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto, edit. 2.

De Dorotheo Archimandrita.

DOrotheus Archimandrita ſcripſit ſermones viginti quatuor, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo 2. edit. 2. Hi duo quando vixerint, non compertum habeo, quamuis antiquos fuiſſe ſatis conſtet.

De Ruffino Presbytero. 390.

RVffinus presbyter Aquileienſis, ſancti Hieronymi quondã amiciſſimus, deinde æmulus factus, ſcripſit libros duos hiſtoriæ Eccleſiaſticæ, quos addidit ad hiſtoriam Euſebij Cæſarienſis à ſe conuerſam ex Græco: ſcripſit etiam explicationem Symboli Apoſtolici: item in Pſalmos aliquot Commentaria; inuectiuas duas in ſanctum Hieronymum; & Apologiam pro Origene, in qua multa mentitur, ipſo Hieronymo teſte in ſecunda Apologia: ſcripſit quoque multas epiſtolas. Hæc omnia extant, partim inter opera ſancti Hieronymi, partim in hiſtoria Euſebii, partim etiam ſeorſim. Vertit quaſdam ſententias Sixti Philoſophi Pythagorici, eáſque tribuit ſancto Sixto Pontifici & Martyri, vt teſtatur Hieronymus in epiſtola ad Cteſiphontem. Sanctus etiam Auguſtinus ex verſione Ruffini deceptus, eas ſententias eſſe putauit ſancti Sixti Martyris: quod retractat. lib. 2. retract. cap. 46 Hæ ſententiæ extant in tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum, editionis ſecundæ. Vertit præterea in Latinam linguam Recognitiones Clemẽtis, vt Gennadius teſtatur in lib. de Viris illuſtribus. Sed ſicut ipſæ Recognitiones falsò fortaſſe tribuuntur Clementi, ita etiam non eſt incredibile, falsò adiunctam illis fuiſſe præfationem Ruffini, quaſi interpretis; denique Ruffinus meritò notatur erroris à Gelaſio Papa, cap. ſancta Romana, diſtinct. 15.

De Palladio Galata. 390.

PAlladius Galata, Ruffini æqualis & amicus fuit: vt ex operibus eius intelligi poteſt. Scripſit hiſtoriam Lauſiacam, & Paradiſum Heraclidis, in quibus deſcribuntur breuiter multorum Sanctorum vitæ, quæ non modicam

modicam præſtare poſſunt legentibus vtilitatem. Ipſe tamen reprehenditur, vt Origeniſta, à S. Hieronymo in epiſtola ad Cteſiphontem, & à S. Epiphanio in epiſtola ad Ioannem Hieroſolymitanum, quæ extat in ſecundo tomo S. Hieronymi. Extat etiam dialogus quidam ſub nomine Palladij in tomo primo operum S. Ioannis Chryſoſtomi, editionis Pariſienſis.

De S. Gaudentio Brixienſi. 390.

SAnctus Gaudentius ſucceſſor Philaſtrij in Epiſcopatu Brixiæ, ſcripſit vtiliſſimos tractatus de variis argumentis, qui extant in tomo 2. Bibliothecæ S. Patrum editionis 2.

De dedicatione Baſilicæ, tractatus vnus.	
De Paſcha in exodum,	7
De lectione Euangelij,	2
De exodo iterum.	1
De Paralytico,	1
In illud, Nunc iudicium eſt Mundi,	1
De promiſſione Paracleti,	1
De Machabæis Martyribus,	1
De Villico iniquitatis ad Germinium,	1
In illud, Pater maior me eſt,	1

De Aurelio Prudentio. 390.

AVrelius Prudentius Poeta Chriſtianus, floruit ſub Theodoſio ſeniore, & filiis eius: ſcripſit egregia carmina, pſychomachiam, de pugna Fidei, & Idololatriæ: Pudicitiæ, & Libidinis; Patientiæ, & Iræ: Superbiæ, & Humilitatis: Luxuriæ, & Sobrietatis: Auaritiæ, & Largitatis: Concordiæ, & Diſcordiæ.

Scripſit librum Cathemerinon, ideſt, rerum diurnarum, in quo continentur hymni à Matutino ad Veſpertinum.

Scripſit librum Periſtephanon, ideſt, de coronis, in quo ſunt laudes multorum martyrum, S. Laurentij, S. Vincentij, S. Eulaliæ, SS. Petri & Pauli, S. Agnetis, S. Cypriani, S. Caſſiani, & aliorum.

Scripſit Apotheoſim, ideſt, de diuinitate, vbi ſunt hymni in infideles, in hæreticos Sabellianos, in Iudæos; item de natura animæ, & de reſurrectione carnis.

Scripſit Amartingenia, ideſt, de origine peccatorum; contra Marcionem.

Scripſit libros duos contra Symmachum.

Addit Gennadius in libro de viris Illuſtribus, ſcripta quoque fuiſſe ab eo, Enchiridion veteris & noui Teſtamenti, & de opere ſex dierum.

De S. Chromatio Epiſcopo Aquileienſi. 390.

SAnctus Chromatius Epiſcopus ſanctiſſimus & doctiſſimus fuit teſtimonio S. Hieronymi, præfatione in librum Paralip. Scripſiſſe fertur commentaria in Matthæum; ſed nunc extant ſolùm homiliæ de octo beatitudinibus in cap. 5. Matthæi, & tractatus in illud, [Ego à te debeo baptizari.] Vide in Bibliotheca S. Patrum tomo 2.

Extat in quarto tomo operum S. Hieronymi epiſtola ſub nomine Chromatij, & Heliodori ad Hieronymum, & reſponſio Hieronymi, in quibus agitur de Natiuitate Beatiſſimæ Virginis: ſed vtraque falſa & ſuppoſititia eſt: vt etiam falſam eſſe conuincit Card. Baronius epiſtolam eorundem Chromatij & Heliodori ad Hieronymum circa Martyrologium. Vide præfationem Card. Baronij ad Martyrologium Romanum, cap. 5. & 7.

De S. Ioanne Chryſoſtomo. 398.

SAnctus Ioannes Chryſoſtomus, magnus Eccleſiæ Doctor, primùm in foro verſatus eſt magna cum laude: deinde Monaſticam vitam exercuit, atque ab eremo ad clerum vocatus, preſbyter Antiochenus ordinatus eſt anno 11. Valentiniani iunioris & 8. Theodoſij ſenioris: anno deinde 4. Arcadij & Honorij Epiſcopus Conſtantinopolitanus factus; tandem anno 13. eorundem Imperatorum, & Epiſcopatus ſui nono; mortem obiit circa annum Domini 407. Opera, quæ extant, quinque tomis comprehenduntur, in editione Veneta anni Domini 1574. hac enim editione vtebar dum ſcriberem.

Tomi Primi:

In Geneſim homiliæ,	67
In Pſalmos homiliæ,	26
In varia loca teſtamenti veteris,	52
Ex quibus quinque ſunt de viſione Iſaiæ.	

Secundi Tomi:

In Matthæum homiliæ,	89
In eundem operis imperfecti hom.	54
In varia loca Matthæi hom.	26
In Marcum hom.	14
In varia loca Lucæ hom,	7

Tertij Tomi:

In Ioannem hom.	87
In varia loca Ioannis hom.	6
In Acta Apoſtolorum hom.	51
Conciones de ſacris feriis,	32
In varia loca Pauli hom.	14
In quibus ſunt multæ de laudibus Pauli.	

Quarti Tomi:

Commentaria per homilias in omnes epiſtolas B. Pauli.

Quinti Tomi:

Ad Populum Antiochenum hom.	80
De Sacerdotio dialogi, ſiue libri,	6
De compunctione cordis, lib.	2
De prouidentia Dei, lib.	6
De orando Deo, lib.	2
De comparatione Regis & Monachi,	1
Contra vituperatores vitæ Monaſticæ,	3
Contra gentiles, ſiue in Babylam martyrem,	1
De pœnitentia ſermones.	12
Aduerſus Iudæos, & hæreticos ſerm.	15
Contra Concubinarios ſerm.	2
Variorum argumentorum ſerm.	48
Epiſtolæ,	8
Ad Innocentium Papam,	2
Ad Cyriacum,	1
Ad Epiſcopos & Preſbyteros ob pietatem in carcere incluſos,	1
Ad Theodorum lapſum,	2
Ad Eutropium,	1
Ad Olympiam illuſtrem fœminam,	1

Liturgia, ſiue Miſſa S. Io. Chryſoſtomi.

Obſeruatio.

In primo tomo ex homiliis in diuerſa loca teſtamenti veteris eſt homilia in cap. 2. Geneſ. quæ incipit, [Deus inſtitutor Mundi:] quæ homilia non videtur poſſe eſſe Chryſoſtomi, cùm in ea inſerta ſint duo integra capita ex libro Latino de Eccleſiaſticis dogmatibus, videlicet triceſimum primum, & triceſimum ſecundum. Liber autem iſte habet auctorem Chryſoſtomo poſteriorem, vt infrà dicemus. Aliæ quoque nonnullæ ſunt, quæ dubiæ fidei videri poſſunt. Sed homiliæ in Geneſim, & in Pſalmos, & de viſione Iſaiæ, & aliæ plurimæ indubitatæ ſunt.

In ſecundo tomo Cómentaria in Matthæum ſine dubio Chryſoſtomi ſunt. Sed opus imperfectum non videtur eſſe Chryſoſtomi: non enim

erat vlla ratio, cur bis de argumento eodem tam multa idem auctor ſcriberet. Sed cuiuſcunque ſit opus, aut ab hæretico aliquo compoſitum fuit, aut ab hæretico aliquo corruptum, quamuis alioqui liber ſit doctus, & minimè ſpernendus. Hom. 4. dicit, [Spiritum ſanctum eſſe miniſtrum filij:] & hom. 48. homouſianos numerat inter hæreticos: quæ duæ ſententiæ Arianorum ſunt. Contra tamen hom. 28. & 44. dicit, hæreticos eſſe, qui affirmant, filium eſſe minorem patre: quæ ſuperioribus dictis contraria ſunt; proinde credibile eſt, auctorem fuiſſe Catholicum, ſed opus illius ab Arianis eſſe deprauatum.

In eodem tomo ſunt Commentaria in Marcum, quæ ſine dubio Chryſoſtomi non ſunt, ſed alicuius ſimplicis Monachi, qui fratribus ſuis Euangelium explicabat, vt conſtat ex hom. 3. 4. 8. 9. & ex aliis. Ex aliis, quæ in eodem tomo habentur, quædam ſunt manifeſtè Chryſoſt. vt homilia de proditione Iudæ; item de diuite, & Lazaro. Hom. 4. & alia de publicano, & Phariſæo, & alia de Cruce, & latrone. Reliqua videntur excerpta partim ex Comm. Chryſ. in Mat. partim ex opere imperfecto, partim ex ho. in Marc.

In tertio tomo hom. 87. in Ioannem omnium conſenſu Chryſoſtomi ſunt. Idem omnino ſentiendum exiſtimo de hom. 55. in Acta Apoſtolorum, quamuis ab Eraſmo reuocentur in dubium. Certè hom. 9. auctor Epiſcopum ſe eſſe dicit, & hom. 11. addit Epiſcopum ſe eſſe Vrbis ampliſſimæ, & hom. 41. dicit, ſe vixiſſe tempore Iuliani apoſtatæ, & hom. 52. nomen ſuum dicit eſſe Ioannem: neque eſt aliquid alicuius momenti, vnde ſuſpicio ſuppoſititij operis colligi poſſit. Adde quòd Ioannes Damaſcenus lib. 3. de fide, & Oecumenius in catena explanationis in Acta, teſtimonia petunt ex his homiliis ſub nomine S. Io. Chryſoſtomi. De ſex homiliis interpoſitis inter Commentaria in Ioannem, & in Acta, non eſt omnino certum, an ſint Chryſoſtomi, excepta tertia, quæ incipit, [Hirundinum pulli.] Reliqua omnia creduntur eſſe Chryſoſtomi, ac præſertim homiliæ de laudibus Pauli.

In quarto tomo nihil eſt, quod iure reuocari poſſit in dubium.

In quinto tomo omnia ferè ſunt certa, & indubitata, exceptis homiliis ad populum Antiochenum, ex quibus viginti & vna tantùm reperiri dicuntur manuſcriptæ in antiquis Bibliothecis: & apertè colligitur ex contextu ipſarum, permultas earum eſſe fragmenta homiliarum Chryſoſtomi in Matthæum, vel in Ioannem, vel in Acta Apoſtolorum, vel in epiſtolas Pauli, vt exempli gratia, homilia ad populum Antiochenum viceſima ſeptima decerpta eſt partim ex hom. 10. partim ex 11. partim ex 12. in Acta, & hom. 60. & 61. ad populum decerptæ ſunt ex hom. 83. in Matthæum, & 45. in Ioannem. Sed hoc non multum refert, cùm ſententiæ eiuſdem auctoris ſint.

De Seueriano Gabalenſi. 398.

SEuerianus Epiſcopus Gabalenſis, vir eloquentiſſimus dicitur fuiſſe: & Gennadius in lib. de viris Illuſtr. ſcribit ſe legiſſe huius Seueriani expoſitionem in Epiſtolam ad Galatas, & alia quædam. addit etiam, illum ſæpè inuitari ſolitum à S. Ioanne Chryſoſtomo, & ab Arcadio Imperatore ad ſermones habendos in Eccleſia Conſtantinopolitana. Extat huius Seueriani ſermo vnus in quinto tomo operum S.Ioannis Chryſoſtomi.

Seculum Quintum ab Anno 400.ad 500.

De *S. Auguſtino.* 400.

SAnctus Auguſtinus Epiſcopus Hipponenſis florebat circa annum Dom. 420. cuius anni ipſe meminit in epiſtola ad Iſichium, quæ eſt octogeſima.Obiit autem anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo ſexto,teſte Poſſidio in eius vita,& à natali Domini ann. 433.vt Proſper teſtatur in Chronico. Ac vt ex catalogo librorum ipſius poſſit lector intelligere,quæ ſint opera eius indubitata, adſcribam locum Retractationum, in quo ipſemet operis ſui mentionem facit, vel abſcribam Indic. quod ſignificat, eum librum eſſe in indiculo Poſſidij,qui diligentiſſimè in indiculum redegit omnes libros S.Auguſtini.Vbicunque igitur inuenietur notatus liber Retract. vel Indic. is liber ſine dubio erit S. Auguſtini: vbi nihil erit annotatum,de eo libro dicemus in obſeruatione, quam ſubiiciemus.

Primi Tomi hæc ſunt:

Retractationum libri	2	*Lib.2.retract.c.67.*
Confeſſionum	13	2. *retract. cap. 6.*
De Grammatica,	1	1. *retract. cap. 6.*
De Dialectica,	1	1. *retract. cap. 6.*
Categoriæ decem,	1	1. *retract. cap. 6.*
Principia Rhetorices,	1	1. *retract. cap. 6.*
De Muſica,	6	1. *retract. cap. 11.*
Contra Academicos,	3	1. *retract.* 1.
De ordine,	1	1. *retract.* 3.
De vita beata,	1	2. *retract.* 2.
Soliloquiorum,	2	1. *retract.* 4.
De Magiſtro,	1	1. *retract.* 12.
De immortalitate animæ,	1	1. *retract.* 5.
De quantitate animæ,	1	1. *retract.* 8.

De libero arbitrio,	3	1.*retract* 9.
De vera religione,	1	1.*retract*.15.
De moribus Eccleſiæ,	1	1.*retract*.7.
De moribus Manichæorum,	1	1.*retract*. 7.
De Geneſi contra Manichæos,	2	1.*retract*.10.
Regulæ Monaſticæ,	3	
De vita Eremitica ad ſororem,	1	

Obſeruatio.

In hoc tomo, vt notum eſt ex libris Retractationum, ſola duo opera dubia eſſe poſſunt, Regulæ, & De vita Eremitica, quorum non fit mentio in lib. Retract. Et quidem ex tribus regulis, ſola tertia eſt certa S. Auguſtini, ſed feminis data, non viris: habetur enim in epiſtola 109. reliquæ duæ non videntur Auguſtini. Liber de vita Eremitica non poteſt eſſe Auguſtini, cùm in eo nominentur SS. Patres, Benedictus, & Gregorius.

Tomi ſecundi hæc ſunt:

Epiſtolæ S. Auguſtini cum iis quæ ad ipſum ſcribuntur numero 222.

Obſeruatio.

Ex his inueniuntur in retractationibus ſeptem.

Epiſtolæ duæ ad Ianuarium, ideſt, 118. & 119.		2.*retract*.20
Epiſtola ad Deo gratias,	49	2.*retract*.31
Epiſtola ad Honoratum,	120	2.*retract*.36.
Epiſtola ad Paulinum,	112	2.*retract*.41
Epiſtola ad Bonifacium,	50	2.*retract*.48.
Epiſtola ad Dardanum.	57	2.*retract*.49.

Admonet tamen ipſe idem in extremo libro ſecundo Retractationum, à ſe epiſtolas, & ſermones omnes, non fuiſſe in Retractationibus comprehenſos.

Epiſtolæ ſexdecim Auguſtini ad Bonifacium, & Bonifacij ad Auguſtinum, quæ interſeruntur inter epiſtolam ad Honoratum de fuga in perſecutione, & epiſtolam ad Ediciam de voto continentiæ, non videntur eſſe Auguſtini, ſed breuiſſimæ ſunt, & non multùm refert cuius tandem ſint.

Epiſtolæ Auguſtini ad Cyrillum, & Cyrilli ad Auguſtinum, de obitu & miraculis S. Hieronymi, falsò ſunt, vt notauimus ſuprà in obſeruatione ad tomum nonum S. Hieronymi.

Tomi tertij hæc ſunt:

De Doctrina Chriſtiana, lib.	4	2.*retract*.4.
Locutionum ſacræ Scripturæ,	7	2.*retract*.54
De fide, & Symbolo,	1	1.*retract*.17.
Enchiridion,	1	2.*retract*.63.
De Trinitate,	15	2.*retract*.15.

De Geneſi

De Geneſi imperfectus,	1	*1.retract.18.*
De Geneſi ad literam,	12	*2.retract.24.*
De mirabilibus ſacræ Scripturæ,	3	
De agone Chriſtiano,	1	*2.retract. 3.*
De opere Monachorum,	1	*2.retract.21.*
De ſpiritu & litera,	1	*2.retract.37.*
De diuinatione dæmonum,	1	*2.retract.36.*
De Eccleſiaſticis dogmatibus,	1	
De Spiritu, & Anima,	1	
De fide ad Petrum,	1	
Speculum,	1	*Indic.*
Quæſtiunculæ de Trinitate,	1	
De benedictionibus Patriarcharum,	1	
Sententiæ.	1	

Obſeruatio.

Liber de mirabilibus ſacræ Scripturæ non ſine cauſa non inuenitur in Retractationibus, neque in Indiculo Poſſidij, quoniã liber eſt indignus ingenio & grauitate S. Auguſtini, quem etiam non magnifecit, & S. Auguſtini eſſe negauit S. Thomas. 3. p. q. 45. art. 3. ad ſecundum.

Liber de Eccleſiaſticis dogmatibus non videtur eſſe S. Auguſtini, cùm præcipuè conflatus ſit ex ſententiis Concilij Arauſicani, & ſummorum Pontificum Innocentij, Zozimi, Cæleſtini; & maxima ex parte ex operibus S. Auguſtini: atqui Concilium Arauſicanum, & epiſtolam Cæleſtini, ſcripta eſſe conſtat poſt obitum S. Auguſtini. Hadrianus Papa in epiſtola ad Carolum Magnum tomo 3. epiſtolarum ſummorum Pontificum, citat de reliquiarum veneratione cap. 73. libri de Eccleſiaſticis dogmatibus, ſub nomine Gennadij Maſſilienſis Epiſcopi. Algerus, qui floruit anno Dom. 1100. tribuit eundem librum Gennadio, ſcribens de corpore & ſanguine Domini lib. 1. cap. 22. quod etiam facit Platina in vita Symmachi, vbi dicit, tempore huius Pontificis ſcriptum fuiſſe à Gennadio Maſſilienſi librum de Eccleſiaſticis dogmatibus.

Liber de ſpiritu & anima non eſt S. Auguſtini, ſed alicuius multo recentioris, cùm cap. 37. citet Boetium, qui ferè centum annis fuit Auguſtino poſterior, & cap. 48. multa proferat ex libro de Eccleſiaſticis dogmatibus: eſt tamen liber doctus, & pius.

Liber de fide ad Petrum, non videtur eſſe S. Auguſtini, cùm non fiat eius mentio nec in Retractationibus, nec in Indiculo. Tribuitur à multis ſancto Fulgentio, tum quòd Petrus quidam Diaconus eius amiciſſimus fuerit, & hic liber ſcribatur ad Petrum Diaconum: tum etiam, quia ſtilus conformis ſit ſtilo ſancti Fulgentij. Denique Bertramus presbyter, qui circa annum Dom. 1010. ſcripſit de corpore,

& ſanguine Chriſti, hunc librum ſub nomine ſancti Fulgentij citaui: & (quod maius eſt) in Breuiario Romano recognito, in feſto ſanctiſſimæ Trinitatis aſſignantur lectiones ſecundi nocturni ex libro de fide ad Petrum ſub nomine S. Fulgentij.

Liber, qui inſcribitur, Speculum, quamuis de eius auctore aliqui dubitauerint, verè S. Auguſtini eſt: nam & habetur in Indiculo Poſſidij, & ipſe idem Poſſidius in vita S. Auguſtini, tradit hunc librum ab Auguſtino fuiſſe conſcriptum.

Quæſtiunculæ de Trinitate, videntur excerptæ ex libris Auguſtini de Trinitate. incertum à quo.

Liber de benedictionibus Patriarcharum ſimiliter excerptus videtur ex quæſtionibus Hebraicis S.Hieronymi. Vterque paruus libellus eſt, vt non multum referat, quis eorum ſit auctor.

Sententiæ ſine dubio Auguſtini ſunt, ſed collectæ à ſancto Proſpero, nec ſolùm ſoluta oratione, ſed etiam carmine deſcriptæ, vt in eius operibus videre licet.

Tomi quarti hæc ſunt:

De mendacio, lib.	1	*1.retract.27.*
Contra mendacium,	1	*2.retract.60.*
De fide, & operibus,	1	*2.retract.38.*
Quæſtionum in eptateuchum,	7	*2.retract.55.*
Quæſtionum Euangelicarum,	2	*2.retract.12.*
Quæſtionum ex Matthæo,	1	*Indiculum.*
De conſenſu Euangeliſtarum,	4	*2.retract.16.*
Octoginta trium quæſtionum.	1	*1.retract.26.*
Sententiarum viginti & vnius,	1	
Quæſtionum ad Simplicianum.	2	*2.retract. 1*
Quæſtionum ad Dulcitium, lib.	1	*2.retract.65.*
Quæſtionum ſexaginta quinque,		
Quæſtionum veteris & noui teſtamenti.		
De cura pro mortuis,	1	*2.retract.64.*
De Catechizandis rudibus,	1	*2.retract.14.*
De Incarnatione Verbi,	2	
De Trinitate, & vnitate Dei.	1	
De eſſentia diuinitatis,	1	
De fide rerum inuiſibilium,	1	
De ſubſtantia dilectionis,	1	
De continentia,	1	*Indic.*
De patientia,	1	*Indic.*
De bono viduitatis,	1	*Indic.*
De vera & falſa pœnitentia,	1	
De ſalutaribus documentis.	1	

De amicitia,	1	
De ſermone Domini in monte,	2	*1.retract.19.*
Expoſitio inchoata in epiſt. ad Rom.		*1.retract 25.*
Expoſitio quarundam propoſitionum epiſtolæ ad Romanos.		*1.retract.23.*
Expoſitio epiſtolæ ad Galatas.		*1.retract.24.*
Annotationes in Iob.		*1.retract. 13.*

Obſeruatio.

Ex libris, quos Auguſtinus pro ſuis agnoſcit in retractationibus, nemo iure dubitare poteſt, niſi fortè de libro annotationum in Iob. Ipſe enim Auguſtinus dicit, eum librum ita ſe deprauatum inueniſſe vitio librariorum, vt vix audeat illum pro ſuo agnoſcere.

Liber ſententiarum viginti vnius: & liber quæſtionum ſexaginta quinque non videntur eſſe S. Auguſtini, non ſolùm quia non habentur in retractationibus, neque in Indiculo; ſed etiam quia nihil habent graue, & dignum Auguſtino.

Liber quæſtionum veteris & noui teſtamenti, non eſt Auguſtini, ſed alicuius hæretici: nam quæſt. 2. dicit, Mundum factum fuiſſe propter diaboli præſumptionem, quæſt. 13. dicit, paruulos filios, qui vnà cum parentibus perierunt in ſubuerſione Sodomæ, liberos eſſe à gehenna: ac per hoc negat iſte auctor peccatum originis, quæſt. 21. Dicit, mulierem non eſſe creatam ad imaginem Dei, quæſt. 43. Dicit Iephte nullum habere teſtimonium iuſtitiæ: & tamen extat clariſſimè ad Heb. 11. quæſt. 80. Dicit, homines non naſci filios diaboli, quæſt. 109. Dicit, Melchiſedech eſſe Spiritum ſanctum, & eſſe Sacerdotem, ſed non ſummum; vt in oblatione, inquit, præſumunt Antiſtites. Vbi reprehendit canonem Miſſæ, vbi legitur, [Summus ſacerdos tuus Melchiſedech.

Hunc locum videtur notare ſanctus Hieronymus in epiſtola ad Euagrium, vbi dicit, auctorem cuiuſdam operis, in quo aſſeritur, Melchiſedech eſſe Spiritum ſanctum, eſſe imperitum ſermone, & ſcientia. Quæſt. 44. dicit, ab excidio Hieruſalem vſque ad ſua tempora fluxiſſe annos trecentos: ex quo planè colligitur, hunc auctorem eſſe antiquorem Auguſtino: nam anni trecenti ab excidio Hieruſalem ſunt anni trecenti ſeptuaginta tres à natiuitate Domini: eo autem tempore ſanctus Auguſtinus erat adoleſcens annorum ſexdecim. Obijt enim anno Domini 433. cùm eſſet ætatis annorum 76. vt ſuprà diximus: proinde naſci debuit anno Domini 357. ex quo vſque ad 373. ſunt anni ſexdecim, nec ſcribere cœpit libros Eccleſiaſticos, niſi poſt baptiſmum, quem ſuſcepit poſt annum tricesimum: quis autem credatur fuiſſe auctor harum quæſtionum diximus ſuprà, dum S. Ambroſij libros recenſeremus.

Libri de Incarnatione Verbi, De Trinitate, & vnitate Dei, De eſſentia diuinitatis, De fide rerum inuiſibilium, De ſubſtantia dilectionis, non videtur eſſe S. Auguſtini, cùm non inueniantur in Retractationibus, nec in Indiculo Poſſidij, qui diligentiſſimus fuit in libris Magiſtri ſui colligendis, neque etiam ſapiunt phraſim & doctrinam S. Auguſtini.

Libri de continentia, De patientia, & de bono Viduitatis, S. Auguſtini ſunt, etiamſi Eraſmus reclamet: nam inueniuntur in Indiculo Poſſidij, & citantur à venerabili Beda ſub nomine S. Auguſtini in Commentario ad cap. 8. ad Rom. & in cap. 1 & 7. prioris ad Corinth. in cap. 4. ad Philipp. & in cap. 5. prioris ad Timoth. & alibi: denique nulla eſt probabilis ratio in contrarium.

Liber de vera & falſa pœnitentia non eſt S. Auguſtini: nam præterquam quòd non fit eius mentio in Retractationibus, nec in Indiculo, cap. 17. hic auctor adducit ſententiam quandam ſancti Auguſtini, & ab ea diſſentit.

Liber de ſalutaribus documentis, & liber de amicitia, non videntur eſſe S. Auguſtini, tum quia eorum non facit mentionem Poſſidius in Indiculo, tum quia ſtilus humilior eſt, & oratio ipſa magis ieiuna, quàm ſoleat S. Auguſtini: libri tamen pij ſunt, & non inutiles.

Tomi quinti ſunt.

Libri viginti duo de Ciuitate Dei, quos & ſanctus Auguſtinus pro ſuis agnoſcit in lib. 2. Retract. cap. 43. & grande opus appellat, vt re vera eſt, & tempus etiam & occaſionem ſcribendi fuiſſe dicit, euerſionem Vrbis Romæ, ſub Alarico Rege Gothorum.

Tomi ſexti hæc ſunt.

De hæreſibus ad Quod vult Deus lib.	1	*Indic.*
De quinque hæreſibus Oratio.		*Indic.*
Concio ad Catechumenos.		*Indic.*
Oratio aduerſus Iudæos.		*Indic.*
De altercatione Eccleſiæ, & Synagogæ.		
De vtilitate credendi, liber	1	1. *retract.* 14.
Contra epiſtolam fundamenti.	1	2. *retract.* 2.
De duabus animabus contra Manichæos,	1	1. *retract.* 15.
Contra Fortunatum Manichæum,	1	1. *retract.* 16.
Contra Adimantum Manichæum,	1	1. *retract.* 22.
Contra Fauſtum Manichæum,	33	2. *retract.* 7.
De actis cum Felice Manichæo,	2	2. *retract.* 8.
Contra Secundinum Manichæum,	1	2. *retract.* 10.
De natura boni contra Manichæos,	1	2. *retract.* 9.
De fide contra Manichæos,	1	
Contra aduerſarium legis, & Prophetarum,	2	2. *retract.* 58.
Contra Priſcillianiſtas, & Origeniſtas,	1	2. *retract.* 44.

Contra

Contra ſermonem Arianorum,	1	*2.retract.52.*
Contra Maximinum Epiſcopum Arianorum,	3	*Indic.*
Contra Felicianum Arianum,	1	*Indic.*
De bono coniugali contra Iouinianum,	1	*2.retract.22.*
De ſancta Virginitate,	1	*2.retract.23.*
De adulterinis coniugiis ad Pollentium,	2	*2.retract.57.*
De Stoicis & Epicureis tractatus,	1	
De eo quod dictum eſt, Ego ſum, qui ſum, tract.	1	

Obſeruatio.

Liber de hæreſibus, S. Auguſtini eſt; nam & eſt in Indiculo, & citatur à ſancto Gregorio lib.6.epiſt.179.Sed duæ poſtremæ hæreſes Neſtorij & Eutychetis adiectæ ſunt ab aliquo alio poſt obitum S. Auguſtini: ipſe enim recentiſſimam eſſe ſcripſit hæreſim Pelagianorum.

Libellus, ſiue Oratio de quinque hæreſibus, quicquid Eraſmus dicat, verè eſt ſancti Auguſtini, cùm ſit in Indiculo, & citetur à Beda in comment.ad cap.primum ad Romanos.

Idem iudicium eſſe debet de concione ad Catechumenos,& de Oratione aduerſus Iudæos.

Liber de altercatione Eccleſiæ & Synagogæ non videtur Auguſtini, cùm nec ſit in Retractationibus,nec in Indiculo,nec ab vllo bono auctore teſtimonium habeat,neque phraſim S. Auguſtini ſapiat.

Liber de fide contra Manichæos, non videtur eſſe S. Auguſtini, quia non fit eius mentio in Retractationibus,nec in Indiculo Poſſidij,& quia vtitur phraſibus inſolitis Auguſtino,vt eſt illa ca.18.[Si Deus incorruptibilis eſt, vel omnis natura ſummi boni inuiolabilis,immaculabilis, inadibilis,incoinquinabilis,&c.] Alioqui liber eſt doctus, & hominis in ſcriptis Manichæi verſatiſſimi.

Libri tres cõtra Maximinum tametſi non habentur in libris Retractationum, tamen ſine dubio S. Auguſtini ſunt, quia habentur in Indiculo Poſſidij, & citantur à Beda in cap. 8. ad Roman. & in ſexta Synodo generali Act.4.ex epiſtola Agathonis Papæ.

Idem iudicium fieri debet de libro contra Felicianum, etiam ſi Eraſmus nolit: nam & habetur in Indiculo, & citatur à Beda in primum caput prioris ad Corinth.

Tractatus de Stoicis, & Epicureis, & tractatus in illud.[Ego ſum,qui ſum,] pulcherrimi ſunt, & Auguſtino digniſſimi, & poſterior citatur à Beda in primum caput prioris ad Corinthios. Neque mirum eſt, non haberi hos tractatus in Retractationibus, aut in Indiculo: debuiſſent enim hi tractatus collocari in tomo decimo cum ſermonibus, non in ſexto cum libris: tractatus enim & ſermones, ſiue homilias ſanctus Auguſtinus teſtatur, ſe non recognouiſſe, fortaſſe ob nimiã multitudinẽ, & varietatem.Poſſidius quoque non ſingulos tractatus in indicem redegit.

Tomi ſeptimi hæc ſunt.

Pſalmus contra partem Donati.		1.*retract*.10.
Contra epiſtolam Parmeniani, lib.	3	2.*retract*.17.
Contra literas Petiliani,	3	2.*retract*.25.
Contra Creſconium Grammaticum,	4	2.*retract*.26.
Contra epiſtolam Gaudentij,	2	2.*retract*.59.
De baptiſmo contra Donatiſtas,	7	2.*retract*.18.
De vnico Baptiſmo contra Petilianum,	1	2.*retract*.34.
De vnitate Eccleſiæ contra Petilianum,	1	*Indic.*
Opus breuiculi collationis contra Donatiſtas.	1	2.*retract*.39.
Poſt collationem contra Donatiſtas, lib.	1	2.*retract*.40.
Sermo ſuper geſtis cum Emerito.		*Indic.*
De geſtis cum Emerito Donatiſta,	1	2.*retract*.51.
Contra Fulgentium Donatiſtam,	1	
De peccatorum meritis & remiſſione.	3	2.*retract*.33.
De natura, & gratia,	1	2.*retract*.42.
De gratia Chriſti; & peccato originali contra Pelagianos,	2	2.*retract*. 50.
De nuptijs & concupiſcentia,	2	2.*retract*.53.
Contra duas epiſtolas Pelagianorum,	4	2.*retract*.61.
Contra Iulianum Pelagianum,	6	2.*retract*.66.
De anima, & eius origine,	4	2.*retract*.56.
De prædeſtinatione, & gratia,	1	
Proſperi & Hilarij epiſtolæ ad Auguſtinum,		
De prædeſtinatione ſanctorum & bono perſeuerantiæ,	2	*Indic.*
De prædeſtinatione Dei,	1	
De gratia, & libero arbitrio,	1	2.*retract*.66.
De correptione, & gratia,	1	2.*retract*.67.
Ad articulos ſibi falsò impoſitos,	1	
Hypognoſticon contra Pelagianos,	6	
De perfectione iuſtitiæ contra Cæleſtium,	1	*Indiculum.*
De geſtis Pelagij.	1	2.*retract*.47

Obſeruatio.

Omiſſis libris, quorum mentio fit in retractationibus, vel in Indiculo, de quibus dubitatio eſſe non poteſt, de reliquis dicemus.

Liber contra Fulgentium Donatiſtam, dialogus eſt, in quo primùm introducuntur interlocutores, Donatiſta, & Catholicus; deinde Fulgentius, & Auguſtinus, & certè nihil eſt in hoc dialogo, vnde probari poſſit, auctorem eius non eſſe Auguſtinum, niſi quòd eius mentio non habetur in retractationibus, neque in Indiculo. Sed fieri poteſt, vt in tãto numero

numero librorum,tum ipſe Auguſtinus,tum Poſſidius vnius libelli oblitus fuerit:ſi hoc non placet, non habeo quod dicam,niſi librum alicuius eſſe,qui Auguſtinum in dialogo loquentem introduxit, quo modo M. Tullius Lęlium,& Catonem,Antonium,& Craſſum in dialogis loquentes facit.

Liber de prædeſtinatione, & gratia, non videtur eſſe Auguſtini: nam diſcrepat à phraſi, & à doctrina Auguſtini:ſi quidem cap.16. dicit hic auctor,hominem potuiſſe iuſtè à Deo damnari,etiamſi non peccaſſet.Cōtrarium docet ſanctus Auguſtinus in epiſt.105.& 106.& libro ſecundo de peccatorum meritis, & remiſſ. cap. 16. & alibi:deinde nulla erat ratio cur hunc librum ſcriberet, qui tam copiosè ſcripſerat de prædeſtinatione ſanctorum. Denique liber hic neque à Poſſidio, neque à Beda,neque ab alio veteri teſtimonium habet.

Libellus de prædeſtinatione Dei non eſt S.Auguſtini,cùm in extremo libro doceat,prædeſtinationem eſſe ex prętuiſione operum.quam ſententiam vbique ſanctus Auguſtinus oppugnat.

Reſponſio ad articulos ſibi falsò impoſitos,S.Proſperi eſt,& inter eius opera habetur.

Libri,qui inſcribuntur,Hypognoſticon,eruditi ſunt,& vtiles,& vetuſti auctoris,ſed phraſim non habent Auguſtini, neque à Poſſidio,vel Beda,vel alio vetere citantur ſub nomine Auguſtini.

Liber de perfectione iuſtitiæ, S. Auguſtini eſt: non enim ſolùm eſt in Indiculo, ſed etiam citatur ſub nomine Auguſtini in libro contra Collatorem extremo à ſancto Proſpero,& à venerabili Beda paſſim.

Liber de geſtis contra Pelagium non extat in tomis S. Auguſtini, ſed eum addidimus, quia nuper inuentus,& typis mandatus eſt.

Tomi octaui hæc ſunt:

Tractatus in omnes Pſalmos Dauidis: cuius operis mentio fit in Indiculo Poſſidij, & omnium conſenſu Auguſtini ſunt illi tractatus; ſed eos partim concionando in populis, partim dictando confecit, vt ipſe teſtatur in præfatione Pſalm.118.

Tomi noni hæc ſunt:

In Euangelium S.Ioannis tractatus,	124	*Indic.*
In Epiſtolam primam Ioannis tract.	10	*Indic.*
In Apocalypſim Ioannis hom.	18	
Meditationum liber	1	
De diligendo Deo,	1	
Soliloquiorum,	1	
Manuale,	1	
De triplici habitaculo,	1	
De ſcala Paradiſi,	1	
De 12.gradibus abuſionum,	1	

De contritione cordis, 1
De cognitione veræ vitæ, 1
De Speculo, 1
De vita Chriſtiana, 1
De Aſſumptione B.Mariæ, 1
De diſciplina Chriſtiana, 1 *Indic.*
De decem chordis, 1 *Indic.*
De cantico nouo, 1
De contemptu Mundi, 1
De vanitate ſeculi, 1
De obedientia & humilitate, 1
De bono diſciplinæ, 1
De viſitatione infirmorum, 1
De conſolatione mortuorum, 1
De quarta feria, 1
De Cataclyſmo.
De tempore barbarico.
De ſobrietate.
Speculum peccatoris.
De pœnitentiæ medicina.
De vtilitate pœnitentiæ.
De conflictu virtutum & vitiorum.
De quatuor virtutibus Charitatis.
De laudibus Charitatis.
De honeſtate mulierum.
De Paſtoribus,& de ouibus,lib. *Indic.*
De Symbolo fidei, 4
De conuenientia decem præceptorum,& decem plagarum. *Indic.*
De rectitudine Catholicæ conuerſationis.
De vtilitate ieiunij.
De Vrbis excidio.
De creatione primi hominis.
De arbore ſcientiæ boni & mali.
De pugna animæ.
De Antichriſto.
Pſalterium Matri ſuæ.
Expoſitio ſuper Magnificat.

Obſeruatio prima.

Ex tot libris indubitati ſunt, expoſitio Euangelij, & Epiſtolæ S. Ioannis:de his enim nulla vnquam controuerſia fuit, & habentur in Indiculo Poſſidij.

Item

Item liber de diſciplina Chriſtiana, & liber de decem chordis, & de vtilitate pœnitentiæ, & de Paſtoribus, & de ouibus, & de conuenientia decem præceptorum, & decem plagarum. Hi enim omnes ſunt in Indiculo Poſſidij. His accedunt liber de quatuor virtutibus Charitatis, quem citat Beda in cap.13. prioris ad Corinth. & liber de Vrbis excidio, quem citat Beda in cap.10. prioris ad Corinth. & liber de pœnitentiæ medicina, quem etiam citat Beda non rarò.

Obſeruatio Secunda.

Manifeſtè ſuppoſititij hi ſunt, liber de Speculo: nam cap.3. citantur verſus Boetij.

Liber de conflictu virtutum, & vitiorum, qui tribui ſolet etiam ſancto Leoni: nam in extremo libro commendatur regula ſancti Benedicti, qui vtroque poſterior fuit, & ſtilum habet omnino diuerſum à ſtilo SS. Auguſtini, & Leonis.

Liber explicationis Apocalypſis, quoniam exponit caput 21. de ſtatu præſentis Eccleſiæ, quod impudentiæ nimiæ eſſe dicit ſanctus Auguſtinus lib.20. de Ciuit. Dei cap.17.

Liber de Antichriſto; nam mentionem facit Imperij tranſlati à Græcis ad Francos: quod contigit 400. annis poſt Auguſtini tempora.

Obſeruatio Tertia.

De reliquis libris nihil certi habemus. Nam nec poſſumus certò aſtruere eos eſſe Auguſtini, cùm diligentiſſimus collector Poſſidius eos præterierit, neque inueniamus à Beda citatos, qui ex operibus Auguſtini Commentaria in epiſtolas B. Pauli confecit: neque audeamus pleroſque horum librorum, negare eſſe Auguſtini, cùm pij ſint, & docti, & Auguſtini ingenio non indigni.

Tomi decimi hæc ſunt:

De Verbis Domini hom.	64
De verbis Apoſtoli hom.	35
Liber quinquaginta homiliarum.	
De tempore hom.	256
De Sanctis hom.	51
Ad fratres in Eremo hom.	76
De communi vita Clericorum ſerm.	2
Sermones nuper excuſi ex Carthuſia Pariſienſi.	
Sermones noui, id eſt, recẽs inuenti & excuſi, nu.	128

Homiliæ, ſiue ſermones de Verbis Domini, & de verbis Apoſtoli, aut omnes, aut ferè omnes S. Auguſtini ſunt: multi enim habentur in Indiculo Poſſidij, & qui non habentur ſimiles ſunt aliis, ſiue grauitatem ſententiarum, ſiue ſtilum & verba conſideres.

Liber quinquaginta homiliarum totus, aut ferè totus Auguſtini eſt, eadem ratione.

De homiliis de tempore, & de Sanctis non eadem certitudo haberi poteſt:credibile tamen eſt,magna ex parte Auguſtini eſſe.

Sermones ad fratres in Eremo videntur magna ex parte conficti: dicit enim auctor illorum ſermonum, Auguſtinum degiſſe in ſolitudine cum Monachis,ibíque ad eos ſermones iſtos habuiſſe. At conſtat ex Poſſidio in vita S. Auguſtini, Auguſtinum poſt Baptiſmum Mediolani ſuſceptum rediiſſe in Patriam,ad propriam domum,& agros,ibíque tres annos cum paucis amicis ſuis in commune vixiſſe: deinde factum presbyterum Hipponenſem, monaſterium habuiſſe intra ipſam Eccleſiam, ibíque cum nonnullis vitam Apoſtolicam duxiſſe, non vtique in Eremo, ſed intra vrbem. Denique factum Epiſcopum, cum clericis ſuis in domo Epiſcopali vitam communem egiſſe:de qua re extant duo ſermones eius de communi vita clericorum, qui ſunt inter ſermones ad fratres in Eremo, quinquageſimus ſecundus,& quinquageſimus tertius:qui duo ſermones ſine iudicio collocati inter ſermones ad fratres in Eremo, arguunt reliquos fictitios eſſe:inde enim intelligi poteſt, ſanctum Auguſtinum, monachum quidem fuiſſe,ſed non in ſolitudine cum Eremitis,ſed in ciuitate & Epiſcopali domo,cum clericis ſuis monaſticam vitam duxiſſe. Addo quòd inter ſermones ad fratres in Eremo multi ſunt leues, & fabuloſi, vt eſt ſermo viceſimus quartus, in quo narratur, ſanctum Hieronymum Cardinalem fuiſſe in Eccleſia ſancti Laurentij,& veſte muliebri indutum irriſum à Romanis, quæ ſunt omnia falſa & conficta. Addo denique quòd phraſis horum ſermonum, exceptis duobus de communi vita clericorum,qui verè ſunt Auguſtini,eſt inepta,impropria, lutulenta, vt mirum ſit, potuiſſe eiuſmodi ſermones ſancto Auguſtino ab aliquo viro prudente tribui.

Sermones recèns excuſi, præſertim opera Louanienſium Doctorum, ſunt omnes Auguſtini: nam vel habentur in Indiculo, vel citantur à Beda,& ſunt omnes graues, & docti, & ſancto Auguſtino(mea ſaltem opinione) digniſſimi.

De ſancto Maximo. 420.

SAnctus Maximus Epiſcopus Taurinenſis, floruit, & obiit ſub Honorio, & Theodoſio iuniore, Impp. teſte Gennadio in lib. de viris Illuſtribus. Extant huius Maximi homiliæ Romæ editæ anno 1564.

De aduentu Domini,	2
In vigilia natalis Domini,	1
In natali Domini,	6
In circunciſione Domini,	1
In Theophania,	8

In

In Quadrageſima,	17
In ſolemnitate Paſchali,	5
In litaniis de ieiunio,	1
In ſolemnitate Pentecoſtes,	3
In natali S. Stephani,	1
In natali S. Agnetis,	1
In natiuitate S. Io. Baptiſtæ,	3
In natali Apoſtolorum Petri, & Pauli,	5
In natali S. Laurentij,	3
In natali S. Euſebij Vercellenſis,	2
In natali S. Cypriani,	2
In feriis S. Michaelis,	1
In natali SS. Martyrum Tauricorum,	1
In communi martyrum,	1
Item de expoſitione Symboli,	1
De non metuendis carnalibus hoſtibus,	2
De auaritia vitanda,	2
De Eleemoſynis largiendis,	2
De hoſpitalitate,	1
De defectu Lunæ,	1
In dictum Iſaiæ, Caupones tui miſcent aquam vino.	

Obſeruatio.

Diximus in Ambroſio multos ſermones tribui ſimul & S. Ambroſio, & S. Maximo, ſed credibilius eſt, S. Maximi eſſe illos etiam qui tribuuntur Ambroſio. Gennadius enim enumerat ferè omnes ſermones S. Maximi, & inter illos ſunt aliqui, qui tribuuntur Ambroſio: quamuis non magnus ſit error, cùm vterque auctor ſit doctus, antiquus, & ſanctus.

De Auſonio Poeta. 420.

AVſonius Poeta, S. Maximi æqualis, ſcripſit multa prophana; ſcripſit etiam epiſtolas aliquas carmine ad S. Paulinum Nolanum: & extat ſub eius nomine apud Paulinum precatio matutina ad Deum, & inter opera Auſonij egregium carmen de Reſurrectione dominica: ex quo Chriſtianus fuiſſe intelligitur; quamuis de Diis gentium nonnulla ſcripſerit, more Poetarum.

De Syneſio Epiſcopo. 420.

SAnctus Syneſius Epiſcopus Ptolemaidis, vir fuit admirandæ ſanctitatis, & doctrinæ: floruit tempore Theodoſij iunioris ad quem ſcripſit

librum, vt Euagrius teſtatur lib.1.hiſt. cap.15. ſcripſit etiam plurimas & elegantiſſimas epiſtolas. Extant etiam in 8.tomo Bibliothecæ SS.Patrum editionis ſecundæ Syneſij hymni decem, ſed anno 1612.prodierunt opera omnia Syneſij Pariſiis.

De S.Paulino Nolano. 420.

SAnctus Paulinus Epiſcopus Nolanus æqualis fuit Auſonij, vel potiùs aliquãto iunior: notus fuit opinione ſanctitatis, Ambroſio, Martino, Hieronymo, Auguſtino, Sulpitio: obiit anno Dom. 431. ex Card. Baronio tomo 5. Annalium. Scripſit Epiſtolas elegantes, & pias.

Ad Sulpitium Seuerum,	14
Ad Delphinum Epiſcopum,	5
Ad Amandum Epiſcopum,	6
Ad Victricium,	2.
Ad Aprum,	3
Ad Florentium,	1
Ad Alithium Epiſcopum,	1
Ad incertos de Gazophylacio,	1
Ad Deſiderium,	1
Ad Macharium,	1
Ad Pammachium,	1
Ad Iouium,	1
Ad militem quendam,	1
Ad Sebaſtianum Eremitam,	1
Ad Auguſtinum,	3
Ad Alipium,	1
Ad Romanianum,	1

Scripſit etiam Poemata.

Ad Iouium epiſtola carmine ſcripta.	
Ad Auſonium epiſtolæ quatuor carmine ſcriptæ.	
Ad Citherium de naufragio,	1
De natali Celſi pueri,	1
De natali S.Felicis Nolani,	10
De reditu Nicetæ in Daciam,	1
Pſalmi tres Dauidis metricè decantati.	

Extant præterea in Bibliotheca S.Patrum tomo 8. ſecundæ editionis

Libri ſex de vita S. Martini carmine conſcripti.

Obſeruatio.

Tribuitur à nonnullis S.Paulino Nolano vita S.Ambroſij, ſed vita illa Paulini eſt, ſed non huius Nolani, vt non ſolùm ſtilus ipſe diuerſiſſimus docet,

docet,ſed etiam quia ille Paulinus S. Ambroſio, vt adminiſter aſſiſtebat, etiam tempore mortis eius:imò vt clericus ſub cura Caſti diaconi, amanuenſis fungebatur officio, vt ipſe indicat in vita B. Ambroſij. Sanctus autem Paulinus nunquam aſtitit S. Ambroſio,vt miniſter,ſed multo ante mortem eius preſbyter erat, & à B. Ambroſio in numero ſacerdotum Eccleſiæ ſuæ habebatur, vt ipſe ſcribit in epiſtola ad Alipium.

Porrò inter opera S. Paulini fertur etiam carmen Euchariſticum de vita ſua:ſed non eſt eius; ille enim auctor ſcribit res geſtas ſuas vſque ad annum vitæ octogeſimum tertium. At S. Paulinus non exceſſit annum ſeptuageſimum octauum, vt ex Card.Baronio conſtat. Denique tribuit Gennadius S.Paulino librum de pœnitentia,& alium de laudibus Martyrum, qui non extant.

De Seuero Sulpitio. 420.

SEuerus Sulpitius æqualis & amiciſſimus fuit S. Paulini, vt notum eſt ex epiſtolis inuicem ſcriptis.

Scripſit libros duos de ſacra hiſtoria.

Item vitam S.Martini Epiſcopi Turonenſis.

Item dialogum de conuerſatione Orientalium Monachorum,in quo interlocutores ſunt Gallus, & Poſtumianus: cuius dialogi meminit S. Hieronymus lib.11.in Ezechielem cap.36.

Item epiſtolas multas,quarum meminit Gennadius in libro de viris Illuſtribus, qui etiam Gennadius addit, hunc Seuerum in ſenectute à Pelagianis deceptum, agnouiſſe citò errorem ſuum, & ſilentium vſque ad mortem tenuiſſe, vt vitium loquacitatis taciturnitate deleret.

Obſeruatio.

Seueri Sulpitij libri de ſacra hiſtoria, & dialogi de conuerſatione Orientalium cautè legendi ſunt.

In libro primo de ſacra hiſtoria dicit, filios Dei, qui filias hominum adamauerunt,fuiſſe Angelos: quod refellitur à Chryſoſtomo in cap. 6. Geneſis,& ab Auguſtino lib.15.de Ciuit. Dei cap.23.& aliis probatis auctoribus.Dicit,ſacerdotes qui habent poſſeſſiones,immemores eſſe præcepti dominici dati quondam Leuitis.At Leuitæ poſſeſſiones habebant, quin etiam oppida & ſuburbana eorum, Leuit. 25. quare Hieremias ex genere Sacerdotum agrum vendidiſſe legitur, Hierem. 32. & Barnabas Leuites agrum ſimiliter quem poſſidebat,vendidit, Act.4.Dicit præterea templum fundatum fuiſſe anno 588. ab egreſſu filiorum Iſrael de Ægypto.At ſcriptura 3. Reg.6 notat annos 480.

In dialogo dicit, Eccleſiam auro non ſtrui, ſed deſtrui. Reprehendit Epiſcopos,qui Libros Origenis damnauerunt.Scribit coniugium

ad veniam pertinere, Virginitatem ad gloriam, fornicationem ad pœnam. Dicit, ex ſententia ſancti Martini, Neronem ſimul cum Antichriſto venturum, & Antichriſtum ex malo ſpiritu concipiendum. Denique notatur à S.Hieronymo in cap. triceſimum ſextum. Ezechielis, erroris eorum qui nouam Hieruſalem auream & gemmatam expectant.

De S. Luciano. 420.

SAnctus Lucianus preſbyter vixit tempore Honorij & Theodoſij iunioris Imp. ſcripſit librum de inuentione corporum ſancti Stephani, & aliorum, quæ ipſe diuina reuelatione inuenit: hic liber extat apud Lipomanum, & Surium, die tertio Auguſti. Eodem tempore ſcripti ſunt libri duo de miraculis S. Stephani ad Euodium Vzalenſem Epiſcopum: ſed quia nomen auctoris ignoratur, dicuntur libri Euodij.

De Paulo Oroſio. 425.

PAulus Oroſius preſbyter Hiſpanus S. Auguſtini diſcipulus, ſcripſit ad ipſum S. Auguſtinum libros ſeptem hiſtoriarum ab orbe condito, in quibus potiſſimùm clades Romanorum deſcribit, quas dum Idola colerent, acceperunt.

De Sedulio. 430.

C. Cælius Sedulius preſbyter Scotus Theodoſio iuniore ſcripſit explanationem in omnes epiſtolas S. Pauli, ex Origene, Ambroſio, Hieronymo, & Auguſtino excerptas: ex quo intelligimus errare illos, qui Sedulium floruiſſe ſcribunt tempore Conſtantij filij Conſtantini Magni: & veriùs ſentire Trithemium, qui ponit Sedulium anno Domini 430.

Scripſit præterea Sedulius libros quinque carminum de quinque mirabilibus operibus Dei: & hymnos duos de Chriſto, quorũ alter alphabeticus eſt, & in Eccleſia canitur in feſtis Natalis & Epiphaniæ: incipit autem, [A ſolis ortus cardine.]

De S. Cyrillo. 430.

SAnctus Cyrillus Epiſcopus Alexandrinus vir ſanctiſſimus, & doctiſſimus, ac præſertim circa myſterium Incarnationis Dominicæ à Deo doctus,

doctus, imperante Theodoſio iuniore præfuit Concilio Epheſino primo, nomine S. Cæleſtini Papæ, Neſtoriúmque hæreſiarcham primùm ſcriptis egregiis, deinde etiam auctoritate damnauit. Eius opera in editione Pariſienſi anni 1605. duobus tomis comprehenduntur.

Tomi Primi:

In Geneſim ad literam, & myſticè, explanationum lib.	11
In Leuiticum.	16
In Iſaiam.	5
In Euangelium Sancti Ioannis.	12
Dicta veteris teſtamenti anagogicè explicata, collecta ex Cyrillo, Maximo, & aliis.	
Liber aduerſus Iudæos cum quæſtionibus.	
Breues anagogæ de iis qui floruerunt ante legem.	

Tomi Secundi:

Epiſtolæ Sancti Cyrilli ad diuerſos, & diuerſorum ad Sanctum Cyrillum, numero	39
Homiliæ præſertim de incarnatione,	10
Apologia ad Theodoſium Imperatorem,	1
Declaratio 12. anathematiſmorum,	1
Liber apologeticus pro ſuis anathematiſmis.	
Alius apologeticus liber ad Euoptium pro iiſdem capitibus contra Theodoretum.	
Expoſitio Symboli Nicæni.	
Scholia de Incarnatione Vnigeniti.	
Epiſtolæ duæ ad Succeſſum Epiſcopum.	
Synodales epiſtolæ duodecim.	
Dogmata Neſtorij ex ipſius libris excerpta.	
Oratio de exitu animæ, & ſecundo aduentu.	
Opus inſigne, Theſaurus, inſcriptum, libros continens quatuordecim.	
Dialogorum cum Hermia libri	7
De adoratione in ſpiritu & veritate libri	17
Contra Iulianum apoſtatam,	10
De recta fide ad Theodoſium, & Reginas,	3
Aduerſus anthropomorphitas,	1
De ſacroſancta Trinitate,	1

Præter hos libros, extant commentaria in Prophetas minores Græcè & Latinè excuſ. Ingolſtadij in folio.

Obſeruatio prima.

Extare dicuntur Græcè explanationes in totum pentateuchum, ſed

Latinè non extant, niſi libri vndecim in Geneſim.

Obſeruatio Secunda.

Libri ſexdecim in Leuiticum Cyrilli non ſunt, ſed Origenis, vt ſuprà diximus in Origene, & manifeſtum hoc eſt, tum quia auctor vbique ſenſum literalem deſtruit; tum quia habentur iſti ipſi libri inter opera Origenis; vt mirum ſit cur Impreſſores in omnibus editionibus iſta opera auctori non ſuo attribuant.

Obſeruatio Tertia.

Scripſiſſe dicitur Cyrillus in alios etiam Prophetas, ſed non extant commentaria eius niſi in Iſaiam.

Obſeruatio Quarta.

Scripſit Cyrillus libros duodecim in Ioannem, ſed quatuor intermedij perierunt. Sed Iodocus Clictoueus ad imitationem Cyrilli addidit quatuor libros intermedios. Itaque Cyrilli non ſunt niſi primi quatuor, & quatuor poſtremi.

Obſeruatio Quinta.

Liber aduerſus Iudæos, & breues illæ anagogæ, haud ſcio an Cyrilli ſint. Sed res parui momenti eſt, cùm ſint libelli breuiſſimi, & leues.

Obſeruatio Sexta.

Theſaurus creditur eſſe imperfectus: multa enim citantur à S. Thoma in opuſculo de erroribus Græcorum ex Theſauro Cyrilli, quæ in his libris non inueniuntur.

Obſeruatio Septima.

Liber de ſacroſancta Trinitate non videtur eſſe Cyrilli, ſed alicuius poſterioris: auctor enim copioſè diſputat de duabus naturis in Chriſto, & de duabus voluntatibus, & operationibus; & reddit rationem, cur non repugnent iſtis dogmatibus, qui aliquando dixerunt, in Chriſto eſſe operationem theandricam, & vnam verbi naturam eſſe incarnatam. Itaq. videtur auctor ſcripſiſſe poſt ſextam Synodum.

De Theodoreto Epiſcopo Cyriæ. 430.

THeodoretus æqualis ſancti Cyrilli, & aliquando etiam aduerſarius, vt notum eſt ex Concilio Epheſino. Quamuis autem Neſtorio fauerit initio controuerſiæ: tamen poſtea reſipuit: & Neſtorium inter hæreticos numerauit in lib. 4. de fabulis hæreticorum, & in Concilio Chalcedonenſi admiſſus inter Catholicos fuit. Opera Theodoreti ex editione Colonienſi anni 1573. duobus tomis comprehenſa, hæc ſunt.

Tomi Primi:

De obſcuris quæſtionibus in Geneſim, Exodum, Leuiticum, Numeros, Deuteronomium, Ioſue, & Iudices; acceſſerunt in librum Ruth, in libros Regum, & Paralipomenon.

Commentaria in omnes Pſalmos Dauidis.
Commentaria in Cantica Canticorum Salomonis.
Commentaria in omnes Prophetas excepto Iſaia.
Commentaria in Cantica Moſis, Annæ, Habachuc, Iſaiæ, Ezechiæ, Trium puerorũ, Virginis Mariæ, Zachariæ, & Simeonis.

Tomi Secundi:

Commentaria in omnes epiſtolas B. Pauli.
Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ à Conſtantino vſque ad Theodoſium iuniorem libri quinque.
Addit Gennadius continuaſſe hiſtoriam vſque ad Leonem Imperatorem quinque aliis libris adiunctis: ſed hi poſteriores libri non extant.
Dialogorum libri tres.
De hæreticis fabulis, libri quatuor; quibus addidit epitomen diuinorum decretorum.
Hiſtoria ſanctorum Patrum, quam religioſam vocat.
De prouidentia, ſermones decem.
De curandis Græcorum affectionibus, lib. 12.
Denique Epiſtola ad ſanctũ Leonem Papã, & altera ad Sixtum Presbyterum Romanum: & Oratio de dilectione valde inſignis.

Obſeruatio.

Multo plura ſcripſit Theodoretus, vir planè doctiſſimus, atque inter alia meminit Gennadius in lib. de viris Illuſtribus librorum Theodoreti fortiſſimorum contra Eutychem & Dioſcorum. Scripſit etiam nonnulla contra ſanctum Cyrillum; quæ extant inter opera ſancti Cyrilli, ſed in quinta Synodo Generali damnata ſunt, vnà cum ſcriptis Theodori Mopſueſteni, quem idem Theodoretus mirificè laudat libro quinto extremo ſuæ hiſtoriæ. extat denique in quinta Synodo Act. 5. epiſtola Theodoreti ad Ioannem Antiochenum de obitu Cyrilli: ſed ea epiſtola, non ſolùm falſitatis arguitur, quia conſtat Ioannem Antiochenum obiiſſe ante Cyrillum, ſed etiam indigna eſt, quæ Theodoreto, aut cuiuis Chriſtiano attribuatur.

De *Proclo Epiſcopo Conſtantinopolitano.* 430.

PRoclus Epiſcopus Conſtantinopolitanus ſancti Cyrilli æqualis, cuius magno cum honore meminit idem ſanctus Cyrillus in expoſitione Symboli Nicæni, & in epiſt. 31. ad Ioannem Antiochenum: ſcripſit epiſtolam valde celebrem de fide ad Armenos, quæ extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo 3. & nuper excuſà eſt Græcè & Latinè, in primo tomo Conciliorum Generalium Romæ typis mandatorum: &

fragmentum inde recitatur in quinta Synodo Generali, Act. 5. ſcripſit etiam de traditione diuinæ liturgiæ. Vide de Proclo, quæ ſcribit Socrates lib. 7. cap. 40. 41. & 42.

De Euſebio Emeſeno. 430.

EVſebij Emeſeni nomine circumferuntur homiliæ in Euangelia totius anni, & rurſus homiliæ quinquaginta variorum argumentorum diſertiſſimæ. Euſebij Emeſeni cuiuſdam meminit ſanctus Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. quem dicit ſcripſiſſe plurimos libros, & vixiſſe tempore Conſtantij Imperatoris filij Conſtantini Magni. Sed illius opera non extant, ideo non poſuimus eum ſuo loco. Hic autem vel eſt alius Euſebius Emeſenus vndecunque hoc nomen acceperit, vel ſub nomine ſuppoſititio homiliæ iſtæ ſunt editæ, cùm verus auctor ignoraretur. Neque videntur homiliæ illæ breues in omnia Euangelia eiuſdem eſſe auctoris, cuius ſunt quinquaginta homiliæ de variis argumentis: ſtilus enim valde diuerſus eſt.

Illud certum eſt, auctorem quinquaginta homiliarum, fuiſſe Latinum, & Monachum in Monaſterio Lirinenſi: nam homilia quinta ad Monachos indicat, ſe fuiſſe Abbatem Monaſterij in Inſula conſtituti. Idem homilia de ſancto Maximo, eam inſulam Lirinenſem vocat. Videtur etiam ex Abbate Lirinenſi factus Epiſcopus, vt ipſe ſubindicat in homilia de ſancta Blandina. Diſputat etiam contra Pelagianos in homilia de feria quinta in cœna Domini: vnde manifeſtum eſt, eum non eſſe Euſebium Emeſenum, qui floruit ſub Conſtantio. Sunt qui has homilias tribuant Eucherio Epiſcopo Lugdunenſi; nec deſunt qui auctorem nominent Cæſarium Arelatenſem; vidi vnam ex his homiliis prænotatam nomine Fauſti Epiſcopi Rhegienſis: neque eſt improbabile, eſſe omnes eiuſdem Fauſti, qui Abbas fuit Monaſterij Lirinenſis, & ex Abbate Epiſcopus creatus, teſte Gennadio in libro de viris illuſtribus.

Non definio, cuius ſint, ſed hoc loco placuit auctorem earum homiliarum conſtituere, quoniam ſiue ſit Eucherius, ſiue Fauſtus, ſiue etiam Cæſarius, ante hoc tempus non vixit.

De ſancto Eucherio Epiſcopo Lugdunenſi. 440.

SAnctus Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis vixit temporibus Theodoſij iunioris, & Valentiniani: & ſub Valentiniano & Martiano Imperatoribus obiit circa annum Domini 433. vt ſcribunt Gennadius, de viris Illuſtribus, & Ado Viennenſis, in Chronico. Exiſtimat tamen Card. Baronius tomo 5. Annalium, hos auctores falli, & Eucherium vixiſſe vltra annum Domini 463. quia inuenitur Eucherij nomen

in ſubſcri

in ſubſcriptionibus Epiſcoporum Concilij Arauſicani ſecundi, & Arelatenſis tertij. Sed ego ſuſpicor perueniſſe etiam ad annum 499. nam in Vita ſancti Cæſarij Epiſcopi Arelatenſis dicitur Eucherius Epiſcopus Lugdunenſis aliquando iter feciſſe cum ipſo Cæſario Arelatenſi: Cæſarium autem fuiſſe in viuis tempore Symmachi Papæ, qui ſedere cœpit anno 499. apertè conſtat ex eadem vita ſancti Cæſarij, apud Surium, die 27. Auguſti. Itaq. vel oportet librum Gennadij eſſe corruptum; vel fuiſſe duos Eucherios Lugdunenſes Epiſcopos.

Sed quicquid de hoc ſit, ſcripſit S. Eucherius varia opuſcula, quæ Gennadius enumerat, nec ſatis noui an adhuc extent. Scripſit etiam teſte Claudiano Epiſcopo Viennenſi in lib. de ſtatu animæ, eloquentiſſimas conciones, quæ fortaſſe ſunt illæ, quæ ſub nomine Euſebij Emeſeni nunc extant. Tribuuntur Eucherio libri explanationum in Geneſim, & in libros Regum. Sed Eucherij eſſe non poſſunt, cùm auctor ſæpe ſanctum Gregorium citet, & ad finem expoſitionis libri primi Regum lectorem inuitet ad moralia ſancti Gregorij perlegenda: ſanctus autem Gregorius plus centum annis fuerit Eucherio poſterior. Fortaſſe qui hos libros Eucherio tribuerunt, ex eo permoti ſunt, quod Gennadius teſtatur ſcripſiſſe Eucherium ad Salonium, & Vranium, de obſcuris ſanctarum Scripturarum capitulis.

Porrò auctor huius operis in Geneſim, & in libros Regum, videtur fuiſſe Anglus: nam in tertio libro Commentariorum in libros Regum cap 22. ſic loquitur, [Noſtris, inquit, nuper temporibus ſanctus Gregorius Papa Euangelicis roboratus eloquijs Romanam rexit Eccleſiam, & Reuerendiſſimi Patres Auguſtinus, Paulus, & alij ſocij eorum iubente illo venerunt in Britanniam, &c.] Atque ab hoc auctore multa ijſdem penè verbis deſcripſit Beda in ſuis quæſtionibus ſuper libros Regum.

De Claudiano Epiſcopo Viennenſi. 440.

CLaudianus Mamertus Epiſcopus Viennenſis æqualis ſancti Eucherij: ſcripſit inſigne opus de ſtatu animæ, in quo Eucherij mentionem facit, vt ſuprà diximus. Habetur hoc opus tribus libris comprehenſum in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto.

De *Sidonio Apollinari.* 440.

SIdonius Apollinaris vir nobiliſſimus eodem tempore floruit. Fuit autem Epiſcopus Aruernenſis. Scripſit varia opera ſoluta oratione, & carmine, vt Gennadius refert in libro de viris Illuſtribus. Nunc extant libri epiſtolarum eius ad diuerſos, & carmina eiuſdem ſimul edita.

De Ioanne Caſſiano. 440.

IOannes Caſſianus ſancti Ioannis Chryſoſtomi olim Diaconus, & poſtea ad Gallias accedens, ibíque ſedem figens apud Maſſiliam presbyter ordinatus, ſcripſit Latino idiomate.

De habitu Monachorum, & de canonico orationum & Pſalmorum modo, lib. 3
Inſtitutionum, 1
De origine, & remedio octo principalium vitiorum, 8
Collationes Patrum, 24
De Incarnatione Verbi, 7

Et hoc opere expleto ad petitionem Leonis, poſtea ſummi Pontificis, finem viuendi fecit Theodoſio iuniore & Valentiniano regnantibus, vt teſtatur Gennadius in libro de viris Illuſtribus. Hæc omnia extant, & vtiliter legi poſſunt, excepta collatione tertiadecima, & paucis alijs, quæ in editione Romana notata ſunt.

De Vincentio Lirinenſi. 440.

VIncentius Monaſterij Lirinenſis presbyter æqualis Caſſiani fuit, quippe qui paulo poſt Concilium Epheſinum ſe ſcripſiſſe teſtatur, ideſt, tribus annis poſt Concilium celebratum. Scripſit opuſculum paruum mole, ſed virtute maximum, de prophanis vocum nouitatibus. Libellus extat, & vtiliſſimè legitur.

De Socrate, & Sozomeno. 440.

SOcrates & Sozomenus hiſtoriam Eccleſiaſticam ſcripſerunt ab eo tempore in quo deſinit hiſtoria Euſebij Cæſarienſis, vſque ad tempora Theodoſij iunioris. Eodem tempore ipſi vixerunt, & quod dolendum eſt, vterque Nouatianis erroribus fauiſſe dignoſcitur.

De Sixto Tertio. 442.

SIxtus III. Papa ſedit Romæ tempore Valentiniani tertij Imperatoris. Scripſit inſignem epiſtolam ad Ioannem Antiochenum: cuius fragmentum extat in libro Vincentij Lirinenſis. Scripſit etiam alteram ad omnes Orientales, quæ extat in tomo primo Conciliorum. Extant etiam duæ in tertia parte Concilij Epheſini, editionis Romanæ. Extat præterea in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto ſecundæ editionis ſub nomine Sixti tertij Pontificis liber de diuitijs: & alter

de caſtitate,

de caſtitate, & epiſtola de malis doctoribus: quæ tria volumina falsò adſcribuntur Sixto Pontifici, cùm ſint plena erroribus Pelagianorum. Sixtus enim, cùm adhuc presbyter eſſet, primus damnauit Pelagium, vnde eſt epiſtola 105. Auguſtini ad Sixtum: ac deinde magno zelo Pelagianos inſecutus eſt, vt teſtatur Proſper.

De Iſidoro Peluſiota. 442.

ISidorus Peluſiota Monachus doctiſſimus floruit tempore Theodoſij iunioris, ad quem extat eius epiſtola apud Card. Baroniũ tomo quinto Annalium ad annum Dom. 431. Scripſit epiſtolas plurimas, quas Græcè & Latinè impreſſas habes Pariſijs opera Billij anno 1585.

De S. Petro Chryſologo. 440.

SAnctus Petrus Chryſologus Epiſcopus Rauennas à Sixto III. Papa Epiſcopus creatus ſcripſit homilias 122. breues, ſed diſertas. Scripſit etiam inſignem epiſtolam ad Eutychetem hæreſiarcham, exhortans illum ad obedientiam ſancto Leoni præſtandam in materia fidei potiſſimùm. [Hortamur, inquit, te, vt ijs, quæ à beatiſſimo Papa Romanæ ciuitatis ſcripta ſunt, obedienter attendas: quoniam B. Petrus, qui in propria ſede viuit, & præſidet, præſtat quærentibus fidei veritatem.] Habetur alia epiſtola, inter epiſtolas quæ præcedunt Chalcedonenſe Concilium.

De ſancto Leone Papa. 440.

SAnctus Leo primus Papa, iure magnus appellatus, ſedit in Apoſtolica ſede tempore Theodoſij iunioris, Marciani, & Leonis Impp. ab anno Dom. 440. vſque ad 461. ſcripſit homilias eloquentiſſimas de præcipuis ſolemnitatibus Domini, & Sanctorum, necnon epiſtolas ad diuerſos de rebus grauiſſimis numero nonaginta octo. Ex quibus illa ad Flauianum, quæ incipit, [Lectis dilectionis tuæ literis:] magna veneratione recepta fuit in Synodo Chalcedonenſi Act. 4. ab omnibus, & ſingulis Patribus: & Gelaſius Papa in decreto de libris Doctorum, dicit anathema ijs, qui Epiſtolam hanc ſancti Leonis integram, & vſque ad vnum iota non recipiunt.

Tribui ſolet ſancto Leoni liber de conflictu virtutum, & vitiorum. Sed (vt ſuprà in Auguſtino diximus) S. Leonis is liber eſſe non poteſt, cùm in eo fiat mentio regulæ S. Benedicti.

De ſancto Nilo. 445.

SAnctus Nilus, Conſtantinopolitanus Monachus, S. Ioannis Chryſoſtomi diſcipulus, vixit tempore Theodoſij iunioris, & multa ſcripſit de inſtitutione Monachorum, vt refert Nicephorus lib. hiſt. 14. cap. 53. Nunc extant in Biblioth. SS. Patrum tomo quinto edit. 2. capita parænetica: item aſceticus: item aduerſus vitia: item de Oratione centum quadraginta octo capita. Extat etiam ſeparatim liber S. Nili de Chriſtiana philoſophia, quo nomine Monaſticem ſignificat. Citantur etiam epiſtolæ Nili in ſeptima Synodo, Act. 4. Sed loci quidam ab hæreticis deprauati eſſe dicuntur.

De ſancto Simeone Stilita. 457.

SAnctus Simeon, cognomento Stilita, quia ſtetit in columna annis 81. floruit tempore S. Leonis Papæ, & Leonis Imperatoris. Scripſit librum de morte aſſiduè cogitanda, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum, ſecundæ editionis tomo ſecundo. Idem ſcripſit epiſtolas pro Concilio Chalcedonenſi; quæ an extent, ignoro: ſed earum meminit Card. Baronius tomo quinto Annalium ad annum Dom. 458. Fuit etiam alius Simeon Stilita iunior, tempore Iuſtiniani Imp. cuius vna epiſtola recitatur actione quinta Concilij Nicæni ſecundi: de quo vide Euagrium lib. 6. Hiſtoriæ cap. 22.

De Hilario Arelatenſi. 458.

HIlarius Arelatenſis Epiſcopus vixit tempore S. Leonis Papę: ad quem ſcripſit heroico carmine hiſtoriam Geneſeos vſque ad ſeptimum caput. Scripſiſſe dicitur præterea epiſtolam vnam ad ſanctum Auguſtinum, de prædeſtinatione: cuius occaſione ſanctus Auguſtinus ſcripſit libros de prædeſtinatione Sanctorum, & de bono perſeuerantiæ.

Sed ea epiſtola non videtur eſſe huius Hilarij, ſed alicuius alterius: nam ſanctus Proſper, in epiſtola quam ſcripſit cum Hilario ad ſanctum Auguſtinum de eadem re, dicit, Hilarium Arelatenſem tunc fuiſſe Epiſcopum: & tamen iſte Hilarius, qui ſcribit ad Auguſtinum, ſignificat, ſe tunc fuiſſe laicum; quod etiam confirmatur ex primo capite libri de prædeſt. Sanctorum, vbi Auguſtinus vocat Filios, Proſperum & Hilarium: quod certè non faceret ſi hic Hilarius Epiſcopus Arelatenſis fuiſſet.

Scripſit denique vitam S. Honorati deceſſoris ſui, & aliqua alia breuia opuſcula.

opuſcula, teſte Gennadio in libro de viris Illuſtribus. Sed opera ſuperiora ſcripſit ante Epiſcopatum : in Epiſcopatu enim ob nimiam ſuperbiam reprehenditur à ſancto Leone Papa in epiſtola ad Epiſcopos per Viennenſem prouinciam conſtitutos: poſtea tamen reſipuit, & multis virtutibus clarus ſancto fine quieuit.

De ſancto Proſpero Aquitano. 460.

SAnctus Proſper Aquitanus Hilarij æqualis, & S. Leonis quondam notarius, Epiſcopus fuit Rhegiēſis in Italia, vel in Gallia. Scio paſſim exiſtimari ſanctum Proſperum fuiſſe Epiſcopum Rhegij in Æmilia prouincia Italiæ: ſed ego ſuſpicor, Epiſcopum fuiſſe Rhegienſem in Prouincia Prouinciæ ſuffraganeum Archiepiſcopi Aquenſis: nam video ſanctum Proſperum ſubſcripſiſſe in Concilio Prouinciali Vaſenſi, & Carpentoratenſi: quod argumentum eſt, illum fuiſſe Epiſcopum in prouincia Galliç. Præterea ſancto Proſpero ſucceſſit in Epiſcopatu Fauſtus Rhegienſis: omnes autem Fauſtum, Epiſcopum Gallum faciunt, non Italum, ac dicunt metropolitano Aquenſi ſubiectum, non Rauennatenſi, cui ſubiectus eſt Epiſcopus Rhegij in Æmilia. Sed quicquid de hac re ſit (nihil enim definio) ſanctus Proſper multa præclarè ſcripſit pro gratia Chriſti contra Pelagianos, ſéque S. Auguſtini diſcipulum, & defenſorem acerrimum demonſtrauit.

Scripſit libros tres de prædictionibus, & promiſſionibus Dei.

De vita contemplatiua alios tres.

De vocatione gentium duos.

De gratia & libero arbitrio ad Ruffinum.

Reſponſiones ad capitula obiectionum Gallicarum, Vincentianarum, & Genuenſium.

De gratia Dei contra Collatorem, 1

Librum ſententiarum S. Auguſtini, 1

Librum de prouidentia Dei, 1

Epiſtolam vnam ad ſanctum Auguſtinum de prædeſtinatione.

Commentaria in Pſalmos à centeſimo vſque ad centeſimum quinquageſimum.

Librum Epigrammatum, inter quæ eſt carmen contra ingratos.

Chronicum Euſebij & S. Hieronymi continuauit.

Obſeruatio.

Gennadius in lib. de viris Illuſtribus ſcribit, epiſtolam illam celebrē S. Leonis ad Flauianum contra Eutychem, exiſtimari à ſancto Proſpero fuiſſe ſcriptam. At certè ſi vlla epiſtola ſancti Leonis eſt, illa omnino eſt, ſiue ſtilum, ſiue doctrinam Leonis attendas.

Libri de vocatione gentium tribuuntur etiam ſancto Ambroſio, ſed

verè Proſperi ſunt, non Ambroſij, vt ſuprà demonſtrauimus, cùm de libris Ambroſij ageremus.

Liber de prouidentia Dei, non videtur Proſperi, ſed alicuius ex factione Gallorum, qui Semipelagiani ſunt appellati. Legat prudens Lector, & iudicet.

De Arnobio iuniore. 445.

ARnobius, non ille qui ſcripſit contra gentes, & ſub Diocletiano floruit, ſed alius iunior, qui paulo poſt ſanctum Leonem Papam vixiſſe videtur, ſcripſit librum titulo, Conflictus Catholici cum Serapione de Deo trino, & vno. Item de duabus in Chriſto ſubſtantiis in vnitate perſonæ: item de gratia, & liberi arbitrij concordia: qui libri editi ſunt Coloniæ anno *1596*. Neque eſt improbabile huius Arnobij iunioris eſſe Commentarios in Pſalmos, qui ſub Arnobij nomine circunferuntur: de quibus vide quæ diximus ſuprà in Arnobio.

De Theodoro presbytero in Raytu. 460.

THeodorus preſbyter in monaſterio Raytu, qui à Gennadio dicitur, Theodorus preſbyter Antiochenus; ſcripſit quindecim libros de Incarnatione Domini: nunc extat Commentarium de Incarnatione Domini contra Neſtorium & Eutychetem in Bibliotheca SS. Patrum tomo 1. edit. 2.

De Saluiano Epiſcopo Maſſilienſi. 460.

SAluianus preſbyter, ac poſtea Epiſcopus Maſſilienſis, æqualis fuit S. Eucherij Lugdunenſis, quippe qui filiorum Eucherij, (habuit enim Eucherius ex legitimo coniugio ante Sacerdotium duos filios, qui ipſi quoque Epiſcopi fuerunt) Veranij & Salonij Epiſcoporum magiſter fuit, teſte Gennadio in lib. de viris Illuſtr.

Porrò Saluianus plurima opera ſcripſiſſe fertur, ſed nunc extāt ſolùm, quod ego ſciam, libri octo de prouidentia, & iudicio Dei, & libri quatuor de Eccleſia, ſub nomine Timothei, in quibus ita exaggerat vitia Chriſtianorum, & maximè clericorum ſui temporis, vt nimius videri poſſet, niſi ex vero zelo gloriæ Dei, & ſalutis animarum, oratio eius proficiſceretur.

De Salonio Epiſcopo. 470.

SAlonius ſancti Eucherij filius, & Saluiani diſcipulus, ſcripſit in Prouerbia, & Eccleſiaſtem Salomonis, dialogum, qui extat in Bibliotheca ſan-

ſanctorum Patrum tomo 1.editionis ſecundæ. An Epiſcopus fuerit Viennenſis, nec ne, diſputat Card. Baronius tomo 6. Annalium, ad annum Domini 441.

De Fauſto Regienſi. 480.

FAuſtus ex Monacho Lirinenſi factus Epiſcopus Regienſis in Gallia, vixit medio tẽpore inter ſanctũ Proſperũ & ſanctũ Fulgentiũ: ſcripſit de Spiritu ſancto, & cõtra Arianos, & Macedonianos, quę non extãt: ſcripſit præterea libros duos de gratia & libero arbitrio, qui extant, & quos Gẽnadius in lib. de viris Illuſt. miris laudibus effert: ſed Gelaſius Papa in decreto de libris apocryphis omnino reiicit: vt etiam reijciunt & refellũt ſanctus Fulgentius, Petrus Diaconus, Alcimus Auitus, & alij. Ado Viennenſis in Chronico ad annum 492. ſic loquitur, [Fauſtus ex Abbate Monaſterij Lirinenſis apud Regium Galliæ Epiſcopus factus, Pelagianorum dogma deſtruere conatus, in errorem labitur: vnde qui eius ſenſus in hac parte Catholicos prædicant, ſicut Gennadius de viris Illuſtribus ſcribens, omnino errant.] Ita enim liberum arbitrium tam Auguſtinus quàm cæteri Catholici in Eccleſia Dei docent, vt illuminatio, virtus, & ſalus illi à Chriſto, per Chriſtum, & in Chriſto ſit. Fauſtus verò iſte ita liberum Chriſtianorum arbitrium docere conatur, vt illuminatio, virtus, & ſalus non à Chriſto, ſed à natura ſit: contra hunc ſcribit Beatiſſimus Auitus Viennenſis Epiſcopus lucidiſſima fide, eius redarguens errorem. Similiter & Ioannes vir eruditiſſimus Antiochenus preſbyter.

Iſidorus de viris Illuſtribus, in Fulgentio, dicit, à Fulgentio ſcriptos libros ſeptem contra Fauſtum, qui mira calliditate Catholicus videri volebat, cùm Pelagianus eſſet. Auctor quoque vitæ ſancti Fulgentij cap. 28. teſtatur à ſancto Fulgentio refutatos libros duos Fauſti de gratia & libero arbitrio. Et Petrus Diaconus in libro de Incarnatione & gratia Chriſti, cap. vltimo, anathema dicit libris Fauſti. Hæc admonere volui propter aliquos, qui noſtro tempore Fauſtum Catholicum fuiſſe contendunt.

De Aenæa Gazeo. 490.

AEnæas Gazeus vir doctiſſimus ſcripſit dialogum inſignem de animæ immortalitate, & corporum reſurrectione, quem inſcripſit Theophraſtum, quia perſona principalis in dialogo nominatur Theophraſtus: ætatem ſuam ipſe aperit in extremo dialogo, vbi dicit, ſe vidiſſe ſanctos illos, qui in perſecutione Vandalica abſciſſis linguis optimè loquebantur: hoc autem contigiſſe imperante Zenone, notum eſt ex Victore Vticenſi de perſecutione Vandalica.

De Cereali. 490.

CErealis Epiſcopus Africanus, ſcripſit contra Maximinum Epiſcopum Arianum, librum de fide, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo 4. editionis ſecundæ, cuius meminit Gennadius Maſſilienſis.

De ſancto Victore Uticenſi. 490.

SAnctus Victor Vticenſis Epiſcopus ſcripſit libros tres de perſecutione Vandalica lectu digniſſimos ob inſignium Martyrum fortitudinem, qui in ea perſecutione claruerunt. Vixit autem ipſe regnante Zenone Imperatore, vt ipſe teſtatur lib. 3. de perſecutione Vandalica, id eſt, circa annum Domini 490.

De Gennadio Maſſilienſi. 490.

GEnnadius Maſſilienſis presbyter, & poſtea Epiſcopus, vixit tempore Gelaſij Papæ, circa annum Domini 490. nam ad ipſum Gelaſium miſiſſe librum ſuum de fide teſtatur ipſe Gennadius in extremo lib. ſuo de viris Illuſtribus, quamuis non in omnibus codicibus liber Gennadij inueniatur completus.

Scripſit librum de Eccleſiaſticis dogmatibus, qui extat inter libros ſancti Auguſtini; & hic eſſe creditur liber, quem ipſe miſit ad Gelaſium.

Scripſit etiam librum de viris Illuſtribus, in quo ſuſpicionem non paruam reliquit ſuæ non rectæ fidei. Laudauit enim Caſſianum, & Fauſtum, qui Semipelagiani fuerunt; & ſanctum Proſperum depreſſit, qui pro gratia Dei contra Pelagium fortiſſimè dimicauit.

Scripſit præterea multa alia, quæ ipſe commemorat in extremo libro de viris Illuſtribus; ſed ea non extant, aut certè ad manus meas non venerunt.

De Pomerio. 490.

POmerius, aliàs Iulianus Pomerius, presbyter, viuebat cùm Gennadius catalogum ſuum ſcriberet: ſcripſit autem per modum dialogi libros octo de natura animæ, qui videntur excerpti ex libris octo Gregorij Nyſſeni, de Philoſophia, ſiue potiùs Nemeſij philoſophi, de anima: ſcripſit etiam prognoſticon tribus libris comprehenſum, ſed diuerſum ab eo, quod diu poſtea ſcripſit ſanctus Iulianus Archiepiſcopus Toletanus. vide Card. Baronium in notis Martyrologij, die 8. Martij.

De

De S. Gelaſio Papa. 492.

SAnctus Gelaſius Papa primus ſedit in Apoſtolica Sede ab anno Domini 492. vſque ad annum 496. ſcripſit epiſtolas aliquot inſignes ad Imp. & alios, quæ extant. Scripſit tomum de vinculo anathematis, qui extat inter epiſtolas eius decretales. Scripſit etiam librum contra Pelagianos, qui extat inter quintam & ſextam epiſtolam, in editione Romana. Scripſit etiam hymnos Eccleſiaſticos ad imitationem S. Ambroſij, & libros quinque contra Neſtorium, & Eutychetem, teſte Anaſtaſio Bibliothecario, in vita S. Gelaſij. De hoc opere dubitatio exiſtit, an extet, vel perierit: circunfertur enim liber ſub nomine Gelaſij Papæ de duabus naturis Chriſti contra Eutychetem; ſed non videtur hic liber eſſe Gelaſij Papæ, & multo minùs eſſe ille, de quo loquitur Anaſtaſius, & de quo etiam loquitur Gennadius Maſſilienſis in lib. de viris Illuſtribus. Non eſſe hunc librum Gelaſij Papæ, videtur manifeſtum, quia in hoc libro citatur tamquam vnus ex catholicis & S. Patribus Euſebius Cæſarienſis, quem tamen hæreticum Arianum fuiſſe, & Origenis acerrimum defenſorem, notum erat S. Gelaſio, qui hac de cauſa reprobauit opera Euſebij Cæſarienſis in decreto de libris apocryphis. adde quòd iſte auctor, Græcus fuit, non Latinus, cùm inter S. Patres non poſuerit Hieronymum, Auguſtinum, Leonem, &c. Non eſſe hunc eundem librum eum cuius mentio eſt apud Anaſtaſium, & Gennadium, ex eo colligitur, quòd Anaſtaſius dicit opus illud Gelaſij diuiſum fuiſſe in quinque libros: Gennadius autem dicit fuiſſe grande volumen: hic verò vnus eſt, & non magnus liber. Non deſunt, qui hunc librum velint eſſe Gelaſij Cæſarienſis, cuius meminit S. Hieronymus in lib. de Script. Eccleſ. in Gelaſio. Sed iſte Gelaſius ad tempora Eutychetis non peruenit, cùm poſt ipſum defunctum fuerit Epiſcopus Cæſareæ Paulus, & poſt Paulum Eulogius, antequam hæreſis Eutychetis appareret, vt Card. Baronius demonſtrat tomo 6. ad annum Chriſti 496. Præterea ab eo tempore, quo ſcripſit S. Hieronymus librum de Script. Eccleſ. quod erat annus 14. Theodoſij ſenioris, vſque ad exortam hæreſim Eutychetis, qui primùm apparuit anno 42. Theodoſij iunioris; ſunt anni paulo minùs ſexaginta: nam Theodoſius ſenior ſuperuixit tribus annis, quibus ſi addas annos Arcadij tredecim, & annos Theodoſij iunioris quadraginta duos, fient anni quinquaginta octo: neque credibile eſt Gelaſium ſcripſiſſe contra Eutychetem ipſo primo anno, quo errorem ſuum manifeſtare cœpit, ſed poſt eius hæreſim iam promulgatam, & fortaſſe etiam damnatam: quare credibile eſt, eum, aut non ſuperuixiſſe vſque ad hæreſim Eutychetis, aut planè decrepitum fuiſſe, & ineptum ad ſcribendum, quando hæreſis Eutychiana confutanda

futanda erat:non enim veriſimile eſt,eum fuiſſe adoleſcentem,aut puerum, quando à S. Hieronymo inter Scriptores Eccleſiaſticos numeratus eſt. Alij ſunt,qui librum iſtum Gennadij eſſe credunt, eo quòd facile fuerit Gelaſium pro Gennadio ſcribere. Sed neque hoc veriſimile eſt, cùm ipſe Gennadius Catalogum librorum ſuorum ſcripſerit, & hoc opus inter alios non numerauerit. Card. Baronius tomo 6. Annalium ad annum Chriſti 496. probat ſatis apertis coniecturis,auctorem libri fuiſſe Gelaſium Cyzicenum,de quo nunc dicemus.

De Gelaſio Cyziceno. 495.

GElaſius Cyzicenus vixit tempore Baſilici Imperatoris, ſiue potiùs Tyranni, circa annum Domini 476. vt ipſe teſtatur in præfatione librorum de actis Nicænæ Synodi. Scripſit hiſtoriam de actis Nicænæ Synodi tribus libris comprehenſam, quæ nuper excuſa eſt in primo tomo Conciliorum generalium Græcè & Latinè Romæ editorum. Scripſiſſe etiam creditur librum de duabus naturis Chriſti contra Eutychetem, qui liber hactenus eſt editus ſub nomine Gelaſij Papæ. Coniecturæ, cur auctor huius libri exiſtimari poſſit Gelaſius iſte Cyzicenus, hæ ſunt:

Prima, quòd non inueniatur alius Gelaſius, cui liber ille tribui poſſit.

Secunda,quia in hoc auctore conueniunt nomen, & tempus, vt notum eſt.

Tertia,quia in præfatione hiſtoriæ de Actis Nicænæ Synodi, ſcribit,ſe diſputaſſe cum Eutychianis.

Quarta,quia ſicut Gelaſius in hiſtoria Nicænæ Synodi,lib. 2. mirificè laudat Euſebium Cæſarienſem, eúmque affirmat nunquam adhæſiſſe Arianis: ſic etiam auctor libri de duabus naturis Chriſti, ponit eundem Euſebium Cæſarienſem inter Sanctos,& probatiſſimos Patres, Athanaſium,Nazianzenum, & alios eiuſdem gloriæ.

Quinta,quia ſtilus eſt omnino ſimilis,ſimplex,& nudus omnibus ornamentis. Quomodo autem intelligi debeat, quod iſte auctor dicit in libris de duabus naturis Chriſti, remanere in Euchariſtia, panis & vini naturam; diximus in controuerſiis lib. 2. de Euchariſt. cap. 27.

De Gilda Sapiente. 495.

GIlda cognomine Sapiens ſcripſit de excidio Britanniæ, quod incidit in annum Dom. 445. Scripſit etiam reprehenſionem acrem in clerum Britanniæ:nam propter peccata populi, & maximè propter peccata

cata

cata cleri iratus Deus immittit flagella huiuſmodi. Extant hæc opera in Bibliotheca S. Patrum tomo quinto editionis ſecundæ.

De Vigilio. 495.

Vigilius ſcripſit libros quinque valde eruditos contra Neſtorium, & Eutychetem, pro defenſione epiſtolæ S. Leonis, & Concilij Chalcedonenſis: ex quo coniectura eſt, eum vixiſſe tempore Zenonis, & Anaſtaſij Impp. quo tempore Cõcilium Chalcedonenſe grauiter oppugnabatur. Quis fuerit iſte Vigilius, non ſatis conſtat; non enim poteſt eſſe S. Vigilius Epiſcopus Tridentinus, & Martyr: ille enim vixit tempore S. Ambroſij: ad quem etiam eſt epiſtola eiuſdem Ambroſij; & ex vita eius, quæ extat apud Lipomanum, & Surium, conſtat eum martyrio coronatum ſub Stilicone Honorij Imperatoris Duce. Vide de hac re Card. Baronium tomo quinto Annalium ad annum Dom. 400. accuratiſſimè diſſerentem.

De Paſchaſio Diacono *Cardinali.* 469.

Paſchaſius Diaconus Card. Rom. Eccleſiæ, floruit ſub Gelaſio, Anaſtaſio, & Symmacho Pontificibus Romanis. Vir fuit magnæ ſanctitatis, & doctrinæ, & ſcripſit libros duos de Spiritu ſancto, rectiſſimos, & valde luculentos: ſic enim loquitur S. Gregorius lib. 4. dialog. cap. 40. Hi libri extant in Bibliotheca S. Patrum tomo 9. edit. ſecundæ.

De S. Cæſario Arelatenſi. 499.

Sanctus Cæſarius Epiſcopus Arelatenſis vixit tempore Symmachi Papæ, & Theodorici Regis Italiæ, vt in eius vita ſcribit Cyprianus eius diſcipulus, apud Surium die 27. Auguſti: itaque falſum eſſe videtur, quòd Concilium Arelatenſe tertium, cui præfuit S. Cæſarius, celebratum ſit æra 461. ideſt, anno Dom. 423. Sed (vt habet alia lectio) æra 492. ideſt anno 454. Falſum quoque eſt, quod Trithemius ſcripſit, hunc S. Cæſarium floruiſſe anno 670. & veritas eſt in medio; peruenit enim ad annum 499. Extant eius homiliæ 46. in Bibliotheca S. Patrum tomo 2. edit. ſecundæ.

Seculum

Seculum ſextum ab Anno 500. ad 600.

De S. Fulgentio.

SAnctus Fulgentius Carthaginenſis, Epiſcopus Ruſpenſis, vir ſanctiſſimus & doctiſſimus, floruit tempore Thraſymundi Regis, ad quem ſcripſit libros. Obiit anno Dom. 529. vitæ ſuæ anno 65. Epiſcopatus autem 25. vt Card. Baronius annotat tomo 6. Annalium. Scripſit plura teſte Iſidoro in lib. de viris Illuſtr. quorum multa perierunt. Extant nunc in editione Antuerpiana anni 1574.

Ad Thraſymundum Regem, lib.	3
De Incarnatione & gratia Chriſti,	1
Ad Monimum,	3
Contra obiectiones Arianorum,	1
Ad Donatum,	1
Ad Euthymium,	2
Ad Ferrandi quæſtiones,	2
De fide ad Petrum, qui inter libros Auguſtini habetur, de quo diximus ſuprà,	1
Epiſtolæ ſeptem ſatis prolixæ inſtar librorum,	7

Denique Sermones decem variorum argumentorum, qui ſoli ſuperſunt, ex multis, quos ſcripſiſſe & habuiſſe dicitur.

De Ennodio. 503.

ENnodius Diaconus, & poſtea Epiſcopus Ticinenſis, claruit tempore Symmachi & Hormiſdæ Pontificum Romanorum, ſcripſit anno 503. Apologeticum librum pro quarta Synodo ſub Symmacho, qui receptus fuit, & probatus à quinta Synodo ſub Symmacho: ſcripſit etiam epiſtolas, & alia, quæ extant excuſa Pariſiis in 8.

De Petro Diacono. 503.

PEtrus Diaconus æqualis S. Fulgentij fuit, vt notum eſt ex libris inuicem ſcriptis. Scripſit enim Petrus hic librum de Incarnatione & gratia Chriſti, ad S. Fulgentium, & alios Epiſcopos Africanos: qui liber extat inter opera S. Fulgentij proximè ante librum S. Fulgentij de eodem argumento.

De

De *Ferrando* Diacono. 504.

FErrandus Diaconus Carthaginenſis eodem tempore ſcripſit paræneticum ad Reginum Comitem, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo quinto edit. ſecundæ. Scripſit etiam epiſtolas, quæ extant Romę impreſſæ. Scripſit denique breue compendiū ſacrorum canonum.

De Eugippio Abbate. 510.

EVgippius Abbas Africanus vixit tempore ſancti Fulgentij, & compoſuit magno labore tomos duos theſaurorum ſancti Auguſtini; in quorum priore poſuit quæcunque ſanctus Auguſtinus ſcripſerat de rebus obſcuriſſimis, vt de anima, de charitate, de Reſurrectione, de iudicio, de vita ac morte æterna. In poſteriore collocauit, quæ ſanctus Auguſtinus diſputat contra Arianos, Donatiſtas, Manichæos, & Pelagianos. Editum eſt hoc opus Baſileæ anno Dom. 1542. & Venetijs anno 1543. ſed cauendæ ſunt inſidiæ hæreticorum, qui hoc opus in lucem miſerunt.

De *Marcellino Comite.* 520.

MArcellinus Comes vixit tempore Iuſtiniani: nam anno Iuſtiniani nono, & ſalutis 535. finem impoſuit Chronico ſuo, quod à Caſſiodoro valde laudatur libro de diuinis lectionibus cap. 17. extat hoc Chronicum in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 7. edit. 2. Scripſit idem Marcellinus, teſte Caſſiodoro, quatuor libros de Vrbe Conſtantinopolitana & Hieroſolymitana: qui libri (vt opinor) non extant.

De *Ioanne Maxentio.* 520.

IOannes Maxentius Monachus, &, vt creditur, presbyter Antiochenus, vixit tempore Hormiſdæ Papæ, contra cuius epiſtolam ſcripſit. Eius opera extant in quarto tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum. Scripſit autem Catholicæ fidei profeſſionem, item libellum contra Acephalos, item dialogorum contra Neſtorianos libros duos, item reſponſionem ad epiſtolam Papæ Hormiſdæ, in quibus diſputat aduerſus Neſtorianos, & aduerſus Fauſtum Regienſem Semipelagianum. Et quidem Fauſtum, & Pelagianos egregiè refellit, ex libris S. Auguſtini: at Neſtorianos ita refellit ſcribens contra Poſſeſſorem Epiſcopum Africanum, vt ad Eutychianos declinare videatur. Certè S. Hormiſda Papa Poſſeſſorem defendit, & Ioannem cum ſuis Monachis acriter inſe-

ctatus eſt. Vide epiſtolam Poſſeſſoris ad Hormiſdam, & reſponſionem Hormiſdæ in ipſo opere Ioannis Maxentij. Scripſit autem Maxentius contra epiſtolam Hormiſdæ, negans illam eſſe Hormiſdæ, ne videretur contra ſummum Pontificem ſcribere; ſed reuera negari non poteſt, epiſtolam illam verè eſſe Hormiſdæ.

De S. Auito Alcimo. 520.

AVitus Alcimus Epiſcopus Viennenſis vir nobiliſſimus, ſanctiſſimus, & doctiſſimus, floruit temporibus Papæ Hormiſdæ, à quo Vicarius in Galliis cõſtitutus eſt, vt conſtat ex epiſtola Hormiſdæ ad ipſum. Multa ſcripſit & verſu & ſoluta oratione, vt docent Gregorius Turronicus lib. 2. cap. 34. & Ado Viennenſis in Chronico. Ego ſolùm legi libros quinque metricè ſcriptos in Geneſim, & Exodum, & librum de caſtitate, ad ſororem, planè grauiſſimos, & venuſtiſſimos, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum edit. 2. tomo 8.

De Boëtio Seuerino. 520.

BOëtius Seuerinus, vir clariſſimus, Senator & Conſularis, floruit tempore Theodorici Regis Italiæ: nam ad ipſum Boëtium extat epiſtola Regis Theodorici, quæ eſt quadrageſima quinta libri primi apud Caſſiodorum. Scripſit multa de re Philoſophica, & Theologica; ac vt philoſophica omittam, ſcripſit librum vnum de Trinitate ad Symmachum ſocerum ſuum.

Item librum de vnitate Trinitatis.

Item librum vnum de duabus naturis Chriſti aduerſus Eutychetem.

Item librum vnum de fide, ad Ioannem Diaconum.

Item de conſolatione philoſophiæ libros quinque, partim carmine, partim proſa, eruditiſſimos. Obiit capite obtruncato iuſſu Theodorici Regis anno Dom. 521. Papiæ.

De Dionyſio Exiguo. 525.

DIonyſius Exiguus natione Scytha, ſed moribus Romanus, quemadmodum cognomento Exiguus, ſed doctrina & ſanctitate maximus, vixit tempore Theodorici Regis Italię, & ſucceſſorũ eius: nam anno 527. ſcripſit cyclum Paſchalem, & omiſſa profana numeratione annorum ab Imperio Diocletiani impij perſecutoris, numerare cœpit ab Incarnatione Domini Ieſu Chriſti. Scripſit præterea collectionem ſacrorum canonum ex Conciliis Eccleſiæ Catholicæ: quem poſtea imitati ſunt Martinus Bracarenſis & Creſconius.

De *Victore Epiſcopo Africano.* 530.

VIctor Epiſcopus ſcripſit de ratione fidei Catholicæ ad Hunericum Regem Vandalorum circa annum Dom. 530. extat eius liber in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto editionis ſecundæ.

De *Aurelio Caſſiodoro.* 530.

AVrelius Caſſiodorus Senator, & Regi Theodorico ab epiſtolis fuit. Scripſit eo tempore libros 12. epiſtolarum variarum, & Chronicum breue ab initio Mundi vſque ad tempora Theodorici Regis Italiæ, quæ ſimul excuſa extant. Scripſit etiam libros 12. de rebus geſtis Gothorum, cuius operis compendium fecit Iordanus Epiſcopus Rauennæ, quod compendium cum libris epiſtolarum excuſum inuenitur. Deinde mundo valedicens, & monachus effectus, ſe rebus diuinis addixit, & tum ſcripſit:

De Inſtitutionibus diuinarum lectionum lib. duos.

In omnes Pſalmos, & in Cantica canticorum Commentaria.

Hiſtoriam tripartitam ex libris Socratis, Theodoreti, & Sozomeni, per Epiphanium Scholaſticum in Latinam linguam conuerſis, confecit.

Atque hæc omnia extant. Dicitur præterea à Trithemio Caſſiodorus ſcripſiſſe in Acta Apoſtolorum, in epiſtolas canonicas, & in Apocalypſim Commentaria: præterea, ſummam diuinæ Scripturæ, quam memoriale Scripturarum appellauit, quæ an extent ignoro.

De *Leontio Byzantino.* 540.

LEontius Byzantinus Monachus paulo ante quintam Synodum floruiſſe videtur. Scripſit libros tres contra Neſtorianos, & Eutychianos: necnon contra fraudes Apollinariſtarum; & contra Seuerum: quæ omnia extant apud Henricum Caniſium tomo 4. antiquæ lectionis.

De S. Victore Capuano. 540.

SAnctus Victor Capuanus Epiſcopus, vir ſanctus, & doctus, tempore Iuſtiniani Imp. circa annum Dom. 545. ſcripſit de cyclo Paſchali, teſte Beda, de ſex ætatibus, & de ratione temporum cap. 48. Scripſit etiam præfationem in Harmoniam Tatiani, qua ex quatuor Euangeliis vnum fecit. Sed rectè Cardin. Baronius monet, tomo ſecundo

Annalium ad annum Chriſti 174. à Victore Capuano erratum eſſe in nomine: Ammonij enim, non Tatiani ea Harmonia eſt. Vide Bibliothecam ſanctorum Patrum tomo quarto edit. 2.

De S. Iuſto Orgelitano.

SAnctus Iuſtus Orgelitanus Epiſcopus vixit tempore Iuſtiniani Imperatoris: ſcripſit in Cantica canticorum. Extat hoc opus in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 1. edit. ſecundæ. Vide de hoc auctore Iſidorum de Scriptor. Eccleſiaſt. cap. 14. & de viris Illuſtribus, cap. 34.

De Anaſtaſio Synaita. 544.

ANaſtaſius Synaita Epiſcopus Antiochenus vixit tempore Iuſtiniani Imp. vt ſcribit Euagrius lib. 4. hiſt. c. 39. ſcripſit multa, ſed ſolùm extat ὁδηγὸς, idest, dux viæ, contra Acephalos, impreſſus Ingolſtadij anno 1606. & præterea extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 1. edit. 2. Anagogicarum contemplationum in exameron libri vndecim: & de fidei dogmatibus libri quinque.

De Aratore. 545.

ARator Subdiaconus S.R.E. ſcripſit duos libros carminum, quibus Acta Apoſtolorum complexus eſt: eos libros Vigilio Papæ obtulit, & publicè eodem Papa annuente recitauit: extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo octauo.

De Iunilio. 545.

IVnilius Epiſcopus Africanus, ſcripſit ad Primaſium item Epiſcopum Africanum libros duos de partibus diuinæ legis, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum editionis 2. tomo 1. Tribuitur etiam Iunilio Commentariolus in prima capita Geneſeos: ſed ille non eſt Iunilij, ſed Bedæ. citat enim ſanctum Gregorium, & habetur inter opera Bedæ.

De Primaſio. 545.

PRimaſius Epiſcopus Africanus tempore Vigilij Papæ Conſtantinopoli fuit, cùm quinta Synodus generalis celebraretur, vt conſtat ex collatione ſecunda eiuſdem Synodi: ſcripſit in epiſtolas ſancti Pauli, & in Apocalypſim non contemnenda Commentaria.

De Mar

De Martino Dumienſi, aliàs Bracarenſi. 560.

MArtinus Dumienſis monaſterij Abbas, ac deinde Eccleſiæ Bracarenſis Epiſcopus: vixit circa annum Domini 572. nam præfuit Concilio ſecundo Bracarenſi, quod habitum eſt Era, 610. id eſt, anno Domini 572. ſed videtur anno ſequente obijſſe, vt notat Card. Baronius: ſcripſit collectionem Canonum ex Græcis Synodis, qui extant in tomis Conciliorum poſt ſecundam Synodum Bracarenſem. Scripſit etiam de quatuor virtutum Cardinalium differentia, & alia, quæ extant in tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum edit. 2. meminit huius Martini S. Iſidorus in catalogo Script. Eccleſ. cap. 22. & in lib. de viris Illuſtribus cap. 35.

De Procopio Gazeo. 560.

PRocopius Gazeus ſophiſta, cuius meminit Photius in ſua Bibliotheca, ſcripſit in octateuchum Commentaria magis ex aliorum libris, quàm ex proprio ingenio: ſcripſit etiam in Iſaiam, quæ extant excuſa Pariſijs, Græcè & Latinè. dicitur etiam ſcripſiſſe in libros Regum, & Paralipomenon; quæ opera vtrùm extent, ignoro: quando vixerit, non certum eſt: ſed poſuimus eum poſt annum quingenteſimum, quia nec ſanctus Hieronymus, nec Gennadius, neque alij qui ſcripſerunt ante annum quingenteſimum, hunc auctorem nominauerunt.

De Ioanne Climaco. 560.

IOannes Climacus Monachus religioſiſſimus, ſcripſit librum triginta graduum, quibus aſcenditur ad perfectionem, vnde ipſe nomen Climaci inuenit. Exiſtimant aliqui recentiores illum floruiſſe anno Domini 340. ſed non putamus id eſſe verum, tum quia nemo veterum hoc dicit, neque ex ipſius libro id colligi poteſt; tum quia in eo libro fit mentio ſancti Abbatis Sabbæ, qui tempore Iuſtiniani Imp. obijt anno Domini 532. vt refert Card. Baronius tom. 6. Annalium.

De ſancto Dacio Mediolanenſi. 560.

SAnctus Dacius Epiſcopus Mediolanenſis vixit tempore Iuſtini Imp. teſte ſancto Gregorio lib. 3. dialog. cap. 4. & ſcripſit Chronicum, in cuius Chronici lib. 1. cap. 10. tradit, Canticum, [Te Deum laudamus,] compoſitum fuiſſe à ſanctis Ambroſio & Auguſtino.

De Liberato. 560.

LIberatus Archidiaconus Carthaginenſis vixit paulo poſt quintam Synodum, vt ex eius Breuiario intelligi poteſt: ſcripſit enim Breuiarium de cauſa Neſtorij & Eutychetis: quod Breuiarium extat in 2. tomo Conciliorum, & cautè legendum eſt: ſiue enim ab aliquo deprauatum fuerit, ſiue ipſe auctor non bene aſſecutus ſit hiſtoriæ veritatem, non pauca in eo videntur eſſe perperam ſcripta.

De Venantio Fortunato. 570.

VEnantius Fortunatus Epiſcopus Pictauienſis, floruit doctrina & ſanctitate tempore Iuſtini iunioris, ſcripſit vitam ſancti Hilarij, quæ extat apud Surium die 14. Ianuarij: ſcripſit plurima carmina ſacra, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 8. edit. 2. ſed in Eccleſia celebrantur maximè illa de ſancta Cruce, [Vexilla Regis prodeunt:] &, [Pange lingua glorioſi.]

De Euagrio. 596.

EVagrius Scholaſticus ſcripſit hiſtoriam Eccleſiaſticam libris ſex, ab eo tempore in quo deſijt Sozomenus vſque ad annum duodecimum Mauritij Imperatoris, id eſt, ad annum Domini 597.

De ſancto Gregorio Turonico. 596.

GRegorius Turonenſis Epiſcopus floruit imperante Mauritio, & ſancto Gregorio Papa aliquanto ſenior fuit: ſiquidem anno ſeptimodecimo inchoante Epiſcopatus Gregorij Turonici, Gregorius Papa creatus eſt: & anno viceſimo primo completo in Epiſcopatu ſuo Gregorius Turonicus obijt: cui ſuperuixit Gregorius Papa annis octo. Itaque Gregorius Turonicus obijt anno Dom. 596. Gregorius autem Papa anno Dom. 604. Hæc ex Breuiario vitæ S. Gregorij Turonici, & ex vita S. Gregorij Papæ decerpta ſunt. Scripſit ſanctus Gregorius Turonicus,

De hiſtoria Francorum, lib.	10
De gloria Martyrum,	1
De gloria Confeſſorum,	2
De miraculis ſancti Iuliani,	1
De miraculis ſancti Martini,	4
Epitomen hiſtoriæ Francorum,	1

Alia

Alia prætere a ſcripſiſſe dicitur, quæ vel non extant, vel certè ad notitiam meam non peruenerunt.

Seculum Septimum ab Anno 600.ad 700.

De ſancto Gregorio Papa.

SAnctus Gregorius Papa ſanctiſſimus, & Doctor eximius, & meritò magnus appellatus, floruit, Iuſtini, Mauritij, & Phocæ temporibus, & anno quartodecimo Pontificatus ſui, ſalutis autem 604. obijt. Scripſit

Moralis expoſitionis in Iob, lib.	38
De cura paſtorali partes tres,	1
Dialogorum cum Petro,	4
Expoſitionis in Cantica,	1
Expoſitionis in Ezechielem, homil.	22
In Euangelia, homil.	40
Expoſitionem in ſeptem pſalmos Pœnitentiales.	
In primum librum Regum, lib.	6
Epiſtolarum libros duodecim.	
Decreta nonnulla.	
Reſponſiones ad vndecim interrogationes Auſtini Epiſcopi Anglorum.	

De Heſychio, ſiue Iſychio. 601.

HEſychius, ſiue Iſychius, Epiſcopus, Hieroſolymitanus, tempore S. Gregorij vixit: nam ad eum eſt epiſtola 40. libri 9. ex regiſtro S. Gregorij. Neque alius inuenitur Epiſcopus Hieroſolymæ, qui dicatur Heſychius, vel Iſychius, ante iſtum. hic igitur ſcripſit in Leuiticum libros ſeptem, & exponit verſionem S. Hieronymi, quod eſt argumentum, auctorem hunc eſſe poſteriorem Hieronymo, & Auguſtino, & alijs veteribus: non enim cœpit verſio ſancti Hieronymi eſſe in vſu Eccleſiarum, niſi ſatis diu poſt obitum S. Hieronymi.

De S. Sophronio Epiſcopo. 630.

SAnctus Sophronius Epiſcopus Hieroſolymitanus vixit tempore Honorij Papæ primi, & Heraclij Imperatoris; & initio hæreſis Monothelitarum inſignis fuit defenſor fidei Catholicæ. Extat epiſtola ipſius ad Sergium Epiſcopum Conſtantinopolitanum in ſexta Synodo, Act. 11. Extant etiam in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 2. edit. 2.

duo ſermones eius, vnus de natali Domini, alter de Angelis. Obijt anno Dom. 634. Ex Card. Baronio, tomo octauo Annalium.

De Joanne Moſcho. 630.

IOannes Moſchus, aliàs Euiratus, ſcripſit ad ſanctum Sophronium Epiſcopum Hieroſolymitanum, librum, qui dicitur Pratum ſpirituale: atque hinc fortaſſe factum eſt, vt ipſi Sophronio, à multis hic liber tribuatur. Extat in tomo ſeptimo Bibliothecæ ſanctorum Patrum editionis ſecundæ. Et quidem liber eſt magna ex parte vtilis, & citatur in ſeptima Synodo.

De Leontio. 630.

LEontius tempore Heraclij Imperatoris vixit, & ſancti Ioannis Epiſcopi cognomento Eleemoſynarij æqualis ſui admirabilem vitam literis mandauit. Obijt ſanctus Ioannes anno 11. Heraclij, qui fuit annus Dom. 920. Hic liber teſtimonium habet à Synodo ſecunda Nicæna, & verè lectu digniſſimus eſt.

De Iona. 630.

IOnas Anglus, ſiue Hibernus, tempore eiuſdem Heraclij, ſcripſit vitam & res geſtas ſancti Columbani (vt eſt apud Bedam lib. 5. hiſt. gentis ſuæ cap. 17.) qui vt nouus quidam Apoſtolus Angliam, Gallias, & Italiam mirificè illuſtrauit. Obiit anno ſexto Heraclij, qui erat annus Dom. 615. Extat hæc vita apud Surium die 21. Nouembris.

De Antiocho Monacho. 630.

ANtiochus Monachus vixit Heraclij tempore, & centum viginti nouem homilijs (quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo edit. 2.) deplorauit ingentem illam calamitatem, quæ contigit anno quartodecimo Heraclij, cùm Hieruſalem à Perſis capta, & lignum ſanctæ Crucis in Perſidem aſportatum fuit: quo tempore Chriſtiani plurimi, ad nonaginta millia, Iudæis viliſſimo pretio diuenditi, atque ab eis crudeliter morte necati dicuntur.

De S. Iſidoro Hiſpalenſi. 630.

SAnctus Iſidorus Hiſpalenſis Epiſcopus ſedere cœpit in Epiſcopali ſede anno 596. & anno 636. migrauit in cælum, vt ex Chronicis

Hiſpanienſibus intelligitur: Scripſit multa, quorum catalogum his verbis texit ſanctus Hildephonſus in libro de viris Illuſtribus.

Scripſit, inquit, opera eximia, & non pauca, id eſt;

Librum de genere officiorum.
Librum prooemiorum.
Librum de ortu, vel obitu Patrum.
Librum commentariorum, quem Synonyma vocitauit.
Libellos duos ad Florentinam contra nequitias Iudæorum.
Librum de natura rerum ad Siſebutum Principem.
Librum differentiarum.
Librum Sententiarum.
Librum quæſtionum, ſiue expoſitionis Sacramentorum.
Librum Etymologiarum, quem non compleuit.

Hæc ille. Sed in edit. Pariſienſi anni 1601. adduntur iſti libri:

De contemptu Mundi.
Norma viuendi.
Exhortatio ad pœnitentiam.
Lamentum pœnitentiæ, verſu, & alphabeticè editum.
Oratio S. Iſidori prolixa, ad peccata deflenda.
Oratio breuior contra inſidias Diaboli.
Epiſt. ad Maſſonum de lapſu, & reparatione Sacerdotis.
Chronicum ab initio Mundi vſque ad annum quintum Suinthiliani Regis Gothorum.
Chronicum Gothorum.
Hiſtoria Vandalorum.
Hiſtoria Sueuorum.
De Antiocho Rege, & martyrio Machabæorum.
De Scriptoribus Eccleſiaſticis.
De natiuitate Domini, Paſſione, Reſurrectione, Regno, & Iudicio ad Florentinam ſororem.
De vocatione gentium ad eandem.
Epiſtola ad Ludifredum de Epiſcopi & aliorum clericorum in Eccleſia officio.
Sententiarum, ſiue de ſummo bono libri tres.
Regula Monachorum.
De conflictu vitiorum, & virtutum.
Expoſitio in Cantica canticorum.
Liber de viris Illuſtribus,
Gloſſarium ex diuerſis, quæ nomine Iſidori Hiſpalenſis circunferuntur, collectum.

Obſeruatio.

Mirum eſt, vnde tot opera ſancti Iſidori prodierint, quorum non

S meminit

meminit ſanctus Hildephonſus, qui eadem ætate vixit, qua Iſidorus ipſe. Ideo ſuſpicor, hæc non eſſe ab ipſo ſancto Iſidoro ſcripta, ſed ab aliquo alio ſuperaddita. Certè liber de contemptu mundi, & Norma viuendi, decerpta ſunt ex libro Synonymorū. Item Chronicum decerptum eſt ex lib. 5. Etymologiarum: aut ſi non inde decerptum eſt, non eſt veriſimile Chronicum bis ab Iſidoro ſcriptum.

Porrò quæ dicuntur in editione Pariſienſi Commentaria in Geneſim, Exodum, &c. dicuntur à ſancto Hildephonſo, quæſtiones, ſiue expoſitiones Sacramentorum, ex variis auctoribus collectæ: & qui ſunt duo libri ad Florentinam ſororem; de natiuitate Domini, &c. & de vocatione gentium: fortaſſe ſunt duo illi, quorum meminit ſanctus Hildephonſus, contra nequitiam Iudæorum. Et qui vocantur in editione Pariſienſi de officiis Eccleſiaſticis, vocantur à ſancto Hildephonſo, de genere officiorum.

De *ſancto Eligio Epiſcopo.* 640.

SAnctus Eligius Epiſcopus Nouiomenſis, ſcripſit homilias ſexdecim, quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo 2. edit. 2. Obiit anno 665. teſte Sigeberto in Chronico: cuius vita ſcripta ſatis diligenter libris duobus à Beato Audoeno Rothomagenſi præpoſito, extat apud Surium die 1. Decemb.

De Berengoſio Abbate.

BErengoſius Abbas ſcripſit de inuentione ſanctæ Crucis libros tres: item librum de myſterio ligni Crucis: & ſermones variorum argumentorum, quæ omnia extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo editionis ſecundæ: quo tempore vixerit, ignoratur.

De Eſaia Abbate.

ESaias Abbas, qui quo tempore vixerit, inuenire non potui, ſcripſit hom. 29. valde vtiles, præſertim Monachis ad perfectionem tendentibus. Extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo editionis ſecundæ.

De ſancto Maximo Martyre. 650.

SAnctus Maximus Monachus Conſtantinopolitanus, & Martyr clariſſimus, vixit temporibus Honorij Papæ primi, & Heraclij Imperatoris: obiit autem ſub Vitaliano Pontifice, & Conſtante Imperatore anno

Domini

Domini 660. Scripſit plurima, quorum catalogum refert Card. Baronius tomo 8. Annalium: nunc extat inſignis diſputatio habita in Africa contra Pyrrhum Monothelitam, quam Græcam & Latinam edidit idem Card. Baronius in appendice ad octauum tomum Annalium. Extat etiã in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. edit. ſecundæ liber de Eccleſiaſtica myſtagogia. Extant denique tomo 5. eiuſdem Bibliothecæ ſanctorum Patrum Centuriæ S. Maximi de charitate, & de Incarnatione Verbi: ſed cùm tranſlatæ ſint è lingua Græca in Latinam opera hæreticorum, non multùm illis fidendum eſt. Solent enim hæretici in auctoribus bonis transferendis ſæpe ad ſuos errores ſententias auctorum bonorum accommodare.

De ſancto Hildephonſo Epiſcopo Toletano. 658.

SAnctus Hildephonſus Epiſcopus Toletanus factus eſt anno Domini 658. tempore Vitaliani Papę. Obiit anno Dom. 667. Scripſit inſignẽ tractatum de Virginitate B. Mariæ, & alium de perpetua Virginitate, & parturitione eiuſdem ſanctiſſimæ Deiparæ, & ſermones duodecim de eadem: quæ omnia extant excuſa Pariſiis apud Niuellium anno 1576. & inueniuntur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 9. edit. ſecundæ. Extat item liber de viris Illuſtribus, inter opera S. Iſidori Hiſpalenſis, ſed cum titulo S. Hildephonſi: alia multa & verſu & proſa ſcripſiſſe dicitur, quæ non extant. Ob ſingularem deuotionem erga Beatiſſimam Dei Matrem, & defenſionem perpetuæ Virginitatis eiuſdem Virginum Reginæ, meruit iſte felix Antiſtes non ſolùm in terris intueri eam diuino ſplendore fulgentem, ſed etiam ab ea donari præclara veſte Sacerdotali, &, quod ſummo gaudio animam eius repleuit, certus reddi de veſte gloriæ poſt beatam mortem conſequenda: quæ omnia ſcribit Iulianus eius Diaconus, præfatione in librum S. Hildephonſi de laudibus intemeratæ Virginis Mariæ.

De ſancto Iuliano Epiſcopo Toletano. 680.

SAnctus Iulianus Epiſcopus Toletanus, creatus eſt anno Dom. 680. & poſt annos decem obiit. Scripſit tres libros aduerſus Iudæos, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto edit. 2. Scripſit etiam tres libros de futuro ſeculo, quos Prognoſticon vocauit, qui extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 9. edit. ſecundę. admonet autem Card. Baronius in notis ad Martyrologium, die octauo Martij, ſanctum Iulianum Epiſcopum Toletanum non rectè vocari Iulianum Pomerium: duo enim fuerunt Pomerij, vnus Preſbyter qui ſimpliciter dicebatur Pomerius, à Gennadio, ſed ab Iſidoro, & ab aliis

dicitur Iulianus Pomerius, quem Gennadius Maſſilienſis in Catalogo illuſtrium virorum, ſcribit, ſuo tempore vixiſſe, id eſt, ante annum Dom. 500. atque hic videtur eſſe ille, quem tam ſæpe citat in ſuo Prognoſtico ſanctus Iulianus Archiepiſcopus Toletanus, de quo nunc agimus. Alter fuit Iulianus Pomerius Diaconus, qui præfationem addidit ad libros S. Hildephonſi, de quo paulo antè meminimus. Hic autem ſanctus Iulianus viuebat Æra. 724. id eſt, anno Dom. 686. Sed cùm auctor huius operis in Epiſtola ad Regem Eruigium ſe Iulianum Pomerium nominet, non video, cur non ipſe Iulianus Pomerius dici poſſit, vt ſint tres Iuliani Pomerij, vnus presbyter, alter Diaconus, & tertius Epiſcopus.

De Anaſtaſio Nicæno.

ANaſtaſius Nicænus Epicopus vixit poſt Concilium Trullanum, quiniſextum à Græcis nuncupatum, quia canones addidit Concilio quinto & ſexto generali: citat enim hic auctor canonem ſecundũ Trullanum. Scripſit reſponſionem ad interrogationes de multis capitibus Eccleſiaſticis. Vide Bibliothecam ſanctorum Patrum, tomo primo edit. ſecunda, vbi notæ marginales cautè legendæ, aut potiùs delendæ ſunt, quia non ſanam doctrinam continent.

Seculum octauum ab anno 700. ad 800.

De *S. Gregorio Iuniore.* 714.

SAnctus Gregorius Papa ſecundus, ſiue Iunior, ſedere cœpit anno ſalutis 714. ſedit annos 17. obiit anno 731. Scripſit varia opera, ſed extant ſolùm Epiſtolæ doctiſſimæ, & multæ, quarum vna ad ſanctum Germanum extat in ſeptima Synodo Act. 4. duæ Græcè & Latinè ad Imperatorem Leonem Iſauricum, extant apud Card. Baronium, tomo Annalium 9. ad annum 13. Gregorij ſecundi. apud eundem extant epiſtolæ ad Bonifacium anno vndecimo Pontificatus; & ad Carolum Martellum, ad Turingos, ad Saxones, & ad alios anno decimo Pontificatus.

De *S. Anthelmo.*

SAnctus Anthelmus, ſiue Adelmus, Epiſcopus fuit in Scotia, & anno Dom. 700. ſedere cœpit, ex Bedà lib. 5. hiſt. cap. 19. ſcripſit de Virginitate librum, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo tertio edit. ſecunda. Scripſit etiam de Paſchatis die contra errores Britonum, teſte Beda. Eius vita habetur apud Surium die 28. Maij.

De

De *S. Marcellino.* 717.

SAnctus Marcellinus Preſbyter vir Apoſtolicus ſocius fuit S. Suiberti, primi Verdenſis Epiſcopi, qui obiit anno Dom. 717. Sed ipſe B. Marcellinus diutius multo vixit, & ſcripſit vitam S. Suiberti, quæ extat apud Surium die primo Martij, atque ad relationem factam ex hoc libro S. Marcellini, S. Suibertus canonizatus fuit poſtea à Leone III. Pontifice anno 804.

De S. Germano Conſtantinopolitano. 720.

SAnctus Germanus Epiſcopus Conſtantinopolitanus vixit temporibus Gregorij II. Papæ, & Leonis Iſaurici Imper. hæretici. Multa propter ſacras Imagines, & fecit egregiè, & pertulit fortiter; tandem nonagenarius in exilio mortuus eſt, anno Domini 730. Scripſit multa. Extat nunc Theoria rerum ſacrarum in Bibliotheca S. Patrum tomo 6. edit. 2. Extant etiam epiſtolæ tres Græcè & Latinè eiuſdem S. Germani in Concilio ſecundo Nicæno, act. 4. quarum tertia valde prolixa eſt: quibus epiſtolis præponitur epiſtola Gregorij Papæ II. ad Germanum. Extat apud Henricum Caniſium tomo 5. antiquæ lectionis fragmentum Græco Latinum Orationis eiuſdem de hæreſibus.

De *Venerabili Beda.*

VEnerabilis Beda Preſbyter Anglus floruit eodem tempore; anno ſiquidem Dom. 731. in viuis erat, vt ipſe teſtatur in fine quinti libri hiſtoriæ Anglicanæ. Scripſit plurima, quæ octo tomis continentur.

Primus Tomus

Continet ea, quæ ad Grammaticam, Arithmeticam, Geometriam, Aſtronomiam, Muſicam, & ſimiles artes pertinent.

Secundus Tomus.

Continet librum de natura rerum.
De temporum ratione.
De ſex ætatibus mundi.
De temporibus ad intelligendam ſupputationem.
Temporum ſacræ Scripturæ.
Sententias ex Cicerone & Ariſtotele.
De Prouerbiis.
De ſubſtantiis Elementorum.
Philoſophiæ libros quatuor.

Librum de Paſcha, ſiue Æquinoctio.
Epiſtolam de diuinatione mortis, & vitæ.
Librum de Arca Noe.
Librum de linguis gentium.
Denique oracula Sibyllina.

Tertius Tomus

Continet libros quinque hiſtoriæ gentis ſuæ, cum Epitome.
Vitas SS. Guthberti, Felicis, Vedaſti, Columbani, Attalæ, Patricij, Euſtaſij, Bertolfi, Arnolphi, Burgundoforæ.
Item carmen de Iuſtini martyrio.
Martyrologium.
De ſitu Hieruſalem.
Interpretationem nominum Hebraicorum & Græcorum in ſacris Bibliis occurrentium.
Excerpta, & collectanea.

Quartus Tomus

Continet explanationem in Pentateuchum, & libros Regum.
Item in Samuelem explanationum allegoricarum libros quatuor.
Item explanationem in Eſdram, Tobiam, Iob, Prouerbia, & Cantica.
Denique de tabernaculo, & vaſis, ac veſtibus eius libros duos.

Quintus Tomus

Continet Commentaria in totum nouum teſtamentum, exceptis epiſtolis B. Pauli.

Sextus Tomus

Continet retractationes, & quæſtiones in Acta Apoſtolorum.
Commentaria in omnes epiſtolas S. Pauli ex Auguſtini ſententiis, & verbis excerpta.

Septimus Tomus

Continet homilias de tempore, & de ſanctis plurimis.
Item librum de muliere forti.
Librum de officiis.
Scintillas ſiue locos communes.
Fragmenta in libros Sapientiales, & Pſalterij verſus.

Octauus Tomus

Continet lib. de templo Salomonis
Librum de creatione ſiue opere ſex dierum.
Quæſtiones in Octateuchum.
In quatuor libros Regum.
Quæſtiones varias.
Commentaria in Pſalmos.
Commentaria in Boetij librum de Trinitate.
De Verbis Chriſti.

Medita-

Meditationes paſſionis,
De remediis peccatorum.

Obſeruatio prima.

Extat Indiculus operum venerabilis Bedæ ab ipſomet ſcriptus, vt etiam vita eiuſdem vſque ad annum ætatis quinquageſimum nonum ab ipſo deſcripta eſt poſt hiſtoriam gentis ſuæ. Aliqua opera poſtea ſcripſit. Vixit enim longiſſimam vitam: ideo mirum non eſt, ſi aliqua nunc eius nomine circunferantur, quorum ipſe in Indiculo ſuo non meminit.

Obſeruatio ſecunda.

Non deſunt, qui à Catalogo operum venerabilis Bedæ demere velint Commentaria in epiſtolas S. Pauli ex Auguſtini verbis contexta. Sed nullus probabiliùs id fecit, quàm Card. Baronius. Siquidem tomo ſeptimo Annalium ad annum Chriſti 562. refert ex Caſſiodoro, Petrum quendam Abbatem Tripolitanum S. Pauli epiſtolas exemplis opuſculorum S. Auguſtini ſubnotaſſe, vt per os alienum ſui cordis declararet arcanum: quæ ita locis ſingulis competenter aptauit, vt hoc magis ſtudio B. Auguſtini credas eſſe profectum. Mirum eſt enim, ſic alterum ex altero dilucidaſſe, vt nulla verborum ſuorum adiectione permixta, deſiderium cordis proprij compleſſe videatur. hæc Caſſiodorus. Cenſet igitur Card. Baronius, Commentaria illa in epiſtolas S. Pauli, non Bedæ eſſe presbyteri, ſed Petri Tripolitani Abbatis. Quia verò in præfatione Bedæ in epiſtolas habentur hæc verba, [In Apoſtolum quæcunque in opuſculis S. Auguſtini expoſita inueni, cuncta per ordinem tranſcribere curaui.] Reſpondet Card. Baronius, eam præfationem non eſſe Bedæ, ſed alicuius, qui, vt hæc Commentaria Bedæ adſcriberet, illa verba adiecit.

Ego verò quamuis à viro doctiſſimo, & optimo, & mihi, cùm viueret, coniunctiſſimo valde ægrè diſſentiam: exponam tamen rationes, quæ me mouent, vt exiſtimem iſta commentaria verè eſſe Bedæ, & iudicium lectori relinquam.

Primùm, Præfatio illa non eſt quidem à Beda his commentariis adiuncta; ſed tamen tota ſumpta eſt à verbis Bedæ, quæ habentur ad finem hiſtoriæ, ſiue epitomes, cui ſubiecerat ipſe Beda vitam ſuam, & Indiculum operum ſuorum, vt Card. ipſe Baron. affirmat, tomo 8. Annal. ad annum Dom. 731. vbi ipſum Indiculum, qui in multis codicibus deeſt, ad verbum ponit, & in eo Indiculo Bedæ à Card. Baronio repræſentata ſunt illa verba, [In Apoſtolum quæcunque in opuſculis S. Auguſtini expoſita inueni, cuncta per ordinem tranſcribere curaui] Neque eo loco Card. Baronius dicit ea verba non eſſe Bedæ, neque credibile eſt, vllum fuiſſe tam audacem, & temerarium, vt Indiculo Bedæ aliquid addere vellet.

Quòd ſi verba illa ſunt Bedæ, vt verè ſunt, neceſſe eſt omnino, aut Bedam eſſe mentitum, quod nemo diceret, aut commentaria illa verè eſſe Bedæ.

Deinde, ſi ea commentaria non ſunt Bedæ, certè ſequitur, vt Beda, qui tam diligenter in vtriuſque teſtamenti libris explanandis laborauit, ſolum Apoſtolum prætermiſerit, cuius epiſtolæ nobiliſſima pars ſcripturarum eſſe videntur.

Præterea quid impedit, quominus duo auctores, Petrus Abbas, & Beda Preſbyter, diuerſis temporibus & locis eodem ſtudio in Paulo ex Auguſtini ſcriptis explicando deſudauerint? ſi commentarium Petri Abbatis haberemus, & eo collato cum commentario Bedæ, vnum & idem eſſe videremus: tum planè fatendum eſſet, non eſſe hoc opus Bedæ adſcribendum: ſed cùm illud non extet, licet omnino exiſtimare, diuerſum ab iſto fuiſſe, id eſt, ex diuerſis Auguſtini ſententiis verbiſque conflatum.

Obſeruatio tertia.

Ex vitis Sanctorum, quæ habentur tertio tomo Bedæ, quædam ſunt, quæ ab ipſo Beda ſcriptæ non ſunt. Certè vita S. Patricij duobus libris comprehenſa, non habetur in Indiculo, & ſatis conſtat ſcriptam à Probo, vt in extremo libro ſecundo legitur: ſic etiam vitam S. Columbani non Beda, ſed Ionas ſcripſit: & vitam S. Arnulphi Paulus Diaconus ſcripſit, non Beda: ſic etiam inter Collectanea, & flores, quæ habentur 3. tomo, nihil fere eſt quod ſit Bedæ ingenio dignum. Collectaneum de luminaribus Eccleſiæ habetur etiam in quarto tomo S. Hieronymi, & nec Hieronymi, nec Bedæ eſt. Collectaneum de quatuor generibus ligni in Cruce Domini, nihil ſolidi habet. Oratiuncula, vbi inuocantur tres Iacobi, & altera, vbi inuocantur Angelus Vriel, & Rumiel, longè abſunt à grauitate, & ſcientia Bedæ; ſed ſicut ſunt inter opera Bedæ aliqua, quæ non ſunt Bedæ, ita deſunt commentaria in Iſaiam, Hieremiam, Danielem, & duodecim Prophetas minores, quæ in Indiculo operum Bedæ numerantur, & periiſſe videntur.

De S. Io. Damaſceno. 731.

Sanctus Ioannes Damaſcenus, vir magnæ doctrinæ, & ſanctitatis, æqualis fuit venerabilis Bedæ, & vnus Occidentem, alter Orientem ſapientia ſua illuſtrauit: nam tempore Gregorij II. Papæ, & Leonis Iſauri Imperatoris hæretici ſcripſit Orationes pro defenſione ſacrarum imaginum aduerſus prædictum Leonem, circa annum Dom. 731. ſed diu poſtea ſuperuixit, & multa paſſus eſt ab Imperatore Conſtantino Co-

pronymo propter fidem Catholicam. Itaque longè à veritate aberrant, qui Damaſcenum tempore Theodoſij ſenioris floruiſſe ſcribunt. Scripſit multa præclara opera, atque in primis libros quatuor de fide Orthodoxa, in quibus ipſe primus vniuerſam Theologiam recto ordine comprehendit. Eum imitati ſunt Magiſter ſententiarum, & Doctores, qui Scholaſtici dicuntur. Scripſit præterea Orationes tres doctiſſimas & vtiliſſimas aduerſus impugnatores ſacratum Imaginum. Scripſit etiam alia minora opuſcula:

De Logica librum vnum.	
De Phyſica,	1
De introductione dignitatum,	1
De duabus voluntatibus Chriſti,	1
De centum hæreſibus,	1
De triſagio,	1
De altercatione Chriſtiani,& Saraceni,	1
Hiſtoriæ Barlaam,& Ioſaphat.	1
De his qui in fide dormierunt,Orationem,	1
Parallelorum,	3
De transfiguratione Chriſti.	
De natiuitate B. Virginis, & de eiuſdem Aſſumptione Orationes.	
Aduerſus Manichæos Dialogum.	
Vitæ S.Stephani Iunioris,	1

Acceſſerunt nuper liber eiuſdem Damaſceni contra Acephalos; ſed mutilus: & alius contra Neſtorianos, apud Henricum Caniſium tomo quarto antiquæ lectionis.

Obſeruatio.

Ex his operibus nihil in dubium reuocari poteſt, niſi hiſtoria Barlaam: & Oratio de his qui in fide dormierunt. Hiſtoria Barlaam & Ioſaphat, inſignis & vtilis eſt. Sed quia Barlaam, dum inſtruit diſcipulum ſuum Ioſaphat, iubet eum credere in Spiritum ſanctum ex Patre & Filio procedentem: dubitatio exorta eſt an hoc opus eſſe potuerit Ioannis Damaſceni, qui libro primo de fide Orthodoxa cap. 11. docet, Spiritum ſanctum non procedere ex filio, ſed per filium. Sed reſponderi poteſt, in hiſtoria Barlaam particulam illam, [ex filio,] videri additam ab aliquo: nam in noua editione per B.llium caſtigata, non habetur [ex filio.] Dubitatio quoque exiſtit, an hæc narratio ſit vera hiſtoria, an potiùs conficta ad erudiendos nobiles adoleſcentes; qualis eſt vita Cyri apud Xenophontem. Cæterùm veram hiſtoriam eſſe conſtat ex eo, quòd ſanctus Ioannes Damaſcenus in fine hiſtoriæ inuocat ſanctos Barlaam, &

Ioſaphat, quorum res geſtas ſcripſerat, & Eccleſia Catholica in Martyrologio deſcriptos veneratur, die 27. Nouembris, eoſdem ſanctos Barlaam & Ioſaphat.

Oratio de his qui in fide migrauerunt, ſcrupulum iniecit, quia narrat Falconillam precibus primæ Martyris, & Traiani animam precibus S. Gregorij Papæ ab inferni ſuppliciis liberatos, quæ narrationes falſæ eſſe videntur, & fabulis ſimiliores, quàm hiſtoriæ. Sed fieri poteſt, vt ſanctus Ioannes Damaſcenus, quamuis alioqui doctus, & prudens, iſtis narrationibus facilè fidem habuerit, neque de veritate earum inueſtiganda ſollicitus fuerit.

De S. Bonifacio Moguntino. 740.

SAnctus Bonifacius natione Anglus Archiepiſcopus Moguntinus, & Martyr, vixit temporibus Gregorij II. & III. & Zachariæ Pontificum Romanorum, & obiit anno 755. Scripſit epiſtolas multas, quæ excuſæ extant anno 1605. Mogun. De eius rebus geſtis, vide Card. Baronium tomo 9. Annalium, ad annum 755.

De Antonio Meliſſa.

ANtonius Meliſſa Monachus ſcripſit libros duos communium locorum ad virtutes ſequendas, & vitia fugienda, quos ex Patribus collegit: & quoniam vltimus, quem citat, eſt ſanctus Ioannes Damaſcenus, ideo hoc loco eum poſuimus, cùm veram ætatem eius ignoraremus. Extant hi libri in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quinto editionis ſecundæ. Sed cautè legendi ſunt, quoniam ab hæreticis Latinitate donati, & impreſſi ſunt. Vide obſeruationes Iacobi Billij additas ad epiſtolas Iſidori Peluſiotæ: & Frontonis Ducæi notas, & Indicem expurgatorium Romæ impreſſum anno 1607.

De Hadriano Papa primo. 772.

HAdrianus Papa primus ſedere cœpit in Apoſtolica ſede, anno Dom. 772. Conſtantino Copronymo hæretico imperante, & ſedit annis viginti quatuor, minùs vno menſe cum dimidio; vſque ad annum Dom. 795. Vir fuit ſanctus, & eruditus, & præter epiſtolas multas, quæ extant partim in ſeptima Synodo Act. 2. partim inter epiſtolas Pontificias: ſcripſit inſignem librum pro defenſione ſeptimæ Synodi, & reſponſionem ad librum miſſum à Carolo Rege Francorum ex Concilio Francfordienſi: qui liber Hadriani Papæ extat poſt ſeptimam Synodum, in noua editione

tione Romana Conciliorum Generalium, Græcè & Latinè impreſſorum anno 1612. Sciendum eſt autem, librum, cui reſpondet Hadrianus, non fuiſſe compoſitum à Carolo Rege (vt hæretici Iconoclaſtæ falsò affirmant,) ſed eſſe librum continentem obiectiones aduerſus ſeptimam Synodum, quam Patres Concilij Francfordienſis arbitrati ſunt celebratam fuiſſe ſine conſenſu Rom. Pontificis, & erroribus multis ſcatere, atque ideo non recipiendam, ſed reiiciendam videri.

De *Paulo* Diacono. 774.

PAulus Diaconus Aquileienſis, à ſecretis erat Deſiderij Regis Longobardorum, quando per Carolum Regem Francorum Deſiderius captus, & Regnum ipſius euerſum fuit anno Domini 774. qui deinde Monachus Caſſinenſis factus piè & religiosè vitam duxit, vt ſcribit Leo Hoſtienſis in Chronico Caſſinenſi lib. 2. cap. 17. Scripſit libros ſex de geſtis Longobardorum. Scripſiſſe etiam dicitur libros hiſtoriæ Romanæ, quos videmus adiunctos hiſtoriæ Eutropij poſt imperium Iouiani, vbi deſiit Eutropius. Sed viri docti negant eos libros eſſe Pauli Diaconi. Scripſit præterea in regulam S. Benedicti, vt Leo Hoſtienſis teſtatur loco notato; & ea dicitur haberi manuſcripta in monaſterio Caſſinenſi. Scripſit hymnos ſacros, quorum vnus, qui incipit, [Vt queant laxis reſonare fibris,] ab Eccleſia frequentatur in natali S. Io. Baptiſtæ. Denique ſcripſit homilias, & alia, quæ non extant, niſi manuſcripta in Bibliothecis.

De *Paulino Aquileienſi.* 780.

PAulinus Aquileienſis Epiſcopus, vir doctus & pius, tempore Caroli Magni ſcripſit contra Felicem & Elipandum, librum de ſancta Trinitate, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo quarto edit. 2. obiit anno Dom. 802. clarus miraculis.

De *Eginarto.* 780.

EGinartus Cancellarius Caroli Magni ſcripſit eius vitam ſatis diligenter. Scripſit etiam hiſtoriam Francorum. Scripſit quoque de tranſlatione ſanctorum Petri & Marcellini, proſa & verſu, quæ extant apud Surium tomo 7. die 2. Iunij. Tandem Monachus & Abbas relicto ſeculo factus eſt.

De *Albino Alcuino*. 780.

ALbinus Alcuinus Anglus Bedæ diſcipulus, in Gallias à Carolo Rege Francorum euocatus multa ſcripſit: è quibus extant:

Liber de diuinis officiis.
Epiſtola ad Carolum Regem.
Et altera ad Oduinum presbyterum.

Hæc, inquam, extant in codice impreſſo Coloniæ anno 1568. cum aliis ſeptem auctoribus de eodem argumento.

Extant præterea in Bibliotheca SS. Patrum to. 3. edit. 2.

Quæſtionum in Geneſim lib.	1
In Eccleſiaſtem,	1
De virtutibus, & vitiis,	2
Quæſtionum de Trinitate,	1
De Trinitate, libri	3
De ratione animæ Epiſtola ad Eulalium.	
De diuinis officiis,	1

Extant etiam epiſtolæ eiuſdem Albini num. 67. apud Henricum Caniſium tomo 1. antiquæ lectionis.

Seculum nonum ab anno 800. ad 900.

De *S. Nicephoro*. 811.

SAnctus Nicephorus Epiſcopus Conſtantinopolitanus vixit tempore Leonis Tertij Pontificis, ad quem anno Dom. 811. miſit epiſtolam valde prolixam, quæ extat tomo 9. Annalium Card. Baronij. Scripſit etiam Chronicum, quod extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſecundo edit. ſecundæ. Scripſit quoque quatuor opuſcula contra Iconomachos, quæ extant apud Henricum Caniſium tomo quarto antiquæ lectionis. Tandem vir ſanctiſſimus propter fidei confeſſionem in exilio obiit anno Domini 828.

De *Vſuardo*. 812.

VSuardus Monachus natione Gallus, Alcuini diſcipulus, iuſſu Caroli Magni Martyrologium ſcripſit ſatis accuratum, & celebre, quo multæ Eccleſiæ vſæ ſunt.

De S. Ludgero. 812.

SAnctus Ludgerus primus Epiſcopus Monaſterienſis, vixit tempore Caroli Magni Imp. de quo illud inſigne narratur, quòd cùm ab Imperatore vocatus ſemel atque iterum ire recuſaſſet, quòd in Dei laudibus recitandis occupatus eſſet: & ipſe apud Imperatorem ſe purgauit, quòd maiori domino obſequium tunc præſtaret, & à pio & religioſo Imperatore mirificè inde laudatus fuit. Scripſit poſt ſanctum Marcellinum, Epiſtolam egregiam de vita & miraculis ſancti Suiberti, quæ extat apud Surium die primo Martij. Dicitur etiam ſcripſiſſe res geſtas ſancti Bonifacij Epiſcopi, & Martyris, atque Apoſtoli Germaniæ.

De Aponio. 812.

APonius vir doctus ſcripſit in Cantica canticorum Salomonis: quod opus extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 1. edit. 2. & floruiſſe dicitur anno Dom. 812.

De Paſchaſio Ratberto. 820.

PAſchaſius Ratbertus Abbas Corbeienſis floruit tempore Paſchalis Papæ primi, & Ludouici Imperatoris. Scripſit inſignem librum de corpore, & ſanguine Domini, qui extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. edit. 2. Scripſit etiam vitam S. Adhelardi Abbatis, quæ eſt apud Surium die 2. Ianuarij. Scripſit quoque in Threnos Hieremiæ librum, qui editus eſt Coloniæ anno 1532. Hic auctor primus fuit, qui ſeriò & copioſè ſcripſit de veritate corporis, & ſanguinis Domini, in Euchariſtia, contra Bertramum presbyterum, qui fuit ex primis qui eam in dubium reuocarunt.

De Claudio Scoto. 820.

CLaudius Scotus vixit tempore Ludouici Pij Imperatoris, cuius expeditionis in Northmannos meminit præfatione Commentarij in Matthæum. Contigit autem ea expeditio anno ſecundo Ludouici, qui fuit annus Dom. 815. Fertur hic auctor ſcripſiſſe non ſolùm in Matthæum, ſed etiam in Geneſim, Exodum, Leuiticum, Numeros, Deuteronomium, Ioſue, lib. Iudicum, & Ruth: an autem hæc extent, ignorare me fateor.

De Iona Aurelianenſi. 820.

IOnas Epiſcopus Aurelianenſis eodem imperante Ludouico ſcripſit libros tres, qui extant, aduerſus Claudium Epiſcopum Taurinenſem pro defenſione ſacrarum Imaginum, & ſigni ſanctæ Crucis, & peregrinationum ad loca ſancta. Sed hic tamen auctor cautè legendus eſt, quoniam laborat eodem errore, quo Abogardus, & reliqui eius ætatis Galli, qui negabant ſacris Imaginibus vllum deberi cultum religioſum: de qua re, vide Anaſtaſium Bibliothecarium præfatione in ſeptimam Synodum.

De S. Theodoro Studite. 820.

SAnctus Theodorus Studites, vir admirandus, & potens opere, & ſermone, dimicauit pro cultu ſacrarum Imaginum, & contra hæreſim defendentem adulterium poſſe fieri licitum ex diſpenſatione; vſque ad exilia, carceres, & ſupplicia varia. Tandem miraculis clarus migrauit in cælum anno Dom. 826. vide Card. Baronium tomo 9. Annalium, vbi fuſiſſimè de hoc ſancto viro agit, & ſæpe fragmenta epiſtolarum eius adducit. Scripſit epiſtolas plurimas, ſupra 200. vtiliſſimas, & doctiſſimas: quarum duæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. edit. ſecundæ. Extat etiam apud Surium die 16. Decembris vita S. Platonis Abbatis, prædeceſſoris S. Theodori, ab ipſo ſancto Theodoro Studita conſcripta. Extant quoque Catecheſes, & homiliæ eiuſdem Theodori Studitæ editæ Antuerpiæ interpretibus partim Andrea Scotto Societatibus Ieſu Presbytero, partim Ioanne Diuineio Canonico. Extat denique Oratio de Cruce, eiuſdem auctoris, in ſecundo tomo de Cruce, Iacobi Gretſeri Societatis Ieſu.

De Halitgario. 830.

HAlitgarius Epiſcopus Cameracenſis, vixit tempore Ludouici Pij, & ſcripſit libros quinque de vitiis, & virtutibus, & ordine pœnitentium, qui extant apud Henricum Caniſium tomo quinto parte ſecunda antiquæ lectionis.

De Amalario Fortunato. 830.

AMalarius Fortunatus Epiſcopus Treuirenſis floruit tempore Gregorij IV. ſummi Pontificis, & Ludouici Pij Imperatoris, cui libros ſuos dedicauit. Scripſit libros quatuor de Eccleſiaſticis officijs.

Item

Item ſcripſit librum de ordine antiphonarij, in quo ſe miſſum fuiſſe teſtatur à Ludouico Imperatore ad Gregorium IV. Pontificem.

De Nithardo. 830.

NIthardus Caroli Magni filius ex Bertha, ſcripſit libros quatuor de diſſidio filiorum Ludouici Pij Imp. incipit autem ab exceſſu Caroli Magni, id eſt, ab anno Dom. 814. & perducit hiſtoriam ad annum Dom. 843. extat hæc hiſtoria cum Chronico Frodoardi, & Annalibus Francorum, excuſa Pariſijs anno Domini 1588.

De Freculpho Lexouienſi. 830.

FReculphus Monachus S. Benedicti, & poſtea Epiſcopus Lexouienſis, eodem Ludouico Imperatore floruit. Scripſit enim ad Iuditham Ludouici vxorem libros quinque hiſtoriæ vniuerſalis ab Orbe condito vſque ad annum Domini ſexcenteſimum: ſed ipſe vixit vſque ad annum Dom. 840. in eo autem falſus fuiſſe inuenitur, quod ſcripſit tomo ſecundo libro quarto capitul. 20. [Gothos ab Arianis ad fidem Chriſtianam fuiſſe conuerſos.] Scribit enim Theodoretus lib. 4. hiſt. cap. vltimo, Gothos ab Vlphila Epiſcopo fidem Catholicam fuiſſe edoctos; ſed poſtea tum ipſum Vlphilam tum eius populos ab Arianis fuiſſe ſeductos. neque enim hæretici Paganos conuertere, ſed Catholicos peruertere norunt, vt ſcribit Tertullianus in lib. de præſcriptionibus.

De Hilduino Abbate. 830.

HIlduinus Abbas S. Dionyſij petente Imperatore Ludouico Pio ſcripſit Areopagitica, quæ extant cum epiſtolis præfixis Ludouici ad Hilduinum, & Hilduini ad Imperatorem. Reperiuntur hæc apud Surium tomo quinto die 9. Octobris. Sed quod in extremo libro Hilduinus ſcribit, paſſum eſſe ſanctum Dionyſium anno Domitiani 16. ingruente, & Chriſti 96. non caret dubitatione: nam S. Ignatius martyrium fecit anno 11. Traiani, teſte ſancto Hieronymo de Scriptoribus Eccleſiaſticis, in Ignatio. Sanctus autem Dionyſius martyrio conſummatus eſt poſt ſanctum Ignatium, quem nominatim citat in libro de diuinis nominibus cap. 4. citat autem ex epiſtola ad Romanos, quam ſcripſit ſanctus Ignatius illo ipſo anno, quo mortuus eſt. Notum verò eſt Traianum poſt Domitiani, & ſucceſſoris eius Neruæ obitum, imperaſſe. Itaque neceſſe eſſe videtur, vt ſanctus Dionyſius non ſub Domitiano, ſed ſub Traiano, vel Hadriano, & non anno Chriſti 96. ſed poſt annum Domini centeſimum obierit.

De Theodulpho Aurelianenſi Epiſcopo. 835.

THeodulphus Abbas Floriacenſis, ac deinde Epiſcopus Aurelianenſis, tempore Ludouici Pij Imperatoris floruit laude ingenij. Scripſit enim multa, & ſoluta oratione, & verſibus; illius eſt carmen, quod canitur in die Palmarum, [Gloria, laus, & honor tibi ſit Rex Chriſte redemptor.] Multa alia carmina ipſius extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 8. edit. 2. extat etiam apud Card. Baronium tomo 9. Annalium, ad annum Dom. 835. epiſtola lectu digna ad clerum ſuum Aurelianenſem.

De Rabano Epiſcopo Moguntino. 835.

RAbanus Maurus, natione Germanus, Abbas Fuldenſis fuit tempore Ludouici Pij Imp. Epiſcopus Moguntinus creatus eſt tempore Lotharij eius filij. Obiit anno Dom. 856. tempore Ludouici iunioris Imp. vir fuit æquè doctus, ac pius. Scripſit multa & verſu, & proſa. Edidit commentaria in vniuerſam ſacram Scripturam vtriuſque teſtamenti. Edidit etiam libros tres de Inſtitutione Clericorum, qui extant cum aliis multis ſimilis argumenti impreſſi Coloniæ anno 1568. Sed præter cætera ſcripſit in flore ætatis ſuæ opus admirandum ſoluta & ligata oratione de laudibus ſanctæ Crucis ad Gregorium quartum Papam anno Dom. 843. quod mortuo Gregorio miſit ad Sergium ſucceſſorem. Extat hoc opus editum ſtudio Iacobi Vvimphelingij anno 1501. inter opera Rabani, & Commentarium in Threnos, quod ab aliquibus tribuitur ſancto Hieronymo; ſed verè Rabani eſt, non Hieronymi, vt diximus ſuprà.

De Strabo Fuldenſi. 840.

STrabus Fuldenſis Monachus Rabani diſcipulus, ex Magiſtri operibus decerpens explicationes ſcripturarum, compoſuit gloſſam, quæ dicitur ordinaria, in ſcripturas vtriuſque teſtamenti, quæ poſtea aucta & ornata à poſterioribus fuit.

De ſancto Eulogio Martyre. 850.

SAnctus Eulogius Martyr, & Epiſcopus electus Toletanæ Eccleſiæ, vixit tempore perſecutionis Saracenorum, qui Cordubæ ſedem Regni conſtituerant: incidit autem ea perſecutio, in qua multi glorioſi martyres compendio mortis ſacræ vitam æternam poſſederunt, in

annos

annos Dom.850.& 851.Sanctus igitur Eulogius occaſione perſecutionis ſcripſit memoriale martyrum, vbi tribus libris deſcripſit martyria Cordubenſium martyrum.

Item Apologeticum pro martyribus.
Item epiſtolas aliquot.
Item documentum ſiue exhortationem ad martyrium ; ſiue documentum martyriale.

Extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo nono edit.2. Tandem & ipſe ſanctus Eulogius martyr occubuit anno Dom. 859. Vide Annales Card. Baronij ad hunc annum.

De *Haymone Halberſtatenſi.* 850.

HAymo Epiſcopus Halberſtatenſis, diſcipulus quondam Alcuini plurima dicitur ſcripſiſſe in omnes ſcripturæ diuinæ libros. Sed vtrùm omnia extent, ignoro.

Extant Commentaria in Pſalmos.
Item in epiſtolas omnes ſancti Pauli.
Item in Prophetas omnes, & Cantica canticorum.
Item in Apocalypſim.
Item in Euangelia homiliarum tomi duo.
Item de Chriſtianarum rerum memoria libri tres.

Obiit anno Dom. 853. ex Annalibus Card. Baronij ad hunc annum. Alij aliter ſcribunt.

De Angelomo. 850.

ANgelomus Monachus Gallus floruit Lotharij Imperatoris tempore. Scripſit in quatuor libros Regum, & in Cantica canticorum, ex antiquis Patribus explicationem.

Porrò præfatione in Cantica laudat Imperatorem Lotharium Angelomus, quòd Imperio dimiſſo Monachus factus ſit, & in Monaſterio obierit.

De *Chriſtiano* Druthmaro.

CHriſtianus Druthmarus Monachus Gallus ſcripſit commentaria in Euangelium ſancti Matthæi, quod extat impreſſum anno 1530.

De *Vvalafrido Strabone.* 849.

VValafridus Strabo à vitio oculorum ſic appellatus, Abbas Augiæ, ſcripſit de rebus Eccleſiaſticis librum ſatis vtilem, qui extat cum

aliis ſimilibus libris vnà impreſſis Coloniæ anno Dom. 1568. & poſtea Romæ anno 1590. Scripſit etiam duos libros de ſanctis, Gallo Abbate, & Othmaro, qui extant apud Surium die 16. Octobris & die 16. Nouembris. Claruit tẽpore Ludouici Pij Imp. & obiiſſe dicitur anno Dom. 849.

De Simeone Metaphraſte. 850.

SImeon Metaphraſtes floruit paulo ante annum Dom. 859. ſiquidem Pſellus, qui hoc anno viuebat, orationem habuiſſe dicitur in funere Simeonis Metaphraſtæ. Vide Annales Card. Baronij ad hunc annum. Scripſit vitas Sanctorum per ſingulos menſes, quas habemus Latinitate donatas in tomis Aloyſij Lipomani, & ex parte apud Surium, de vitis Sanctorum. Illud autem eſt obſeruandum, à Metaphraſte ſcriptas fuiſſe hiſtorias de vitis Sanctorum multis additis ex proprio ingenio, non vt res geſtæ fuerunt, ſed vt geri potuerunt: addit enim Metaphraſtes multa colloquia, ſiue dialogos Martyrum cum perſecutoribus, aliquas etiam conuerſiones aſtantium Paganorum in tanto numero, vt incredibiles videantur: denique miracula plurima, & maxima in euerſione templorum, & Idolorum, & in occiſione perſecutorum, quorum nulla eſt mentio apud veteres hiſtoricos. Illud quoque obſeruandum eſt, aliquas hiſtorias Sanctorum videri additas à poſterioribus, & non omnes eſſe auctoris eiuſdem. Inueniuntur enim vitæ aliquæ Sanctorum, qui poſt obitum Metaphraſtæ vixerunt, quod etiam notauit Card. Baronius tom. 10. Annalium, ad annum 859.

De Nicolao Papa primo. 858.

NIcolaus Papa primus ſedere cœpit in Apoſtolica ſede anno Dom. 858. & ſedit annos decem. Vir fuit, ſanctitate & doctrina, necnon magni animi conſtantia & virtute præditus. Scripſit epiſtolas plurimas, quæ extant ſeorſim ab aliis Pontificiis epiſtolis in vno magno volumine ſimul excuſæ, quarum præcipua eſt ad Michaelem Imperatorem, quam ab ipſo Pontifice compoſitam fuiſſe teſtatur Anaſtaſius Bibliothecarius in eius vita: & quoniam ſtilus eſt idem omnium epiſtolarum, colligi poteſt, omnium eſſe auctorem eundem Nicolaum, non autem qui ei à ſecretis erant.

De Photio Epiſcopo Conſtantinopolitano. 858.

PHotius Epiſcopus Conſtantinopolitanus tempore Nicolai Pontificis, & Michaelis Imp. vixit: fuit homo magnæ eruditionis, ſed maioris nequitiæ. Scripſit Nomocanonem, qui extat cum interpretatione Balſamonis.

monis.Scripſit etiam ingentem Bibliothecam, quæ etiam extat. Vide de eius ambitione, ob quam corrupit epiſtolas Pontificum Romanorum, & finxit Synodos, tomum 3. Conciliorum generalium Græcè & Latinè Romæ excuſorum: necnon Card. Baronij tomum 10. Annalium.

De Niceta Dauid. 858.

NIcetas cognomento Dauid vixit iiſdem temporibus, quibus Photius, & fideliter ſcripſit vitam S. Ignatij Epiſcopi Conſtantinopolitani, & ſimul etiam deſcripſit vitia Photij, qui ſanctum Ignatium mirè vexauit. Extat liber Nicetæ de vita ſancti Ignatij Græcè & Latinè Romæ excuſus cum octaua Synodo generali.

De Anaſtaſio Bibliothecario & Abbate. • 858.

ANaſtaſius Bibliothecarius, & Abbas Romanus, vir doctus Græcè & Latinè, hoc ipſo tempore floruit. Scripſit vitas Pontificum Romanorum à ſancto Petro vſque ad Nicolaum primum: vertit in Latinam linguam Concilium ſeptimum generale: & ſcripſit Latinè Cōcilium generale octauum, cui ipſe interfuit. Vertit etiam in Latinum ſermonem vitam ſancti Ioannis Eleemoſynarij.

D*e Hincmaro Remenſi.* 860.

HIncmarus Epiſcopus Remenſis, vixit tempore Nicolai primi Pontificis, ad quem ſcripſit, & à quo ſæpe literas accepit: & tandem obiit anno Dom. 882. cùm ſediſſet annis triginta ſeptem, teſte Frodoardo in hiſtoria Remenſi. Scripſit epiſtolam Parænericam ad Carolum Craſſum: item aliā de bono regimine ad filios Ludouici iunioris Imperatoris, quarum meminit Frodoardus in eius vita. Extant Epiſtolæ Hincmari excuſæ Moguntiæ anno 1602. Scripſit quoque vitam S. Remigij Epiſcopi Remenſis, quæ extat apud Surium die 13. Ianuarij: ſcripſit etiam encomium eiuſdem ſancti Remigij, quod extat apud Surium die prima Octobris.

De I*oanne* D*iacono.* 873.

IOannes Diaconus vixit tempore Ioannis Papæ octaui, cui vitam S. Gregorij dedicauit, id eſt, anno Dom. 873. hoc enim anno ſedere cœpit Ioannes octauus. Scripſit hic auctor libros quatuor de vita ſancti Gregorij Papæ primi, in quibus res eius geſtas accuratiſſimè proſecutus eſt.

De *Aimoino.* 873.

AImoinus Monachus Gallus multa ſcripſiſſe dicitur, ſed nunc extat ſola (quod ego ſciam) hiſtoria de rebus geſtis Francorum, quam perducit à primo Rege Pharamundo vſque ad obitum Ludouici Pij Caroli Magni filij, & annum Dom. 840.

Reliqua vſque ad annum Dom. 1165. ab aliquo alio addita eſſe videntur.

Ipſe enim initio ſui operis quatuor tantùm libros ſe ſcripturum promiſit, & quatuor libris comprehendit res geſtas Francorum, vſque ad vltima tempora Ludouici Pij. Sed in fine libri quarti dicit, ſe quintum librum ſcribere velle de primordiis Ludouici, quæ nimis breuiter perſtrinxerat in libro quarto: & in ipſo quinto libro cap. 17. dicit, ſe interpretatum Ludouico, quid protenderet dirus Cometes: qui tùnc apparuerat: & duobus ſequentibus capitibus declarat finem vitæ Ludouici, quæ contigit Chriſti anno 840. atque ibi exiſtimamus eſſe finem hiſtoriæ Aimoinj. neque vllo modo credibile eſt eum ſuperuixiſſe ad annum Domini milleſimum centeſimum ſexageſimum quintum, ad quem extenditur eius hiſtoria: quare quod dicitur cap. 28. contra octauam Synodum, & venerationem Imaginum, non videtur Aimoino tribuendum, ſed illi, qui hiſtoriam eius continuauit.

De Adone Vienneſi. 879.

ADo Epiſcopus Viennenſis ſcripſit de ſex ætatibus mundi Chronicum ab Orbe condito vſque ad annum Dom. 879.

De *Remigio Antiſiodorenſi.* 890.

REmigius Antiſiodorenſis Monachus floruiſſe videtur circa annum Dom. 890. Siquidem Fulco Remenſis Epiſcopus, qui hoc tempore ſedebat, ad ſcholas inſtaurandas Magiſtrum Remigium Antiſiodorenſem Remos aduocauit, vt Frodoardus in eius vita teſtatur. Fuit hic Remigius vir ea ætate doctiſſimus habitus. Scripſit Commentaria in Pſalmos, ex Patribus Ambroſio & Auguſtino multa decerpens.

Scripſit etiam in duodecim Prophetas.

Scripſit quoque de diuinis officiis: quæ omnia opera impreſſa extant.

Scripſit etiam expoſitionem Miſſæ, quæ habetur in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. edit. 2. Scripſit de aliis multis argumentis, quæ, vtrùm extent, ignoro.

De Ambroſio Anſberto. 890.

AMbroſius Anſbertus Monachus eodem tempore floruit. Scripſit autem in Apocalypſim, in Pſalmos, & in Cantica canticorum. Dicitur etiam ſcripſiſſe de cupiditate, & epiſtolas ad diuerſos.

Seculum Decimum ab Anno 900. ad 1000.

De Leone Sapiente Imp.

LEo VII. huius nominis Imperator non ſine cauſa Sapiens dictus eſt. Scripſit enim epiſtolam inſignem ad Regem Saracenorum de Chriſtianæ fidei veritate, & Saracenorum impietate, vbi diſertis verbis Spiritum ſanctum à Patre & Filio procedere affirmat. Extat hæc epiſtola in Bibliotheca S. Patrum tomo 3. Extant etiam in Bibliotheca Vaticana orationes huius Imperatoris plurimæ, quarum titulos, & vnam integram refert Card. Baronius tomo 10. Annalium, ad annum Dom. 911. quo anno hic Imperator obiit. Extant hæ orationes Latinè redditæ, & Ingolſtadij excuſæ. Refert quoque Iacobus Gretſerus Societatis Ieſu Theologus tomo 2. de Cruce, Orationem alteram eiuſdem Leonis de Cruce. Itaque illuſtrauit hic Imperator hoc ſeculum, alioqui valde obſcurum.

De Idiota. 902.

IDiota quidam nomine ſuo ſuppreſſo circa hoc tempus ſcripſit egregium librum contemplationum, & alterum de humilitate: qui extant in Bibliotheca S. Patrum tomo 5. edit. 2.

De Marco Eremita. 906.

MArcus Eremita hoc eodem tempore vixit, quippe, qui Leonem VI. Imperatorem ſaucium curauit, & decennium vitæ illi prædixit, vt Zonaras, & alij Græci hiſtorici narrant. Scripſit multa opuſcula Theologica, quæ extant in Bibliotheca S. Patrum tomo 5. edit. 2. Sed ea opera ita ſcatent erroribus contra fidem, vt ſuſpicari cogar, vel ab hæreticis noſtri temporis conficta, aut valde deprauata fuiſſe: neque alia de cauſa huius auctoris memini, niſi vt admonerem cautiſſimè eſſe legendum: non enim deſunt alij auctores pij, qui ſine tali periculo legi poſſunt.

De Rheginone Abbate. 908.

RHegino Abbas Prumienſis ad initium anni nongenteſimi floruiſſe videtur. Scripſit enim libros duos Chronicorum ab aduentu Domini vſque ad annum eiuſdem Domini nongenteſimum octauum, vt ipſe teſtatur initio ſui operis. Sed continuauit aliquis alius anonymus vſque ad annum 967. Dicitur etiam ſcripſiſſe de diſciplina Chriſtiana libros duos, quos extare non puto.

De Radulpho Flauiacenſi. 910.

RAdulphus Flauiacenſis Monachus floruit anno Dom. 910. Scripſit in Leuiticum libros viginti, qui excuſi ſunt Coloniæ anno 1536. Scripſit etiam in epiſtolas S. Pauli libros 14. pro numero epiſtolarum.

De Luitprando Ticinenſi. 946.

LVitprandus Ticinenſis Diaconus, & poſtea Cremonenſis Epiſcopus, vir fuit multæ auctoritatis ob eruditionem & prudentiam. Functus eſt legatione nomine Berengarij Imperatoris ad Conſtantinum Imp. Græcum, anno Dom. 946. cuius legationis ipſe meminit: & extat hiſtoria huius legationis apud Henricum Caniſium tomo 6. antiquæ lectionis. Scripſit hiſtoriarum libros ſex de rebus geſtis in Europa ſuo tempore. Sed Card. Baronius tomo 10. Annalium ad annum Dom. 963. non ſine cauſa ſuſpicatur, à capite ſexto ſexti libri hiſtoriam non eſſe Luitprandi, ſed alicuius anonymi auctoris: id enim vidimus etiam in Rheginone, & in aliis, vt ab aliquo alio continuentur, & extendantur.

De Vvitichindo. 946.

VVitichindus Monachus Corbeienſis eiuſdem temporis auctor ſcripſit libros tres de rebus Saxonicis, vbi res geſtas Othonum Imperatorum deſcribit.

De Stephano Eduenſi. 950.

STephanus Eduenſis Epiſcopus ſcripſit de Sacramento altaris, & iis, quæ ad illud pertinent. Quod opus extat in tomo ſexto Bibliothecæ S. Patrum edit. ſecundæ: dicitur autem floruiſſe anno Dom. 950.

De

De *Frodoardo.* 960.

FRodoardus Abbas Remenſis ſcripſit Chronicum Remenſe ab anno Dom.nongenteſimo decimonono vſque ad annum nongenteſimum ſexageſimum ſextum:quo anno creditur obiiſſe.Extat cum aliis Scriptoribus rerum Gallicanarum ex Bibliotheca P. Pithœi Pariſiis anno 1588. excuſum.

De *Moſe Barcepha.*

MOſes Barcepha Epiſcopus Syrus, qui dicitur floruiſſe hoc ſeculo, ſcripſit librum de paradiſo in partes duas diuiſum,qui extat in primo tomo Bibliothecæ S.Patrum,edit.ſecundæ.eſt autem hic liber cautè legendus, quia non pauca affirmat contra veram Theologiam.

Seculum vndecimum ab anno 1000.ad 1100.

De *S. Fulberto Carnotenſi.*

SAnctus Fulbertus Epiſcopus Carnotenſis ad initium huius ſeculi floruit. Obiit autem anno 1028. teſte Card. Baronio in Annalibus tomo 11.ad huncannum.

Scripſit epiſtolas multas ad diuerſos, quarum pleraſque ponit idem Card.tomo vndecimo. Extat etiam vna ad Adeodatum de Sacramento Euchariſtiæ adiuncta libro Paſchaſij Corbeienſis. Scripſit quoque librum de officiorum Eccleſiaſticorum varietate, quem inuenies in Bibliotheca S.Patrum tomo 3.edit. ſecundæ.Extant epiſtolæ, & alia opera eius,impreſſa Pariſiis in octauo anno 1680.

De S.Burchardo Vormacienſi. 1010.

SAnctus Burchardus Epiſcopus Vormacienſis eodem tempore vixit, & anno 1026.Obiit ſanctè, & religiosè,vt ſemper vixerat.Scripſit viginti libros decretorum ex Conciliis,& Pontificibus, ac S.Patribus.

De *Bernone.* 1014.

BErno Abbas Augienſis vixit eodem tempore. Ipſe enim in libro de rebus ad Miſſæ officium pertinentibus cap. 2. teſtatur, ſe interfuiſſe

fuiſſe coronationi Henrici primi Imp. quæ facta eſt à Benedicto Papa octauo anno.1014. Fuit vir doctus, & ſcripſit vitam S. Vdalrici Epiſcopi Auguſtani, quæ extat apud Surium die 4. Iulij. Scripſit etiam de officio Miſſæ, ſiue de rebus ad Miſſam pertinentibus: qui liber extat cum cæteris eiuſdem argumenti impreſſus Coloniæ, & Romæ: & tomo 6. Bibliothecæ S. Patrum, edit. 2. ex quo etiam libro cap. 2. diſcimus, hoc primùm tempore cœpiſſe in Romana Eccleſia cani ad Miſſam Symbolum fidei. Scripſit multas epiſtolas, & alia opera, quæ vtrùm extent, ignoro.

De Glabro Rodulpho. 1040.

GLaber Rodulphus Monachus ſcripſit hiſtorias ſui temporis libris quinque, ſatis accuratè. vbi tamen dicit Conradum Regem obiiſſe anno Dom. 1041. videtur Scriptorum vitio poſitum eſſe, pro anno vndequadrageſimo, ideſt, triceſimo nono; vt habent alij hiſtorici, ac præſertim Hermannus Contractus. Floruit circa annum Dom. 1040.

De Hermanno Contracto. 1050.

HErmannus Contractus, à membrorum ferè omnium contractione, & debilitate, ſic appellatus, filius fuit nobiliſſimi cuiuſdam Comitis, & Monachus Augienſis valde pius. Scripſit de ſex ætatibus mundi Chronicum, quod perduxit vſque ad annum Domini 1052. Sed continuatum fuit à Bertoldo vſque ad annum 1065. Scripſiſſe præterea dicitur Antiphonam, [Salue Regina,] & [Alma Redemptoris:] necnon ſequentiam illam de Spiritu ſancto, Veni ſancte Spiritus, & emitte cælitus lucis tuæ radium, &c.] Scripſit alia permulta ad muſicam, & Aſtrolabium ſpectantia. Vide Chronicum Hermanni auctius apud Henricum Caniſium tomo 1. antiquæ lectionis.

De S. Leone nono Pontifice. 1050.

SAnctus Leo Papa IX. ex Epiſcopo Tullenſi ſedere cœpit in Apoſtolica Sede anno Domini 1049. & ſedit annis ſex. Itaque obiit anno Domini 1054. ſcripſit inſignem epiſtolam ad Michaelem Epiſcopum Conſtantinopolitanum contra Græcorum errores; quam Sigebertus librum appellat. Scripſit etiam & ad Conſtantinum Monomachum Imperatorem Græcorum, & ad alios multos, quæ extant inter Epiſtolas Summorum Pontificum, & ſeorſim apud Card. Baronium tomo vndecimo Annalium: & præter epiſtolas extant etiam homiliæ, & ſermones impreſſi Louanij anno Domini 1565. & Coloniæ anno 1568.

De

De *Humberto Cardinali.* 1054.

HVmbertus Cardinalis Epiſcopus Syluæ candidæ à Leone nono Pontifice Romam ex Tullenſi Eccleſia adductus fuit, & ab eo Legatus Conſtantinopolim miſſus, cùm eſſet Græcè & Latinè doctiſſimus, ſcripſit librum contra Græcos de azymo, in forma dialogi. Scripſit & alterum de ieiunio Sabbati contra Nicetam pectoratum Græcum: qui duo libri extant apud Card. Baronium in appendice vndecimi tomi Annalium; ſed apud Henricum Caniſium tomo ſexto antiquæ lectionis, habentur etiam epiſtolæ Archiepiſcopi Conſtantinopolitani, & Nicetæ, quibus Humbertus reſpondet. Scriptus eſt autem prior liber (vt initio dicitur) anno Domini 1054.

De Petro D*amiani.* 1060.

PEtrus Damiani, ſic à parentis ſui Damiani nomine vocatus, nobilis Rauennas, Monachus fuit Ord. ſancti Benedicti, ac deinde S. R. E. Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis. Vixit temporibus Gregorij ſexti, & ſucceſſorum eius vſque ad Gregorium ſeptimum, ad quos omnes epiſtolas dedit. Vir fuit valde ſanctus, & deuotus, & præcipuè pœnitentiæ, & auſteræ vitæ amator ardentiſſimus: erat tamen interim non infacetus, nec ludendi, ac ſalsè carpendi artem ignorabat, vt intelligi poteſt ex verſibus ad Alexandrum Papam, & ad Hildebrandum Cardinalem, quos refert Cardin. Baronius in Annalibus ad annum Domini 1061. Obiit in Apoſtolica Legatione anno Domini 1072. Scripſit epiſtolas plurimas, & ſermones permultos; quæ duo opera typis nuper mandauit Romæ Donnus Conſtantinus Caetanus Ord. ſancti Benedicti Monachus. Scripſit etiam opuſcula non pauca, quæ inueniuntur in Bibliotheca ſanctorum Patrum, tomo tertio, editionis ſecundæ. Scripſit etiam vitam ſancti Odilonis Abbatis, quæ extat apud Surium primo die Ianuarij: & vitam ſancti Romualdi apud eundem Surium die 19. Iunij, & ſancti Dominici Loricati apud eundem Surium die 14. Octobris.

Obſeruatio prima.

In epiſtola ad Dominicum cap. 5. narrantur quædam leuiora de animabus defunctorum, quæ die Dominico refrigerium pœnarum videntur habere; & in figura auicularum de lacu Auerni exire cernuntur: quæ fabulis fortaſſe ſimiliora ſunt, quam hiſtoriæ.

X *Obſerua*

Obſeruatio ſecunda.

In epiſtola ad Firminum Epiſcopum liberiùs quàm par eſſet, videtur auctor reprehendere ſanctum Leonem nonum propter bellum contra Northmannos: neque enim illicitum eſt Summo Pontifici armis defendere Ciuitates in quas dominium temporale habet: de qua re vide tomum vndecimum Card. Baronij ad annum Domini 1053.

Obſeruatio tertia.

In epiſtola ad Henricum Rauennæ Epiſcopum, quæ epiſtola dicitur etiam liber gratiſſimus, cap. 4. ſcribit auctor, Chriſtum anno 30. in baptiſmo factum eſſe Sacerdotem: & cap. 16. ſcribit Liberium Papam fuiſſe hæreticum, & ſeditioſum; quæ falſa ſunt: Chriſtus enim in conceptione habuit omnem gratiam, & dignitatem: & Liberius hæreticus non fuit, vt oſtendi in lib. 4. de Pontifice, cap. 9.

De *Sancto Gregorio Papa VII.* 1050.

SAnctus Gregorius floruit tempore Leonis IX. cœpit autem ſedere in Apoſtolica Sede anno 1073. & non ſolùm doctrina, & prudentia, ſed etiam ſanctitate & miraculis glorioſus fuit: Dedit ad varios ingentem numerum epiſtolarum, quarum aliquam partem non ingenio, vel manu ſecretariorum, ſed à ſe propriè compoſitas & ſcriptas ipſe teſtatur.

De *Lanfranco, & Adelmanno.* 1059.

LAnfrancus Archiepiſcopus Cantuarienſis, vir ſanctus & doctus, in Concilio Romano ſub Nicolao ſecundo Pontifice anno 1059. diſputauit cum Berengario hæreſiarcha, eúmque ita conuicit, vt Berengarius librum ſuum in ignem iniecerit. Sed eo ad vomitum redeunte, ſcripſit idem Lanfrancus inſignem librum de veritate corporis Domini in Euchariſtia: qui liber extat, & ſeorſim excuſus, & in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo *6.* editione ſecunda. Dicitur etiam idem Lanfrancus ſcripſiſſe in pſalmos Dauid, & in epiſtolas ſancti Pauli.

Eodem tempore Adelmannus Epiſcopus Brixienſis, qui aliquando Berengario Diacono Andegauenſi comes fuerat, & condiſcipulus ſub diſciplina ſancti Fulberti Carnotenſis Epiſcopi, ſcripſit epiſtolam valde eruditam ad Berengarium de veritate corporis Domini in ſacroſancta Euchariſtia, quæ extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 6. editionis ſecundæ.

De Guit

De *Guitmundo Epiſcopo Auerſano.* 1070.

GVitmundus Epiſcopus Auerſanus vixit Gregorio vij. ſummo Pontifice, vt ipſe teſtatur initio primi libri de Euchariſtia. Scripſit libros tres de corpore, & ſanguine Domini in Euchariſtiæ Sacramento: Nec ſolùm veritatem confirmauit, ſed etiam argumenta contraria doctè ſolidéq. deſtruxit. Scripſit etiam confeſſionem de ſancta Trinitate, Chriſti humanitate, & corporis Domini veritate: quæ extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo ſexto, editione ſecunda, & etiam ſeorſim cum Lanfranci & Algeri libris excuſa. Vnum eſt, in quo Guitmundus reprehendi ſolet, quòd libro 2. timuerit concedere, ſpecies Sacramentales verè poſſe corrumpi, & putrefieri, quæ potuiſſet admittere, ſine vlla iniuria corporis Dominici fieri.

De *Georgio Cedreno.* 1070.

GEorgius Cedrenus hiſtoricus Græcus ſcripſit compendium hiſtoriarum ab Orbe condito vſque ad annum Domini 1057. quod opus extat Græcè & Latinè.

De *Ioanne Curopalate.* 1070.

IOannes Curopalates ſcripſit hiſtoriam ab anno Domini 811. vſque ad annum 1081. extat cum varijs Caſſiodori, excuſus Venetiis anno 1570.

De *Theophylacto.* 1071.

THeophylactus Archiepiſcopus Bulgarorum vixit tempore Alexandri Papæ ſecundi, & Romani Diogenis Imperatoris circa annum Domini 1071. vt Card. Baronius demonſtrat ex epiſtolis ipſius Theophylacti. Scripſit in Prophetas minores, Oſeam, Ionam, Nahum, & Habacuc. Scripſit in quatuor Euangelia, & in omnes epiſtolas ſancti Pauli, in quibus Commentariis in Euangelia, & in epiſtolas, ita Chryſoſtomum ſecutus eſt, vt Chryſoſtomi abbreuiator dici poſſit.

Porrò ſchiſmaticum fuiſſe Theophylactum intelligi poteſt ex Commentario in cap. 3. Ioannis, vbi Latinos reprehendit, quòd credant Spiritum ſanctum à Filio etiam procedere.

De ſancto Anſelmo Lucenſi. 1077.

SAnctus Anſelmus Mantuanus, Epiſcopus Lucenſis ab Alexandro ſecundo creatus, ac deinde, cùm in Monaſterium ſe abdidiſſet, à Gregorio ſeptimo ad Epiſcopatum reuocatus ſanctitate & miraculis clarus obiit anno Domini 1086.

Scripſit libros duos ex Patrum ſententiis, pro Gregorij vij. decreto, & rebus geſtis contra Henricum Imperatorem, & contra Guibertum Antipapam, qui extant apud Henricum Caniſium tomo 6. antiquæ lectionis.

Scripſit quoque in lamentationes Hieremiæ, & in Pſalmos aliquot explicationem: quæ duo poſteriora opera vtrùm extent, ignoro: poſt obitum innumeris miraculis floruit: vide Annales Card. Baronij ad annum 1086. tomo 11.

De ſancto Anſelmo Cantuarienſi. 1081.

SAnctus Anſelmus Cantuarienſis Archiepiſcopus factus eſt anno Domini 1093. tempore Vrbani ſecundi Pontificis & Henrici tertij, aliàs, quarti Imperatoris. Vir fuit natione Italus, profeſſione Monachus, ingenio acerrimo, & ſanctitate admirãda cum maxima prudentia, & humilitate coniuncta, diſcipulus, & ſucceſſor Lanfranci, de quo paulo antè diximus. eius vita ab Edinero fideliter conſcripta apud Surium extat die 21. Aprilis: obiit feliciter anno ætatis 76. ſalutis 1109. niſi ſit error in notis, & ſcribendum ſit 1106. vixit enim annos tredecim in Epiſcopatu, & creatus fuerat Epiſcopus anno Domini 1093. quæ omnia ex ipſo Edinero conſtant. Scripſit multa opera, ſed multo plura ei falsò attribuuntur. Adſcribam hîc primùm ea quæ Edinerus familiaris eius annotauit, & ipſo ordine quo ab Anſelmo ſcripta fuiſſe narrat Edinerus.

Primò igitur ſcripſit libros tres.

De veritate,	1
De libero arbitrio,	1
De caſu Diaboli,	1

Deinde ſcripſit alios tres.

Monologij, librum	1
De Grammatica,	1
Proſologij,	1

Scripſit paulo pòſt reſponſionem ad quendam reprehenſorem ſuum, præmiſſa ipſa reprehenſione. Hi libri inſcribuntur, [Pro inſipiente, &, Contra inſipientem:] atque hæc opera antequam Archiepiſcopus fieret, compoſuit. Deinde Archiepiſcopus factus ſcripſit librum vnum

de Incar

de Incarnatione Verbi, quem Vrbano Papæ obtulit, quique illi gratiſſimus fuit.

Scripſit deinde apud Capuam in Italia librum, quem in Anglia inchoauerat, qui inſcribitur, [Cur Deus homo.] Poſtea Lugduni in Gallia ſcripſit duos libros.

De conceptu Virginali,& peccato originis,lib. 1

De meditatione redemptionis humanæ, 1

Non procul à fine vitæ ſcripſit in Anglia,

De concordia prẹſcientiæ,prædeſtinationis, & gratiæ Dei cum libero arbitrio.

Et cùm moreretur, dixit optare ſe adhuc modicum temporis, vt quæſtionem obſcuriſſimam de origine animæ, quam cœperat, abſolueret: ſed hoc tempus datum ei non eſt, vt maius bonum ei in æternitate daretur.

Scripſit denique multas epiſtolas tum ante Archiepiſcopatum, tum poſtea, quarum duodecim extant. Hæc omnia opera extant ſæpius excuſa, excepto vltimo, & de his nulla quæſtio fieri debet. Nunc ſubijciam opera, quæ feruntur ſub nomine ſancti Anſelmi, tribus tomis diſtincta.

In primo Tomo:

Commentaria in Matthæum, & lectiones ſiue explanationes in varia loca Euangeliorum.

In ſecundo Tomo ſunt:

Commentaria in Epiſtolas ſancti Pauli.
Commentaria in Cantica,& in Apocalypſim.

In tertio Tomo ſunt:

Opuſcula,& Epiſtolæ: & quidem opuſcula præter ea, quæ ex Edinero poſuimus, hæc ſunt.

De proceſſione Spiritus ſancti,lib. 1
De fermentato,& azymo, 1
De diuerſitate Sacramentorum, 1
De ſimilitudinibus, 1
De voluntate Dei, 1
De miſeria hominis, 1
De menſuratione Crucis, 1
Meditationum libellus vnus, 1
De veſtimentis,membris,& actibus Deo tributis, 1
De Paſſione Domini Dialogus, 1
Speculum Euangelici ſermonis, ſiue ſtimulus amoris, 1

Homilia de Aſſumptione in illud, Intrauit Ieſus, 1
De excellentia B.V.Mariæ, 1
De Imagine mundi, 2

Obſeruatio prima.

De Commentario in Matthæum, & lectionibus in varia loca Euangeliorum, ambigo an ſint ſancti Anſelmi: non enim credibile eſt, ab Edinero potuiſſe omitti, qui tam minutè opuſcula numerat. Ad hæc, in editione Pariſienſi anni 1544. in qua dicuntur eſſe omnia opera ſancti Anſelmi; Commentarius in Matthæum non inuenitur. Nihil tamen definio, ſed ſuſpicionem meam aperio.

Obſeruatio ſecunda.

Commentaria in Epiſtolas ſancti Pauli in editione Pariſienſi anni 1544. tribuuntur Heruæo non Anſelmo: & videtur iſta inſcriptio verior. Primò, quia hoc opus tam prolixum & magnum ab Edinero non numeratur inter opera ſancti Anſelmi. Secundò, quia Heruæi habet vetus inſcriptio. Tertiò, quia iſta Commentaria contexta ſunt ex aliorum explanationibus, & ſæpe leuiora ſunt, quàm eſſe ſoleant ſcripta ſancti Anſelmi.

Commentaria in Cantica & in Apocalypſim, tribui ſolent Anſelmo Laudunenſi, ſed facilè fieri potuit, vt propter nominis ſimilitudinem opera vnius ſint attributa alteri, præſertim cùm Edinerus horum Commentariorum non meminerit.

Obſeruatio tertia.

Ex opuſculis, quæ in Edinero non inueniuntur apertis verbis, videntur admittenda vt germana ſancti Anſelmi, opera, illa tria quæ ſunt contra Græcos, videlicet, De proceſſione Spiritus ſancti, De azymo, & fermentato, & de diuerſitate Sacramentorum. Scribit enim Edinerus lib. 2. ſanctum Anſelmum iuſſu Vrbani Papæ in Concilio Barenſi diſputaſſe cum Græcis, eoſque apertiſſimè conuiciſſe: & credibile eſt eas diſputationes ab eodem Anſelmo literis fuiſſe mandatas. adde, quòd opuſculum de azymo, & alterum de diuerſitate Sacramentorum, habent ſtilum Anſelmi, & præfixam epiſtolam Anſelmi ad Valramum Epiſcopum, vt ex initio librorum conſtat, & in priore libro fit mentio libri de proceſſione Spiritus ſancti ab eodem Anſelmo conſcripti,

Item opuſculum, quod inſcribitur, ſtimulus amoris, videtur eſſe illud de quo

quo Edinerus in princ. lib. dicit Anſel. ſcripſiſſe precationes ſuas ad
m: hoc enim opuſculum nihil aliud continet, niſi pias precationes
Deum per omnes articulos vitæ, & Paſſionis Chriſti.
odem pertinet libellus meditationum, qui ſolas preces continet.
Opuſculum de veſtimentis, & membris, & actibus Deo tributis, præ-
uam quòd non habetur apud Edinerum, habetur inter libros ſancti
ronymi, & ſancti Auguſtini, ſub alio titulo, ſed neque illorum Pa-
n eſt, vt ſuprà diximus. Inter opera ſancti Hieronymi inſcribitur, de
quæ Deo in Scripturis attribuuntur. In operibus verò ſancti Auguſti-
ſcribitur, de eſſentia diuinitatis.
Dialogus de Paſſione Domini non eſt ſancti Anſelmi, ſed alicuius in-
i hominis, qui multa inepta, & aliqua falſa ſcribit: & ipſum Anſel-
n, vocat Beatum Anſelmum: quem titulum ipſe ſibi nunquam tri-
et.
omilia de Aſſumptione B. Virginis extat etiam inter Homilias ab
ino collectas: Alcuinus autem præceſſit Anſelmum ferè trecentis
s.
puſculum de excellentia B. Virginis non videtur Anſelmi, non ſo-
quia eius non meminit Edinerus, ſed etiam quia non habet ſtilum,
e grauitatem Anſelmi.
puſculum de ſimilitudinibus, non eſt Anſelmi, ſed alicuius diſcipuli
nam in vltimis capitibus vocat Anſelmum Patrem ſuum, & multa
t de eius verbis & factis.
puſculum de Imagine mundi tribui ſolet Honorio Incluſo, & conti-
ulta fabuloſa, & inepta, indigna quæ tribuantur Anſelmo.
puſculum de voluntate Dei breuiſſimum eſt, & nihil habet Anſel-
genio dignum.
puſculum de commenſuratione Crucis, ambigo cuius ſit, cùm eius
neminerit Edinerus.

Obſeruatio quarta.

tus Senenſis in ſua Bibliotheca tribuit ſancto Anſelmo explicatio-
n Geneſim, Exodum, Leuiticum, Numeros, Deuteronomium,
, & Iudices: ſed vnde hoc habeat, diuinare non poſſum, cùm tanta
Edinerum latuerint.

De Anſelmo Laudunenſi. 1077.

NSelmus Laudunenſis Scholaſticus ſancti Anſelmi Cantuarienſis
equalis, aut paulo iunior, ſcripſit gloſſam interlinearem, quæ ex-
n gloſſa ordinaria, & Lyrani. Eidem (vt paulo antè diximus)

tribuuntur Commentaria in Cantica, & in Apocalypſim, quæ habentur inter opera ſancti Anſelmi.

De Bertoldo Conſtantienſi. 1077.

BErtoldus Conſtantienſis, hiſtoricus fideliſſimus, & pius, continuauit Chronicum Hermanni Contracti vſque ad annum 1065. & pręterea ſcripſit hiſtoriam, ſiue Chronologiam rerum geſtarum ſui temporis vſq; ad annum Domini 1100. quo tempore putatur etiam obijſſe.

De Micrologo. 1077.

MIcrologus, quem aliqui Ioannem Micrologum nominant, ſcripſit librum de Eccleſiaſticis obſeruationibus, qui extat cum alijs ſimilibus Coloniæ, & Romæ excuſis: vixit autem tempore Gregorij vij. & Anſelmi Epiſcopi Lucenſis: nam cap. 17. ſui operis dicit, Anſelmum Lucenſem Epiſcopum obſeruaſſe in Miſſa celebranda ritum quendam Gregorij vij. & ſibi atque alijs obſeruandum commendaſſe. & cap. 14. dicit, ſuo tempore Gregorium vij. in Sede Apoſtolica ſediſſe.

De Oecumenio, & Olympiodoro.

OEcumenius, & Olympiodorus Græci ſcriptores, ſcripſerunt catenas ex antiquis Patribus: ille in Acta Apoſtolorum, & Epiſtolas S. Pauli; iſte in Iob: quo tempore floruerint, non omnino conſtat; alij enim collocant eos inter annum 800. & 900. alij poſt annum milleſimum. Scripſit præterea Olympiodorus Commentarium in Eccleſiaſtem, quod extat in primo tomo Bibliothecæ ſanctorum Patrum, editione ſecunda. Extat in eodem primo tomo catena quædam in Epiſtolam ad Romanos ſub nomine Theoduli Presbyteri Cæleſyriæ. Sed Theodulus ille multo antiquior eſt ipſo Oecumenio, qui in hac catena citatur; imò iſta catena ex Oecumenio videtur tota excerpta, & quaſi compendium eſſe catenæ Oecumenij in epiſtolam ad Romanos.

Porrò Theodulus presbyter Cæleſyriæ obijt ſub Zenone Imperatore, teſte Gennadio de viris Illuſtribus.

De Lamberto Schafnaburgenſi. 1077.

LAmbertus Schafnaburgenſis inſignis, & verax hiſtoricus, præſertim, cùm de contentione inter Gregorium VII. Papam, & Henricum tertium Imperatorem agit. Scripſit hiſtoriam Germanicam, & incipit ab Orbe condito vſque ad annum Dom. 1077. Sed continuauit Mo-

nachus

nachus quidam Erpheſphordenſis, cuius nomen proprium ignoratur, vſque ad annum Dom. 1472.

De Ingulpho Anglo. 1077.

INgulphus Abbas in Anglia viuebat anno Dom. 1050. vt ipſe teſtatur in fine hiſtoriæ ſuæ: ſed ſuperuixit vſque ad annum Dom. 1100. Scripſit hiſtoriam Monaſteriorum Angliæ, quæ ampliſſima erant, ſed attingit multa, quæ ad res geſtas Regum Angliæ pertinent. Incipit ab anno Dom. 664. & deſinit anno Dom. 1067. quo Rex Vvilielmus primus regnare cœpit. Extat hic auctor cum aliis, qui de rebus Anglicanis ſcripſerunt.

De Mariano Scoto. 1083.

MArianus Scotus Monachus Fuldenſis ſcripſit libros tres Chronicorum ab initio mundi vſque ad annum Dom. 1083. Sed primus liber caret principio: deſcribit hiſtoriam vniuerſalem ſatis diligenter. Continuauit eius hiſtoriam Dodechinus Abbas S. Dyſibodi vſque ad annum Dom. 1200.

De B. Brunone. 1088.

B Bruno Cartuſianorum inſtitutor, Colonienſis, vir doctiſſimus habitus eſt, vt teſtantur multa encomia ſapientiæ ipſius apud Surium die ſexto Octobris. Vixit tempore Vrbani ſecundi Pontificis, à quo Romam vocatus fuit ex Cartuſia. Obiit autem anno Dom. 1101. ex vita eius apud Surium. Scripſit multa, quæ extant impreſſa Pariſiis apud Iodocum Aſcenſium: præcipua eſſe videntur Commentaria in Pſalmos, & Commentaria in epiſtolas S. Pauli.

De Iuone. 1088.

IVo Carnotenſis Epiſcopus vixit tempore Vrbani ſecundi, ad quem extant epiſtolæ: ſed ſuperuixit vſque ad annum 1114. Scripſit volumen decretorum. Scripſit etiam de diuinis & Eccleſiaſticis officiis, & præcipuis feſtis diebus ſermones viginti vnum, qui extant excuſi Coloniæ cum aliis ſimilibus libris. Scripſit quoque librum de corpore Domini; quod extat in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo 3. Scripſit denique epiſtolas multas ad varios, quarum nonnullas refert Card. Baronius tomo 11. & 12. Annalium. Fertur etiam ſub Iuonis nomine Patnormia, ſeu potiùs Pannomia: ſed ea Pannomia non dicitur Iuonis, quia ſit ab Iuone

compoſita,ſed quia ſit ex decreto Iuonis maxima ex parte deſumpta: eſt enim Pannomia quaſi compendium decreti Iuonis.& ideo mirum videri non debet, quòd libro 8. multa ſint decreta ex Innocentio ſecundo Papa,& ex hiſtoria Sigeberti,qui fuerunt Iuone poſteriores.

De Samuele Marochiano. 1090.

SAmuel Marochianus ex Iudæo Chriſtianus ſcripſit vtiliſſimam epiſtolam,ſiue librum de aduentu Meſſiæ, & de iis, quæ Iudæi moderni negant, & ob quæ in Iudaiſmo obſtinatè perſeuerant. Scripſit autem,vt ipſe teſtatur, poſt mille annos ab vltima euerſione Ieroſolymæ ſub Tito Imp.id eſt,poſt annos mille ſeptuaginta duos à natali Domini. Extat hic liber in tomo 4.Bibliothecæ ſanctorum Patrum,edit. ſecundæ, & etiam ſeorſim excuſus inuenitur.

Seculum duodecimum ab anno 1100.ad 1200.

De Leone Oſtienſi. 1101.

LEo Marſicanus Epiſcopus Oſtienſis factus à Paſchali ſecundo,ſub eodem obiit ad initium anni 1110. Scripſit Chronicum Monaſterij Caſſinenſis à ſancto Benedicto vſque ad Deſiderium Abbatem, qui fuit poſtea Victor Papa tertius. In quo Chronico non pauca attinguntur ad hiſtoriam Eccleſiaſticam illorum temporum valde vtilia.

De Zacharia Chryſopolitano. 1101.

ZAcharias Epiſcopus Chryſopoleos vixit tempore Paſchalis ſecundi Pontificis ad initium anni 1101.& ſcripſit in quatuor Euangelia quatuor libros Commentariorum.

De Sigeberto Hiſtorico. 1101.

SIgebertus Monachus Gemblacenſis vixit tempore Gregorij ſeptimi Pontificis,& obiit tempore Paſchalis ſecundi circa annum Dom.1112. Scripſit chronologiam, quæ extat cum aliis hiſtoricorum Germanorum libris ab anno Dom.381.vſque ad annum 1111.continuauit Sigebertum Robenus de Monte vſque ad annum Dom.1210.

Porrò Sigebertus in ſua Chronologia iniquior fuit Gregorio ſeptimo ob ſtudium erga Imperatorem: qua de cauſa non pauca mentitus eſt, & præſertim cùm narrat obitum ipſius Gregorij.

Scri-

Scripſit præterea duos libros de viris Illuſtribus, inter quos ſe ipſe poſuit, & opuſcula ſua diligētiſſimè numerauit. Inter quæ opuſcula vnū inuenitur contra Epiſtolam Gregorij ſeptimi ad Epiſcopum Metenſem, & alterum contra epiſtolam Paſchalis ſecundi, quæ opuſcula meritò ab Eccleſia catholica interdicta fuerunt.

Scripſit quoque, vt ipſe teſtatur, librum contra eos qui calumniantur Miſſas coniugatorum Preſbyterorum. qui liber periiſſe videtur, & iure: indignus enim erat, qui lucem aſpiceret. Neque enim Gregorius ſeptimus, in cuius odium liber ille ſcriptus erat, reprehenderat Miſſas coniugatorum Preſbyterorum, ſed miſſas concubinariorum Preſbyterorum: neque vetuerat Gregorius, Miſſas eiuſmodi concubinariorum audiri, quòd exiſtimaret illas non eſſe veras Miſſas; ſed quòd iudicaret concubinarios indignos eſſe, qui Miſſam celebrarent, & qui à fidelibus populis frequentarentur. Quòd autem liber ille Sigeberti in defenſionem concubinariorum Sacerdotum, ſcriptus eſſet contra Gregorij Papæ edictum; perſpicuum eſt ex ipſa eius chronologia ad annum Dom. 1074. vbi dicit, à Gregorio ſeptimo prohibitos fuiſſe vxoratos Sacerdotes diuina officia celebrare, nouo exemplo, & inconſiderato, &c. Sed in defenſionem Gregorij Papæ contra calumnias Sigeberti, ſcripſit ſanctus Anſelmus in epiſtola ad Gulielmum Abbatem, quæ eſt numero octaua, vbi ſic ait, [De Preſbyteris, inquit, qui ſe apertè reproba libidinis conuerſatione Deo reprobabiles exhibent, omnino tenendum eſt quod Apoſtolica prouidentia Eccleſiaſtico iuſtoque rigore conſtituit. Nempe nullatenus conuenit, vt ibi reuerenter adſtent, vbi pertinaciter aperta & impudenti libidine fœtentes, Dei & ſanctorum prohibitionem contemnendo, ſacris altaribus deſeruiunt, imò non deſeruiunt, ſed quantum ad ipſos, commaculant: non quo quis ea, quæ tractant, contemnenda, ſed tractantes execrandos exiſtimet: vt quæ Dei & Angelorum præſentia non reuerentur, vel hominum deteſtatione repulſi, ſacra contaminare deſiſtant.]

De Gofrido Vindocinenſi. 1101.

GOfridus Abbas Vindocinenſis, & Cardinalis tit. S. Priſcæ ab Vrbano ſecundo creatus vixit vſque ad extrema tempora Innocentij ſecundi, vt conſtat ex epiſtola Innocentij ad ipſum. Scripſit epiſtolarum libros quinque, Opuſcula quindecim, & ſermones duodecim: quæ omnia extant excuſa Pariſiis anno 1610. Opera Iacobi Sirmundi è ſocietate Ieſu.

De Euthymio Zigabeno. 1118.

EVthymius Zigabenus Monachus vixit tempore Alexij Comneni Imperatoris, vt ipſe teſtatur initio Panopliæ.

Scripſit Panopliam aduerſus omnes hæreſes,& parte ſecunda tit. 23. deſcribit errores Baſilij auctoris Bogomilum, quem Alexius Imperator comburi iuſſit in equeſtri theatro.

Scripſit etiam Commentaria in omnes Pſalmos,& in quatuor Euangelia. Falluntur, qui hunc auctorem floruiſſe ſcribunt anno Dom. 440. vel 1180. floruit verò anno 1118. quo Alexius Imperator obiit.

De *Ioanne Zonara.* 1118.

IOannes Zonaras Monachus Græcus ſcripſit libros tres Annalium,quibus complexus eſt hiſtoriam vniuerſalem ab orbe condito vſque ad exitum Alexij Comneni Imperatoris Græcorum,qui obiit anno Dom. 1118.

Scripſit etiam Commentaria in Nomocanonem Photij.

De *Ruperto Tuitienſi.* 1119.

RVpertus Abbas Tuitienſis vixit tempore Paſchalis ſecundi Pontificis,& Henrici IV. dicti V. Imperatoris circa annum Domini milleſimum centeſimum vndecimum: hunc enim annum ipſe notat lib. 8. de diuinis officiis cap. 4. Scripſit multa opera, quorum catalogum ipſe ponit in epiſtola dedicatoria ad Cunonem Epiſcopum Retiſponenſem, cui dedicat libros de diuinis officiis.

Opera eius hæc ſunt:

De diuinis officiis, lib.	12
In Iob Commentariolum abbreuiatum,	10
In Ioannem Euangeliſtam,	14
De operibus ſanctæ Trinitatis,	42
In Apocalypſim,	12
In duodecim Prophetas minores,	30
De victoria Verbi,	13
De gloria & honore filij hominis ſecundùm Euangelium Matthæi,	8
De glorioſo Rege Dauid ex libris Regum,	11
In Cantica Canticorum,	7

Obſeruatio prima.

Libri de officiis diuinis olim carebant nomine auctoris; nam,vt teſtatur Thomas Valdenſis lib. de Sacrament. c. 47. 65. & 93. extabat ſuo tempore liber, ſiue opus de diuinis officiis, ex quo Io. Vviclef hæreſiarcha mirificè triumphabat, & Catholicos vexabat, nunc ſancti Ambroſij, nunc

nunc S.Iſidori,nunc S Fulgentij nomine eum librum venditans. Itaque Catholici diu libri eius auctorem quærentes ſuſpicati ſunt, auctorem fuiſſe quendam Valramum,ad quem ſcripſit S. Anſelmus librum de azymo:hinc poſtea Dominicus à Soto, Claudius Sanctius, Gulielmus Alanus Cardinalis, & alij, auctorem erroris de impanatione fecerunt Valramum. Sed reuera opus illud de diuinis officiis à Vviclefo citatum, non eſt Valrami, qui nihil eiuſmodi vſquam ſcripſiſſe legitur, ſed Ruperti Tuitienſis Abbatis, de quo nunc agimus: ſiquidem initium illius operis, quod à Vviclefo citabatur apud Valdenſem, erat, [Ea quæ per anni circulum:] & hoc ipſum eſt initium librorum Ruperti de officiis diuinis. Deinde omnia, quæ citabat Vviclefus ex auctore de diuinis officiis,inueniuntur ad verbum in lib.2.de officiis diuinis cap. 2. & cap. 9. apud Rupertum. Præterea errores iſtius libri, inueniuntur etiam in libris Ruperti in Exodum, & in Ioannem, vt planè conſtet eundem eſſe auctorem omnium iſtorum librorum. Denique Algerus lib.1. de Sacramento Euchariſtiæ cap. 6. dicit tempore ſuo exortam nouam hæreſim, & abſurdiſſimam de impanatione. Atqui Rupertus vixit eodem ſeculo, quo Algerus,& erat Algero paulo ſenior:& hic ipſe error,quem Algerus notat,habetur in ſecundo lib.cap.2.& cap.9.de officiis diuinis apud Rupertum.Atque hæc videtur eſſe cauſa, vt opera Ruperti Tuitienſis alioqui non mala, nec indocta, iacuerint ſine luce & honore in tenebris obliuionis, annis circiter quadringentis: nam noſtro primùm tempore cœperunt lucem aſpicere.

Obſeruatio ſecunda.

Error Ruperti in eo ſitus eſt,quòd exiſtimauit, non conuerti panem in corpus Chriſti dum conficitur Euchariſtia, ſed aſſumi à Verbo Diuino,quemadmodum aſſumpta eſt humanitas. Id perſpicuum eſt ex libro ſexto in Ioannem, vbi Rupertus dicit, [Verbum factum eſſe hominem, non deſtruendo,ſed aſſumendo humanitatem: & eodem modo in Euchariſtia idem verbum fieri panem non deſtruendo, ſed aſſumendo panem,]& ſimilia habet lib.2.in Exodum cap.10.ſed clariſſimè lib.2. de officiis diuinis cap.2.cùm ſic ait, [Nec duo corpora dicuntur, aut ſunt, hoc quod de Altari, & illud quod acceptum eſt de vtero Virginis: quia videlicet vnum idémque Verbum, vnus idémque Deus ſurſum eſt in carne,hic in pane:]& cap.9.ſic inquit, [Verbum Patris carni, & ſanguini, quem de vtero Virginis aſſumpſerat, & pani ac vino, quod de altari aſſumpſit,medium interueniens, vnum ſacrificium efficit. quod cùm in ora fidelium Sacerdos diſtribuit, panis & vinum abſumitur, & tranſit: partus autem Virginis cum vnito ſibi Verbo Patris & in cælo, & in hominibus integer permanet, & inconſumptus:] hæc ille. vbi cùm dicit, permanere

permanere in cælo, & hominibus partum Virginis Verbo Patris vnitum; intelligit, permanere in hominibus per fidem, non re ipſa: ſtatim enim ſubiungit, [Sed in illum in quo fides non eſt, præter viſibiles ſpecies panis & vini, nihil de ſacrificio peruenit.] hæc ille. Hunc errorem explicuimus, & refutauimus lib. 3. de Sacramento Euchariſtiæ, cap. 11. & 15.

De Algero Scholaſtico. 1130.

ALgerus Scholaſticus Leodienſis, ac poſtea Monachus Cluniacenſis floruit circa annum Domini 1130. Scripſit varia opuſcula de gratia, & libero arbitrio, & de Miſericordia, & iuſtitia. Sed præcipuum eius opus eſt de corpore & ſanguine Domini contra Berengarium, quod tribus libris comprehenſum valde laudatur à venerabili Petro Cluniacenſi, qui initio libri de ſacrificio dicit, Lanfrancum ſcripſiſſe de Sacramento Euchariſtiæ, bene, planè, perfectè: Guitmundum, meliùs, pleniùs, perfectiùs; Algerum, optimè, pleniſſimè, perfectiſſimè. Sed tamen obſeruandum eſt, hunc Algerum lib. 2. cap. 1. non rectè ſcripſiſſe ſpecies Sacramentales non poſſe corrumpi, vel rodi à muribus, &c. quod etiam notauimus in Guitmundo, à quo id videtur Algerus accepiſſe. ſic etiam cap. 8. perperam citauit Algerus S. Auguſtinum, cùm ait, [Vnde, vt ait Auguſtinus, nec caro ſine ſanguine, nec ſanguis ſine carne ritè communicatur.] Hæc enim non ſunt Auguſtini, ſed Paſchaſij in libro de corpore Domini, cap. 14. Denique cap. 10. videtur Algerus velle, eſſe de iure diuino, vt ſacrificium Miſſæ celebretur in azymo: quod non eſt verum, alioquin Eccleſia non toleraret eos, qui celebrant in fermentato. Hæc notare volui, non vt imminuam gloriam Algeri, qui magno zelo veritatem ſua ætate defendit: ſed ne lector offendiculum incurrat in legendo opere iſto, alioqui valde bono, cùm ſit commune mortalibus aliquando labi. Extat hoc opus Algeri impreſſum Louanij cum Paſchaſio, Lanfranco & Guitmundo, nec non cum iiſdem in Bibliotheca S. Patrum tomo ſexto, edit. 2.

De Hildeberto Turonenſi. 1125.

HIldebertus Archiepiſcopus Turonenſis vixit tempore Honorij ſecundi Pontificis, ad quem epiſtolam ſcripſit. Honorius autem ſedere cœpit anno Domini 1125.

Scripſit Sermones, Epiſtolas, & Carmina ſacra, quæ extant in Bibliotheca S. Patrum tomo 3. edit. 2. ad eum vna extat Epiſtola S. Bernardi, qua eum hortatur, vt Innocentium II. vt verum Pontificem agnoſcat, & veneretur.

De S. Bernardo. 1130.

SAnctus Bernardus Abbas Clareuallenſis, vir planè Apoſtolicus, & non minùs gloria miraculorum, quàm ſapientiæ ſplendore illuſtris, floruit maximè tempore Innocentij II. Pontificis anno Dom. 1130. ſed obiit anno 1153. ætatis ſuæ 63. Scripſit multa opera, ſed multa etiam illi tribuuntur, quæ eius non ſunt. Opera, quæ ſine dubio S. Bernardum habent auctorem, illa ſunt, quæ numerantur à Gofrido eius diſcipulo, & alumno lib. 3. vitæ ipſius cap. vltimo: vitam enim S. Bernardi primus ſcripſit eo viuente Gulielmus Abbas S. Theodorici, vnico libro comprehenſam: deinde adiecit ſecundum librum Bernardus Abbas bonæ Vallis: tres vltimos addidit Gofridus Monachus Clareuallenſis.

Opera S. Bernardi indubitata ex Goſrido Monacho.

Homiliæ in laudem Virginis Matris, ſiue ſuper, Miſſus eſt Angelus,	4
De gradibus humilitatis,	1
De diligendo Deo,	1
Apologeticus ad Gulielmum Abbatem,	1
De præcepto, & diſpenſatione,	1
Exhortatorius ad milites templi,	1
De gratia, & libero arbitrio,	1
De Conſideratione ad Eugenium,	5
In Cantica, ſermones,	86
Epiſtolæ ad diuerſos,	351
Vita S. Malachiæ Epiſcopi Hiberniæ.	

Opera S. Bernardi ſecundi ordinis, quæ habentur etiam pro indubitatis.

De Aduentu Domini ſerm.	7
De Vigilia natalis Domini,	6
De natali Domini,	6
De Circunciſione,	3
De Epiphania,	4
De Dominica prima poſt Epiphaniam,	2
De Conuerſione S. Pauli,	2

De Purificatione B. Mariæ, 3
De Septuageſima, 2
De Quadrageſima, 7
De S. Benedicto Abbate, 1
De Annnnciatione B. M. 3
De Dominica Palmarum, 3
De feria quarta pœnoſa, 1
De feria quinta in Cœna Domini, 1
De Paſcha, 4
De octaua Paſchæ, 2
De Rogationibus, 1
De Aſcenſione, 6
De Pentecoſte, 3
De S. Ioanne Baptiſta, 1
De SS. & Petro & Paulo, 4
De Dauid, & Golia, 1
De ſeptem panibus, 3
De S. Victore, 2
De S. Maria Magdalena, 1
De Aſſumptione B.M.V. 5
De verbis, Signum magnum, 1
De natiuitate S. Mariæ, 1
De S. Michaele, 2
De feſto omnium Sanctorum, 5
De S. Malachia, 1
De verbis Iſaiæ, 5
De S. Martino, 1
De S. Clemente, 1
In vigilia S. Andreæ, 1
In die S. Andreæ, 2
In obitu Humberti, 1
In dedicatione Eccleſiæ, 6
In Pſalmum 90. 17
De diuerſis argumentis, 35
De altitudine cordis, 4
De Conuerſione ad Clericos, 1
Sermones parui, 66
De donis Spiritus ſancti, 1
Sententiæ S. Bernardi.
Declamatio in illud, Ecce nos reliquimus omnia.

Ordo tertius operum dubiorum.

Ad fratres de monte Dei.
Meditationes.
De interiori domo.
De ordine vitæ.
De ſcala Clauſtralium.
Formula honeſtæ vitæ.
Speculum Monachorum.
Sermones varij.
Liber de conſcientia.
Deſcriptio Claræ vallis.
Lamentatio Virginis Mariæ.
Doctrina ſancti Bernardi.
Homilia de exeuntibus in Emmaus.
De amore Dei.
De natura,& dignitate Diuini amoris.
Sermo de Paſſione Domini.
Tractatus de Paſſione Domini.
Rhetorica ſancti Bernardi.
De modo bene viuendi ad ſororem ſuam.
De Conſcientia.
Sermones de diuerſis argumentis, 15
Super Salue Regina.
Epiſtola ad quendam,qua docetur,quid à nobis requirat Deus.
De oneribus ſermones, 11

Obſeruatio prima.

Inter opera ſecundi ordinis eſt ſermo de natiuitate B. Mariæ, qui non eſt,vt multi exiſtimant, de natiuitate ex ſancta Anna matre ſua in hunc mundum; ſed de natiuitate per dormitionem mortis, in cælum. quo modo dicuntur natalitia aliorum omnium Sanctorum. Id ex contextu facilè poteſt intelligi, hæc enim ſunt prima verba, [Fœcundæ Virginis amplectitur cælum præſentiam,terra memoriam veneratur,]&c.

In eodem ordine eſt ſermo breuiſſimus de Beata Virgine poſt ſermonem quintum de Aſſumptione; ſed ille ex ſermonibus paruis eſt ſecundus, & inde huc ſine cauſa tranſlatus: & fortaſſe non eſt ſancti Bernardi,cùm auctor eius ſermonis dicat, ſe carere virginitate, & ex primo libro, cap. 3. vitæ ſancti Bernardi,probabiliter colligatur, eum virginem ſſuie.

In eodem ordine inuenitur lib.Sentent.S.Bernardi, de quo libro ambigo,an ſit ſcriptus ab ipſo S.Bernardo, an ab aliquo alio, qui collegerit eas ſententias ex ſcriptis & Sermonibus eiuſdem ſancti viri: video enim in iis ſententiis quædam vocabula barbara, vt guerram, pro bello, & res alias leuiores, quàm vt decere videantur ſanctum Bernardum: ſed nihil definio.

Obſeruatio ſecunda.

In tertio ordine in quo dubia opera continentur:aliqua ſunt,quæ manifeſtè ſancti Bernardi non ſunt, ſed tamen grauia, & vtilia ſunt: alia habent ſuos auctores, qui in titulis prænotantur: alia ſunt inepta, & indigna,quæ tanto viro attribuantur:alia denique tam proximè accedunt ad ſpiritum & ſtilum ſancti Bernardi, vt eius fœtus iudicari poſſint. Ac vt dicam de ſingulis quod ſentio:

Sermo, ſeu liber de vita ſolitaria ad fratres de monte Dei, non habet ſtilum, ſed habet ſpiritum ſancti Bernardi, & digniſſimus eſt, qui legatur.

Meditationum capita ſexdecim ſimiliaq; ſunt libro ſuperiori: non habent ſtilum, neque eruditionem ſancti Bernardi;ſed habent pietatem, & deuotionem,& vtiliter legi poſſunt.

Tractatus de interiori domo, non eſt malus, ſed ad ſuperiores duos non pertingit.

Tractatus de ordine vitæ, ſiue de doctrina puerorum, ſimilis eſt ſuperiori.

Scala clauſtralium, ſiue de modo orandi, non habet ſtilum ſancti Bernardi,ſed alioqui inſignis libellus eſt,& lectu dignus.

Formula vitæ,cum annexo documento, & ſpeculum Monachorum, vtiliſſima continent documenta, ac Religioſis viris planè neceſſaria, quamuis à ſtilo ſancti Bernardi longè abſint.

Sermones de Natali Domini, qui ordine ſuccedunt, non ſunt B.Bernardi, neque eruditi: ſiquidem in primo ſermone auctor laudat Abbatem Clareuallenſem,ideſt, ſanctum Bernardum; proinde non eſt ipſe S. Bernardus ſermonis auctor. Idem ipſe auctor dicit,nocte Natalis Domini corruiſſe templum pacis Romæ, quod æternũ futurum ſperabatur. At naſcente Domino nondum templum illud ædificari cœptum erat. denique ſtilus turgidus eſt, ſed vocabulis barbaris non caret.

Idem de aliis ſermonibus,eiuſdem auctoris iudicium fieri poteſt.

Inter ſermones eſt vnus de Villico iniquitatis, cui præmittitur epiſtola Bernardi ad Matthæum Epiſcopum Albanenſem,cui ſermo ille tranſmittitur. & quidem ſermo ſtilum ſancti Bernardi non habet, ſed alioqui eruditam explicationem continet. Itaque vel ſanctus Bernardus

ſolitam

ſolitam ſuam eloquentiam in hoc ſermone neglexit, vel alius Bernardus eſt, qui ſermonem illum conſcripſit.

Liber de conſcientia pius & vtilis eſt quamuis ſancti Bernardi eſſe non videatur.

Deſcriptio Claræ Vallis non eſt ſancti Bernardi, ſed alicuius, qui eam bene nouerat.

Lamentatio B. Virginis indigna eſt, quæ ſancto Bernardo tribuatur, quippe, quæ ineptias, & falſa nonnulla continet.

Sermo de duobus diſcipulis euntibus in Emmaus, inſignis eſt, ſed S. Bernardi ſtilum non habet.

Liber de amore Dei ſtilum potiùs ſancti Auguſtini, quàm ſancti Bernardi habere videtur: qui enim librum illum compoſuit, imitari voluit ſanctum Auguſtinum in libris Confeſſionum cum Deo colloquentem.

Liber de natura, & dignitate amoris diuini, ſubtilis & obſcurus eſt, nec cuius ſit affirmare poſſum.

Sermones duo de Paſſione Domini, quorum prior incipit, [Ieſum Nazarenum,] & poſterior longè prolixior, [Ego ſum vitis vera,] docti ſunt, & vtiles; ſed non videntur ſancti Bernardi, ſi è ſtilo iudicium fiat.

De Rythmis, hoc ſolùm dicere poſſum, illum qui incipit, [Ieſu dulcis memoria,] longè præſtare cæteris omnibus.

Liber de modo bene viuendi, qui ſcriptus dicitur à ſancto Bernardo ad ſororem ſuam; vtiliſſima documenta continet; ſed neque ſtilum habet ſancti Bernardi, neque ad ſororem eius ſcribi potuit: hic enim liber ad ſororem Virginem, & cum Virginibus in monaſterio degentem, ſcribitur, vt perſpicuum eſt ex cap. 21. Sanctus autem Bernardus vnicam habuit ſororem, eámque primò coniugatam, deinde ſanctimonialem. Vide lib. 1. vitæ ſancti Bernardi cap. 1. & 6.

Liber de conſcientia, de gradibus humilitatis, ſermones de Cœna Domini, & cætera vſque ad finem ſecundi tomi, non ſolùm longè diſtant à ſtilo ſancti Bernardi, ſed etiam veriſimile non eſt de iiſdem argumentis toties ſanctum Bernardum diſſeruiſſe.

De Petro Cluniacenſi. 1130.

PEtrus venerabilis Abbas Cluniacenſis ſancti Bernardi æqualis fuit, vt epiſtolæ teſtantur, vltro citroque miſſæ. Fuit nobilis Aquitanus, ac primò miles, deinde monachus. Scripſit libros duos de miraculis ſui temporis.

Scripſit librum per formam epiſtolæ, aduerſus errores Petri de Bruis, in quo egregiè tractat,

De baptiſmo paruulorum.
De auctoritate libri Actorum Apoſtolorum.

De auctoritate epiſtolæ B. Pauli.
De auctoritate Eccleſiæ.
De auctoritate veteris Teſtamenti.
Iterum de baptiſmo paruulorum.
De Baſilicis, templis, & aris.
De veneratione ſanctæ Crucis.
De ſacrificio Miſſæ, & veritate tranſſubſtantiationis.
De ſuffragiis defunctorum.
De laudibus Dei in canticis, & muſicis inſtrumentis.

Scripſit quoque libros multos epiſtolarum ad diuerſos, quarum nonnullas refert Card. Baronius tomo 12. Annalium.

Addit Trithemius, eum ſcripſiſſe de conuerſatione Eremitica. Sed hunc librum non vidi, neque vtrùm extet, ſcio.

De *Hugone de ſancto Victore.* 1130.

HVgo de ſancto Victore, natione Saxo, profeſſione Monachus, dignitate Abbas ſancti Victoris, æqualis fuit ſancti Bernardi, vt ex epiſtola ſancti Bernardi ad hunc ipſum Hugonem conſtat. Scripſit multa, quæ tribus tomis comprehenduntur in editione Veneta, anni 1588.

Primi tomi hæc ſunt:

De ſcripturis, & ſcriptoribus ſacris, prænotationes.

Annotationes elucidatoriæ in Pentateuchum, Iudices, libros Regum, Pſalmos aliquot.

In Eccleſiaſtem homiliæ 19.

Annotationes elucidatoriæ in Threnos, in Ioelem, & Abdiam.

Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in totum teſtamentum vetus, exceptis Prophetis, & libris Sapientialibus.

Annotationes elucidatoriæ allegoriarum in quatuor Euang.

Annotationes literales, & quæſtiones in epiſtolas S. Pauli.

Annotationes elucidatoriæ in Dionyſium Areopagitam.

Secundi Tomi hæc ſunt:

Inſtitutiones in decalogum.
Expoſitio in Regulam ſancti Auguſtini.
De Inſtitutione nouitiorum.
De Clauſtro animæ.
De anima libri quatuor.
De medicina animæ.
De arrha animæ.
De laude charitatis.
De modo orandi.
De fructu carnis, & ſpiritus.

De nuptiis

De nuptijs carnalibus & ſpiritualibus libri duo.
De vanitate mundi libri quatuor.
De meditatione libellus.
De Arcæ myſticæ deſcriptione.
De Arca Noë libri quatuor.
Sermones centum de varijs argumentis.
Sermo de Aſſumptione B.Mariæ.

Tertij tomi hæc ſunt:

Didaſcalici libri ſeptem, quorum vltimus de Trinitate diſſerit: reliqui ſex ad artes liberales pertinent.
De poteſtate,& voluntate Dei, libellus.
De quadruplici voluntate in Chriſto, libellus.
De ſapientia animæ Chriſti, libellus.
De vnione corporis,& ſpiritus, libellus.
De Verbi Dei efficacia, libellus.
Apologia de Verbo Incarnato.
De Verbo Incarnato diſputationes tres.
De perpetua Virginitate B. Mariæ.
Miſcellaneorum ſecundi codicis, libri quinque.
De filia Iephte tractatus.
Speculum de myſterijs Eccleſiæ.
De ceremonijs, Sacramentis,& officijs Eccleſiaſticis lib.3.
De canone myſtici libaminis, libellus.
Dialogus de Sacramentis legis naturalis,& ſcriptæ.
Summa ſententiarũ ſeptem tractatibus cõprehenſa, quorũ eſt
Primus de Fide, Spe,& Charitate, de Trinitate,& Incarnatione.
Secundus de creatione,& ſtatu angelicæ naturæ.
Tertius de creatione,& ſtatu humanæ naturæ.
Quartus de Sacramentis in genere, & præceptis diuinis.
Quintus de Sacramento Baptiſmi.
Sextus de Sacramento Confirmationis, Euchariſtiæ, Pœnitentiæ,& Extremæ vnctionis.
Septimus de Sacramento coniugij.
De Sacramentis Chriſtianæ fidei libri duo.

Obſeruatio.

Non pauca ſunt in operibus Hugonis, quæ non videntur germana eius opera; ſed quoniam auctor editionis Venetæ ſuis locis hæc annotauit,& mihi non licuit per anguſtias temporis omnia excutere, remitto lectores ad notas, quæ in ipſis operibus extant. Hoc ſolum addam, extare apud Card. Baronium inſignem epiſtolam Hugonis ad Ioannem

Archiepiſcopum Hiſpalenſem apoſtatam à fide, tomo 12. ad annum Dom. 1136.

De Richardo de ſancto Victore. 1130.

RIchardus de ſancto Victore, natione Scotus, Monachus Ordinis Canonicorum regularium, Hugonis tempore claruit, & in eodem monaſterio ſancti Victoris ſanctiſſimè vixit. Fuit quoque ſancti Bernardi amiciſſimus, vt ex libris ad eum ſcriptis perſpicuum eſt. Eius opera duobus tomis continentur.

Primi tomi opera:

De exterminatione mali, & promotione boni tract.	1
De ſtatu interioris hominis,	3
De eruditione interioris hominis libri	3
Beniamin minor, ideſt, de præparatione ad contemplationem.	
Beniamin maior, ideſt, de gratia contemplationis libri	5
Allegoriæ tabernaculi fœderis,	1
De Trinitate,	6
De tribus appropriatis perſonis in Trinitate, ad ſanctum Bernardum,	1
De Incarnatione Verbi, ad eundem,	1
De Emanuele libri	2
Exceptionum,	4
De poteſtate ligandi & ſoluendi tract.	1
De contemplatione plagarum in fine mundi,	1
De Iudiciaria poteſtate in finali iudicio,	1
De ſpiritu blaſphemiæ,	1
De gradibus charitatis,	1
De quatuor gradibus violentæ charitatis,	1
De gemino Paſchate,	1
In die Paſchæ ſermo,	1
Declaratio difficultatum Scripturæ Sanctæ, ad ſanctum Bernardum,	1
Quomodo Spiritus ſanctus ſit amor Patris, & Filij,	1
De differentia peccati mortalis, & venialis,	1
De ſuperexcellenti Baptiſmo Chriſti,	1
De miſſione Spiritus ſancti ſermo,	1
De comparatione Chriſti ad florem, & B M. ad virgam,	1
Quomodo Chriſtus ponitur in ſignum populorum,	1

De

De differentia ſacrificij Dauid,& Abrahæ, 1
De differentia ſacrificij Abrahæ, & B. Mariæ. 1

Opera tomi ſecundi:

Explanatio difficultatum ex tabernaculo fœderis
De templo Salomonis ad literam.
De concordia temporum in libros Regum.
Explanatio variorum locorum in Pſalmis.
Explanatio libri Cantici canticorum.
De viſione Ezechielis.
De templo Ezechielis.
Deciſio dubiorum in Apoſtolo.
In Apocalypſim Ioannis libri ſeptem.

Obſeruatio.

Hæc omnia opera, vno excepto, quod inſcribitur, Exceptionum libri quatuor, videntur mihi docta, & pia, & digniſſima ingenio acutiſſimo Riccardi, neque ſcio de eis ab vllo eſſe dubitatum, an ſint legitima Riccardi opera. De libris exceptionum nonnihil ambigo, an ſint eiuſdem auctoris, non quòd non ſint libri illi eruditione varia pleni, ſed quòd quædam contineant, quæ non videntur à Riccardo ſcribi potuiſſe. Libro primo cap. 24. ſic loquitur, [Inuentores Theologiæ fuerunt apud Græcos Linus, apud Latinos Varro, & noſtris temporibus Ioannes Scotus.] At cur Ioannes Scotus inuentor Theologiæ? cur non magis Moſes, aut Athanaſius, aut Auguſtinus, aut Ioannes Damaſcenus? Deinde non ſunt noti Ioannes Scoti niſi duo, vnus trecentis annis ante Riccardum, alter centum & amplius annis poſt Riccardum: quis igitur ille eſt, de quo hîc dicitur, [Et noſtris temporibus Ioannes Scotus?] Eodem capite dicit hic auctor, inuentorem Rhetoricæ fuiſſe Demoſthenem. Id quod eſt manifeſtè falſum: Demoſthenes enim inſignis orator fuit, ſed ante illum fuerunt alij, vt Iſocrates, Pericles, & alij; & cum ipſo claruit Æſchines: & eodem tempore floruit Ariſtoteles, qui de Rhetorica egregiè ſcripſit. In tertio libro cap. 7. ſcribit de Inſulis, & Scotiam ſuam tantùm nominat. Et cap. 8. deſcribit ciuitates celebres totius mundi, & Luteriam Pariſiorum, vbi ipſe degebat, ne nominat quidem, vt neque Londinum, neque Cantuariam, neque Edimburgum, neque alias Britanniæ, vel Scotiæ Ciuitates. In quarto libro numerat Pontifices Hebræorum, & omittit Aaron, Eleazarum, Phinees, & nonnullos alios inter præcipuos.

De Vuillelmo Malmesberienſi. 1130.

VVillelmus, ſeu Gulielmus, Monachus Anglus, dictus Bibliothecarius, & Malmeſberienſis, vixit eodem tempore, quo prædicti quatuor ſcriptores. Scripſit libros quinque de rebus geſtis Regum Anglorum, vſque ad Henricum primum. Item hiſtoriæ nouellæ libros duos. Denique de rebus geſtis Pontificum Anglorum libros quatuor.

De Henrico Vtidonienſi. 1140.

HEnricus Vtidonienſis ſcripſit hiſtoriam Anglicanam libris octo vſque ad Stephani Regis obitum, id eſt, vſque ad annum 1153.

De Gratiano. 1145.

GRatianus Patria Cluſinus, profeſſione Monachus ſancti Benedicti, claruit tempore Eugenij tertij Pontificis, & Conradi tertij Imperatoris, ad annum Dom. 1145. Scripſit Decretum, ſiue concordiam diſcordantium canonum: opus valde laborioſum, in quo canones plurimos collegit ex ſcripturis, ex reſponſis Pontificum, ex Concilijs, & ex Patribus. Et quamuis multi alij viri docti in hoc genere ſcriptionis laborauerint, vt Dionyſius Exiguus, Iſidorus, Creſconius, Burchardus, Iuo, & ſi qui alij ſunt: ipſe tamen ſolus obtinuit, vt publicè in gymnaſijs prælegeretur, & multorum doctiſſimorum virorum Commentarijs illuſtraretur.

Scripſit hoc opus Bononiæ in monaſterio ſancti Felicis ex ſententia Trithemij in ſecundo libro de viris Illuſtribus Ord. ſancti Benedicti, anno Dom. 1127. vel, vt alij volunt, anno Dom. 1151. niſi forte Trithemius inchoationem, alij conſummationem operis annotauerint.

Porrò hoc opus à mendis purgatum, & ſuæ integritati reſtitutum fuit à viris quibuſdam eruditiſſimis auctoritate Gregorij XIII. Pontificis anno ſalutis 1580.

Obſeruatio in Gratianum.

Gratianus id vnum habet, quod reprehendi poſſe videtur, quòd non habuit delectum auctorum, ex quibus decreta collegit. annotabo hîc aliqua loca per modum exempli.

Primo, diſtinctione xvj. can. Septuaginta, citatur epiſtola ſancti Athanaſij Epiſcopi Alexandrini de canonibus Nicænis incendio conſumptis, ad Marcum Papam. Sed Card. Baronius tomo 3. Annalium demonſtrat, eo tempore Athanaſium fuiſſe exulem in Gallijs, & incenſionem illam canonum Nicænorum contigiſſe diu poſt obitum Marci Papæ, & ipſum

Marcum

Marcum defunctum iam fuiſſe, quando ſcribitur reſpondiſſe ad epiſtolam Athanaſij: vt vndique nutet fundamentum harum epiſtolarum, & ſeptuaginta canonum Nicæni Concilij.

Secundo, diſtinctione 63. can. Adrianus, & can. in Synodo: ponuntur duo canones ex hiſtoria Eccleſiaſtica Sigeberti, quibus affirmantur inueſtituræ Epiſcoporum conceſſæ Imperatoribus ab Hadriano primo, & à Leone octauo ſummis Pontificibus: quos canones confictos fuiſſe à Sigeberto ſchiſmatico hiſtorico probat multis argumentis Card. Baronius tomo 9. Annalium, ad annum tertium Hadriani primi Pontificis. Neque obſtat, quòd iidem canones habentur etiam apud Iuonem in Pannomia lib. 8. cap. 135. & 136. cùm tamen Iuo Sigebertum ætate præceſſerit. hoc (inquam) non obſtat: quoniam Pannomia non dicitur Iuonis, quia ſit ab Iuone compoſita, ſed quia ſit ex decreto Iuonis maxima ex parte decerpta. Quòd autem auctor Pannomiæ ſit recentior Iuone, perſpicuum eſt ex libro octauo, vbi multa ſunt decreta Innocentij ſecundi Pontificis, qui fuit Iuone poſterior.

Tertio, cauſa 24. quæſt. 1. can. Hæc eſt fides: tribuitur iſte canon ſancto Hieronymo in Symbolo ad Damaſum. Sed re vera deſumptus eſt ex libello fidei Pelagij hæreſiarchæ ad Innocentium primum Pontificem. Id ſatis conſtat ex ſancto Auguſtino libro de gratia Chriſti cap. 30. 31. 32. & 33. vbi ponit ipſa verba huius Symboli, & dicit eſſe verba libelli, quem de fide ſua Pelagius ad Innocentium miſit.

Quarto, cauſa 10. quæſt. 1. can. Quia Sacerdotes. Iſte canon ſumitur ex epiſtola ſancti Hieronymi ad Damaſum, de oblationibus altaris. Sed ea epiſtola indigna eſt, quæ ſancto Hieronymo tribuatur: nam inter ſancti Spiritus organa numerat auctor huius epiſtolæ Euſebium Chronographum, quem ſanctus Hieronymus Arianum hæreticum paſſim appellat.

Item ſcribens ad Damaſum citat Chryſoſtomi Commentarium in Matthæum: at eo tempore, quo Chryſoſtomus ſcripſit in Matthæum, Damaſus iam ante multos annos obierat. Obiit enim Damaſus anno ſeptimo Theodoſij Senioris: Chryſoſtomus autem anno ſequenti ordinatur Preſbyter, & incipit concionari ad populum: inter quas homilias ſunt etiam illæ, quibus explicatur Euangelium ſancti Matthæi. Omitto quòd ſtilus huius epiſtolæ impolitus & barbarus cùm ſit, nihil habet ſimile cum ſtilo ſancti Hieronymi.

Quinto, cauſa 22. can. Nec artificioſo: citatur ſanctus Auguſtinus in libro de conflictu virtutum & vitiorum cap. 19. At is liber non poteſt eſſe S. Auguſtini, cùm in fine eius libri commendetur Regula S. Benedicti, qui fuit plus centum annis Auguſtino poſterior.

Sexto, cauſa 27. can. Nubendi licentia: iterum citatur idem liber cap. 24. qui nullo modo Auguſtini eſſe poteſt. Adde quòd plurimis in locis

Gratianus citat Chryſoſtomum pro auctore operis imperfecti, & Hieronymum pro Origene.

De Petro Lombardo. 1145.

PEtrus Lombardus, Epiſcopus Pariſienſis, eodem tempore floruit, quo Gratianus, & ſicut iſte collegit Canones, & Canoniſtarum quaſi magiſter fuit: ſic ille collegit ſententias ſacrorum Theologorum, & magiſter ſententiarum & Theologorum Scholaſticorum dici meruit. Ferunt Gratianum, & Petrum Lombardum, & Petrum Comeſtorem, gērmanos fratres fuiſſe: ſed fundamento caret ea opinio. Certè in patria non conueniunt: Gratianus enim Ethruſcus fuit ex Cluſio Ciuitate: Magiſter Petrus, Lombardus ex Nouaria; Petrus Comeſtor Gallus ex Trecis. Quæ ſcripſerit Petrus Lombardus, ex epitaphio ſepulchri eius, quod eſt in Eccleſia S. Marcelli Pariſiis, cognoſci poteſt: ſic enim ibi legitur, [Hîc iacet Magiſter Petrus Lombardus Epiſcopus Pariſienſis, qui compoſuit librum Sententiarum, Gloſſas Pſalmorum, & Epiſtolarum.]

Porro libri Sententiarum, quod eſt præcipuum opus Magiſtri Petri, quatuor ſunt.

Primus continet ſententias Patrum de Trinitate, & Vnitate Dei.

Secundus, de creatione Mundi, ac præcipuè Angelorum, & hominum, & de gratia Dei.

Tertius, de Incarnatione Verbi, déque virtutibus, & vitiis.

Quartus, de Sacramentis, & nouiſſimis, id eſt, Reſurrectione, Iudicio, &c.

Obſeruatio.

Quãuis Petrus Lombardus Magiſter appelletur, tamen diſcipuli eius, Scholaſtici doctores, viri acuti, & docti, non omnia probant, quæ Magiſter docuit: notantur enim articuli viginti ſex, in quibus Magiſter reijcitur, in additione ad Magiſtrum excuſa typis. Nec ſolùm opiniones eius aliquando refelluntur: ſed etiam non defuerunt, qui eum ad Alexandrum tertium Pontificem detulerint, hæreſis nomine, quòd docuiſſet, Chriſtum, vt hominem, non eſſe aliquid. Quam eius ſententiam damnatam fuiſſe in Concilio quodam Pariſienſi, iubente Alexandro Pontifice, teſtatur Matthæus Paris in hiſtoria Anglicana, in Henrico ſecundo pag. 132. quæ damnatio contigit annis nouemdecim poſt obitum eiuſdem Petri. Non diu poſtea accuſatus fuit à Ioachim Abbate, quòd docuiſſet, vnam ſummam rem eſſe Patrem, & Filium, & Spiritum ſanctum. Sed Concilium Lateranenſe ſub Innocentio tertio, Petri Lombardi ſententiam approbauit, & contrariam Ioachimi Abbatis reprobauit.

De

De Ottone Friſingenſi. 1145.

OTto Friſingenſis Epiſcopus, inſignis nobilitate, pietate, & doctrina, fuit Henrici quarti Imperatoris nepos, Henrici quinti ſororius, Cōradi Regis frater vterinus, Friderici primi patruus. initio Monachus fuit Ciſtercienſis, ac paulo pòſt Abbas Morimundenſis, deinde Epiſcopus Friſingenſis: tandem in ipſo eodem monaſterio piè Deo animam reddidit anno Dom. 1159. & quoniam Gilbertum Porretanum aliquando valde laudauerat, in morte reuocauit, ſi quid in eius laudem dixiſſet, quod fidei Chriſtianæ contrarium videri poſſet. Siquidem aliqui articuli in Concilio Epiſcoporum ab Eugenio tertio Pontifice damnati fuerant ſub nomine Gilberti. Vide hæc omnia apud Radeuicum lib. 2. de geſtis Friderici Imperatoris cap. 11.

Scripſit Otto Friſingenſis libros ſeptem Chronicorum ab orbe condito vſque ad annum Dom. 1146. quibus addidit librum octauum de fine mundi, Antichriſti perſecutione, Reſurrectione mortuorum, iudicio finali, & gloria beatorum, ac ſuppliciis damnatorum.

Scripſit præterea de geſtis Friderici primi Imp. libros duos; quibus duos alios addidit Radeuicus Canonicus Friſingenſis.

De Petro Comeſtore. 1150.

PETrus Comeſtor, qui & Magiſter hiſtoriæ Scholaſticæ, hoc ipſo tempore floruit: dedicauit enim opus ſuum Vvilelmo Archiepiſcopo Senonenſi, cui Alexander tertius Papa commiſit, vt ſententiam quandam Petri Lombardi damnaret, vt ſuprà diximus. Scripſit hiſtoriam ſacram 16. libris, qui ſunt libri ſacri hiſtoriales, videlicet Geneſis, Exodus, Leuiticus, Numeri, Ioſue, Iudices, Ruth, primus Regum, ſecundus Regum, tertius Regum, quartus Regum, Tobias, Ezechiel, Daniel, Iudith, Eſther, Machabæorum, Hiſtoria Euangelica, & hiſtoria Actuum Apoſtolorum. Scripſit autem inſerens verbis ſacris multa ex Gloſſis, & ex prophanis auctoribus, & non raro admiſcens incertas hiſtorias.

De Theoriano. 1170.

THeorianus quidam Græcus vir doctus, miſſus fuit à Manuele Imperatore ad Armenos, vt eos ab erroribus circa fidem Chriſtianam reuocaret: quod ille egregiè præſtitit anno Dom. 1170. Extat dialogus Theoriani Orthodoxi cum generali Armenorum, in tomo quarto Bibliothecæ ſanctorum Patrum edit. ſecundæ, éſtque dialogus lectu dignus. quamuis Genebrardus lib. 4. Chronologiæ conetur excuſare

Armenos ab errore Petri Gnaphei, tamen iudicent lectores, an rectè excuſauerit.

De *Hugone Etheriano.* 1177.

HVgo Etherianus natione Thuſcus, vir doctus Græcè & Latinè, Cóſtantinopoli degens ſcripſit valde eruditè librum de proceſſione Spiritus ſancti, aduerſus errores Græcorum: quem librum ad Alexandrú tertium Pontificem miſit anno 1177, teſte Card. Baronio tomo 12. Annalium, vbi & epiſtolam eiuſdem Alexandri ponit, qua gratias agit Hugoni. Scripſit etiam de regreſſu animarum ab inferis. Vtrunque opus extat in tomo 9. Bibliothecæ SS. Patrum, edit. 2.

De *Arnoldo Carnotenſi.* 1177.

ARnoldus Carnotenſis, Abbas bonæ Vallis, vir admodum pius, & doctus, & ſancti Bernardi diſcipulus, & amicus in primis, ad quem etiam ſcripſit epiſtolam 310. de obitu ſuo iam imminēte. Scripſit inſigne opuſculum de ſeptem verbis nouiſſimis à Chriſto in Cruce prolatis. Scripſit item de laudibus Virginis Mariæ Matris Dei: quæ duo opera extant in Bibliotheca ſanctorum Patrum tomo primo edit. ſecundæ. Scripſit quoque ſecundum librum vitæ ſancti Bernardi, qui habetur ad finem operum ſancti Bernardi.

De *Ioanne Saresberienſi.* 1177.

IOannes Sareſberienſis, Epiſcopus Carnotenſis, vixit tempore Alexandri tertij. Scripſit multa, & in iis vitam S. Thomæ Cantuarienſis, Opus pœnitentiale, Obiurgationem Cleri, Polycraticum libris octo, De nugis curialium, Epiſtolas ad diuerſos. Extant impreſſa anno 1513.

De *Petro Bleſenſi.* 1177.

PEtrus Bleſenſis, Archidiaconus Bathonienſis, vixit tempore Alexandri iij. Pontificis, & Henrici ſecundi Regis Anglorum, cui diu familiaris & adminiſter fuit. Scripſit multa ſapienter & eloquenter. quæ nunc extant opera Ioanis Buſæi: edita ſunt Moguntiæ anno 1600. videlicet epiſtolæ 180.

Tractatus de transfiguratione Domini.
Tractatus de Conuerſione ſancti Pauli.
Compendium in Iob.
Tractatus de Hieroſolymitana peregrinatione.

Inſtru-

Inſtructio fidei ad Soldanum Iconij.
Liber de confeſſione Sacramentali.
Liber de ſatisfactione à Sacerdote iniungenda.
Canon Epiſcopalis, ſiue de inſtitutione Epiſcopi.
Inuectiua contra deprauatorem.
Tractatus de amicitia Chriſtiana.

Ad hæc meminit ipſe in Inuectiua aliorum operum ſuorum quæ non videntur extare. Inueniuntur multæ hujus Petri epiſtolæ in tomo 12. Annalium Card. Baronij: & inſtructio fidei ad Soldanum, inuenitur etiam apud Matthæum Pariſienſem ad annum Dom. 1169. ſub nomine Alexandri III. Pontificis. Pontifex enim eam direxit nomine ſuo, quamuis à Petro Bleſenſi conſcriptam.

De Gulielmo Tyrio. 1180.

GVlielmus Archiepiſcopus Tyri viuebat anno Dom. 1180. quo anno Manuel Imperator Græcorum obiit, vt ipſe teſtatur libro 22. hiſtoriæ ſuæ cap. 4. & 5.

Scripſit hiſtoriam de bello ſacro libris viginti tribus, ſed liber viceſimus tertius ab ipſo inchoatus, non abſolutus fuit. Incipit ab anno Dom. 1095. & perduxit hiſtoriam vſque ad annum 1180. ſed continuauit Ioannes Heroldus additis libris ſex ad annum Dom. 1521.

De Helmoldo Butſonienſi. 1180.

HElmoldus Canonicus Butſonienſis eodem tempore ſcripſit hiſtoriam Henetorum, ſiue Sclauorum, à Carolo Magno vſque ad annum Dom. 1168.

De Gothefrido Viterbienſi. 1186.

GOthefridus Viterbienſis Notarius Conradi III. & Friderici primi Imperatorum, ſcripſit Chronicum vniuerſale, quod appellauit Pantheon, fortaſſe, quòd contineat res geſtas omnium Principum, tum Eccleſiaſticorum, tum temporalium. Principes enim Dij appellantur in ſcripturis. Scripſit autem partim proſa, partim carmine, & diuiſit opus ſuum in partes viginti, & dedicauit illud Vrbano III. ſummo Pontifici, ad cuius Pontificatum hiſtoriam ſuam perduxit, ideſt, ab initio mundi vſque ad annum Dom. 1186.

Porrò hoc ipſo anno nupſit Conſtantia filia Rogerij Regis Siciliæ, Henrico ſexto filio Friderici primi, adoleſcenti annorum viginti & vnius, adhuc viuente parente eius Friderico primo, vt idem Gothefridus teſtatur parte decima ſeptima extrema.

Ex quibus refellitur fabula de Conſtantia filia Rogerij, Sanctimoniali, & vetula, per diſpenſationem Cæleſtini III. nubente Henrico ſexto. Cæleſtinus enim tertius ſedere cœpit anno Dom. 1191.

De Gulielmo Neubrigenſi. 1190.

GVlielmus Neubrigenſis eodem tempore ſcripſit hiſtoriam Anglicanam libris quinque, & lib. 4. cap. 13. deplorat infelicem exitum Friderici primi, ob iniuſtam perſecutionem factam legitimo Pontifici Alexandro III. Cœpit hiſtoriam ſuam ab anno Dom. 1066. & breuiſſimè pertranſiit vſque ad annum 1135. quo anno ſe natum fuiſſe teſtatur, & ab hoc anno fusè ſcribit hiſtoriam gentis ſuæ vſque ad annum 1197.

De Rogerio hiſtorico. 1190.

ROgerius de Houeden inſignis hiſtoricus ſcripſit libros duos Annalium Anglicanorum valde diligenter, & peruenit vſque ad Ioannem Regem, qui regnare cœpit anno Dom. 1199.

De Theodoro Balſamone. 1191.

THeodorus Balſamon Patriarcha Antiochenus vixit tempore Xiphilini Patriarchæ Conſtantinopolitani, cui dedicauit ſuum opus. Georgius autem Xiphilinus anno 1191. ſedere cœpit, teſte Baronio Card. tomo 12. Annalium, ad annum 1191. Scripſit Balſamon duos libros Commentariorum, vnum in Nomocanonem Photij, alterum in Canones variorum Conciliorum, & S. Patrum. Fuit autem Balſamon ſchiſmaticus, & Romanæ Eccleſiæ infenſus, non minùs quàm Photius. Vide Baronium loco citato.

De Ioachimo Abbate. 1195.

IOachimus Abbas Florenſis Monaſterij viuebat anno 1195. Scripſit in Iſaiam, & Hieremiam, & Apocalypſim, & Concordiam teſtamenti veteris & noui: quæ omnia extant. Circunferuntur quædam vaticinia ſub eius nomine de futuris Pontificibus Romanis, quæ quam fidem mereantur, aliorum ſit iudicium: illud mirum eſt, quòd cùm ea vaticinia ad ſolos quindecim Pontifices pertineant: tamen curioſitas hominum ad noſtra vſque tempora extendere illa conatur.

Seculum Decimumtertium ab Anno 1200. ad 1300.

De Innocentio tertio Pontifice.

INnocentius III. Pontifex maximus ſedere cœpit in Apoſtolica ſede anno 1198. & ſedit vſque ad annum 1216. Vir fuit multæ pietatis, & doctrinæ, nec minoris prudentiæ in Eccleſia gubernanda. Eius opera duobus tomis continentur.

In priore habentur:

Sermones de tempore.
Item de Sanctis,tum proprij,tum communes.
Item de conſecratione Pontificis, quatuor.

Ad hæc libri:

De Eleemoſyna,	1
In ſeptem Pſalmos pœnitent.	1
De laude charitatis,	1
De myſteriis Miſſæ,	6
De contemptu mundi,	3
Encomium in Chriſtum,& eius Matrem.	
Precationes de paſſione Chriſti,	3
De Sanctorum veneratione,	3
Hymnus in Chriſtum,& eius Matrem.	
Conciones paræneticæ ad Concilium,	2
Acta atque decreta Concilij Lateranenſis.	

In poſteriore tomo ſunt:

Epiſtolarum libri duo:&,Conſtitutionum decretalium libri quinque.

Obſeruatio.

Qui libros Innocentij tertij edidit, præmiſit ante Concilium Lateranenſe admonitionem,in qua dixit, Concilij illius decreta non à Concilio,ſed ab ipſo Innocentio poſt Concilium conſcripta, atque edita fuiſſe : quod inde probat, quia in capitulis quibuſdam fit mentio Concilij Lateranenſis iam peracti,ac præſertim in cap.29.33.& 41.Sed hic auctor, quicunque fuerit,omnino deceptus eſt,& alios nonnullos ſcriptores decepit.Siquidem Concilium Lateranenſe, cuius fit mentio in his capitulis,non eſt Lateranenſe ſub Innocentio III. ſed ſub Alexandro III. atque ad hunc errorem tollendum è medio, in editione Romana Conciliorum generalium Græcè & Latinè editorum,In Concilio ſub Innocentio III. notatur ad marginem, vbi ſint capitula Lateranenſis Concilij ſub Alexandro III. ibi citata. Itaque decreta Concilij ſub Innocentio III.

edita, verè Concilij generalis ſunt, & ab ipſo Concilio conſtituta, & edita, non à ſolo Innocentio poſt Concilium.

De Gunthero. 1203.

GVntherus Monachus Pariſienſis ſcripſit hiſtoriam Conſtantinopolitanam, quæ tempore ſuo contigit, quando videlicet Conſtantinopolis à Latinis capta eſt, & Balduinus Flander, Imperator creatus: quæ hiſtoria extat apud Henricum Caniſium tom. 5. par. 2. antiquæ lectionis.

De Heliñando. 1203.

HElinandus Monachus Gallus ſcripſit hiſtoriam ab orbe condito vſque ad annum 1212. libris quadraginta octo; quem auctorem præcipuè ſequuti ſunt Vincentius Bellouacenſis, & S. Antonius in hiſtoria ſcribenda. Scripſit etiam ſermones, & epiſtolas, & alia, quæ vtrùm excuſa extent, ignoro.

De Niceta Choniate. 1205.

NIcetas Acominatus, ſiue Choniates, floruit poſt annum 1200 Scripſit enim hiſtoriam, quæ extat Græcè, & Latinè, ab anno 1118. vſque ad annum 1205. ideſt, ab Imperio Io. Comneni, Alexij filij, vſque ad obitum Balduini primi ex Latinis Imperatoris Conſtantinopolitani. Dicitur etiam ſcripſiſſe libros quinque de fide Orthodoxa, Græco idiomate, quos non vidi, ſed Pariſiis excuſos eſſe accepi.

De Conrado Vrſpergenſi Abbate. 1215.

ABbas Vrſpergenſis, cuius nomen diu fuit incognitum, ſed tandem Conradum eſſe innotuit, viuebat tempore Innocentij III. Pontificis: teſtatur enim ipſe, ſe anno Dom. 1202. factum Preſbyterum, & anno 1207. factum eſſe monachum Præmonſtratenſem: & anno 1215. factum eſſe Abbatem Vrſpergenſem.

Scripſit hiſtoriam, ſiue Chronicum à primo Rege Aſſyriorum Belo vſque ad Fridericum ſecundum Imperatorem, ideſt, vſque ad annum Dom. 1229. & Friderici Imperatoris nonum.

Obſeruatio.

Neceſſe eſt, hanc hiſtoriam, vel non eſſe vnius auctoris, vel Conradum hunc, inſeruiſſe aliqua in hiſtoria ſua, ex ſcriptis aliorum. Siquidem anno

anno 1102. ſcribit ſe Romæ fuiſſe, cùm Paſchalis ſecundus Pontifex feria quinta in Cœna Domini publicè Imperatorem Henricum excommunicatum pronuntiauit. At ipſe (vt paulo antè notauimus) ſcribit, ſe anno 1215. factum eſſe Abbatem Vrſpergenſem: quæ certè non cohærent, niſi fortè factus ſit Abbas cùm eſſet pluſquam centum & quindecim annorum. Sed neque hoc dici poteſt; cùm ipſe idem loquens de initio Pontificatus Innocentij tertij, ideſt, de anno 1198. dicat, ſe tunc fuiſſe in minori ætate, & adhuc laicum: quomodo enim eſſe poterat in minori ætate, ſi pluſquam centenarius erat?

Illud quoque obſeruandum eſt, hunc auctorem, ob amorem erga Imperatores ſuæ nationis, non pauca contumelioſa ſcripſiſſe de Innocentio tertio, & Gregorio nono Pontificibus valde piis & doctis; alioqui autem ſcriptorem eſſe ſatis diligentem, & dignum, qui legatur.

De *Honorio Auguſtudunenſi.* 1220.

HOnorius Auguſtudunenſis Presbyter claruit anno Domini 1220. ex Trithemio, qui ei multa opera attribuit, quæ fortaſſe non extant. Extat autem excuſa Baſileæ anno 1544. ſumma hiſtoriarum, ſiue Chronicum magnum: extat etiam commentarius in libros Salomonis editus Coloniæ anno 1544. Extat quoque liber inſcriptus Gemma animæ, qui liber ſolet excudi cum auctoribus qui ſcripſerunt de officiis diuinis.

De *S. Antonio de Padua.* 1220.

SAnctus Antonius, de Padua appellatus, quia in ea Ciuitate poſt multa ſanctitatis edita ſigna, obiit, & in eadem ſepultus mirificè honoratur: patria fuit Vlyſſiponenſis, & viuente adhuc ſancto Franciſco, eius ordinem ingreſſus, doctrina, & miraculis plurimos conuertit, vel ab hæreſi ad rectam fidem, vel ab improbis moribus ad pœnitentiam agendam. Extant eius conciones tum de tempore, tum de Sanctis. Migrauit in cælum anno Dom. 1231. & anno ſequenti à Gregorio nono Pontifice inter Sanctos relatus eſt.

De *S. Raymundo de Penna forti.* 1230.

SAnctus Raymundus de Penna forti Barcinonenſis, Ord. Prædicatorum, floruit tempore Gregorij noni, cuius iuſſu collegit in vnum volumen quinque libris diſtinctum epiſtolas decretales ſummorum Pontificum, vt ipſe Gregorius Papa teſtatur in proœmio Decretalium. Idem ſcripſit egregiam ſummam, quæ cùm diu manuſcripta ferretur,

tandem typis mandata eſt. Obiit ſenex admodum Barcinonæ anno Dom. 1275. illuſtris vitæ ſanctitate, & miraculorum gloria: & noſtro tempore, ac me ipſo præſente, in ſanctorum numerum relatus eſt à Clemente octauo ſummo Pontifice, anno Dom. 1601.

De *Gulielmo Antiſiodorenſi.* 1240.

GVlielmus Antiſiodorenſis Epiſcopus hoc ſeculo ſcripſit ſummam Theologicam Scholaſtico more, diſtinctam in libros, tractatus, capita, & quæſtiones. Vna eius ſententia notari ſolet, vt ſingularis, quòd videlicet merita hominum iuſtorum priùs & principaliùs à fide quàm à charitate dependeant. Sic enim docet libro tertio, tractatu duodecimo, capite primo, quæſtione ſecunda: & capite ſecundo quæſtione prima. Et quamuis ipſe fidem prædicet longè alio ſenſu, quàm Lutherani faciant; tamen ſententia eius, hoc potiſſimùm tempore, vitanda eſſe videtur. Vide, ſi placet, quæ ſcripſimus libro quinto de iuſtificatione cap. 15.

De *Gulielmo Pariſienſi.* 1240.

GVlielmus Epiſcopus Pariſienſis viuebat anno Dom. 1240. vt colligitur ex articulis quibuſdam ab ipſo hoc anno damnatis, qui habentur in additione ad libros ſententiarum Petri Lombardi.

Vir fuit admodum pius, & doctus: eius opera hæc extant Venetiis excuſa:

De ſancta Trinitate, lib.	1
De primo principio,	1
De Sacramentis,	1
Cur Deus homo,	1
Summa virtutum,	1
Summa vitiorum,	1
De fide, & legibus,	1
De animabus hominum,	1
De bono, & malo,	1
De vniuerſo,	6
De profeſſione nouitiorum,	1
De dono ſcientiæ,	1
De operibus virtutum,	1
De remediis tentationum,	1
De pluralitate beneficiorum,	1
De clauſtro animæ,	1
De Rhetorica diuina,	1
De pœnitentia,	1

De Dæmonibus, 1
In Exameron, 1
In Pſalterium, 1
In Prouerbia Salomonis, 1
In Eccleſiaſtem, 1
In Cantica canticorum, 1
In Euangelium Matth. 1
Sermonum, 1
Epiſtolarum, 1
De collatione, & pluralitate beneficiorum Eccleſiaſticorum tractatus duo.

De *Iacobo à Vitriaco.* 1240.

IAcobus à Vitriaco, natione Gallus. S. R. E. Cardinalis, & Epiſcopus Tuſculanus à Gregorio nono creatus, multis laboribus pro Eccleſia Dei perfunctus in Oriente & Occidente, piè obiit anno Dom. 1240. de quo multa narrat Thomas Cantapratenſis eius fermè æqualis.

Scripſit magnum volumen concionum de tempore, in quibus multus eſt in ſacris Scripturis citandis,& exponendis.

Scripſit libros duos hiſtoriæ Hieroſolymitanæ,& Occidentalis.

Item librum vnum contra Saracenos.

Item libros duos de vita B. Mariæ Oegniacenſis, qui extant apud Surium,die 23. Iunij. Denique ſcripſit epiſtolas ad diuerſos.

De *S. Edmundo Cantuarienſi.* 1240.

SAnctus Edmundus Archiepiſcopus Cantuarienſis à Gregorio nono Pontifice creatus,obiit anno Dom.1240.& paulo pòſt ab Innocentio IV. Pontifice in ſanctos relatus fuit.

Scripſit vtilem librum, qui ſpeculum Eccleſiæ dicitur; & extat in tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum,edit.2.

De *Innocentio.* I*V.* 1243.

INnocentius quartus Pontifex, patria Genuenſis, vir doctrina & prudentia clarus,ſedere cœpit anno Dom. 1243.& obiit anno 1254. Scripſit apparatum ſuper Decretales,breuem,ſed eruditum. Scripſiſſe dicitur etiam alium librum,Nouellas,ſiue authenticas, appellatum, necnon librum de Pontificis auctoritate,& Imperatoris iuribus contra Petrum de Vineis. Sed hos duos poſteriores libros ego non vidi.

De *Alexandro de Hales.* 1245.

ALexander Halenſis, natione Anglus, Ordinis ſancti Franciſci, vir doctiſſimus, & ſanctorum Bonauenturæ & Thomæ Aquinatis præceptor, ſcripſit iuſſu Innocentij Papæ quarti ſummam Theologiæ egregiam, & copioſiſſimam, quæ notiſſima eſt. Scripſit poſtillam in tota Biblia: nec non ſummam virtutum. Obiit anno Dom. 1245. vt teſtatur Petrus Rodulphus à Toſſiniano in hiſtoria Seraphica.

De *Hugone de S. Caro.* 1245.

HVgo de ſancto Caro, natione Burgundus, Ordinis Prædicatorum, Cardinalis ſanctæ Sabinæ ab Innocentio quarto Pontifice creatus fuit anno Domini 1244. & piè ac ſanctè obiit anno 1264.

Scripſit Commentaria breuia in vniuerſa ſacra Biblia.

Scripſit etiam ſeorſim in Pſalmos: quamuis omnino non conſtet an Commentaria illa in Pſalmos ſint huius Hugonis, an Alexandri Halenſis.

Item Hugo excogitauit concordantias Bibliorum, teſte ſancto Antonino 3. par. ſummæ hiſtorialis tit. 19. cap. 5. §. 2. & per homines à ſe delectos opus laborioſiſſimum perfecit: cui operi (vt facile eſt inuentis addere) poſteriorum induſtria multa addidit.

De *Humberto, quinto Generali Prædicatorum.* 1245.

FRater Humbertus, patria Viennenſis, natione Gallus, quintus Generalis Ordinis Prædicatorum, æqualis fuit Hugonis, quem etiam traxit ad Ordinē S. Dominici. Scripſit multa vtilia & valde pia: videlicet:

Expoſitionem Regulæ ſancti Auguſtini.

Librum de ſeptem gradibus contemplationis.

Librum de votis eſſentialibus religioſorum.

Librum de eruditione Concionatorum.

Alium de officiis Ordinis Prædicatorū à Generali vſque ad Ianitorem.

Alium de vitis primorum Patrum ſui Ordinis.

Denique ſermones multos valde vtiles, qui nuper, ideſt, anno 1603. recuſi ſunt Venetiis.

De *Matthæo Pariſienſi.* 1245.

MAtthæus Paris, ſiue potiùs Pariſienſis (ſic enim vocatur in ipſo eius libro, & in indice libri) fuit monachus Albanenſis in Anglia tempore

tempore Henrici tertij Regis Anglorum. Scripſit hiſtoriam Anglicanam à Vvillelmo primo vſque ad annum triceſimum quintum Henrici tertij, ideſt ab anno Dom. 1067. vſque ad annum 1250. & hoc ipſo anno habentur hæc verba, [Hîc terminatur fratris Matthæi Pariſienſis Monachi S. Albani Chronica.] & ibidem inſinuatur eius mors. Continuauit autem aliquis alius vſque ad obitum Henrici tertij, id eſt, ad annum Dom. 1273.

Obſeruatio.

Hæc hiſtoria multa habet ſcitu digna, præſertim de rebus Eccleſiaſticis, de Concilio Lugdunenſi, de diſſidio inter Eccleſiam, & Imperium. Sed quoniam edita eſt ab hæreticis Tigurinis, cautè legenda eſt: non pauca enim leguntur tum in ipſo libro, tum in notis marginalibus, quæ videntur addita ab hæreticis, ad inuidiam conflandam Eccleſiæ Romanæ.

De Martino Polono. 1250.

MArtinus Polonus natione, Monachus profeſſione, Archiepiſcopus dignitate, & Pœnitentiarius Innocentij quarti Pontificis, ſcripſit Chronicum, in quo breuiter res geſtas Pontificum & Imperatorum perſequitur vſque ad ſua tempora, ideſt, vſque ad Honorium quartum, qui ſedere cœpit ad annum Dom. 1285. quem auctorem in hoc meo libro non poſuiſſem, niſi citaretur ab hiſtoricis Magdeburgenſibus, atque ab alijs hæreticis: fuit enim Martinus vir ſimplex, & fabellas pro hiſtorijs obtrudit, qualis in primis eſt illa de Ioanne Papa femina. Quod enim Magdeburgenſes dicunt, hanc narrationem de Ioanne femina haberi apud Marianum Scotum, & Sigebertum, qui Martinum Polonum præceſſerunt, falſum eſt, vt oſtendi in lib. 3. de ſummo Pontifice capitul. 24. nam in impreſſis codicibus Mariani & Sigeberti irrepſit hæc fabula ex Martini Poloni libro: ſed in antiquis manuſcriptis non habetur.

De Vincentio Bellouacenſi. 1250.

VIncentius Bellouacenſis Epiſcopus ex Ord. Prædicatorum, vixit tempore Innocentij quarti Pontificis. Scripſit opera laborioſiſſima, ac præſertim quatuor ſpecula, Doctrinale, Hiſtoriale, Naturale, & Morale.

Doctrinale ſpeculum continet lib. 17. & tractat de omnibus ſcientijs à Grammatica vſque ad Theologiam.

Hiſtoriale ſpeculum tradit hiſtorias ab initio mundi vſque ad annum

Domini 1244. ſed cõtinuauit aliquis alius vſque ad annũ Domini 1494.

Naturale ſpeculum continet libros 32. & tractat de rebus omnibus, herbis, auibus, &c. & in vltimo libro de locis, & temporibus: & ſua tempora dicit fuiſſe anno Dom. 1250.

Morale ſpeculum continet libros tres, diuiſos in partes, & diſtinctiones, & tractat de paſſionibus animi, de legibus, de gratia, de vitijs & virtutibus copioſiſſimè. Obijt autem anno Dom. 1256. teſte Antonio Senenſi in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum, qui Vaſeum teſtem adducit.

De ſpeculo morali, vide infrà, vbi de S. Thomæ ſcriptis diſſerimus.

De Henrico Card. Epiſcopo Hoſtienſi. 1261.

HEnricus natione Gallus hortatu Alexandri Papæ quarti ſcripſit in Epiſtolas decretales accuratam expoſitionem. Scripſit celebrem ſummam multa eruditione canonica plenam. Hic ab Vrbano Papa quarto Card. Epiſcopus Hoſtienſis creatus, vixit vſque ad annum Dom. 1281.

De Guidone Papa. 1265.

GVido Groſſus, patria Narbonenſis, qui poſtea fuit Clemens Papa quartus: dum in minoribus eſſet, ſcripſit plurima ad Ius ciuile pertinentia, cuius iuris conſultiſſimus erat. Scripſit etiam in primum & ſecundum Decretalium. Obijt anno Dom. 1268. piè & ſanctè, vt ſemper vixerat.

De Roberto Sorbona. 1265.

RObertus Sorbona tempore ſancti Ludouici Regis Francorum, vir multæ doctrinæ & pietatis, quíque Collegium Sorbonæ toto orbe celeberrimum Pariſijs inſtituiſſe dicitur: Scripſit opuſcula nonnulla, vt de Conſcientia, de Confeſſione: De itinere ad Paradiſum: quæ extant tomo quinto Bibliothecæ ſanctorum Patrum editionis ſecundæ.

De Alberto Magno. 1265.

ALbertus ob ſapientiam ſingularem cognomento Magnus, natione Sueuus, profeſſione Religioſus, Ordinis S. Dominici, dignitate Epiſcopus Ratiſponenſis, ad quam dignitatem ab Vrbano quarto Pontifice aſſumptus fuit: ſcripſit plurima opera tum Philoſophica, tum Theologica, ac omiſſis philoſophicis, extat Summa Theologiæ, ſed imperfecta.

Commentaria in libros ſententiarum.
Commentaria in 12. Prophetas minores.
Commentaria in quatuor Euangelia.
De quatuor coæuis liber vnus.
De virtutibus liber vnus.
De adhærendo Deo liber vnus.
Compendium Theologicæ veritatis lib.7.
Enchiridion de veris perfectiſque virtutibus.

Multo plura tribuuntur Alberto à venerabili Patre, F. Antonio Senenſi in Bibliotheca Prædicatorum,& alijs,quæ an extant, ignoro. Obijt autem Magnus Albertus anno Dom.1280.

Obſeruatio.

Inſcribuntur libri duo, vnus de mirabilibus, & alter de ſecretis mulierum, Magno Alberto. Sed vterque liber indignus eſt,qui tanto viro tribuatur: nam ſuperſtitioſa quædam continent,& multa vana.

De *Thoma Cantapratenſi.* 1265.

THomas Cantapratenſis, quem alij Gulielmum, alij Henricum appellarunt; fuit natione Brabantinus, profeſſione Religioſus S. Dominici,dignitate Epiſcopus ſuffraganeus Archiepiſcopi Cameracenſis, & auditor Alberti Magni, vt ipſe in opere ſuo teſtatur, libro ſecundo cap. vltimo num.50.condiſcipulus S.Thomę Aquinatis,quem nobilem adoleſcentem vocat lib.1.cap.20.num.10. Scripſit vtiliſſimum opus de proprietatibus apum duobus libris comprehenſum, in quo ſub figura apum multa ſcribit de officio Prælatorum, & ſubditorum: & miracula, atque exempla ſui temporis verè fideliterque deſcribit. Editum eſt hoc opus Duaci anno 1597. cum annotationibus,& vita auctoris.

Scripſit præterea idem auctor vitam B. Chriſtinæ mirabilis, quæ extat apud Surium, menſe Iunio, die viceſimo tertio, & vitam ſanctæ Ludgardis,quæ extat apud eundem,menſe eodem,die ſexto decimo: & addidit vnum librum ad vitam ſanctæ Mariæ de Oegnies. Scripſit autem magno labore & longo tempore librum de natura rerum, cuius ipſe meminit in præfatione libri de proprietatibus apum. Sed hoc opus tam laborioſum non videtur extare. Dicitur denique hic idem auctor in gratiam ſancti Thomæ vertiſſe Ariſtotelem è Græco idiomate in Latinum. de qua re conſulat lector vitam huius auctoris præpoſitam libris de proprietatibus apum.

De S. Thoma Aquinate. 1265.

SAnctus Thomas Aquinas, natione Italus, patria Neapolitanus, profeſſione Religioſus, Ordinis Prædicatorum, Illuſtris genere, ſed illuſtrior ſanctitate & ſapientia: natus eſt anno Domini 1224. & obijt anno 1274. quo anno obijt etiam ſanctus Bonauentura, eius amiciſſimus; ſed hic menſe Martio, ille menſe Iulio.

Eius opera (vt ſanctus Hieronymus de ſancto Cypriano ſcripſit) Sole ſunt clariora, vt ſuperuacaneum videatur eorum indicem texere. Deſcribam eorum indicem ex Romana editione, quæ iuſſu Pij quinti Pontificis maximi confecta cenſetur omnium optima. Tomi ſunt ſeptemdecim.

Primus tomus continet vitam B. Thomæ, & Commentaria in libros Perihermenias, & Poſteriorum analyticorum.

Secundus tomus continet Commentaria in libros octo Phyſicorum, in lib. 4. de cœlo, & mundo, & in lib. 2. de generatione.

Tertius tomus continet Commentaria in lib. 4. Meteororum, in lib. de anima, & in parua naturalia.

Quartus tomus continet Commentaria in lib. 12. Metaphyſicorum, Tractatum de ente, & eſſentia, cum Commentarijs Card. Caietani: &, Expoſitionem in librum de cauſis.

Quintus tomus continet Commentaria in libros 10. Ethicorum, & in libros 8. Politicorum.

Sextus tomus continet Commentaria in primum & ſecundum ſententiarum.

Septimus tomus continet Commentaria in tertium & quartum ſententiarum.

Octauus tomus continet Quæſtiones diſputatas, & Quodlibeta.

Nonus tomus continet Summam contra gentiles cum Commentarijs Franciſci Ferrarienſis.

Decimus tomus continet Primam partem ſummæ Thologiæ cum Commentarijs Card. Caietani, & expoſitionem S. Dionyſij de diuinis nominibus.

Vndecimus tomus continet Primam ſecundæ, &, Secundam ſecundæ cum Commentarijs Card. Caietani.

Duodecimus tomus continet Tertiam partem cum Commentarijs Card. Caietani.

Tertiusdecimus tomus continet Commentarium in Iob: in primam quinquagenam Pſalmorum, in Cantica canticorum, in Iſaiam, in Hieremiam, & Threnos.

Quartus decimus tomus continet Commentaria in Matthæum, & in Ioannem.

Quintus decimus tomus continet Auream Catenam ex Patribus contextam in quatuor Euangelia.

Sextus decimus tomus continet Commentaria in omnes epiſtolas ſancti Pauli,& ſermones de tempore,& de Sanctis.

Septimus decimus tomus continet ſeptuaginta tria opuſcula.&,Scriptum ſecundum in quatuor libros ſententiarum, ad Anibaldum Cardinalem.

Obſeruatio prima in opera ſancti Thomæ.

PRæter libros in editione Romana numeratos feruntur ſub nomine ſancti Thomæ Commentaria in Geneſim, & in libros Machabæorum,& in ſeptem epiſtolas canonicas. Sed Commentarium in Geneſim à ſancto Antonino tertia parte ſummæ hiſtorialis tit.18.cap.10. reijcitur, vt ſpurium.Scribit quidem Antonius Senenſis in Bibliotheca Ordinis Prædicatorum à ſancto Antonino reiici Commentarium in Geneſim, quod tunc extabat: non illud, quod nuper inuentum & editum eſt. Sed cùm ego Commentarium neutrum viderim, non poſſum de hac re ferre iudicium. De Commentario in libros Machabæorum Lutetiæ excuſo,non habeo quod dicam,quia Commentarium illud non vidi.Commentaria verò in epiſtolas canonicas videntur mihi erudita,& digna ingenio ſancti Thomæ,pręſertim cùm in iis cernatur ſtilus,& modus procedēdi ſancti Thomæ. neque obſtat, quòd in editione Romana hoc opus non recenſeatur. Siquidem eo tempore hoc opus nuſquam inueniebatur, & primùm in lucem prodiit Antuerpiæ anno 1592.

Obſeruatio ſecunda.

Ex opuſculis, quæ ſancto Thomæ tribuuntur, aliqua ſunt, quæ non eſt certum eſſe germana eius opera; quæ quia in editione Romana notata ſunt diuerſitate characteris, de illis nihil dicam.In aliis vnum eſt,quod inſcribitur de Regimine Principum ad Regem Cypri:quod mihi multis de cauſis ſuſpectum ſemper fuit.primùm quia lib.3.cap.20.ſcribit auctor huius operis ſuo tempore accidiſſe,vt Adolphus Imperator Rodulpho & Albertus Adolpho ſuccederet. At ſanctus Thomas obiit anno 1274. Adolphus autem Rodulpho ſucceſſit anno 1292. & Albertus Adolpho anno 1299.Poſſet quidem fieri,vt iſta verba ex margine annotata ab aliquo poſteriore in textum irrepſerint: ſed oratio continuata non videtur admittere iſtam reſponſionem.Deinde lib.3.cap.10.non ſemel vocat iſte auctor ſummum Pontificem Chriſti ſucceſſorum. quod impropriè dictum eſſe nemo neſcit, qui Chriſtum Pontificem æternum eſſe nouit, cui nemo ſuccedit, ſed omnes miniſtrant: at ſanctus Thomas ita impropriè loqui non ſolet.Præterea iſte auctor ſtilum habet à ſtilo ſancti

Thomæ valde diuerſum:hic enim preſſè & breuiter ſcribit, & multa paucis complectitur;ille contra verbis abundat,& pauca multis explicat. Adde, quòd hic auctor non pauca leuia profert, de nominibus magiſtratuum lib.3.cap.22.& lib.4.cap.26.quæ ſancto Thomæ nunquam excidiſſent.quæ cauſæ fortaſſe fuerunt,vt in editione Louanienſi anni 1562.libri illi de regimine Principum inter opuſcula ſancti Thomæ adſcripta non inueniantur. Adde vltimò, cùm ſanctus Thomas ſcripſerit ſeptem libros de eruditione principum, planè vtiliſſimos, qui habentur inter opuſcula Romæ edita, non videbatur neceſſarium, vt ſcriberet etiam de regimine Principum.

Obſeruatio tertia.

Mirũ eſt valde,quòd magna pars primæ ſecundæ,& ſecundæ ſecundæ inueniantur iiſdem verbis in primo,& tertio libro ſpeculi moralis Vincentij Bellouacenſis. & quidem non videtur Vincentius potuiſſe ſpeculum ſuum morale conficere ex doctrina & verbis ſancti Thomæ, cùm ipſe obierit anno Domini 1256.vt teſtatur Antonius Senenſis ex Vaſæo, in Bibliotheca Patrum Prædicatorum; & ſanctus Thomas obierit anno Domini 1274. & in extrema ætate ſummam Theologiæ confecerit. Sed neque eſt vllo modo credibile ſanctum Thomam ſummæ ſuæ partem ſecundam, eámque nobiliſſimam, ex alio ſcriptore hauſiſſe. In his anguſtiis nihil mihi occurrit, niſi ſpeculum illud morale fortaſſe non eſſe Vincentij Bellouacenſis, ſed alicuius auctoris poſterioris, qui fortaſſe Vincentius etiam diceretur, quíque ſecundam partem ſancti Thomæ in compendium redigere voluerit. Id quod videtur poſſe confirmari ex eo quòd ſpeculum morale grauius multo eſſe videtur, quàm ſint ſpeculum doctrinale,naturale,& hiſtoriale,quæ tria ſine vllo dubio ſunt Vincentij Bellouacenſis.

De ſancto Bonauentura. 1265.

SAnctus Bonauentura natione Italus, patria Balneoregienſis, Ordinis ſancti Franciſci Miniſter Generalis,ac poſtea Albanenſis Epiſcopus,& Cardinalis à Gregorio decimo creatus, non in feriis Pentecoſtes, & in Lugdunenſi Concilio, vt multi ſcribunt, ſed ante Concilium,& fortè in quatuor temporibus Decembris anni 1273. Nam in ipſo Concilio Lugdunenſi,quod Romæ nuper eſt editum, inuenitur ſanctus Bonauentura Cardinalis reſidere cum cæteris in prima ſeſſione. prima autem ſeſſio celebrata eſt anno 1274. die 7. Maij, triduo ante Aſcenſionis feſtum. Vir fuit ſanctiſſimus, & doctiſſimus,& multa ſcripſit, quæ Romæ edita ſunt

iuſſu Sixti V. Pontificis, in octo tomos diſtributa.

Primo Tomo continentur, Principium ſacræ Scripturæ, Expoſitio in Exameron, id eſt, ſermones viginti tres in diuerſa loca Exameron ex ore dicentis ab auditoribus excerpta. Expoſitio item in Pſalterium, in Eccleſiaſtem, in Sapientiam, in Lamentationes Hieremiæ Prophetæ.

Secundo Tomo continentur, Expoſitio in caput ſextum Matthæi, Expoſitio in Euangelium ſancti Lucæ, Poſtilla in Euangelium ſancti Ioannis, & Collationes in eundem.

Tertio Tomo continentur, Sermones de tempore, & de Sanctis.

Quarto Tomo continentur, Commentaria in primum & ſecundum librum Magiſtri Sententiarum.

Quinto Tomo continentur, Commentaria in tertium, & quartum librum Sententiarum.

Sexto Tomo continentur prima & ſecunda pars opuſculorum; videlicet prima pars quæ eſt:

De reductione artium ad Theologiam.
Breuiloquium.
Centiloquium.
Pharetra.
Declaratio terminorum Theologiæ.
Principium compendioſum in libros Sententiarum.
Quatuor libri Sententiarum carmine digeſti.
De quatuor virtutibus Cardinalibus.
De ſeptem donis Spiritus ſancti.
De tribus ternariis peccatorum.
De Reſurrectione à peccato ad gratiam.
Diæta Salutis.
De Eccleſiaſtica hierarchia.

Secunda pars:

Soliloquium.
De meditatione vitæ Domini noſtri Ieſu Chriſti.
Libellus meditationum.
De ſeptem gradibus contemplationis.
De quinque feſtiuitatibus Pueri Ieſus.
Officium de Paſſione Dominica.
De ſancta Cruce laudatio.
Lignum Vitæ.
Speculum de laudibus B. Mariæ.
De Corona Beatæ Mariæ.
De compaſſione eiuſdem.

Philomela paſſioni Domini aptata per ſeptem horas.
De ſeptem verbis Domini in cruce.
Pſalterium B. Mariæ maius.
Pſalterium eiuſdem minus.
In Salutationem Angelicam.
In Salue Regina.

In ſeptimo Tomo continetur pars tertia opuſculorum, quæ eſt:

De inſtitutione vitæ Chriſtianæ.
De regimine animæ.
Speculum animi.
De decem præceptis.
De gradibus virtutum.
Itinerarium mentis in Deum.
De ſeptem itineribus æternitatis.
Stimulus diuini amoris.
Paruum bonum, ſiue incendium amoris.
Amatorium.
Exercitiorum ſpiritualium libellus.
Faſciculatius.
Viginti quinque memorialia.
Confeſſionale.
De ratione confitendi.
De puritate conſcientiæ.
De præparatione Sacerdotis ad Miſſam.
Expoſitio Miſſæ.
De ſex alis Cherubim.
De ſex alis Seraphim.

Octauo tomo continetur pars quarta opuſculorum, quæ eſt,

De triplici ſtatu Religioſorum.
Speculum diſciplinæ propter nouitios.
Viginti paſſus Nouitiorum.
In Regulam Nouitiorum.
De proceſſu Religionis.
De contemptu Seculi.
De reformatione mentis.
Alphabetum paruum boni Monachi.
De perfectione vitæ ad Sorores.

De-

Declaratio Regulæ Minorum.
Quæſtiones circa eandem Regulam.
Quare Fratres Minores prædicent, &c.
De paupertate Chriſti.
Quòd Chriſtus & Apoſtoli nudis pedibus incedebant.
Apologia Euangelicæ paupertatis.
Contra calumniatorem Regulæ Franciſcanæ.
Apologeticus in eos qui Ordini Minorum aduerſantur.
De non frequentandis quæſtionibus.
Collationum libellus ad Fratres.
De reformandis Fratribus, Ad miniſtros Prouinciales.
Appendix continet Compendium Theologiæ.
De eſſentia, inuiſibilitate, & immenſitate Dei.
De Myſtica Theologia.

Obiit vir S. Deo & hominibus amabilis valde, anno Dom. 1274. Menſe Iulio, die quintadecima, quæ erat Dominica, ſub auroram, in Concilio Lugdunenſi, vt in ipſo Concilio legitur.

De Petro Tarantaſienſi. 1265.

PEtrus Tarantaſienſis Ordinis S. Dominici Cardinalis Hoſtienſis à Gregorio X. Pontifice cum S. Bonauentura creatus, ipſi Gregorio ſuccedens, & Innocentius V. appellatus; quinto menſe obiit, anno Dom. 1276.

Scripſit in quatuor libros Sententiarum: dicitur etiam ſcripſiſſe in Pentateuchum, in Pſalmos, in Euangelium Lucæ, & in epiſtolas S. Pauli; & denique Compendium Theologiæ. Non defuerunt, qui pluſquam centum propoſitiones eius reprehenderent: ſed iuſſu Ioannis Vercellenſis Magiſtri generalis Ordinis Prædicatorum à S. Thoma defenſæ ſunt, vt ex opuſculo eius perſpicuum eſt.

De Henrico Sterone. 1265.

HEnricus Stero Monachus Chronicam ſcripſit ab anno 1. Frederici I. vſque ad Rodulphum Aſpurgium, ideſt, ab anno Dom. 1152. vſque ad annum 1273. vide Henricum Caniſium tomo 1. antiquæ lectionis.

De Vdalrico Argentinenſi. 1280.

VDalricus de Argentina Ordinis Prædicatorum, & Alberti Magni auditor, ſcripſit in libros quatuor Magiſtri Sententiarum: & ſummam Theologiæ, ac librum de anima. claruit anno Dom. 1280.

De Ruperto de Ruſſia. 1280.

RVpertus, ſiue Robertus de Ruſſia; Ordinis Minorum, claruit eodem tempore; & circa annum Dom. 1280. ſcripſit Commentaria in quatuor libros ſententiarum: Expoſitionem Regulæ S. Franciſci, & librum de anima.

De Gulielmo Durante. 1280.

GVlielmus Durantes, dictus Speculator, natione Vaſco, Epiſcopus Mimatenſis, iureconſultus inſignis, ſcripſit Speculum in tria volumina diſtinctum ad Cardinalem Othobonũ, qui fuit poſtea Hadrianus Papa V. Scripſit etiam rationale diuinorum officiorũ libris octo, & Repertorium iuris, & Commentaria in Canones Concilij Lugdunenſis. Viuebat tempore Nicolai III. Pontificis anno Dom. 1280.

De Guidone Archidiacono. 1283.

GVido Baiſius, Archidiaconus Bononienſis, ſcripſit Commentarium in Decretum Gratiani, quod Roſarium appellauit. Scripſit etiam in epiſtolas Decretales: claruit anno 1283.

De Aegidio Romano. 1290.

AEgidius Romanus ex nobili familia Columnenſium, Ordinis S. Auguſtini Prior generalis, ac poſtea Archiepiſcopus Bituricenſis, S. Thomæ auditor, & eius doctrinæ defenſor acerrimus, plurima ſcripſit tum Philoſophica, tum Theologica; ſed magna ex parte non extant, niſi manuſcripta in variis Bibliothecis. Quæ extant Theologica impreſſa, hæc ſunt:

In primum & ſecundum Sententiarum Commentaria.
In Exameron libri duo.
In Cantica Canticorum lectiones nouemdecim.
In Epiſtolam ad Romanos lectiones.
In cap. Firmiter, & in cap. Marthæ expoſitio.
In Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam explanatio.
Tractatus de corpore Chriſti, de diſtinctione articulorum Fidei, & de arca Noe.
Theoremata de Sacramento altaris, & de corpore Chriſti.
Tractatus de renunciatione Papæ.

Libellus

Libellus ſcriptus occaſione Clerici minùs ſufficienter ad Subdiaconatum promoti.

Quomodo Reges poſſint bona Regni Eccleſiis elargiri.

De Regimine Principum libri tres.

Quodlibeta.

Tractatus contra exemptos.

De diuina influentia in beatos.

De laudibus diuinæ ſapientiæ.

De defectu malorum culpæ.

De prædeſtinatione, præſcientia, paradiſo, & inferno.

De peccato originali.

Caſtigatorium in corruptorium librorum Thomæ Aquinatis.

Extat etiam manuſcriptus liber, quem ego vidi, De poteſtate Eccleſiaſtica.

Ex Philoſophicis hæc habentur typis mandata:

In Metaphyſicam Ariſtotelis, expoſitio.

In eiuſdem libros de anima.

In eiuſdem libros de generatione.

In eiuſdem libros Priores analyticos.

In eiuſdem libros Rhetoricorum.

De materia cæli.

De formatione corporis humani.

Super auctorem libri de cauſis.

De eſſe, & eſſentia.

De motu Angelorum.

De menſura Angelorum.

De cognitione Angelorum.

Sed hi tres poſtremi tractatus poſſunt inter opera Theologica numerati. Floruit hic auctor circa annum Dom.1290.

Obſeruatio.

Opuſculum in orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam, & tractatus de corpore Chriſti; non ſunt omninò certa opera Aegidij. Solet citari liber in quartum Sententiarum nomine Aegidij, vt etiam liber de intellectu poſſibili contra Auerroem, & de gradibus formarum: ſed vtrùm ij libri extent, ignoro.

De Raymundo Lullo. 1290.

RAymundus Lullus ex inſula Maiorica, vixit tempore Philippi Pulchri Regis Francorum, circa annum Domini 1290. Scripſit lingua

ſua vulgari, multa opera, quorum aliqua verſa ſunt in linguam Latinam, vt Ars magna, & parua. Hunc Raymundum Eimericus in directorio Inquiſitorum, ſcribit accuſatum fuiſſe ad Gregorium XI. Papam, vel potiùs accuſata fuiſſe ſcripta eius, quòd continerent pluſquam trecentos errores: & Bernardus de Lutzemburgo Raymundum hunc ponit in Catalogo hæreticorum. Contrà autem non deſunt, qui eundem Raymundum colant, vt S. Martyrem, & vocent Doctorem illuminatum, & ſcripta eius orthodoxa eſſe confirment: de qua re editus eſt liber anno 1604. cum hac inſcriptione, [Sententia definitiua in fauorem Lullianæ doctrinæ iuris ordine, & Apoſtolica auctoritate lata, & in veritatis triumphum, ínque glorioſæ vindicationis memoriam, denuo impreſſa, & principalibus reſcriptis munita.] Quid in hac controuerſia tenendum ſit, nondum videtur eſſe definitum ab Apoſtolica Sede, cùm tam directoriũ Eimerici, quàm liber illi oppoſitus, publicè, & ſine prohibitione legatur.

De Richardo de media Villa. 1290.

Richardus de media Villa, natione Anglus, Ordinis S. Franciſci, ſcripſit in libros quatuor Sententiarum dilucida Commentaria, in quibus S. Thomæ doctrinam imitari viſus eſt.

Scripſit etiam in quatuor Euangelia, & in Regulam Fratrum Minorum, &, contra Petrum Ioannem librum vnum. Dicitur etiam ſcripſiſſe de Conceptione B. Virginis, & in epiſtolas S. Pauli, & de ordine iudiciorum, quod an ita ſit, non mihi conſtat.

De Henrico Gandauenſi. 1290.

Henricus à Gandauo natione Belga Archidiaconus Tornacenſis, vir doctiſſimus, ſcripſit egregium opus Quodlibetorum. Item ſummam quæſtionum ordinariarum. Item de Virginitate, & Pœnitentia. Denique etiam Commentaria in libros Phyſicorum, & Metaphyſicorum Ariſtotelis. Dicitur etiam ſcripſiſſe librum De viris illuſtribus. Obiit anno Domini 1293.

De Ioanne Pariſienſi. 1296.

Ioannes Pariſienſis, Ordinis Prædicatorum, claruit circa annum 1296. Scripſit in quatuor libros Sententiarum, &, Quodlibeta varia: ſed præcipuè De poteſtate Regia, & Papali: & quoniam incidit in tempora turbulenta ob diſcordiam inter Bonifacium VIII. Pontificem, & Philippum Pulchrum Regem Gallorum, & ipſe Pariſiis agebat, & docebat, videtur propenſior fuiſſe erga Regem, quàm erga Pontificem.

De Dino Mugelano. 1299.

DInus Mugelanus ſcripſit in titulum de regulis iuris in ſexto. claruit tempore Bonifacij Papæ VIII. anno 1299.

Seculum decimumquartum ab anno 1300. ad 1400.

De *Ioanne* Duns *Scoto*.

IOannes Duns Scotus, natione Anglus, Ordinis Minorum, vir fuit acutiſſimo ingenio præditus, & cùm docuiſſet primùm Oxonij, deinde Pariſiis, immatura morte diem extremum obiiſſe dicitur anno Domini 1308. Scripſit hæc,

Scriptum Oxonienſe in quatuor libros Sententiarum.
Scriptum Pariſienſe in eoſdem libros.
Librum Quodlibetorum.
Librum Collationum Pariſienſium.
Librum de primo principio rerum.
Librum Theorematum.
Librum de cognitione Dei.
Tetragrammata quædam.
Sermones de tempore, & de Sanctis.
Commentaria in Geneſim, in Euangelia, & in Epiſtolas, valde obſcura.

Item in Philoſophicis.

Scripſit Quæſtiones in Porphyrium, item in Ariſtotelis prædicamenta, Perihermenias, Priora, Poſteriora, Elenchos, de anima, Metaphyſica, & Phyſica.

De *Auguſtino Anconitano.* 1301.

AVguſtinus Triumphus, patria Anconitanus, profeſſione religioſus ſancti Auguſtini, vir pius, & doctus, floruit ad initium anni 1300. ſed obijt anno 1328. cùm eſſet annorum octoginta quinque, vt ex inſcriptione ſepulchri ipſius conſtat, quod habetur Neapoli in Eccleſia Fratrum Eremitarum ſancti Auguſtini. Scripſit egregiam ſummam de poteſtate Eccleſiæ, quæ extat Romæ èdita anno 1584. Scripſit etiam Commentarium in Canticum Beatæ Virginis Mariæ, quod extat Romæ excuſum anno 1590. Scripſit plurima alia tum in ſanctam Scripturam, tum in Magiſtrum Sententiarum, tum etiam in Ariſtotelem, & ſermones, ac tractatus varios, qui extare dicuntur in Bibliotheca Vaticana.

De Barlaamo. 1303.

BArlaamus Epiſcopus Hieracenſis, vixit circa annum Dom. 1303. & ſcripſit Epiſtolas multas ad Græcos de vnione cum Eccleſia Romana, quas edidit Henricus Caniſius num. *6.* antiquæ lectionis.

De *Siffrido.* 1305.

SIffridus Presbyter Miſnenſis eodem tempore ſcripſit epitomen hiſtoriarum libris duobus comprehenſam ab anno Domini 458. vſque ad annum Dom. 1307. Extat hoc opus impreſſum cum aliis hiſtoricis Germaniæ.

De Nicephoro Calliſto. 1305.

NIcephorus Calliſtus hiſtoricus Græcus, vixit tempore Andronici Senioris Imperatoris, cui dedicauit hiſtoriam ſuam: proinde vixit poſt annum Dom. 1300. Hiſtoria, quæ nunc extat Nicephori Calliſti, continetur libris octodecim, & incipit à natiuitate Chriſti, ac definit in annum eiuſdem 625. Credibile autem eſt, multo plures ab eo libros ſcriptos fuiſſe, ſed periiſſe.

Porrò in hiſtoria huius auctoris, vt Græci, & Schiſmatici, non mirum videri debet, ſi inueniantur errores proprij Græcorum, vt de proceſſione Spiritus ſancti à ſolo patre, in ipſa præfatione. Magis mirum eſt, inueniri non paucos errores in rebus hiſtoricis, vt ex Annalibus Card. Baronij conſtat.

De *Eberardo.* 1305.

EBerardus Archidiaconus Ratiſponenſis ſcripſit Chronicum ab anno 1273. vſque ad annum 1305. Vide Henricum Caniſium primo tomo antiquæ lectionis.

De *Petro Aureolo.* 1317.

PEtrus Aureolus Ordinis Minorum, ex Prouinciali Aquitaniæ, Archiepiſcopus Aquenſis, floruit anno Dom. 1317. & multa ſcripſiſſe dicitur, ſed Commentarium in primum librum ſententiarum, idque ſolum Romæ impreſſum vidi, anno 1596.

Citantur multa ex Aureolo apud Ioannem Capreolum, ſed ea typis mandata non extant.

De *Antonio Andreæ.* 1317.

ANtonius Andreæ, natione Aragonius, Ord. ſancti Franciſci, Scoti, diſcipulus, ſcripſit in quatuor libros ſententiarum: quod ſcriptum editum eſt Venetiis anno 1578.

De *Durando à ſancto Portiano.* 1320.

DVrandus à ſancto Portiano, natione Gallus, Ordinis Prædicatorum, & Epiſcopus Meldenſis, Theologus inſignis, ſcripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum Commentaria ſatis dilucida, in quibus quamuis nonnulla ſcripſerit, quæ à communi Doctorum ſententia abhorrent, quædam etiam ab Eccleſia improbata ſunt, ipſe tamen in præfatione commentarij ſui in Magiſtrum, diſertis verbis aſſeruit ad Eccleſiam Catholicam Romanam pertinere iudicium de doctrina, ſeque omnia ſua ſcripta eiuſdem Eccleſiæ cenſuræ ſubmittere.

Scripſit etiam librum egregium de origine iuriſdictionum. Floruit circa annum Dom. 1320.

De *Herueo Natali.* 1320.

HEruens Natalis Brito, Ordinis Prædicatorum Magiſter generalis, & Durandi æqualis, ac Theologus doctiſſimus. Scripſit in Epiſtolas ſancti Pauli, quod opus habetur inter opera ſancti Anſelmi, vt ſuprà diximus.

Scripſit etiam in quatuor libros Magiſtri ſententiarum.
Item ſcripſit tractatum de poteſtate Papæ.
Alium de Sacramentis.
Alium de Chriſti & Apoſtolorum paupertate.
Alium de vtraque poteſtate Papali, & regali.
Alium de beatitudine.
Item ſcripſit Quodlibeta.

Item librum aduerſus Durandum, in iis, in quibus à ſancto Thoma diſſentit:

Et ſeorſum librum de vnitate formarum contra eundem.

Nec non libros aliquot contra Henricum à Gandauo.

Et multa alia Philoſophica ſcripſit,
De materia cæli,
De æternitate mundi,
De voluntate,
De ſecundis intentionibus.

Denique ſcripſit de Verbo.
De motu Angeli,
De relationibus.
Obiit anno Domini 1325.

De Franciſco Mayrone. 1320.

FRanciſcus Mayronis natione Scotus; profeſſione Religioſus Ordinis ſancti Franciſci, Scoti diſcipulus, vixit tempore Ioannis XXII. Papæ, anno Dom. 1320.

Scripſit Commentaria in libros quatuor Magiſtri ſententiarum.
Item Quodlibeta.
Formalitates.
De primo principio.
De expoſitione diuinorum nominum.
Et de vniuocatione.
Quæ omnia ſimul edita ſunt Venetiis anno. 1520. & 1556.
Scripſit præterea Quadrageſimale, & Sermones de Sanctis.
Item de paupertate Chriſti, & Apoſtolorum.
De virtutibus, & vitiis capitalibus.
De articulis fidei.
De Baptiſmo.
De humilitate.
De Indulgentiis.
De corpore Chriſti.
De Angelis.
De ſuffragiis defunctorum.
De pœnitentia.
De ieiunio.
De vltimo iudicio.
De ſeptem donis Spiritus ſancti.
Quæ omnia iam olim impreſſa fuerunt Baſileæ.

De Gulielmo Ockam. 1320.

GVlielmus Ockam natione Anglus, Ordinis Minorum, Scoti diſcipulus, & æqualis Franciſci Mayronis, vir doctus, ſed fautor Ludouici Imperatoris quarti, nimis ardens, ob quam cauſam in aliquos errores lapſus meruit, vt in Indice librorum prohibitorum eius nomen poneretur.

Scripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum.
Librum Quodlibetorum.

De fautoribus hæreticorum.
De Sacramento Altaris.
Compendium Theologiæ.
De actibus hierarchicis.
De ingreſſu ſcientiarum.
De paupertate Apoſtolorum,
De poteſtate Pontificum,& Imperatorum.

Opus nonaginta dierum,& dialogos,quæ duo opera cum alijs contra Ioannem XXII. ſcriptis interdicta ſunt in Indice librorum prohibitorũ.

De Monaldo. 1320.

MOnaldus Dalmata Ordinis Minorum, & poſtea Archiepiſcopus Beneuenti,ſcripſit ſummam Iuris Canonici, quæ aurea dicitur, & impreſſa fuit Lugduni anno Dom. 1516.

Scripſit etiam quæſtiones in quatuor libros ſententiarum, & ſermones.Obijt anno Dom. 1332. Martyrio coronatus, apud Saracenos, vt teſtatur Antonius Poſſeuinus in apparatu ſacro,tomo ſecundo.

De Nicolao Lirano. 1320.

NIcolaus Liranus ex Iudaiſmo conuerſus ad fidem Chriſtianam, & Ordine Minorum aſſumpto,ſcripſit Commentarium,ſiue poſtillam in vniuerſa Biblia: quod opus notiſſimum eſt; & recognitum impreſſum eſt Lugduni anno 1590.

Scripſit præterea librum de corpore Chriſti.
Sermones de tempore, & de Sanctis.
Librum contra Iudæos.
Commentaria in quatuor libros ſententiarum.
Quæſtiones veteris & noui Teſtamenti.
Tractatum de Viſione Dei.
Expoſitionem decem præceptorum.
Tractatum de idoneo miniſtrante,& ſuſcipiente Sacramentum altaris.Obijſſe dicitur anno Dom.1349.

De Pelagio Aluaro. 1320.

PElagius Aluarus,natione Hiſpanus, Religioſus Ordinis Minorum,& Epiſcopus Syluenſis, vixit tempore Ioannis XXII. Pontificis, circa annum Dom. 1320. cuius Pontificis defenſor acerrimus fuit.

Scripſit inſigne opus De planctu Eccleſiæ.
Apologiam contra Gulielmum Ockam.

Speculum Regum.
Et in libros Magiſtri ſententiarum.

De Petro Bertrando. 1329.

PEtrus Bertrandus Epiſcopus Eduenſis, poſtea Cardinalis, vir doctiſſimus, diſputauit de libertate Eccleſiæ contra Petrum de Cugner, coram Philippo Rege Francorum, anno 1329. & ea diſputatio habetur tomo 4. Bibliothecæ SS. Patrum. Scripſit etiam librum de origine & vſu Iuriſdictionum, ſiue de ſpirituali & temporali Poteſtate. Obijt anno 1348. 24. Iunij.

De Nicephoro Gregora. 1330.

NIcephorus Gregoras, hiſtoricus Græcus, viuebat anno Domini 1344. vt ex fine operis illius intelligi poteſt.

Scripſit libros vndecim de rebus Imperij Orientalis ab eo tempore quo Imperium Orientale deuenit in poteſtatem Latinorum, & perduxit hiſtoriam vſque ad obitum Andronici iunioris, ideſt, ab anno Dom. 1200. vſque ad annum 1344.

De Petro Paludano. 1330.

PEtrus Paludanus natione Burgundus Ord. ſancti Dominici, Patriarcha Hieroſolymitanus, vir pius, & doctus, claruiſſe dicitur anno Dom. 1330. tametſi alij eum poſteriorem faciant, ſed nulli eum collocant ante annum Dom. 1300. nec poſt annum 1400.

Scripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum, ſed non extant, quod ſciam, Commentaria eius, niſi in tertium & quartum librum.

Scripſit etiam tractatum egregium de cauſa immediata Eccleſiaſticæ poteſtatis.

Scripſit quoque ſermones de tempore, qui editi ſunt Antuerpiæ anno 1572. multa alia ſcripſiſſe fertur, quæ non extant typis excuſa.

De Ioanne Villano. 1330.

IOannes Villanus hiſtoricus Florentinus, vixit tempore Ioannis XXII. Pontificis, & ſucceſſorum eius Benedicti xij. & Clementis vj. & obijt anno 1348.

Scripſit hiſtoriam vniuerſalem temporis ſui ſatis accuratè, quamuis etiam

etiam leuiter attigerit priora tempora ab erectione turris Babyloniæ, vſque ad ſua tempora.

Scripſit autem idiomate Italico, & totam hiſtoriam libris duodecim comprehenſam perduxit ad annum Dom. 1348.

Quamuis autem propoſitum eius fuerit ſcribere hiſtoriam ciuitatis Florentiæ: tamen multa commemorat vtilia de rebus Eccleſiaſticis, quæ ab alijs minùs fideliter narrata fuiſſe inueniuntur.

De *Guidone Carmelita.* 1330.

GVido natione Catalanus, Prior generalis Ordinis Carmelitani, ac poſtea Epiſcopus Maioricenſis, ſcripſit ingens volumen de omnibus hæreſibus: quod extat impreſſum Pariſijs. Multa alia ſcripſiſſe fertur, quæ ad manus meas non peruenerunt. Claruit anno 1330.

De *Aſteſano Aſtenſi.* 1330.

ASteſanus Aſtenſis ſcripſit ſummam caſuum conſcientiæ libris octo, quæ typis mandata fuit Venetijs. Viuebat anno Dom. 1330.

De *Adamo Goddam.* 1330.

ADamus Goddamus, Anglus, ſcripſit Commentaria in quatuor libros ſententiarum, quæ edita fuerunt Pariſijs anno 1512. Viuebat auctor anno 1330.

De *Landulpho Carthuſiano.* 1330.

LAndulphus, ſiue Ludolphus natione Saxo, profeſſione Carthuſianus, vir valdè pius, ſcripſit hiſtoriam vitæ Domini noſtri Ieſu Chriſti ex Euangelijs deprompſtam. Scripſit etiam Commentaria in Pſalmos, iuxta ſenſum præcipuè ſpiritualem. claruit circa annum Dom. 1330.

De *Lupoldo Bambergenſi.* 1330.

LVpoldus Bambergenſis, vir eruditus, æqualis Landulphi Carthuſiani, ſcripſit librum de iuribus Imperij, in quo multa admiſcet ad hiſtoriam Eccleſiaſticam vtilia.

De Ioanne Andrea. 1330.

IOannes Andreas Bononienſis Iureconſultus doctiſſimus floruit tempore Ioannis XXII. Papæ, ſed obijt anno 1348. Scripſit in quin-

que libros decretalium, quod opus Nouellas appellauit. Scripſit etiam Gloſſas in ſextum, & Clementinas. addidit quoque ad ſpeculum Gulielmi Durantis.

De Bartholomæo Piſano. 1335.

BArtholomæus Piſanus Ordinis Prædicatorum edidit ſummam, quæ dicitur Piſanella: quam imitatus eſt Angelus de Clauaſio.

De Joanne Calderino. 1340.

IOannes Calderinus Bononienſis filius adoptiuus Ioannis Andreæ, ſcripſit in libros Decretalium. Item Conſilia, & Deciſiones.

De Ioanne de Baccone. 1340.

IOannes de Baccone Anglus, & Ordinis Carmelitarum, Prior Prouincialis, Theologus, & Philoſophus doctiſſimus, floruit tempore Clementis vj. Pontificis, & obijſſe dicitur anno 1346. Scripſit Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum; Compendium legis Chriſti; & Quodlibeta: quæ typis excuſa extant. Alia permulta ſcripſiſſe dicitur, quæ non vidi.

De Alberico. 1341.

ALbericus Roxiatus Bergomenſis, ſcripſit in ſextum Decretalium.

De Simone de Caſſia. 1340.

SImon de Caſſia, natione Hernicus, Religioſus Ordinis ſancti Auguſtini, admodum pius, vixit eodem tempore quo Ioannes de Baccone, & obijt Florentiæ anno Domini 1348.

Scripſit libros quindecim de rebus geſtis Domini Saluatoris.

Scripſit etiam librum de ſpeculo Crucis.

Librum epiſtolarum ad diuerſos.

Scripſit quoque lingua Italica libros duos de vita Chriſtiana, & expoſitionem Symboli Apoſtolici.

De Henrico Suſone.

HEnricus Suſo natione Germanus, Ordinis ſancti Dominici, vir fuit pijſſimus, & deuotiſſimus.

Scripſit

Scripſit horologium ſapientiæ.
Librum de nouem rupibus.
Meditationes de Paſſione Domini,& alia. viuebat anno 1340.

De Roberto Holkoth. 1349.

ROBertus Holkoth, natione Anglus, profeſſione Dominicanus, ſcripſit in librum Sapientiæ lectiones 213.

Item lecturam in Cantica canticorum: & in ſeptem priora capita Eccleſiaſtici.

Scripſit etiam Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum, & alia quædam. Floruit circa annum Dom. 1349.

De *Thoma Argentinenſi.* 1350.

THomas de Argentina, natione Germanus, Ordinis ſancti Auguſtini Prior generalis, vixit tempore Clementis vj.& Innocentij vj.& obiit Viennæ anno 1357.

Scripſit Commentaria in Magiſtri Sententiarum libros.
Scripſit etiam quæſtionum è ſacris Scripturis ſolutiones.
Sermones,& Epiſtolas,& librum Meditationum.

De Nicolao Cabaſila. 1350.

NIcolaus Cabaſilas Græcus, vixit tempore Io. Cantacuzeni Imperatoris, vel potiùs Tyranni. Fuit vir valde doctus,& Archiepiſcopus Theſſalonicenſis, ſed ſchiſmaticus. Scripſit tomos ſex de vita in Chriſto, qui Latinè impreſſi ſunt Ingolſtadij. Extant etiam libri de tribus Sacramentis, Baptiſmo, Vnctione,& Euchariſtia, impreſſi ibidem. Extat explicatio Liturgiæ apud Bignæum in Bibliotheca Patrum tomo 6. edit.2. ex qua caput 29.& 30. omnino expungenda eſſent, vel cautiſſimè legenda. Denique præter alia multa, ſcripſit de proceſſione Spiritus ſancti contra Latinos, vbi ſe hoſtem Eccleſiæ apertè demonſtrat. Sed hunc librum impreſſum non vidi.

De Gregorio Ariminenſi. 1350.

GRegorius Ariminenſis, æqualis fuit Thomæ Argentinenſis, & eiuſdem Ordinis S. Auguſtini Prior generalis.

Scripſit Commentarium in primum & ſecundum librum Magiſtri ſententiarum.

Scripſit etiam in Epiſtolas S. Pauli,& in epiſtolam S. Iacobi.

De Richardo Armachano. 1350.

RIchardus Radulphus, Archiepiſcopus Armachanus, vixit tempore Innocentij vj. Pontificis, & obiit anno 1359.

Scripſit libros nouemdecim aduerſus errores Armenorum.

Scripſit etiam librum aduerſus Religioſos Mendicantes pro Parochis: dicitur etiam ſcripſiſſe in libros quatuor ſententiarum: necnon libros de paupertate, & de intentionibus Iudæorum, & ſermones aliquot.

Obſeruatio.

Hic auctor, cautè valde legẽdus eſt, præſertim libro 10. contra Armenos cap. 4 & cap. 23. & 24. & lib. 11. cap. 4. & ſermone primò, & 4. in quibus locis multos errores habet de poteſtate Preſbyterorum, de paupertate Chriſti. & de ſtatu Religioſorum Mendicantium: conſulat lector Thomam Valdenſem, qui errores Armachani, & Io. Vviclefi, qui ab Armachano aliqua accepit, diligenter refutat: conſulat etiam, ſi placet, quæ nos ſcripſimus lib. de Monachis cap. 45. & 46.

De Franciſco Petrarcha. 1350.

FRanciſcus Petrarcha, patria Florentinus, Archidiaconus Parmenſis, & Canonicus Patauinus, luſit aliquando elegantiſſimis verſibus Italicis, amores ſuos erga Lauram, ſeu veros, ſeu confictos, vt haberet materiam exercendæ Muſæ; ſed pœnitentia ductus, & tempus in cantiunculis illis conſumptum defleuit, & in ſolitudine poſitus vitam Chriſtiano & pio homine dignam egit, & multa opera grauia atque vtilia ſcripſit, ac tandem piè ſanctéque obiit anno Dom. 1374. ætatis ſuæ 70.

Eius opera quatuor tomis continentur.

In primo tomo hæc habentur:

De remediis vtriuſque fortunæ, lib.	2
De vita ſolitaria,	2
De Otio Religioſorum,	2
De vera ſapientia, dialogi	2
De contemptu mundi, dialogi	3
Septem Pſalmi pœnitentiales ad imitationem Dauidis.	
De Rep. optimè adminiſtranda, lib.	1
De officio & virtutibus Imperatoris, lib.	1
Rerum memorabilium, lib.	4
Epitome vitarum virorum Illuſtrium.	

De pa-

De pacificanda Italia Exhortatio.
Ad veteres Rom.Reip.defenſores Oratio.
De libertate capeſſenda hortatoria Oratio ad Nicolaum Laurentium.
De obedientia,& fide vxoria.
De Auaritia vitanda.
Itinerarium Syriacum.

In tomo ſecundo hæc ſunt:

Epiſtolarum familiarium,lib. 8
Epiſtolarum ad quoſdam ex veteribus illuſtriores, 1
Epiſtolarum ſine titulo, 1
Epiſtolarum de rebus ſenilibus, 16
Epiſtolarum variarum, 1
De ſui ipſius,& multorum ignorantia, 1
Galli anonymi in Petrarcham inuectiua.
Apologia Petrarchæ contra Gallum.
In Medicum quendam inuectiuarum,lib. 4

In tertio tomo ſunt:

Epiſtolæ octo de Laurea ſumenda.
Priuilegium receptæ Laureæ.
Eclogæ duodecim.
Africæ,ſiue de bello Punico carminum,lib. 9
Epiſtolarum carmine ſcriptarum, 3
Teſtamentum Petrarchæ.

In quarto tomo ſunt carmina Italica.

De Nicolao Gorram. 1350.

NIcolaus de Gorram,natione Gallus,Ordinis Prædicatorum,viuebat anno Dom.1350.

Scripſit Commentaria in Pentateuchum,
In Pſalmos,
In Cantica,
In Eccleſiaſtem,
In Eccleſiaſticum,
Item in Hieremiam,
In Euangelia,
In Epiſtolas S.Pauli,
In Epiſtolas Canonicas,
In Apocalypſim.
Denique etiam in libros ſententiarum Magiſtri.

De Alphonſo Vargas. 1359.

ALphonſus Vargas Hiſpanus, Archiepiſcopus Hiſpalenſis, obiit anno 1359. Scripſit in primum Sententiarum, & in libros de Anima: quæ impreſſa ſunt Venetiis anno *1566.*

De Ioanne Taulero. 1350.

IOannes Taulerus natione Germanus, Ordinis ſancti Dominici, concionator inſignis, & piiſſimus, ſcripſit:

Sermones de perfectione vitæ interioris.

Tractatus de virtutibus.

Epiſtolas ad diuerſos.

Cantica ſpiritualia.

De nouem gradibus Chriſtianæ perfectionis.

Speculum & exemplar Domini noſtri Ieſu Chriſti.

Exercitia de vita & Paſſione Chriſti.

Vixit circa annos Domini 1350.

Porrò hunc virum, vt ſuſpectum circa fidem, contempſit Ioannes Eckius; ſed egregiè eum defendit Ludouicus Bloſius.

De Manuele Caleca. 1375.

MAnuel Caleca, Græcus, vir doctus, ſcripſit librum contra errores Græcorum pro Latinis, quem vertit in Latinum idioma Ambroſius Camaldulenſis, iuſſu Martini quinti Pontificis: & eum in libros quatuor partitus eſt. Vixiſſe videtur hic auctor poſt ſchiſma Vrbani vj. & Clementis vij. & ante ſchiſma Eugenij iv. & Felicis v. nam libro 4. ſui operis ſcribit, Romanam Eccleſiam ſuo tempore gubernatam fuiſſe à duobus Pontificibus. vbi videtur loqui de ſchiſmate illo diuturno Vrbani vj. & Clementis vij. ſiquidem in eodem libro meminit Concilij Lugdunenſis ſub Gregorio x. à tempore autem illius Concilij non fuit ſchiſma celebre, niſi ſchiſma Vrbani & Clementis: quod enim excitauit Ludouicus Imper. inter Ioannem xxj. & Nicolaum v. breuiſſimum fuit. Itaque falſum eſt quod quidam dicunt, interfuiſſe Calecam in Concilio ſub Gregorio x.

De Henrico de Haſſia. 1380.

HEnricus de Haſſia Carthuſianus ſcripſit:

In Magiſtrum Sententiarum.

In Ge-

In Geneſim.
In Exodum.
In Prouerbia Salomonis.
In Apocalypſim S. Ioannis.
Dialogum inter Epiſcopum, & Presbyterum.
Sermones varios.
Regulas ad diſcernendum peccatum lethale à veniali.

De obitu eius variant ſcriptores. Alij volunt obiiſſe anno 1317. alij 1397. alij 1428.

De Ioanne Rusbrochio. 1380.

IOannes Rusbrochius, natione Belga, Prior Monaſterij Vallis Viridis, vir diuinæ contemplationi addictiſſimus, ſcripſit lingua ſua patria, varia opera, quæ in Latinam linguam conuerſa, edita ſunt Coloniæ anno Dom. 1552.

Sunt autem hæc:

Summa totius vitæ ſpiritualis.
Speculum ſalutis æternæ.
Commentaria in tabernaculum Moſis.
Tractatus de præcipuis virtutibus.
Liber de fide, & Iudicio.
De quatuor tentationibus.
De ſeptem cuſtodiis.
De ſeptem gradibus amoris.
De nuptiis ſpiritualibus libri 3.

Viuebat hic auctor anno Domini 1390.

Hunc etiam Doctorem carpſit Io. Gerſon, & defendit Dionyſius Carthuſianus. Id enim accidere ſolet iis qui ſcribunt de myſtica Theologia, vt eorum dicta ab aliis reprehendantur, ab aliis laudentur, quia non eodem modo ab omnibus accipiuntur.

De Baldo. 1390.

BAldus Vbaldus, natione Italus, patria Peruſinus, celeberrimus Iureconſultus, ac Bartoli quondam auditor.

Scripſit præter ea quæ ad ius ciuile pertinent.

Commentaria in libros Decretalium.

Obiit anno Domini 1420.

Seculum decimumquintum ab anno 1400. ad 1500.

De Petro Ancharano. 1410.

PEtrus de Ancharano Bononienſis Baldi auditor floruit anno 1410. Scripſit in libros Decretales, & in Clementinas, & Conſilia.

De Antonio de Butrio. 1410.

ANtonius de Butrio Bononienſis, æqualis Petri de Ancharano. Scripſit in Decretales, & Clementinas, & Repertoriũ Iuris Canonici.

De Ioanne Capreolo. 1410.

IOannes Capreolus, Toloſanus, Ordinis Prædicatorum, S. Thomæ doctrinæ defenſor egregius. Scripſit Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum, in quibus S. Thomæ doctrinam ex ipſo S. Thoma explicat, & obiectiones eorum, qui illam oppugnarunt, optimè diſſoluit. Viuebat anno Dom. 1410.

De S. Vincentio. 1410.

SAnctus Vincentius Ferrerius Valentinus Ordinis Prædicatorum, vir Apoſtolicus, obiit anno Dom. 1418. prædicauit multis in locis verbum Dei cum ſumma vtilitate populorum, Deo cooperante, & ſermones eius confirmante ſequentibus ſignis. Extant ſub eius nomine tres tomi vtiliſſimarum concionum: quæ etſi fortè ab eius diſcipulis ſcriptæ ſint, tamen doctrinam eius continent.

Scripſit ipſe tractatum de vita ſpirituali, breuem, ſed plenum optima inſtitutione.

Scripſit etiam epiſtolas varias.

In Catalogũ Sanctorũ relatus eſt à Calliſto tertio ſummo Pontifice.

De Franciſco Zabarella. 1410.

FRanciſcus Zabarella, patria Patauinus, Archiepiſcopus Florentiæ, & Cardinalis creatus à Ioanne XXIII. Papa. Obiit anno 1417.

Scripſit in Decretales, & in Clementinas.

Scripſit etiam Conſilia, & repetitiones varias.

Necnon de horis Canonicis.

Sed occaſione longiſſimi ſchiſmatis ſcripſit etiam librum de ſchiſmate,

mate,in quo ſunt aliqua corrigenda: quare in Indice librorum prohibitorum liber eius de ſchiſmate cum præfationibus, Argentinæ impreſſus ab hæreticis,prohibitus eſt,donec corrigatur.

De Petro ab Alliaco. 1410.

PEtrus ab Alliaco Archiepiſcopus Cameracenſis, & Cardinalis,creatus à Ioanne XXIII.anno 1411.Obiit ſub Martino V.anno 1426.
Scripſit in quatuor libros ſententiarum.
Item de laude Scripturæ,& Eccleſiæ ſtabilitate.
Quæſtiones in Examerōn.
Paraphraſim in Pſalmos.
Meditationes in Pſalmum 30. & 41.
In principium Euangelij ſecundùm Marcum.
In Orationem Dominicam, & Salutationem Angelicam.
In Cantica B.Mariæ,& Zachariæ, & Simeonis.
Speculum conſiderationis.
Compendium contemplationis.
De ſpituali ſcala.
De Sacramentis.
De legibus,& ſectis.
De electione ſummi Pontificis.
De exercitio ſpirituali.
De Concilio generali.
De duodecim honoribus S.Ioſeph.
Sermones,& epiſtolas.
De concordia Theologiæ, cum Aſtrologia,& hiſtoriâ;
De anima,& accidentibus eius.
Quæſtiones in ſphæram Io.de Sacroboſco.
Tractatum in libros Meteororum.

Scripſit quoque vitam S.Petri Cæleſtini, grauiter, & piè,& renunciationem Pontificatus ab ipſo factam laudat,& defendit contra detractores.Neque verum eſt,quod aliqui dicunt, hanc vitam non eſſe ſcriptam à Petro de Alliaco Archiepiſcopo, & Cardinale, ſed à quodam alio Petro de Alliaco Gymnaſij Nauarrici Archididaſcalo. hoc, inquam, non eſſe verum,perſpicuè conſtat ex præfatione ad ipſam vitam,vbi ſe auctor Epiſcopum nominat. Vnum eſt,in quo reprehenditur hic auctor, quòd videlicet ſenſiſſe videatur, Chriſti Natiuitatem prænoſci potuiſſe ex genethliacis obſeruationibus,atque ad hoc adduxerit apparitionem ſtellæ, quæ apparuit Magis;de qua re vide Sixtum Senenſem lib.5. Bibliothecæ ſanctæ,annotatione 15. & 81.& lib.6.annotat.10.

De Ioanne Gerſone. 1420.

IOannes Gerſon, Gallus, Monachus Cæleſtinus, Cancellarius Pariſienſis, vir doctus, & pius, obiit anno Dom. 1429. multa opera ſcripſit, quæ tribus tomis edita ſunt Argentorati anno 1488. quibus addita eſt quarta pars. Sed quia, vt plurimùm, opuſcula ſunt parua, & in maximo numero, piguit ea deſcribere. Tribui ſolet huic auctori præclariſſimũ opuſculũ de imitatione Chriſti, quatuor libris diſtinctũ. Sed quia nõ numeratur inter opera Gerſonis nec in Catalogo, quem ſcripſit frater ipſius Gerſonis, nec in tomis editis Argentorati; meritò dubitatum eſt, an illud ſit Gerſonis. Imò communiter iam illud opus adſcribitur Thomæ de Kempis, viro admodum pio. Sed nec inter huius opera numeratur, vt paulo pòſt videbimus. Itaque valde probabile eſt auctorẽ illius opuſculi eſſe Ioannem quendam Abbatem de Gerſen, ſiue de Geſſen, vt habet inſcriptio vetuſtiſſima huius libri, in codice manuſcripto, qui aſſeruatur in Monaſterio Aronenſi, quod olim fuit Monachorum ſancti Benedicti, & nunc eſt domus Nouitiorum Societatis Ieſu. Et hinc apparet, hoc opus tributum fuiſſe Ioanni Gerſoni propter ſimilitudinem nominis: quia verus auctor erat Ioannes de Gerſen: & tamen quia non inueniebatur hoc opus inter opera Ioannis Gerſonis Cancellarij Pariſienſis, tributum fuiſſe Thomæ de Kempis ob ſimilitudinem aliquam ſtili, quamuis neque inter opuſcula eiuſdem Thomæ inueniretur. Sed cuiuſcunque ſit, opuſculum eſt vtiliſſimũ, & iure in tota Eccleſia ſummo omnium conſenſu receptum, & frequentatum, & in omnes linguas couerſum. Ego certè ab adoleſcentia, & vſque in ſenectam hoc opuſculum ſæpiſſime volui, & reuolui, & ſemper mihi nouum apparuit, & nunc etiam mirificè cordi meo ſapit.

Poſteaquam hæc ſcripſeram, incidit in manus meas præfatio Henrici Sommalij in libros quatuor de imitatione Chriſti, editos Romæ anno 1610. in qua præfatione affirmat idem Henricus inueniſſe ſe hos libros manu ipſius Thomæ de Kempis cõſcriptos in bibliotheca Canonicorum regulariũ ſancti Martini apud Louanium. Et quoniam magni facio teſtimonium Henrici Sommalij, qui & mei ordinis eſt, & notæ probitatis & doctrinæ; nec tamen audeo ſuperiorem coniecturam prorſus reiicere: rem in medio ponam, & Lectori iudicium relinquam.

De Thoma Valdenſi. 1420.

THomas Valdenſis, Anglus, Ordinis Carmelitarum Prior Prouincialis, floruit tempore Martini v. Pontificis, cui opus ſuum dedicauit, & obiit Rhotomagi in Gallia, anno 1430.

Scripſit

Scripſit opus egregium, quod inſcripſit Doctrinale fidei antiquæ, tribus tomis diſtinctum.

In primo tomo diſputatur contra hæreticos Vvicleſitas & Huſſitas, de Deo, De Chriſto, De Petro, De Eccleſia, De Religioſis.

In ſecundo, de Sacramentis, contra eoſdem.

In tertio, de Sacramentalibus, contra eoſdem.

Dicitur etiam ſcripſiſſe in multos libros diuinæ Scripturæ, & in Magiſtrum ſententiarum Commentaria, & varios tractatus: ſed ego non vidi, niſi tomos illos tres doctrinales fidei antiquæ: nec ſcio an alia extent typis excuſa.

De *Auguſtino de Roma.* 1430.

AVguſtinus de Roma, Epiſcopus Nazarenus, Ordinis ſancti Auguſtini, ſcripſit,

In primum librum ſententiarum.
Item in omnes epiſtolas ſancti Pauli.
In epiſtolas canonicas.
In Apocalypſim.
Scripſit etiam de peccato originali.
De libero arbitrio.
De poteſtate Papæ.
De Sacramento diuinitatis Ieſu Chriſti, & Eccleſiæ.
De Chriſto capite, & eius inclyto principatu.
De charitate Chriſti circa electos, & de eius infinito amore.

Sed hæc tria opera prohibita inueniuntur in Indice librorum prohibitorum, donec expurgentur. Obiit anno Dom. 1445.

De *Ioanne de Imola.* 1430.

IOannes de Imola Iureconſultus celebris, ſcripſit ſuper tres libros Decretalium: ſuper ſextum, & Clementinas. Obiit anno Dom. 1436.

De *Paulo Burgenſi.* 1430.

PAulus de ſancta Maria, relicta Iudaica ſecta, in qua natus erat, Epiſcopus Burgenſis creatus, ſcripſit additiones ad poſtillam Nicolai Lirani, quæ extant in ipſo Lirano. Scripſit etiam ſcrutinium ſcripturarum libris duobus. Viuebat an. 1430.

De *Ioanne Archidiacono.* 1430.

IOannes de Anania, Archidiaconus Bononienſis, ſcripſit Commentaria in Decretales.

Scripſit etiam volumen Conſiliorum. Obiit anno Dom. 1455.

De *Io. Raguſæo.* 1438.

IOannes Raguſæus Ordinis Prædicatorum in Baſileenſi Concilio orationem habuit doctiſſimam per octo dies de communione ſub vtraque ſpecie contra Huſſitas, quæ extat apud Henricum Caniſium tomo tertio antiquæ lectionis, vbi etiam multa habentur alia de hæreſibus Bohemorum.

De *Henrico Kalteiſen.*

HEnricus Kalteiſen Ordinis ſancti Dominici, in eodem Concilio Baſileenſi diſputauit contra Huſſitas de libera prædicatione Verbi Dei, per tres dies: & diſputatio, ſiue oratio extat apud Henricum Caniſium tom. 4. par. 2. antiquæ lectionis.

De *S. Bernardino Senenſi* 1438.

SAnctus Bernardinus, patria Senenſis, profeſſione Franciſcanus, vir doctrina & miraculis clarus, vniuerſam Italiam ſacris Concionibus illuſtrauit.

Obiit Aquilæ, vbi corpus eius integrum inuiſitur, anno Dom. 1443. & à Nicolao quinto ſummo Pontifice in ſanctos relatus eſt anno 1450.

Scripſit ſermones de tempore.
Sermones de Sanctis.
Sermones contra Iudæos.
Scripſit etiam in Apocalypſim.
De Euangelio æterno.
De Chriſtiana Religione.
De Conceptione B.M. Virg.
De paſſione Domini.
De virtutibus & vitiis.
De fructibus Eleemoſynæ.
De triplici ſtatu animæ.
De triplici amore Magorum.
De ſacrificio Abraham.

De veri

De veritate.
De amore Dei,& animæ.
De Spiritu ſancto.
De caſibus proprietatis.
Officium nominis Ieſu.
De mundana proſperitate.
De Paſtorali gubernatione.
De S.Ioſeph ſponſo Virginis.
De circunſtantiis nationum.
De diuino amore.
De triplici Chriſti natiuitate.
De tribus tormentis peccatorum.
De obedientia.
Defenſorium veritatis.

De Ioanne de Polemar. 1438.

IOannes de Polemar Archidiaconus Barchinonenſis, in eodem Concilio Baſileenſi orauit per tres dies contra Huſſitas de ciuili dominio clericorum : & oratio extat apud Henricum Caniſium tomo 4.par.2. antiquæ lectionis.

De *B. Ioanne de Capiſtrano.* 1440.

B Ioannes de Capiſtrano,natione Italus,Ordinis Minorum S.Bernardini amiciſſimus, laboribus maximis pro Eccleſia perfunctus obiit anno Dom.1456.

Scripſit de dignitate Eccleſiaſtica ad Nicolaum v. Papam.
De illuſtranda conſcientia.
De cenſuris.
De pœnis Inferni & Purgatorij.
De pœnis iniungendis.
De reſtitutione,& contractibus.
De Matrimonio.
De Conceptione B.Virg.
De Iudicio vniuerſali,& Antichriſto.
De poteſtate Papæ,& Concilij
De auctoritate Concilij,ſiue Eccleſiæ,
Speculum Clericorum.
De cupiditate.
De Paſſione Domini,
Contra Huſſitas.

Aduerſus Ioannem Rocheſanum, hæreticum Huſſitam.

Scripſit denique Epiſtolas ad varios.

De *Alphonſo Tonſtato.* 1440.

ALphonſus Tonſtatus natione Hiſpanus Epiſcopus Abulenſis, vir ſanctitate & doctrina celeberrimus: vixit tempore Eugenij quarti Pontificis, circa annum Dom. 1440.

Scripſit Commentaria copioſiſſima in Pentateuchum, In Ioſue, Iudices & Ruth: necnon in libros Regum, & Paralipomenon, & in Euangelium ſancti Matthæi: in quibus Commentariis diſſoluit quæſtiones innumerabiles, vt meritò de eo ſcriptum ſit, [Hic ſtupor eſt mundi, qui ſcibile diſcutit omne,] & quod magis eſt admirandum, tanta ſcripſit breuiſſimo tempore, cùm non vixerit niſi annos quadraginta. Neque ſolùm Commentaria illa ſcripſit, ſed etiam opuſcula plurima, è quibus extant,

Defenſorium trium concluſionum.
Liber de ſancta Trinitate.
Liber contra Sacerdotes concubinarios.
Paradoxa.
Explicatio verborum Iſaiæ, Ecce Virgo concipiet.
Liber de ſtatu animarum poſt mortem.
Liber de optima politica.

De *Blondo Hiſtorico.* 1440.

FLauius Blondus patria Foroliuienſis, à ſecretis fuit Eugenio quarto ſummo Pontifici; & ſcripſit hiſtoriam Romanam, in qua multa Eccleſiaſtica continentur, ab inclinatione Imperij vſque ad ſua tempora, ideſt, ab anno Domini 407. vſque ad an. 1400.

De *Nicolao Panormitano.* 1440.

NIcolaus Tudeſcus, natione Siculus, patria Catanenſis, Ord. S. Benedicti, Abbas, & poſtea Archiepiſcopus Panormitanus, ac demum S. R.E. Cardinalis creatus, ſed in ſchiſmate, à Felice quinto Antipapa. Vir fuit Iuris Canonici peritiſſimus, & plurima ſcripſit, quæ tomis octo comprehenduntur in editione Veneta anni 1592.

In primo & ſecundo tomo habentur Commentaria in primum librum Decretalium.

In tertio, quarto, & quinto tomo habentur Commentaria in ſecundum librum Decretalium.

In ſexto

In ſexto tomo habentur Commentaria in tertium Decretalium.

In ſeptimo tomo habentur Commentaria in quartum & quintum Decretalium: & in epiſtolas Clementinas.

In octauo tomo habentur Conſilia 226. quæſtiones ſeptem.

Item Relectio in cap. Per tuas, de Arbitris.

Item Practica eiuſdem.

Dicitur etiam ſcripſiſſe Commentarium inchoatum in Decretum: ſed neſcio, an extet. Dicitur etiam ſcripſiſſe librum pro Conc. Baſileenſi, ſed hunc librum, vt in mala cauſa ſcriptum, & proinde erroneum, credibile eſt ex eius operibus abraſum fuiſſe. Ego certè inter eius opera variarum editionum eum nuſquam reperi. Quamuis autem hic auctor ſederit in Concilio Baſileenſi, etiam quo tempore Concilium acephalum & ſchiſmaticum erat: tamen in eo bene ſe geſſit, quòd introducentibus in Concilium multitudinem Preſbyterorum, ob defectum Epiſcoporum, liberrimè contradixit: vt teſtatur Æneas Syluius, qui præſens aderat, in hiſtoria Concilij Baſileenſis. Sciebat enim, & docebat, in Concilijs, præſertim generalibus, locum non eſſe ſimplicibus Preſbyteris, quo ad votum deciſiuum, niſi locum tenerent abſentium Epiſcoporum. Obijt Nicolaus, Abbas Panormitanus, anno 1445.

De *S. Antonino Florentino.* 1445.

SAnctus Antoninus, patria Florentinus, Ordinis Prædicatorum, ac poſtea Florentiæ Archiepiſcopus, vir doctiſſimus, & ſanctiſſimus, obijt anno Dom. 1459. ætatis ſeptuageſimo, quem in ſanctorum Catalogum retulit Adrianus vj. Pontifex.

Scripſit Summam hiſtorialem in tres partes diuiſam.

Summam Theologicam, in quatuor partes diuiſam.

Librum de eruditione Confeſſorum, qui dicitur, defecerunt, quia incipit, Defecerunt ſcrutinio.

Dicitur etiam ſcripſiſſe Trialogum de Chriſto, & duobus diſcipulis euntibus in Emmaus, in quo explicantur omnia quæ de vita, morte, & Reſurrectione Domini prædicta ſunt.

De *Aenea Syluio.* 1450.

AEneas Syluius, patria Senenſis, vir doctus, prudens, & magni animi, ac primùm à ſecretis Imperatoris, deinde Epiſcopus Senenſis, tum Cardinalis, denique ſummus Pontifex Pius ſecundus, dum expeditionem magnam aduerſus Turcas Chriſtiani nominis hoſtes moliretur, obijt anno Dom. 1464.

Scripſit de rebus Eccleſiaſticis contra Thaboritas librum vnum.

Ad Nicolaum de Cuſa, lib. 1.
De Fide ad Imperatorem Turcarum.
De hiſtoria Bohemorum.
De clade Conſtantinopolitana.
De clade vniuerſalis Eccleſiæ.
De conuentu Mantuano, Oratio.
Ad Calliſtum Papam, Oratio.
Ad Cardinales Oratio.
Decadum Blondi, Epitomem.
Epiſtolas multas.
De Concilio Baſileenſi, libros duos.
Retractationem.
Commentaria de rebus à ſe geſtis.
Reſponſionem ad Martinum Meier pro Eccleſia Romana.
Scripſit præterea multa ad humanitatem, ad poeſim, ad Chorographiam pertinentia.

Obſeruatio Prima.

Quæ ſcripſit Æneas pro Concilio Baſileenſi, cùm iuuenis eſſet, retractauit ſenex, & Pontifex Maximus: & quamuis libri illi de Concilio Baſileenſi meritò prohibiti ſint ab Eccleſia Catholica: tamen hæretici Baſileenſes, qui nuper eoſdem libros recuderunt, non tam Eccleſiæ Catholicæ, quàm cauſæ ſuæ detrimentum attulerunt. Siquidem ex hiſtoria illa Æneæ Syluij de Concilio Baſileenſi, apparet illud Concilium initio fuiſſe legitimum: ſed vbi verum Pontificem Eugenium quartum deponere aggreſſi ſunt Patres illi, iam non habuiſſe formam veri Concilij, non ſolùm, quòd acephalum eſſet, ſed etiam quòd contra formam omnium veterum Conciliorum plures eſſent in eo Conuentu Presbyteri cum voce deciſiua, quàm Epiſcopi: notiſſimum enim eſt, concilia generalia, vt etiam prouincialia, Epiſcoporum eſſe, non minorum Sacerdotum: ſic enim legimus in Concilio Chalcedonenſi actione prima, Mitte foras ſuperfluos; Concilium Epiſcoporum eſt.] Vide, ſi placet, quæ ſcripſimus lib. 3. de Eccleſia cap. 16.

Obſeruatio ſecunda.

Extant Commentaria de rebus geſtis Pij ſecundi ſub nomine Ioannis Gobellini, ſed dubium eſt, an illud opus ſit ipſius Pij Pontificis, an verò eius, ſub cuius nomine prodijt: extant enim manuſcripta commentaria eadem ſub nomine Pij ſecundi & ſtilus videtur eſſe idem in hoc opere, & in alijs eiuſdem auctoris, ſed res non eſt magni momenti.

De Andrea Barbatio. 1460.

ANdreas Barbatius Siculus, floruit anno 1460.
Scripſit in Decretales.
Scripſit etiam de Cardinalium præſtantia.
Scripſit quoque varia conſilia.

De Laonico Chalcondyla. 1460.

LAonicus Chalcondyla Athenienſis, ſcripſit hiſtoriam libris decem, de origine & rebus geſtis Turcarum vſque ad ſua tempora, ideſt, ad annum Dom. 1462. cui hiſtoriæ adiecta eſt appendix, qua continuatur hiſtoria vſque ad annum Dom. 1565. hunc auctorem ponimus inter Eccleſiaſticos, quoniam eius hiſtoria plurima continet ad res Chriſtianas pertinentia.

Quia tamen hic auctor ab hæretico homine Latinitate donatus eſt, & annotationibus in margine poſitis auctus in Indice librorum prohibitorum, eius lectio interdicta inuenitur. Ipſe etiam Laonicus non caret narrationibus falſis, quas temere credidit rerum noſtrarum ignarus.

De Joanne Baſſolio. 1460.

IOannes Baſſolius Ordinis Minorum, ſcripſit in quatuor libros ſententiarum non contemnenda commentaria. viuebat anno Dom. 1466.

De Beato Laurentio Iuſtiniano. 1440.

B Laurentius Iuſtinianus, patria Venetus, ac primùm Canonicus Regularis, deinde Epiſcopus Venetiarum, poſtremò primus eiuſdem Vrbis Patriarcha, floruit doctrina, ſanctitate, & miraculis, temporibus Eugenij quarti, & Nicolai quinti Pontificum Romanorum, circa annum Dom. 1440. Obijt anno 1455. Scripſit volumina quindecim; quorum hi ſunt tituli:

Lignum vitæ.
De diſciplina Monaſtica.
De connubio Verbi, & Animæ.
De humilitate.
De ſpirituali interitu animæ.
De triumphali agone Chriſti.
De interiori conflictu.
De complanctu Eccleſiæ.

De corpore, & ſanguine Chriſti.
De vita ſolitaria.
De contemptu mundi.
De ſermone Domini in cœna.
De officio Paſtorali.
De obedientia.
De gradibus perfectionis.

Scripſit præterea ſermones quadraginta. Obijt anno ætatis 74. Epiſcopatus viceſimo quarto, ſed quinque annis vltimis fuit etiam Patriarcha.

De *Ioanne de Turrecremata.* 1440.

IOannes de Turrecremata, natione Hiſpanus, Ordinis Prædicatorum Cardinalis Preſbyter S. Sixti ab Eugenio quarto creatus, poſtea Epiſcopus Cardinalis Sabinus, Theologus, & Iureconſultus eximius obijt anno Dom. 1468. ætatis 80. maior.

Scripſit Summam de Eccleſia, quartuor libros.
Apparatum ſuper Decretum Eugenij quarti de vnione Græcorum cum Latinis.
Commentaria in Decretum Gratiani.
In Pſalterium.
In Euangelia Dominicalia.
In Euangelia de Sanctis.
De corpore Chriſti contra Bohemos.
De ſalute animæ.
De aqua benedicta.
De Conceptione B. Virginis.
In Regulam ſancti Benedicti.
Meditationes de vita Chriſti.

De Matthæo Palmerio. 1440.

MAtthæus Palmerius Florentinus, vixit tempore Concilij Florentini, vt ipſe teſtatur in Chronico. Scripſit, ſiue continuauit Chronicum ab anno 449. vbi deſijt S. Proſper, vſque ad annum 1449. Scribit quidem Io. Trithemius, hunc Matthæum poſtea de hæreſi conuictum, & damnatum fuiſſe, ſed in Chronico ipſius nullum ego erroris inueni veſtigium.

De *Matthia Palmerio.* 1440.

MAtthias Palmerius Piſanus, vixit eodem ſeculo, & continuauit Chronicum Matthæi ab anno 1450, vſque ad 1481.

De *Beſſarione Cardinali.* 1440.

BEſſarion natione Græcus, patria Trapezuntius, dignitate Epiſcopus Nicænus, poſtea Cardinalis S.R.E. ab Eugenio quarto Pontifice creatus, multis legationibus perfunctus, multíſque aliis piis laboribus fatigatus, obiit anno Dom. 1472. Sixto quarto ſedente.

Scripſit Orationem pro vnione, prolixam, & doctiſſimam, quæ extat Græcè & Latinè ſeſſ. 25. Concilij Florentini.

Scripſit quoque aliam breuiorem, quæ pariter extat Græcè & Latinè, ſeſſione 1. eiuſdem Concilij.

Scripſit etiam librum aduerſus Marcum Epheſium pro defenſione Eccleſiæ Romanæ.

Scripſit quoque de verbis conſecrationis aduerſus eundem Marcum.

Scripſit de illo Ioannis 21. Si eum volo manere, donec veniam.

Scripſit denique multa Philoſophica in defenſionem Platonis: & Metaphyſicam Ariſtotelis Latinitate donauit: & libros tres conſolatorios ad Imperatorem Græcorum miſiſſe dicitur.

De *Georgio Scholario.* 1440.

GEorgius Scholarius vir inter Græcos ſapientiſſimus.

Scripſit Orationes quatuor de pace inter Græcos & Latinos ineunda, quæ habentur Græcè & Latinè poſt Concilium Florentinum: hic idem cenſetur eſſe ille Gennadius (quippe qui mutauerit nomen aſſumptus ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum) qui ſcripſit quinque Orationes de quinque articulis controuerſis pro veritate Catholica.

De proceſſione Spiritus ſancti.
De primatu Papæ.
De Azymo.
De Purgatorio.
De viſione Dei ante reſurrectionem corporum.

De *Ioſepho Methonenſi.* 1440.

IOſeph Epiſcopus Methonenſis eodem tempore ſcripſit librum reſponſionis pro Concilio Florentino ad librum Marci Epheſij calumniatoris eiuſdem Concilij. Extat autem hæc reſponſio Græcè & Latinè poſt idem Concilium.

De *Gregorio Protoſincello.* 1440.

GRegorius Magnus Protoſincellus, ac poſtea Patriarcha, ſcripſit reſponſionem aliam contra Epiſtolam Marci Epheſij: quæ reſponſio

impreſſa eſt Græcè & Latinè poſt Concilium Florentinum. Dicitur autem iſte Gregorius Romæ ſepultus fuiſſe, & miraculis coruſcaſſe.

De Nicolao de Cuſa.

NIcolaus de Cuſa, natione Germanus, Decanus S. Florini, deinde Epiſcopus Brixinenſis, denique Cardinalis S. Petri ad Vincula, à Nicolao V. Pontifice creatus, vir fuit æquè pius ac doctus. Obiit anno Dom. 1464. ætatis 63.

Scripſit de Viſione Dei.
De docta ignorantia.
De reparatione Kalendarij.
De cribratione Alcorani.
De venatione ſapientiæ.
De ludo globi myſticè.
Aduerſus Bohemos.
Coniecturam de nouiſſimis diebus.
De dato Patris luminum.
De quærendo Deo.
Directorium ſpeculantis.
De filiatione Dei.
Dialogum de Geneſi.
De concordantia catholica.
Sermones per annum, & epiſtolas ad diuerſos.
Scripſit de Mathematica perfectione.
De Berillo.
De apice theorica.
De quadratura circuli; & De fortuna.
Atque hæc in primo tomo.

In ſecundo tomo habentur:

Dialogus De Deo abſcondito.
De annunciatione Dominica.
Excitationum libri decem.
Epiſtolæ ſeptem.
Correctio tabularum Alfonſi.
De perfectione mathematica.
De Arithmeticæ complementis.
De tranſmutationibus geometricis.
Complementum Theologicum.

Obſer-

Obſeruatio.

Nicolaus de Cuſa Concordantiam Catholicam ſcripſit Iuuenis, inchoante videlicet concilio Baſileenſi;& quia magna tunc erat fama concilij Baſileenſis, cœpit & ipſe cum multis aliis exaltare poteſtatem Concilij,& deprimere auctoritatem Apoſtolicæ ſedis:ſed poſtea vbi vidit pertinaciam eorum,qui concilio adhærebant,vt etiam auderent ſchiſma facere,& aduerſus legitimum Pontificem, idolum erigere; cœpit & grauiſſimis epiſtolis eos deteſtari, & pro extinctione ſchiſmatis plurimùm laborare. In qua re imitatus eſt Iulianum S. Angeli Cardinalem præſtantiſſimum,& Æneam Syluium,poſtea Pium II.Pontificem,qui initio concilium Baſileenſe contra Eugenium Pontificem defenderunt: poſtea verò pro Eugenio Pontifice contra Concilium depugnarunt. Vide retractationem Pij II. in iis quæ ſpectant ad Iulianum Cardinalem: & epiſtolam Nicolai de Cuſa ad Rodericum, in iis quæ ad ipſius Nicolai ſententiam & iudicium pertinent.

De Dionyſio Carthuſiano. 1450.

DIonyſius Carthuſianus, natione Belga,vir fuit ſanctiſſimus, & doctiſſimus, vixit in ordine Carthuſiano annos 48.obiit anno ætatis ſuæ 69.qui erat annus ſalutis 1471.

Scripſit in omnes libros Scripturæ diuinæ.

Scripſit in quatuor libros Magiſtri ſententiarum.

Scripſit plurima, quorum Catalogum, vnà cum vita ipſius,inuenies poſt finem Commentarij in librum quartum ſententiarum.

In libello de quatuor nouiſſimis cautè legendus eſt circa ſtatum animarum in Purgatorio degentium.

De Thoma de Kempis. 1460.

THomas de Kempis,natione Belga,profeſſione Canonicus regularis, vir magnæ pietatis,obiit anno Domini 1471.ætatis 91.vt in vita eius, quæ præfixa eſt operibus ipſius,legitur.

Scripſit multorum opinione, quatuor libros de imitatione Chriſti: de quo opere locuti ſumus,cùm de Ioannis Gerſonis operibus ageremus.

Scripſit ſermones ad nouitios.
Sermones ad Fratres.
Dialogos nouitiorum.
De vita ſolitaria.
De tribus tabernaculis.
De vera compunctione.

Hortulum roſatum.
Vallem liliorum.
Alphabetum Monachi.
Conſolationem pauperum.
Epitaphium Monachi.
Qualis debeat eſſe Monachus.
Manuale paruulorum.
Doctrinale Iuuenum.
De contemptu Mundi.
Epiſtolas ad diuerſos.

De Henrico Harphio. 1464.

HEnricus Harphius, natione Belga, patria Mechlinienſis, profeſſione Franciſcanus, vixit tempore Pauli ſecundi Pontificis.

Scripſit de decē præceptis, quod opus, Speculum aureum nominauit.
Item de tribus partibus pœnitentiæ:
Tractatum de effuſione cordis.
Directorium aureum contemplatiuorum.
Collationes tres.
Sermones per Quadrageſimam.
Denique de myſtica Theologia libros tres.

Quod eſt præcipuum inter opera Harphij. Sed hoc opus interdictum fuit in Indice librorum prohibitorum, niſi repurgatum eſſet ad exemplum eius quod repurgatum prodiit Romæ an. 1585.

De *Alexandro Imolenſi.* 1470.

ALexander Tartaginus de Imola, ſcripſit in ſextum, & Clementinas; præter multa conſilia, & alia, quæ ſcripſit in codicem, & digeſtum.

De *Baptiſta Platina.* 1472.

BAptiſta Platina, patria Cremonenſis, vixit tēpore Sixti Papæ quarti, cui dedicauit librum de vitis Pontificum Romanorum, & obiit anno Dom. 1481.

Scripſit librum de vitis Pontificum à ſancto Petro, vſque ad Paulum ſecundum, cui libro addidit Onuphrius Panuinius notas non contemnendas; & præterea vitas ſequentium Pontificum vſque ad Pium quintum, quam tamen ſolùm inchoauit.

Scripſit præterea librum de naturis rerum, & libros decem de honeſta voluptate, & valetudine, & epiſtolas ad diuerſos.

De

De Ambroſio Camaldulenſi. 1480.

AMbroſius Camaldulenſis, Florentinus, Abbas generalis Ordinis ſui, vir fuit doctus, & prudens, & obiit anno 1490.

Scripſit Tractatum de Spiritu ſancto.

Item de Sacramento Corporis Chriſti.

Item orationes, quarum vnam Græco idiomate habuit Ferrariæ cotam Imperatore Græco, & Epiſcopis Græcis.

Scripſit etiam Epiſtolas multas.

Et vitas S. Eugeniæ Virginis, & Martyris.

Necnon Proti, & Iacinthi Martyrum.

Vertit autem ex lingua Græca in Latinam librum S. Baſilij de Virginitate.

Vitam S. Ioannis Chryſoſtomi.

Et Homilias eiuſdem in Matthæum.

Item libros S. Dionyſij Areopagitæ.

Et alia non pauca.

De Pacifico. 1480:

PAcificus Ordinis Minorum, vixit circa annum 1480. Scripſit ſummam caſuum conſcientiæ, quæ Pacifica nominatur: ea ſumma ex Latino idiomate in Italicum conuerſa edita fuit Venetiis anno 1574. & 1580.

De Angelo Clauaſio. 1480.

ANgelus à Clauaſio, Ligur, Ordinis Minorum, ſcripſit ſummam Caſuum Conſcientiæ, quæ Angelica dicitur. vixit circa annum Dom. 1480.

De Baptiſta Trouamala. 1483.

BAptiſta Trouamala Ordinis Minorum eodem tempore ſcripſit Louanij ſummam Caſuum conſcientiæ, quæ dicitur Roſella.

De Vuernero Veſphalo. 1484.

VVernerus Veſphalus ſcripſit Faſciculum temporum ab initio mundi vſque ad annum 1484. continuauit hoc opus Ioannes Linturius vſque ad annum 1514.

De Gabriele Biel. 1490.

GAbriel Biel, natione Germanus, qui Tubingæ diu docuit, floruit circa annum Dom.1490.

Scripſit Commentaria in quatuor libros Magiſtri ſententiarum.
Item expoſitionem Canonis Miſſæ,& Sermones varios.

De Marſilio ab Ingen. 1490.

MArſilius ab Ingen, natione Germanus, æqualis Gabrielis, docuit Heidelbergæ,& ſcripſit ipſe quoque in quatuor libros ſententiarum Commentaria non inutilia.

De Jacobo de Valentia. 1490.

IAcobus de Valentia Epiſcopus Chriſtopolitanus, vixit circa annum 1490.vt colligitur ex procœmio Fini Hadriani.

Scripſit Commentaria in Pſalmos,& in Cantica Salomonis.

Scripſit etiam in Cantica Zachariæ, B. Virginis, & Simeonis, & in Hymnum,[Te Deum laudamus,] & contra Iudæos de Chriſto reparatore generis humani.

De Cypriano Beneto. 1490.

CYprianus Benetus Aragonenſis Ordinis Prædicatorum,ſcripſit quatuor Tractatus, qui extant:vnum, de prima Orbis ſede:alterum,de Concilio:tertium, de poteſtate Eccleſiaſtica:quartum, de Pontificis maximi poteſtate.

De Fino Hadriano. 1490.

FInus Hadrianus Ferrarienſis,viuebat ſenex anno 1503.vt ipſe teſtatur in procœmio ſui operis,ſcripſit in vltima ſua ætate volumen magnum, & egregium,libris nouem diſtinctum, quod inſcripſit, Flagellum in Iudæos.Extat excuſum Venetiis anno Dom.1538.

De Ioanne Pico. 1490.

IOannes Picus Mirandulæ Comes,vir ingenio,& doctrina (pro ætate) maximus. vixit annos ſolùm triginta tres, & obiit anno Dom. 1494. ſcripſit tamen:

In primum caput Geneſis,& de opere ſex dierum expoſitionem multiplicem libris ſeptem comprehenſam.

Item explicationem Orationis Dominicæ.

Item concluſiones nongentas, quas diſputandas publicè propoſuit.

Item Apologiam aduerſus eos qui aliquot eius concluſiones carpebant.

Item de ente,& vno.

Item de hominis dignitate.

Item regulas Chriſtianæ vitæ, ad vincendas tentationes & mundum, perutiles.

In Pſalmum XV. Conſerua me Domine, explicationem.

De Chriſti Regno,& Mundi vanitate.

De Aſtrologia, ſiue potiùs contra Aſtrologiam iudiciariam lib. 12.

Item in conuiuium Platonis libros tres. Denique elegias,& epiſtolas varias. Quid ſi hoc ingenium aliis triginta annis excoli potuiſſet? Omnino enim nihil ei defuit niſi maturitas.

De Marſilio Ficino. 1490.

MArſilius Ficinus, Florentiæ natus eſt, vt ipſe teſtatur in quadam epiſtola, anno Dom. 1433. Obiit verò anno 1499. Vir fuit peritus non vulgariter, tum ſacræ Theologiæ, tum etiam Platonicæ philoſophiæ.

Opera eius duobus tomis excuſa ſunt Baſileæ anno 1561.

In primo tomo:

De Chriſtiana religione, lib. 1

De immortalitate animorum, lib. 18

In epiſtolas B. Pauli, aſcenſus vſque ad cælum ad Paulum intelligendũ. Sed non explicat niſi epiſtolã ad Romanos.

Prædicationes habitæ ad Fratres.

De ſanitate tuenda ſtudioſorum, lib. 1

De vita producenda, lib. 1

De vita cælitus comparanda, 1

Apologia, in qua, de Medicina, Aſtrologia, vita Mundi, & de tribus Magis agitur.

Antidotus Epidemiorum.

Epiſtolarum, lib. 12

De ſole, liber allegoricus,& anagogicus.

De lumine liber.

De voluptate liber.

In ſecundo Tomo ſunt:

Aut verſiones librorum, aut opera Platonica.

De Iacobo Philippo Bergomenſi. 1494.

IAcobus Philippus Bergomenſis, Ordinis S. Auguſtini, viuebat anno Dom.1494.

Scripſit hiſtoriam ab initio mundi vſque ad annum Dom.1436. libris quindecim, quod opus inſcripſit ſupplementum Chronicorum.

Scripſit etiam de claris mulieribus Chriſtianis.

De Antonio Bonfinio. 1500.

ANtonius Bonfinius viuebat anno 1500. Scripſit hiſtoriam Hungaricam: & Commentarium de pudicitia. Sed hoc in Indice Romano prohibitum eſt.

De Roberto Gaguino. 1500.

RObertus Gaguinus Gallus, Ordinis S. Trinitatis Generalis, viuebat anno Dom.1500.

Scripſit pro Conceptione B.Virginis tam carmine quàm ſoluta Oratione libros duos.

De miſeria humana, lib. 1

Orationes, & epiſtolas.

Denique de origine, & Regibus Francorum, libros duodecim vſque ad Carolum VIII.

Quæ eſt hiſtoria annorum mille, & ducentorum.

De Marco Antonio Coccio Sabellico. 1500.

MArcus Antonius Coccius Sabellicus, vir valde eruditus, viuebat anno Dom. 1500. Eius opera quatuor tomis Baſileæ excuſa fuerunt anno 1560.

In primo Tomo continetur hiſtoria ab Orbe condito, per enneades quinque, ideſt, libros quadraginta quinque.

In ſecundo continetur continuatio hiſtoriæ per enneades ſex, ideſt, libros quadraginta ſeptem: nam enneadis vltima non habet niſi libros duos. In eodem tomo continetur hiſtoria Veneta per decades tres, & quartæ libros tres.

In tertio continẽtur ſupplementi per alios additi libri viginti nouem.

In quarto exemplorum libri decem.

De Aquileiæ antiquitate lib. 6

De

De Venetæ Vrbis ſitu, 4
De Venetis Magiſtratibus, 1
De Prætoris officio, 1
De officio ſcribæ dialogus. 1
De Latinæ linguæ reparatione dialogus. 1
Epiſtolarum, lib. 12
Orationes 12
Poemata varia.

De *Paulo Middelburgio*. 1500.

PAulus Middelburgius Epiſcopus Foroſempronij, viuebat anno 1500. & ſcripſit ad Leonem decimum libros de tempore Paſchali, & ad Maximilianum Imperatorem libros de die paſſionis Domini, qui notiſſimi ſunt.

De *Ioanne Nauclero*. 1500.

IOannes Nauclerus Præpoſitus Tubingenſis viuebat an. 1500. Scripſit ingens Chronicum continens res memorabiles ab initio mundi vſque ad annum Dom. 1500. Opus diſtinguitur in duo volumina, & primum quidem continet generationes 63. ab Adam vſque ad Chriſtum: alterum continet generationes quinquaginta, & vnam.

De *Alberto Krantzio*. 1500.

ALbertus Krantzius Bambergenſis, vir admodum diligens in hiſtoriis conſcribendis, viuebat anno Dom. 1500.
Scripſit Metropolim, quæ continet hiſtoriam Eccleſiaſticam.
Item hiſtoriam Saxonicam, & Vandalicam, & Chronicum aliarum ſeptemtrionalium regionum. Sed impiæ notæ ad marginem additæ ab hæreticis, fecerunt, vt libri huius auctoris prohiberentur in Indice Romano, donec purgarentur.

De *Felino*. 1500.

FElinus Sandeus Ferrarienſis, Iuriſconſultus celeberrimus, viuebat anno Dom. 1500.
Scripſit in libros Decretalium.
Item Tractatum de Iurepatronatus.
Sermonem de Indulgentia plenaria, & alia.

De *Ioanne Trithemio.* 1500.

IOannes Trithemius, natione Germanus, Abbas Spanchemenſis, Ordinis ſancti Benedicti, viuebat anno 1500. & obiit anno 1519. ætatis ſuæ 57.

Scripſit opera plurima, ſed notiora ſunt hiſtorica, quæ ſimul edita ſunt Francofurti anno 1600.

Scripſit igitur:

De Illuſtribus viris Germanis.
De Illuſtribus viris Ordinis ſancti Benedicti.
De Scriptoribus Eccleſiaſticis.
Chronicum Monaſterij Hirſaugienſis.
Chronicum Monaſterij Spanchemenſis.
De origine Francorum.
De ſucceſſione Ducum Bauariæ, & Comitum Palatinorum.

Scripſit etiam Epiſtolas, Sermones, & varia opera ſpiritualia. Denique ſcripſit de ſeptem ſecundis intelligentiis orbem mouentibus, & opus inſcriptum ſteganographiam, id eſt, occultam ſcriptionem, quod opus prohibitum meritò eſt, cùm ſit plenum pernicioſis dogmatibus ad Magiam pertinentibus. quod & ipſe agnouit, & confeſſus eſt.

De *Iacobo Vvimphelingio.* 1500.

IAcobus Vvimphelingius Presbyter Eccleſiæ Spirenſis, Orator, Poëta, & Hiſtoricus non contemnendus, viuebat anno Dom. 1500. Scripſit præter alia Epitomen rerum geſtarum per Germaniam.

De *Baptiſta Mantuano.* 1500.

BAptiſta Mantuanus, Ordinis Carmelitarum Prior generalis, Poëta fuit doctus, & pius: & multa carmina ſcripſit in laudes Sanctorum. viuebat anno Dom. 1500.

De *Thoma Caietano.* 1500.

THomas de Vio, patria Caietanus, Ordinis Prædicatorum Prior generalis, ac poſtea Cardinalis Presbyter à Leone decimo creatus, vir fuit ſummi ingenij, nec minoris pietatis. viuebat anno Dom. 1500. & obiit anno Dom. 1534. ætatis *66*.

Scripſit Commentaria in omnem ſacram Scripturam, præterquam in Prophetas, & in Apocalypſim.

Scripſit

Scripſit etiam Commentaria in totam Summam S. Thomæ. Denique opuſcula permulta, & librum Ientaculorum, & Summam Caſuum conſcientiæ, quæ notiſſima ſunt.

De *Dominico Iacobatio.*

DOminicus Iacobatius Romanus, Rotæ auditor, & poſtea Cardinalis à Leo. X. creatus anno 1517.

Scripſit inſigne opus de Conciliis.

De *Iacobo Sanazario.* 1500.

IAcobus Sanazarius eodem tempore ſcripſit egregium Carmen de partu Virginis.

De *Franciſco Ferrarienſi.* 1500.

FRanciſcus Ferrarienſis, Ordinis Prædicatorum Prior generalis, viuebat anno Dom. 1500. & obiit anno 1528.

Scripſit egregia Commentaria in Summam ſancti Thomæ contra gentes: ſcripſit etiam de vita B. Oſannæ Mantuanæ lib. ſex. & multa philoſophica.

De Ioanne Franciſco Pico. 1500.

IOannes Franciſcus Picus Ioannis Pici nepos, vir doctus, & pius, viuēbat anno Dom. 1500.

Scripſit de rerum prænotione libros nouem aduerſus vanitatem Aſtrologorum.

Scripſit etiam pro veritate religionis Chriſtianæ contra ſuperſtitiones gentiliū: & opera alia permulta, tum proſa tum verſu, quæ ſatis nota ſunt

De Joanne Tabienſi. 1500.

IOannes Tabienſis natione Ligur Ordinis Prædicatorum, Theologus, & Canoniſta, ſcripſit ſummam Caſuum conſcientiæ, quæ Tabiena dicitur, quam Thomæ Caietano dicauit.

De Hectore Boethio. 1500.

HEctor Boethius Scotus, ſcripſit libros 17. hiſtoriæ Scoticæ. Scripſit etiam deſcriptionem Regni Scotiæ, & Regum Scotorum.

De Iacobo Almaino. 1500.

IAcobus Almainus, Doctor Pariſienſis, viuebat anno Domini 1500. & ſcripſit in tertium & quartum ſententiarum.
Item moralia.
Item opuſcula varia.

De Ioanne Maiore. 1500.

IOannes Maior, natione Scotus, viuebat anno Dom. 1500.
Scripſit in quatuor lib. ſententiarum; item Commentarium in Matthæum, & hiſtoriam maioris Britanniæ.

De Adriano VI. 1500.

ADrianus ſextus Pontifex, natione Traiectenſis in Belgio, viuebat anno Dom. 1500. & obiit anno 1523. Vir fuit optimus, & doctiſſimus, & merito doctrinæ & pietatis ex humili loco & pauperrima domo aſcendit ad magnas opes, & maiores honores. Scripſit diſputationes in quartum ſententiarum: & epiſtolas inſignes, quarum vna valde prolixa & docta ad Saxoniæ Ducem, extat in tomis conciliorum.

De Franciſco Lycheto. 1500.

FRanciſcus Lychetus Ordinis Minorum Miniſter generalis, viuebat anno 1500. edidit Commentaria in tres primos libros ſententiarum, iuxta doctrinam Scoti.

De Sylueſtro Prierate. 1500.

SYlueſter Prieras, natione Pedemontanus, Ordinis Prædicatorum, Magiſter ſacri Palatij, ac poſtea Prior generalis, viuebat anno Dom. 1500. & primus omnium ſcripſiſſe dicitur aduerſus Martinum Lutherum.
Sed ſcripſit etiam in quatuor libros ſententiarum.
Item Summam caſuum conſcientiæ.
Librum ſuper Euangelia inſcriptum, Aurea Roſa.
Librum de ſtrigibus.
Conflatum ex operibus S. Thomæ, quatuor voluminibus comprehenſum, & alia nonnulla.

De Io.

De *Io. Eckio.*

IOannes Eckius, natione Sueuus, viuebat anno 1500. & ex primis fuit, qui hæreſiarchæ Luthero, & coram diſputando, & ſcriptis libris ſtrenuè ſe oppoſuit.

Scripſit Enchiridion, in quo controuerſias ferè omnes breuiter & dilucidè comprehendit.
Scripſit etiam ſeorſim de ſacrificio Miſſæ libros duos.
Et deinde iterum alios tres.
Item de primatu S. Petri.
De pœnitentia, & virtutibus pœnitentiæ annexis.
Item poſtillas, ſiue homilias de tempore, & de Sanctis.
Scripſit quoque multa Philoſophica in libros 8. Phyſicorum,
In libros de cælo,
In libros de generatione,
In Meteora,
In libros de Anima, & alia.

De *Conrado Koellin.* 1500.

COnradus Koellin Germanus, Ordinis Prædicatorum, viuebat anno 1500. & obijt ſenex anno 1536.

Scripſit egregiè in primam ſecundæ S. Thomæ.

Scripſit etiam Quodlibeta multa: & præterea opus inſcriptum Euerſio Lutherani Epithalamij 4. libris comprehenſum.

De Franciſco Titelmano. 1500.

FRanciſcus Titelmanus, Belga, Ordinis Minorum, vir ſanctus, & doctus, cuius omnia ſcripta, etiam Philoſophica, miram pietatem ſpirāt, viuebat anno 1500. & ſcripſit Apologeticum pro editione vulgata ſcripturæ: & ſimul collationem ſuper epiſtolam ad Romanos contra Iacobum Fabrum, & Deſiderium Eraſmum, adhuc viuentes, quæ excuſa ſunt Antuerpiæ ann. 1529. Scripſit in Pſalmos, in Cantica, in prima capita Iob, & alia, quæ notiſſima ſunt.

De *Ioanne Roffenſe.* 1500.

IOannes Fiſcherus, natione Anglus, Epiſcopus Roffenſis, ac poſtea S. R. E. Cardinalis, &, quod longè glorioſius eſt, Martyr Chriſti, occiſus Henrici octaui Regis Anglorum iuſſu anno Dom. 1535. iam

ſenex,& multis perfunctus laboribus:proinde florebat anno Dom.1500.

Scripſit aduerſus articulos Lutheri, quos Leo decimus Papa damnauerat.

Scripſit etiam contra librum eiuſdem Lutheri, qui inſcribitur, de captiuitate Babylonica.

Et de Chriſtiano Sacerdotio contra eundem.

Scripſit item de Euchariſtia contra Oecolampadium.

Item de vnica Magdalena contra Iacobum Fabrum.

Item in ſeptem Pſalmos. Eiuſdem eſſe creditur aſſertio ſeptem ſacramentorum,quę nomine Regis Henrici octaui prodijt.

Porrò liber de fiducia, & miſericordia Dei, qui in Indice Romano prohibetur,aut eſt alterius Ioannis Fiſcheri, aut falsò noſtro attributus fuit.

De Thoma Moro. 1500.

THomas Morus æqualis fuit Ioannis Fiſcheri, eique amiciſſimus, & nobilis collega Martyrij. Fuit autem vir doctrina varia excultus, & ingenij amœniſſimi: quippe Theologus, Philoſophus, Orator, Poeta, Hiſtoricus, linguæ Græcæ & Latinæ peritus.

Scripſit,vt Theologus, inſignem reſponſionem ad epiſtolam Martini Lutheri: necnon explicationem paſſionis Dominicæ.

Item libellum,Quòd pro fide Chriſti mors fugienda non ſit.

Vt Philoſophus libros duos de optimo ſtatu Reip. quos Vtopiam inſcripſit.

Vt Orator,declamationem Lucianicæ reſpondentem:

Vt Poeta, Epigrammata plurima:

Vt Hiſtoricus,res geſtas Richardi tertij Angliæ Regis:

Vt linguæ vtriuſque peritus, Dialogos Luciani è Græca lingua in Latinam conuertit.

De Ioanne Fabro. 1500.

IOannes Faber,Epiſcopus Viennenſis, viuebat anno 1500. & vnus fuit ex præcipuis Doctoribus, qui Luthero & Lutheranis reſtitit.

Scripſit Malleum hæreticorum libris ſex.

Orthodoxæ fidei Catholicæ defenſionem aduerſus Balthaſſarem Pacimontanum.

Librum de poteſtate ſummi Pontificis contra Lutherum.

Homiliarum de ſanctiſſima Euchariſtia,& aliorum argumentorum ingentem numerum,& alia,quæ notiſſima ſunt.

De *Iohanne Cochlæo.* 1500.

IOhannes Cochlæus Norimbergenſis, vir doctiſſimus, & fidei Catholicæ propugnator eximius, viuebat anno 1500. ſed obijt 1552.
Scripſit opuſcula plurima contra Lutherum, Melancthonem, & alios ſectarios.

Scripſit librum de Actis, & ſcriptis Lutheri, valde vtilem ad Lutheranos confundendos.

Scripſit Septicipitem Lutherum, vt oſtenderet Lutheri contradictiones, & inconſtantiam.

Scripſit hiſtoriam Huſſitarum libris duodecim.
Denique non ſolùm ſcriptis plurimis Lutheranos exagitauit, ſed obtulit ſe ad diſputandum cum quouis Lutherano, ſub pœna capitis, ſi in probationibus defeciſſet: cuius rei teſtis eſt Surius in hiſtoria anni 31. & ipſe etiam Cochlæus in libro de actis, & ſcriptis Lutheri.

De *Franciſco Victoria.* 1500.

FRanciſcus Victoria, natione Hiſpanus, Ordinis Prædicatorum, viuebat anno 1500. & obijt anno 1546. Vir fuit egregiè doctus, & ſcripſit Relectiones valde eruditas.

De poteſtate Eccleſiæ. De Indis.
De poteſtate ciuili. De Matrimonio.
De poteſtate Concilij. De augmento charitatis.

De eo ad quod tenetur perueniens ad vſum rationis.

Extat ſub eius nomine ſumma de Sacramentis. Sed eam non ipſe, ſed diſcipuli eius ex ſcriptis ipſius collegerunt.

De *Dominico Soto.* 1500.

DOminicus Sotus, patria Segobienſis, Ordinis Prædicatorum, vir doctiſſimus, & pius valde, qui Carolo Quinto Imperatori à ſacris Confeſſionibus fuit, & Concilio Tridentino interfuit anno 1545. & obijt anno 1560.

Scripſit opera, quorum ipſe Catalogum texit in recognitione operum ſuorum, quam poſuit in extremo libro ſuo in quartum ſententiarum.

Scripſit igitur Commentarium in epiſtolam ad Romanos.

De natura & gratia libros tres.

De ratione tegendi, & detegendi ſecretum, libros tres.

De Iuſtitia & Iure libros decem.

Commẽtaria in quatuor libros ſentẽtiarũ, in duobus tomis diuiſa.

Ad hæc, in Dialecticam, & Philoſophiam Ariſtotelis, Commentaria, & opuſcula minutiora de iuramento, In cauſa pauperum, & alia id genus. hæc ille: qui poſtea ſcripſit etiam Apologiam aduerſus Ambroſium Catharinum, qui de certitudine gratiæ cum eo contendere cœperat: quę Apologia habetur adiuncta libris de natura & gratia.

De Ambroſio Catharino. 1500.

AMbroſius Catharinus, patria Senenſis, Ordinis Prædicatorum, Archiepiſcopus Compſæ, viuebat anno Dom. 1500. & obijt ſenex anno 1552. Multa ſcripſit, quæ extant, ſed aliqua iudicio Eccleſiæ improbata, vt de verbis, quibus Chriſtus confecit Sacramentum Euchariſtiæ: Aliqua communiter à Doctoribus refelluntur, vt de certitudine gratiæ, De prædeſtinatione, De loco decedentium cum peccato originali, & alia.

Quare opera eius cautè legenda ſunt.

Scripſit in quinque priora capita Geneſis:
Et in Epiſtolas ſancti Pauli.
Et in Epiſtolas Canonicas.
Scripſit aduerſus Martinum Lutherum, opus impreſſum anno 1521. & alia, quæ nota ſunt.

De Iacobo Latomo. 1500.

IAcobus Latomus Belga, profeſſor S. Theologiæ in Louanienſi Academia, viuebat anno 1500. & ſcripſit infrà ſcripta opera:

Reſponſionem ad articulos Lutherj.
De primatu Pontificis contra Lutherum.
De Fide & operibus, & Votis monaſticis.
De Confeſſione ſecreta.
De quæſtionum generibus, quibus Eccleſia certat foris & intus.
Pia viuorum opera defunctis prodeſſe.
Viuos, Sanctorum ſuffragijs iuuari.
Chriſti Sanctorumque imagines honorandas eſſe.
De ciborum delectu & ieiunijs.
De Miſſa.

De Ioanne Driedone. 1500.

IOhannes Driedo à Thurnhuth, Belga, viuebat anno 1500. & ſcripſit præclara opera, quæ edita ſunt Louanij anno 1556.

De

De Scripturis & dogmatibus Eccleſiaſticis lib. 4
De libertate Chriſtiana lib. 3
De gratia & libero arbitrio lib. 2
De captiuitate & redẽptione generis humani lib. 1
De Cõcordia liberi arbitrij & Prædeſtinationis lib. 2

De Martino Nauarro.

MArtinus Aſpilcueta Nauarrus, vir doctiſſimus, & piiſſimus, viuebat anno 1500. Quippe qui natus eſt anno 1493. & peruenit ad annum 1586. ætatis ſuæ 94. vt eſt in epitaphio ipſius: & colligitur ex verbis eius, qui octogenarium ſe fuiſſe ſcripſit, cùm Manuale dedicauit Gregorio XIII. Pontifici anno eius primo.

Scripſit multa opera, quæ ſex tomis continentur, edita Venetiis 1602.

In primo tomo ſunt:

Vita eius.
Manuale.
De vſuris.
De Cambiis.
De ſimonia mentali.
De furto notabili.
De neceſſitate defendendi proximum.
De homicidio caſuali.

In ſecundo Tomo ſunt:

De ſilentio in diuinis officiis.
In cap. Inter verba.
Sexta Concluſio perfecta.
De fama, & infamia.
De Regularibus.
De alienatione rerum Eccleſiaſticarum.
De ſpoliis Clericorum.
De reditibus Eccleſiaſticis.
Propugnaculum pro libro ſuperiore.
In cap. Humanæ aures.
De incompatibilitate beneficiorum.
De finibus humanorum actuum.

In tertio Tomo ſunt:

Commentaria in ſeptem diſtinctiones de pœnitentia.
De Indulgentijs, ſiue de Iubilæo.
De Eleemoſyna.

De datis,& promiſſis pro iuſtitia,vel gratia obtinenda.
De lege pœnali.

In quarto tomo ſunt:

Libri de horis Canonicis,& Oratione.
Miſcellanea de Oratione.
In cap.ſi quando,& in cap.cùm contingat,de reſcriptis.
In Rubricam de Iudiciis.
Relectio in cap.Nouit,de Iudiciis.
Relectio in cap.Accepta,de reſtitut.ſpoliat.
In cap.Ita quorundam,de Iudæis.

In quinto & ſexto tomo ſunt Conſilia,& Reſponſiones.

Atque hic finis ſit libri de Scriptoribus Eccleſiaſticis. Cæteri enim Scriptores,qui poſt annum milleſimum quingenteſimum nati ſunt, omnem penè numerum excedunt, & plurimi eorum adhuc viuunt, vt æquum non ſit de eorum operibus iudicare.

INDEX

INDEX EXPLANATORVM
Sacræ Scripturæ.

In omnem Scripturam.

Rabanus Maurus.
Anſelmus Laudunenſis.
Strabus.
Hugo Cardinalis.
Nicolaus Liranus.
Dionyſius Carthuſianus.

Et noſtro tempore.
Emmanuel Sà.

In Geneſim.
Origenes.
S.Ioannes Chryſoſtomus.
S.Cyrillus Alexandrinus.
Eucherius.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Alphonſus Abulenſis.
Thomas Caietanus.

Item quæſtiones in Geneſim.

S.Hieronymi.
S.Auguſtini.
Theodoreti.
Bedæ.
Alcuini.

Item in primum caput Geneſees, ſiue in Exameron.

S.Baſilius.
S.Ambroſius.
S. Auguſtinus de Geneſi ad literam, & lib. 13.Confeſſionum.
Anaſtaſius Sinaita.
S.Bonauentura.
Ioannes Picus.

Et noſtri temporis.
Aloyſius Lipomanus.
Ambroſius Catharinus.
Benedictus Pererius.
Aſcanius Martinengus.
Hieronymus Oleaſter.
Hieronymus Vielmius.
Martinus del Rio.
Ludouicus Yſtella.

In Exodum.
Origenes.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Caietanus.

Quæſtiones.
Auguſtini, &
Theodoreti.

Et noſtri temporis.
Lipomanus.
Oleaſter.
Pererius.
Ludouicus Yſtella.

In Leuiticum.

Origenes.
Yſichius.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Radulphus.
Caietanus.

Et quæſtiones.
Auguſtini, &
Theodoreti.

Et noſtri temporis.
Petrus Serranus.
Hieronymus Oleaſter.

In Numeros.

Origenes.
Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Caietanus.

Et quæſtiones.

Auguſtini, &
Theodoreti.

Et noſtri temporis.

Hieronymus Oleaſter.

In Deuteronomium.

Procopius.
Beda.
Rupertus.
Abulenſis.
Caietanus.

Et quæſtiones.

Auguſtini,&
Theodoreti.

Et noſtri temporis.

Hieronymus Oleaſter.

In Ioſue.

Origenes.
Procopius.
Abulenſis.
Caietanus.
Nicolaus Serrarius.

Et quæſtiones.

Auguſtini.

Et noſtri temporis.

Andreas Maſius,&
Coſmus Magallianus.

In Iudices.

Origenis homiliæ.
Auguſtini quæſtiones.
Hugo Victorinus.
Abulenſis.
Caietanus.

In Rutc.

Abulenſis.
Caietanus.
Franciſcus Feuardentius.
Nicolaus Serrarius.

In libros Regum.

Theodoretus.
S.Gregorius in primum Regum.
Angelomus.
Eucherius.
Beda.
Hugo Victorinus.
Richardus Victorinus.
Abulenſis.
Caietanus.

In libros Paralipomenon.

Abulenſis.
Caietanus.

In Eſdram.

Beda.
Caietanus.

In Tobiam.

Beda.

Et noſtri temporis.

Nicolaus Serrarius.

In Iudith.

Rabanus.

Et noſtri temporis.

Nicolaus Serrarius.

In Eſther.

Thomas Caietanus.

Et noſtri temporis.

Nicolaus Serrarius.
Franciſcus Feuardentius.

In Iob.

Origenes, ſi tamen ſit eius opus.
Olympiodori Catena.

S.Gre

S. Gregorius in Moralibus.
Beda,
S. Thomas Aquinas, ſi tamen ſit eius.

Et noſtri temporis.
Franciſcus Titelmannus,
Franciſcus Feuardentius,
Ioannes de Pineda,

In Pſalmos.
S. Hilarius,
S. Ambroſius,
S. Baſilius,
S Io. Chryſoſtomus,
S. Hieronymus,
S. Auguſtinus,
Theodoretus,
Ruffinus,
Apollinarius,
Caſſiodorus,
Remigius,
Beda,
Ahimo,
Arnobius,
S. Bruno,
Hugo Victorinus,
Euthymius,
Rupertus,
Gulielmus Pariſienſis,
S. Thomas, in 50 Pſalm.
S. Bonauentura-
S. Gregorius in ſeptem,
Innocentius III. in ſeptem,
S. Bernardus in Pſalmum 90.
Thomas Caietanus,
Incognitus,
Iacobus de Valentia,
Franciſcus Titelmannus,

Et noſtro tempore.

Auguſtinus Stuchus,
Cornelius Ianſenius,
Genebrardus,
Antonius Agelius,
Robertus Bellarminus,
Ioannes Laurinius,

In Prouerbia.
Salonius,
Beda,
Honorius,
Gulielmus Pariſienſis,
Caietanus,

Et noſtri temporis.
Cornelius Ianſenius,
Theodorus Peltanus,

In Eccleſiaſten.
S. Gregorius Thaumaturgus,
S. Gregorius Nyſſenus,
S. Hieronymus,
Olympiodorus,
Salonius,
Alcuinus,
Hugo Victorinus,
Gulielmus Pariſienſis,
S. Bonauentura,
Caietanus,

Et noſtri temporis.
Franciſcus Titelmannus,
Ioannes Laurinus,

In Cantica.
Origenes,
Philo Carpathius,
Gregorius Nyſſenus,
S. Gregorius Papa,
Beda,
Angelomus,
Theodoretus,
Ambroſius Ansbertus,
Honorius Auguſtud.
Aponius,
S. Bernardus,
S. Thomas,
Ægidius Romanus,
Rupertus Tuitienſis,
Robertus Olkot,
Ludouicus Soto maior.

Et noſtri temporis.
Franciſcus Titelmannus,
Ludouicus Legionenſis,
Martinus Delrius,
Io. à Ieſu Maria Carmelita,

In Sapientiam.
Robertus Olkot,
Et noſtri temporis.
Cornelius Ianſenius,
Ioannes Laurinus,

In Eccleſiaſticum.
Robertus Olkot,
Nicolaus de Gorram.

Et noſtri temporis.
Cornelius Ianſenius.

In Iſaiam.
Origenes,
S.Baſilius,
S.Hieronymus,
S.Cyrillus,
Procopius,
S.Thomas,
Ioachimus Abbas.

Et noſtri temporis:
Adamus Sasbout,
Hector Pintus,
Leo à Caſtro.
Franciſcus Forerius.

In Hieremiam.
S.Hieronymus,
Origenes,
Theodoretus,
Ahimo,
Ioachimus Abbas,
S.Thomas.

Et noſtri temporis.

Chriſtophorus Caſtrius, &
Andreas Capella Carthuſianus.

In Threnos Ieremiæ.

Paſchaſius Ratbertus,
Hugo Victorinus,
S.Bonauentura,

Et noſtri temporis.
Antonius Agellius,
Chriſtophorus Caſtrius,
Martinus del Rio.

In Ezechielem.
Origenes,
S.Hieronymus,
Theodoretus,
S.Gregorius Papa,
Richardus Victorinus.

Et noſtri temporis.
Hector Pintus,
Hieronymus Pratus, &
Io.Baptiſta Villalpandus.

In Danielem.
S.Hieronymus,
Theodoretus,
Ioachimus Abbas.
Et noſtri temporis.
Benedictus Pererius.

In Prophetas Minores.
S. Hieronymus,
S. Cyrillus,
Theodoretus,
Theophylactus,
Rupertus,
Remigius Antiſiodor.
Hugo Victorinus in duos.

Et noſtri temporis.
Benedictus Arias Montanus, ſed cautè legendus,
Franciſcus Ribera,
Franciſcus Feuardentius in Ionam.
In Habacuc.
Antonius Gueuara,
In Aggæum.
Ioann. Eckius.

In libros Machabæorum.

Noſtro tempore.

Nicolaus Serrarius, &
Ioſephus Stephanus Epiſcopus Orio-lanus.
In Matthæum.

S. Theophilus Antiochenus,
Origenes,
S.Hilarius,
S.Io.Chryſoſtomus,
S.Hieronymus,
S. Auguſtinus de ſermone Domini in monte, & quæſtiones.
S.Gregorius Nyſſenus in cap.5.& 6.
S.Chromatius in cap.5.
Beda,
Claudius Scotus,
Theophylactus,

Euthy-

Euthymius,
Chriſtianus Druthmarus,
Rupertus,
S. Anſelmus,
S. Thomas,
Alphonſus Abulenſis,
Zacharias Chryſopolitanus,
Gulielmus Pariſienſis,
Richardus de Media Villa,
Caietanus.

Et noſtri temporis,

Ioannes à Louanio.
Ioannes Ferus,
Alphonſus Salmeron,
Paulus Palatius.
Cornelius Ianſenius,
Ioannes Maldonatus,
Franciſcus Lucas Brugenſis,
Sebaſtianus Baradius,
Iohannes de la Haye Seruius.

In Marcum.

S. Theophilus Antiochenus.
Beda.
Theophylactus.
Zacharias Chryſopolitanus.
Euthymius.
Caietanus.

Et noſtri temporis.

Cornelius Ianſenius.
Ioannes Maldonatus.
Ioannes Suarez.
Sebaſtianus Baradius.
Ioan. de la Haye Seruius.

In Lucam.

S. Theophilus Antiochenus.
S. Ambroſius Mediolanenſis.
Theophylactus.
Beda
Euthymius.
S. Bonauentura.
S. Bernardus ſuper Miſſus eſt.
Thomas Caietanus.
Zacharias Chryſopolitanus.

Et noſtri temporis.

Didacus Stella.
Cornelius Ianſenius.
Ioannes Maldonatus.
Franciſcus Toletus Card.
Sebaſtianus Barradius.
Ioan. de la Haye Seruius.

In Ioannem.

S Theophilus Antiochenus.
Origenes.
S. Ioannes Chryſoſtomus.
S. Auguſtinus.
S. Cyrillus Alexandrinus.
Beda.
Theophylactus.
Euthymius,
Rupertus.
Hugo Victorinus.
S. Thomas
S Bonauentura.
Richardus de Media Villa.
Zacharias Chryſopolitanus.
Caietanus.

Et noſtri temporis.

Ioannes Ferus,
Cornelius Ianſenius.
Ioannes Maldonatus.
Benedictus Peretius.
Franciſcus Toletus Card.
Sebaſtianus Barradius.
Iohan. de la Haye Seruius.

In Acta Apoſtolorum.

S. Ioannes Chryſoſtomus.
Beda.
Oecumenius.
Caietanus.

Et noſtri temporis.

Ioannes Gagneus.
Ioannes Laurinius.
Alphonſus Salmeron.

In Paulum, id eſt, in omnes Epiſtolas.

S. Ambroſij nomine Commentarius.
S. Ioannes Chryſoſtomus.
Theodoretus.
Primaſius.
Beda.
Sedulius.
Aymo.
Theophylactus.
Radulphus Flauiacenſis.
Oecumenius.
S. Anſelmus, ſeu potiùs Heruæus.
Bruno.
Petrus Lombardus.

Hugo Victorinus,
S.Thomas Aquinas,
Gregorius de Arimino,
Thomas Caietanus,

Et noſtri temporis.
Ambroſius Catharinus,
Ioannes Gagnæus,
Benedictus Iuſtinianus,

In Epiſtolam ad Romanos.
Origenes,
S. Auguſtinus,
Ægidius Romanus,

Et noſtri temporis.
Dominicus à Soto,
Adamus Sasbout,
Franciſcus Titelmannus,
Iacobus Sadoletus,
Franciſcus Toletus Card.

In Epiſtolam ad Galatas.
S.Hieronymus,
S. Auguſtinus,

Et noſtri temporis.
Adamus Sasbout,

In Epiſtolam ad Epheſios.
S. Hieronymus,

Et noſtri temporis.
Adamus Sasbout,

In Epiſt.ad Coloſſ. & Philipp.
Adamus Sasbout,

In priorem ad Timotheum.
Ioannes à Louanio,
Adamus Sasbout,
Claudius Eſpencæus,ſed hic cautè legendus,

In poſteriorem ad Timotheum.
Adamus Sasbout,

In Epiſtolam ad Titum,
S.Hieronymus,
Adamus Sasbout,
In Epiſtolam ad Philemonem.
S.Hieronymus,

Et noſtri temporis,
Franciſcus Feuardentius,

In Epiſtolam ad Hebræos.
Adamus Sasbout,
Ludouicus Tena,
In Epiſtolas Canonicas,
Clemens Alexandrinus,
Didymus Alexandrinus,
Beda,
S.Thomas,
Oecumenius,
Caietanus,
Et noſtri temporis,
Ioannes Gagneus,
Nicolaus Serrarius.
In Epiſtolam S.Iacobi,
Gregorius de Arimino,
In Epiſtolas S.Petri,& Ioannis.
Ioannes Lorinus,
In priorem S. Petri,
Ioannes à Louanio,
Franciſcus Feuardentius,
In poſteriorem S. Petri.
Adamus Sasbout,
Franciſcus Feuardentius,
In primam S. Ioannis.
S.Auguſtinus,
Et noſtri temporis.
Ioannes à Louanio,
In Epiſtolam Iudæ,
Adamus Sasbout,
In Apocalypſim,
S.Victorinus Martyr,
Andreas Cæſarienſis,
Primaſius,
Beda,
Haymo,
Ambroſius Ansbertus,
Richardus Victorinus,
Oecumenius,
Anſelmus,
Arethas,
Rupertus,
Ioachinus Abbas,

Et noſtri temporis.
Cælius Pannonius,
Ioannes Gagneus,
Benedictus Pererius,
Franciſcus Ribera,
Blaſius Viegas.

IN-

INDEX EORVM qui ſcripſerunt aduerſus hæreticos.

S. Ignatius contra Simonem Magum, Menandrum, Ebionem, & alios,
S. Ireneus contra Valentinum, & alios plurimos, qui vſque ad ſuum tempus Eccleſiam impugnarunt,
Tertullianus contra Marcionem, & alios ſui temporis,
S. Cyprianus Carthaginenſis cōtra Nouatianos,
S. Athanaſius Alexandrinus)
S. Gregorius Beticus)
S. Sebadius Agennenſis) contra A-
S. Hilarius Pictauienſis) rianos.
Lucifer Carabitanus)
S. Pacianus Barchinenſis, contra Nouatianos,
S. Optatus Mileuitanus contra Donatiſtas,
Titus Boſtrenus contra Manichæos,
S. Baſilius Magnus contra Eunomium,
S. Gregorius Nazianzenus contra Arianos, & Eunomianos,
S. Epiphanius Cyprius contra omnes hæreſes,
S. Ambroſius Mediolanenſis contra Arianos,
S. Philaſtrius contra omnes hæreſes,
S. Hieronymus contra Origenem, Iouinianum, Heluidium, Vigilantium, Pelagium,
Theophilus Alexandrinus contra Origenem,
S. Auguſtinus contra Manichæos, Arianos, Donatiſtas, Pelagianos, Iouinianiſtas,
S. Innocentius Papa contra Pelagianos,
S. Cyrillus Alexandrinus contra Neſtorium,
Theodoretus Cyriæ contra omnes hæreticos,
Ioannes Caſſianus contra Eutychianos,
Vincentius Lirinenſis contra omnes, ſed breuiſſimè.
S. Leo Papa contra Neſtorium, Eutychem, & Priſcillianum.
S. Proſper Aquitanus contra Pelagianos, & Semipelagianos,
S. Fulgentius Ruſpenſis contra Arianos, & Pelagianos,
Petrus Diaconus contra eoſdem,
Ioannes Maxentius contra Semipelagianos,
S. Sophronius Hieroſolymitanus contra Monothelitas,
S. Maximus Martyr contra Monothelitas,
S. Ildephonſus Toletanus contra negantes Virginitatem B.M.
S. Ioannes Damaſcenus contra Iconomachos,
S. Theodorus Studites contra eoſdem,
Theorianus Græcus contra errores Armenorum,
Humbertus Cardinalis contra errores Græcorum,
Lanfrancus Cantuarien.)
Guitmundus Auerſanus) contra Beren-
Algerus Scholaſticus) garium,
S. Anſelmus Cantuarienſis contra errores Græcorum,
S. Bernardus Abbas contra Petrum Abailardum, & Gilbertum, & Henricianos & Petrobuſianos,
Petrus Cluniacenſis contra eoſdem Petrobuſianos,
Hugo Etherianus contra Græcos,
S. Thomas Aquinas contra Græcos, & contra impugnantes ordines religioſos.
S. Bonauentura contra eoſdem,
Pelagius Aluarus contra Marſilium de Padua, & alios impugnantes Pontificiam poteſtatem,
Guido Carmelita contra omnes hæreſes,
Thomas Valdenſis contra Ioannem Vviclephum,

Beſſarion Card. contra Græcos,
Georgius, ſiue Gennadius Scholarius contra Græcos,
Io. de Turrecremata contra impugnantes Pontificis poteſtatem,
Æneas Syluius contra Ioannem Hus, & Huſſitas,
Syluester Prietas,)
Ioannes Eckius)
Thomas Caietanus,)
Thomas Morus,)
Ioannes Roffenſis,) contra Lu-
Ioannes Faber,) theranos.
Ioannes Cochlæus,)
Dominicus Sotus,)
Ambroſius Catharinus.)
Hos ſequuti ſunt innumerabiles, qui noſtro tempore contra præſentes ſeculi hæreſes ſcriptis libris dimicauerunt, & dimicant.

INDEX THEOLOGOrum Scholaſticorum.

Petrus Lombardus,
Gulielmus Antiſiodorenſis,
Gulielmus Pariſienſis,
Alexander Halenſis,
Vincentius Bellouacenſis,
Albertus Magnus,
S.Thomas de Aquino,
S.Bonauentura Cardinalis,
Petrus de Tarantaſia,Innoc.V.
Vdalricus Argentinenſis,
Rupertus à Ruſſia,
Ægidius Romanus,
Richardus de Media Villa,
Henricus de Gandauo,
Ioannes Pariſienſis,
Ioannes Duns Scotus,
Auguſtinus de Anconæ,
Petrus Aureolus,
Antonius Andreæ,
Durandus de ſancto Pontiano,
Heruæus Natalis Brito,
Franciſcus Mayronis,
Gulielmus Okam,
Monaldus Dalmata,
Nicolaus Liranus
Pelagius Aluarus,
Petrus Paludanus,
Guido Carmelita,
Adamus Gòddamus,
Ioannes de Bachone,
Robertus Olkot,
Gregorius Ariminenſis,
Thomas Argentinenſis,
Richardus Armachanus,
Nicolaus de Gorram,
Alphonſus Vargas,
Henricus de Haſſia,
Ioannes Capreolus,
Petrus Alliacenſis Cardinalis,
Ioannes Gerſon,
Thomas Valdenſis,
Auguſtinus de Roma,
Ioannes de Capiſtrano,
Ioannes Baſſolius,
Ioannes de Turrecremata Card.
Nicolaus de Cuſa Cardinalis,
Dionyſius Carthuſianus,
Gabriel Biel,
Marſilius ab Ingen,
Ioannes Picus Mirandulanus,
Thomas Caietanus Cardinalis,.
Iacobus Almainus,
Ioannes Maior,
Franciſcus Ferrarienſis,
Sylueſter Prieras,
Hadrianus Papa,
Franciſcus Lychetus,
Conradus Koellim,
Franciſcus Victoria.
Dominicus Sotus.

INDEX COLLECTORVM, & expoſitorum ſacrorum Canonum.

Dionyſius Exiguus,
Martinus Bracarenſis,
Creſconius,
Iſidorus Hiſpalenſis,
Burchardus Vormacienſis.
Iuo Carnotenſis,
Gratianus,
Innocentius IV. Papa,
S. Raymundus de Penna Forti,
Henricus Hoſtienſis,
Guido Papa,
Vdalricus de Argentina,
Gulielmus Durantes ſpeculator,
Guido Archidiaconus,
Dinus Mugellanus,
Monaldus,
Ioannes Andreas,
Ioannes Calderinus,
Baldus Peruſinus,
Petrus de Ancharano,
Antonius de Butrio,
Franciſcus Zabarella,
Ioannes de Imola,
Ioannes de Anania, Archidiaconus,
Nicolaus Abbas Panormitanus,
S. Antoninus Florentinus,
Andreas Barbatius,
Ioannes de Turrecremata,
Alexander Tartaginus, de Imola,
Felinus Sandeus,
Dominicus Iacobatius,
Martinus Nauarrus.

INDEX EORVM QVI ſcribunt de caſibus conſcientiæ.

S. Raymundus de Penna Forti,
S. Antoninus Florentinus,
Aſteſanus Aſtenſis,
Bartholomæus Piſanus,
Pacificus, auctor pacificæ ſummæ,
Angelus de Clauaſio,
Baptiſta Trouamala, auctor Roſellæ,
Thomas Caietanus,
Ioannes Tabienſis,
Syluester Prieras,
Alexander de Arioſtis,
Bartholomæus Fumus, auctor Armillæ,
Martinus Nauarrus.

INDEX

INDEX ORATORVM Chriſtianorum.

Origenes,
S.Cyprianus,
S.Athanaſius,
S.Baſilius,
S.Ephrem,
S.Gregorius Nazianzenus,
S.Ambroſius,
S.Gregorius Nyſſenus,
S.Gaudentius,
S. Io.Chryſoſtomus,
S.Maximus,
S.Auguſtinus,
S.Eucherius,
S.Petrus Chryſologus,
S. Leo Papa,
S.Gregorius Papa,
S.Sophronius Hieroſolymitanus,
S.Eligius Epiſcopus,
S.Ildephonſus,
S.Beda,
S.Io. Damaſcenus,
S.Theodorus Studites,
Haymo Alberſtatenſis,
Leo IX.Papa,
Petrus Damiani,
Iuo Carnotenſis,
Hildebertus Turonenſis,
S.Bernardus,
Hugo Victorinus,
Richardus Victorinus,
Innocentius III. Papa,
S.Antonius de Padua,
Gulielmus Pariſienſis,
Iacobus à Vitriaco,
S.Thomas,
S.Bonauentura,
Ioannes Taulerus,
S.Vincentius,
S.Bernardinus,
Æneas Syluius,Pius II.
B.Laurentius Iuſtinianus,
Beſſarion Nicænus,
Ambroſius Camaldulenſis.

INDEX POETARVM Sacrorum.

HEBRÆI.

Moſes, qui librum Iob,
David, qui Pſalmos omnes,
Salomon, qui Cantica canticorum,
Hieremias,qui Threnos vario carminum genere conſcripſerunt.

CHRISTIANI.

S.Cyprianus,
Lactantius,
Iuuencus,
S.Hilarius,
C.Marius Victorinus,
S.Gregorius Nazianzenus,
S.Damaſus,
S.Ambroſius,
Aur. Prudentius,
Auſonius,
S.Paulinus,
Syneſius,
Sedulius,
Sidonius Apollinaris,
S.Proſper,
Hilarius Arelatenſis,
Alcimus Auitus,
Boetius Seuerinus,
Venantius Fortunatus,
Paulus Diaconus,
Theodulphus,
Rabanus,
Petrus Damiani,
Hildebertus,
Gothefridus Viterbienſis,
Franciſcus Petrarcha,
Robertus Gaguinus,
M.Ant.Sabellicus,
Iacobus Vvimphelingius,
Baptiſta Mantuanus,
Ioannes Picus,
Iacobus Sanazarius,
Thomas Morus,
Ambroſius Camaldulenſis,
Marſilius Ficinus.

INDEX HISTORICORVM Eccleſiaſticorum, omiſſis Scriptoribus ſacris.

Ioſephus Hebræus,
Egeſippus,
Iulius Africanus,
Euſebius Cæſarienſis,
Ruffinus Aquileienſis,
Paulus Oroſius,
Palladius,
Seuerus Sulpitius,
Theodoretus,
Socrates,
Sozomenus,
Victor Vticenſis,
Caſſiodorus,
Dacius Mediolanenſis,
Euagrius Scholaſticus,
Gregorius Turonicus,
Beda venerabilis,
Paulus Diaconus,
Eginarthus,
Freculphus,
Nicetas Dauid,
Luithprandus,
Vuitichindus,
Frodoardus,
Glaber Rodulphus,
Georgius Cedrenus,
Ioannes Curopalates,
Ingulphus Abbas,
Io. Zonaras,
Vvilelmus Malmesberienſis,
Henricus Vtidonenſis,
Petrus Comeſtor,
Otho Friſingenſis,
Gulielmus Tyrius,
Helmoldus Buſſonienſis,
Gulielmus Neubrugenſis,
Rogerus de Houeden,
Nicetas Choniates,
Conradus Abbas Vrſpergenſis,
Honorius Auguſtudunenſis,
Iacobus à Vitriaco,
Matthæus Paris, ſiue Pariſienſis,
Vincentius Bellouacenſis,
Nicephorus Calliſtus,
Nicephorus Gregoras,
Io. Villanus,
Flauius Blondus,
S. Antoninus Florentinus,
Æneas Syluius,
Laonicus Chalcondyla,
Baptiſta Platina,
Antonius Bonfinius,
Robertus Gaguinus,
M. Ant. Sabellicus,
Io. Philippus Bergomenſis,
Ioannes Nauclerus,
Albertus Krantzius,
Iacobus Vvimphelingius,
Io. Trithemius,
Hector Boethius.

Et noſtro tempore:

Cæſar Baronius Congregationis Oratorij Presbyter, & poſtea S. R. E. Cardinalis, incredibili labore & diligentia hiſtoriam Eccleſiaſticam vniuerſam ab aduentu Domini vſque ad annum 1200. tomis 12. comprehendit.

IN-

INDEX CHRONOLOGORUM.

EVſebius Cæſarienſis ſcripſit tempora ab orbe condito vſque ad annum Domini 330
S. Hieronymus continuauit vſque ad annum 381
S. Proſper continuauit vſque ad annum 448
Caſſiodorus perduxit ad ann. 519
Marcellinus Comes ad ann. 525
S. Iſidorus Hiſpalenſis ad ann. 625
Beda venerabilis ad ann. 725
Nicephorus Conſtantinopolitanus ad annum 842
Ado Viennenſis ad annum 879
Rhegino Abbas ad annum 905
Hermannus Contractus ad ann. Dom. 1050
Lambertus Schaphnaburgenſis ad ann. 1077
Marianus Scotus ad annum 1083
Leo Hoſtienſis ad annum 1087
Bertoldus Conſtantienſis ad ann. 1100
Sigebertus Gemblacenſis ad ann. 1112
Henricus Samerius,)
Iacobus Gordonus,)
Auguſtinus Torniellus)
Gothefridus Viterbienſis ad annum 1185
Dodechinus continuator Mariani, ad annum 1200
Robertus de monte continuator Sigeberti, ad annum 1212
Martinus Polonus ad annum 1285
Siffridus Presbyter ad annum 1307
Matthæus Palmerius ad ann. 1449
Matthias Palmerius ad ann. 1481
Vvernerus auctor Faſciculi temporum, ad annum 1484
Ioannes Nauclerus ad annum 1500
Ioannes Liturius, continuator Vvernerij, ad annum 1514
Paulus Langius ad annum 1525
Alexander Sceltetus ad ann. 1541
Gilbertus Genebrardus ad annum 1566
Onuphrius Panuinius ad ann. 1570
Gerardus Mercator ad ann. 1577
Robertus Bellarminus ab orbe condito, ad ann. Dom. 1612

Ab orbe condito vſque ad Aduentum Chriſti.

INDEX PIORVM
Libellorum.

MArtyrium S.Andreæ.
Martyrium S.Cypriani.
Vita S.Antonij per Athanaſium.
Vitæ SS. Pauli, Hilarionis, Malchi, & Paulæ per Hieronymum.
Vita S. Gregorij Thaumaturgi per Gregorium Nyſſenum.
Ephrem Syri tractatus.
Lauſiaca hiſtoria Palladij.
Vita S.Martini per Sulpitium.
Confeſſiones S. Auguſtini.
Hiſtoria religioſa Theodoreti.
Collationes Io.Caſſiani.
Scala Ioannis Climaci.
De gloria Martyrum & Confeſſorum Gregorij Turonici.
Dialogi S. Gregorij Papæ.
Pratum ſpirituale Io. Moſci.
Vita B Columbani per Ionam.
Vita S.Ioannis Eleemoſynarij per Leontium.
Vitæ ſanctorum per Bedam.
Vita Barlaam & Ioſaphat per Io. Damaſcenum.
Vita S. Suiberti per Ludgerum & Marcellinum.
Vita S. Gregorij per Ioannem Diaconum.
Contemplationes Idiotæ.
Vita S.Romualdi & aliorum per Petrum Damiani.
Vita S. Anſelmi per Edinerum.
Opera omnia S.Bernardi.
Vita S. Bernardi, per Gulielmum, & alios.
De contemptu mundi, Innoc.III.
Opuſcula Humberti Ord. Præd.De proprietatibus apum.
Thomæ Cantapratenſis.
Opuſcula S.Bonauenturæ.
Opuſcula Henrici Suſonis.
Opuſcula Laurentij Iuſtiniani.
Opuſcula Dionyſij Carthuſiani,De imitatione Chriſti.
Thomæ de Kempis, ſiue potiùs Io. de Gerſen.
Tractatus de vita ſpirituali ſancti Vincentij.

IN-

CHRONOLOGIA
BREVIS.
AB ORBE CONDITO.
vſque ad annum Domini
M. DCXII.

EODEM AVCTORE.

CHRONOLOGIAE PARS PRIOR, ab anno Mundi 1. ad 4055.

Anni Mundi.	*Patriarchæ.*		*Monarchæ Aſſyriorum.*	
1	Adam vixit ann.	930		
130	Seth.	912		
235	Enos.	905		
325	Cainam.	910		
395	Malaleel.	895		
460	Iaret.	962		
622	Enoch.	365		
687	Mathuſala.	969		
874	Lamech.	777		
1056	Noe.	950		
1556	Sem.	600		
1656	Diluuium durat an.	1		
1658	Arphaxad.	338		
1693	Cainan.	568		
1723	Sale.	433		
1753	Heber.	464		
1787	Phalech.	239		
1791			Belus reg. an.	65
1817	Reu.	239		
1849	Sarug.	230		
1856			Ninus	52
1879	Nachor.	148		
1908	Thare.	205	Semiramis.	42
1950			Zameis.	38
1978	Abraham.	175		
1988			Arius.	30
2018			Analius.	40
2058			Xerxes Balaneus.	30
2078	Iſaac.	180		
2088			Armametres.	38

Varia.

Quæ dicuntur de Adam, & cæteris Patriarchis, habentur in Geneſi cap. 5.& 11. præterquam de Cainan filio Arphaxad. is enim non habetur in textu Hebræo, ſed addidimus propter Lucæ auctoritatem ex interpretatione L x x.

Porrò annos Beli, & cæterorum Regum Aſſyriorum, annotauimus ex Euſebio; nec enim apud alium antiquiorem habentur: tamen initium huius regni, poſuimus in loco altiore, quam fecerit Euſebius tum vt eſſet locus Regibus Medorum quos infra ſubiiciemus: tum etiam quia cum Belus ſit Nembrot nepos Cham, & Ninus ſit Aſſur, nepos Noe, vt vult Aug. lib. 16. Ciuit. cap. 3 vel certè filius Nembrothi, non videtur credibile, eos non fuiſſe ante tempora Thare, qui fuit decimus à Noe.

Belum eſſe Nembrothum qui Gen. 10. ædificauit Babylonem, & Ninum eſſe Aſſur, qui Gen. 10. ædificauit Niniuem, probari poteſt tum ex eo quòd Abydenus apud Euſebium lib. 9. præparat. Euangel cap vltimo, teſtatur Babylonem à Belo conditam: & conſtat Niniuem à Nino ædificatam, de quo vide Diodorum lib. 2 cap. 1 tum etiam ex eo quod primus Rex Orbi terrarum cognitus iuxta Scripturas ſacras eſt Nembroth, & iuxta profanas eſt Belus. ex quo non malè conijcimus Nembrothum eſſe Belum. Mirum autem eſt cur Mercator Nembrothum velit eſſe Ninum, & tamen fateatur ante eum regnaſſe Belum, cùm Scriptura apertè dicat, primum qui cœpit eſſe potens in terra, fuiſſe Nembrothum.

Anni Mūdi	*Iudices Hebræorum.*		*Monarchæ Aſſyriorum.*		*Varia.*
2126			Belochus.	35	Anno. 20. Armametris claruit Phoroneus legiſlator primus.
2138	Iacob	147			
2161			Balens.	52	
2213			Altadas.	32	Anno 26. Belochi fuit diluuium Ogigis.
2229	Ioſeph.	110			
2245			Mamitus.	30	Anno 32. Spareti Cecrops athenas condidit.
2275			Mancaleus.	30	
2305			Iphareus.	20	
2325			Mamylas.	30	Per idem tempus fuit diluuium Deucalionis.
2355			Sparetus.	40	
2395			Aſcades.	40	Anno 6. Aſcadis Iſis venit in Aegyptum; & litteras docuit.
2403	Moſes.	120			
2435			Amyntas.	45	
2460			Belothus.	25	Anno 1. Belothi Cadmus floruit, qui litteras Græcas dicitur inueniſſe.
2483	Moſes ducit Populum annos 40.				
2505			Bellopares.	30	Eodem anno rapta fuit Europa, ex qua nati ſunt Minos, & Radamanthus.
2523	Ioſue.	20			
2535			Lamprides.	32	
2549	Interregnum ann.	10			Pontificum Iudæorum annos exactè deſcriptos non inuenimus; conſtat tamen à Moſis tempore vſque ad Machabæos fuiſſe hos. 1. Aaron. 2. Eleazarum. 3. Phinees. 4. Heli. 5. Achitoph. 6. Abiathar. 7. Sadoch. 8. Achimaas. 9. Azariam. 10. Azariam alium, qui prohibuit Oziam adolere thus. 11. Vriam. 12. Sobnam tempore Ezechiæ. 13. Eliachim tempore Manaſſæ. 14. Helciam tempore Ioſiæ. 15. Saream occiſum à Nabuchodonoſor. 16. Ioſedech, in captiuitate. 17. Ieſum filium Ioſedech. 18. Ioacim. 19. Eliaſib. 20. Ioadam. 21. Iohanam. 22. Iaddum. 23. Oniam. 24. Simonem. 25. Eleazarum. 26. Manaſſem. 27. Oniam. 28. Simonem. 29. Oniam. 30. Alcimum. 31. Iudam Machabæum. Hæc ex Chronologia Nicephori.
2559	Othoniel Iudex annis.	40			
2567			Soſares.	20	
2587			Lamparos.	30	
2599	Aoth.	80			
2617			Panias.	45	
2662			Soſarmus.	19	
2679	Barac, & Delbora.	40			
2681			Mitreus.	27	
2708	Gedeon.	40			
2740			Tanteus.	40	
2759	Abimelech.	3			
2761	Thola.	23			
2780			Thineus.	30	
2785	Iair.	22			

Anni Mũd.	*Iudices Hebraeorum.*		*Monarchae Aſſyriorum.*	*Varia.*
2807	Iephte. 6			
2810			Dercilus. 40	
2813	Abeſan. 7			
2820	Aialon. 10			Hunc Aialon Septuaginta non habent. Anno 2821. euerſa fuit Troia.
2830	Abdon. 8			
2838	Sampſon. 20			
2850			Eupales. 38	Aeneas in Latio regnat. In annis Heli includuntur etiam anni Sampſonis, ideo LXX. Interpretes ſolùm 20. annos adſcribunt Heli.
2858	Heli. 40			
2878	Samuel. 20			
2888			Laoſtenes. 45	
	Reges Hebraeorum.			
2898	Saul Rex. 20			Anni Samuel,& Saul in Scriptura veteri non habentur, ſed Act. 13. dicuntur fuiſſe 40.
2919	Dauid. 40			
2933			Piriciades. 30	Anno 2928. Carthago condita eſt.
2959	Salomon. 40			
2963			Ophrateus. 20	
2983			Ophratanes. 50	
	Reges Iuda.	*Reges Iſraël.*		
2999	Roboam. 17	Hieroboã. 22		
3016	Abia. 3			
3019	Aſa. 41			
3021		Nadab. 2		
3023		Baaſa. 24		
3033			Ocrazapes. 41	
3047		Hela. 2		
3048		Zambri. dieb. 7 Amri. anni 12		
3060	Ioſaphat. 25	Achab. 22		Monarchia Aſſyriorum vſque ad Sardanapalũ ſtetit annis 1330. quamuis Euſebius dicat 1240.& Iuſtinus lib.1. 1300. & Diodorus lib.1. 1400.& Oroſius lib.1. 1160. Deſtructa fuit à Medis, quorum annos deſcribimus ex Cteſia Cnidio, qui ex publicis Annalibus eos refert apud Diodorum lib. 2.
3074			Sardanapalus. 20	
3082		Ochozias. 2		
3083		Ioram. 12		
3085	Ioram. 5			
3090	Ochozias. 1 Athalia. 7	Iehu. 28		

Anni Mūdi	*Reges Iuda.*	*Reges Iſrael.*	*Reges Medorum.*	*Reges Aſſyriorum.*
3094			Arbaces. 28	
3097	Ioas. 40			
3118		Ioachaz. 17		
3122			Mādanes. 50	
3135		Ioas. 16		
3137	Amaſias. 29			
3151		Hieroboam. 41		
3163				Phul. 48
3166	Azarias. 52. ſed cum patre annis 12. ſolus. 40			
3172			Sarſomenes. ann. 30	
3192		Zacharias men. 6. Sellum m. 1. Manaem an. 10		
3202		Phaceas. 2	Artecarmis. ann. 50	
3204		Phacee. 20		
3206	Ioathan. 16			
3211				Teglath phalaſſar. ann. 25
3222	Achaz. 16			
3224		Oſee. 9		
3236				Salmanaſſar. 9
3238	Ezechias. 29.			
3245				Sennacherib. 7
3252			Arbianus, ſeu Cardiceas. 22	Aſſar. addon. 18
3267	Manaſſes. 55			*Reges Babylonis.*
3270				Merodach Baladā 40
3274			Arteus, ꝙ & Deioces. 53	

Varia.

Annos Aſſyriorum & Babyloniorum, partim ex Scriptura, partim ex Beroſo apud Ioſephum lib. 1. contra Appionem petemus.

Aſſyrij rurſum incipiunt in Niniue regnare, regnantibus nihilominus etiam Medis. Huius Phul mentio fit 4. Reg. 15.

Olympiades incipiunt anno 4. Ioathan, id eſt, anno mundi 3209. Nam conſtat Cyrum regnare cœpiſſe Olympiade 55. vt Euſebius, & omnes alij docent: porrò Cyrus regnare cœpit anno mundi 3425. non igitur rectè Euſebius earum initium ponit anno 50 Azariæ.

Quòd ſi initium regni Cyri ponatur anno 3547. Olympiades incipiēt anno 10. Achaz, mūdi 3232.

Roma conditur an. 12. Achaz, mundi 3233.

Salmanaſar tranſtulit decem tribus in captiuitatem. 4. Reg. 17. & Tob. 1.

Merodach Baladan regnabat in Babylone eo ipſo tēpore, quo Aſaraddon in Niniue, vt patet ex 4. Reg. 19. & 20. Tamen poſuimus eius initium hoc loco, quia poſt Aſaraddon cœpit Merodach regnare etiam in Niniue: vnde non fit amplius mentio in Scripturis Regum Aſſyriorum, ſed ſolùm Babyloniorum.

Reges Iuda.	*Reges Medorum.*	*Reges Babylonis.*
		Ben Merodach. ann. 21
Amon an. 2		
Ioſias. 31		
	Artines, qui & Phraorthes. ann. 22	
		Nabulaſſarus. 29
	Artabanus, qui & Cyaxares. ann. 40	
Ioachaz m. 3 Ioacim an. 11		
		Nabuchodonoſor magnus ann 43
Ioachim.m. 3 Sedechias. 11		

CAPTIVITAS annorum 70	*Reges Medorum.*	*Reges Perſarum.*	*Reges Babylonis.*
	Aſtyages. 38		
			Euilmerodach. 22
		Cyrus. 29	Niriglisſoor ann. 4
			Laboro Sordocus m. 9
			Baltaſar qui & Nabonidus. 17

Duces Iudæorum.	*Monarchia Perſarum.*
Captiuitas ſoluitur.	Cyrus cum Dario ann. 1. ſolus ann. 7
Zorobabel. 32	
	Cambyſes ann 7. men 6
	Magus cum fratre men. 6.
	Darius Hydaſpis 36
Reſa. 46	
	Xerxes. 21
	Artabanus men. 7

Varia.

Hunc Merodac putamus eſſe eum, qui in libro Iudith dicitur Nabuchodonoſor. Sicut etiam Arteum, ſeu Deiocem putamus eſſe Arphaxad de quo ibidem agitur. Porrò Deioci dedimus 53. annos, quia hunc numerum notauit Herodotus lib. 1. vbi etiam dicit à Deioce ædificatam Ecbatanam, quod in lib. Iudith tribuitur Arphaxad.

Ex numeris Regum Babyloniorum, qui habentur ex Beroſo apud Ioſephum lib. 1. contra Appionem, ſolum mutauimus duos annos, quos tribuit Euilmerodacho Beroſus in 22. annos nam. 4. Reg. vlt. dicitur Euilmerodach regnare cœpiſſe anno 37. tranſmigrationis Regis Ioachim: ex quo tempore vſque ad finem Regni Babylonici conſtat eſſe annos 44. qui tamen nõ colligerentur, niſi daremus Euilmerodacho 22. annos. credibile eſt eſſe erroré impreſſorum, præſertim cùm omnes alij Chronologi dent ei 22. aut 23. annos.

Cyrum poſuimus ante Babylonem euerſam multis de cauſis Primò, quia conſtat eum regnaſſe poſt Aſtyagem tranſlato ad Perſas Medorum Imperio, vt habetur Danielis 13. & apud Herodotum lib. 1. Diodorum lib. 2. & Iuſtinũ lib. 1. Secundò, quia Beroſus apud Ioſephum lib. 1. contra Appionem, & Herodotus lib. 1. Iuſtinus, lib. 1. & alij dicunt, Cyrum poſt adeptum Imperium Aſiæ tandem veniſſe contra Babylonem: non igitur incipit Regnum Cyri poſt euerſam Babylonem, ſed antea cœpit. Tertiò, quia Herodotus lib 1 tribuit Cyro annos 29. Xenophon autem lib. vlt. Cyri pædiæ tribuit tantum ſeptem, quorum vtrumque concordari poteſt, ſi dicamus, Cyrum regnaſſe in vniuerſum annos 29. ſed poſt adeptum imperium Babylonis annos ſeptem. Quis igitur (inquies) eſt Darius Medus, qui regnat anno vno poſt Balthaſſarem? Danielis 5. 6 & 9. dico eum eſſe Cyaxa-

Anni Mūdi	*Duces Iudæorum.*	*Monarchia Perſarum.*
3521		Artaxerxes Longimanus. 40
3530	Ioannes. 40	
3561		Xerxes alius. men. 2 Sogdianus. men. 7
3562		Darius nothus. 19
3570	Iudas. 14	
3581		Artaxerxes Mnēmon. 43
3584	Ioſeph. 7	
3591	Semei. 11	
3602	Matatias. 12	
3614	Maat. 9	
3623	Nagge. 10	
3624		Artaxerxes Ochus. 23
3633	Helli. 8	
3641	Nahum. 7	
3647		Arſes. 4
3648	Amos. 14	
3651		Darius. 6
		Monarchia Græcorum.
3657		Alexander Magnus an. 5
3662	Mathatias. 10	

Diuiſio Monarchiæ in quatuor Regna.

Anni Mūdi	*Duces Iudæorum.*	*Reges Macedoniæ.*	*Reges Ægypti*	*Reges Syriæ.*	*Reges Aſiæ.*
3663		Philippus Arideus. 7	Ptolemæus Lagi. 40		
3668					Antigonus ann. 18
3670		Caſſander. 19			
3672	Ioſeph. 60				
3676				Seleucus Nicanor. ann. 32	
3686					Demetrius ann. 17
3689		Antigonus, & Alexander. 4			

Varia.

rem Aſtyagis filium, cuius meminit Xenophon: tametſi enim Medus iam nihil erat, niſi Cyri præfectus quidam, aut Regulus, placuit tamen Cyro honorare illum titulo regni Babylonici, quòd conſanguineus, & ſenior eſſet. Vide Ioſephum lib. 10. antiquitatum, cap. 12 & Hieronym. in Danielem.

Annos Regum Perſarum deſcripſimus ex Diodoro lib. 11 13. & 17. item ex Herodoto lib. 2. & 3. & ex Euſebio: ſed vbi non conueniunt Diodorum ſequuti ſumus.

Alexander Magnus anno 7. Regni ſui Macedonici expugnauit Darium, & tranſtulit Monarchiam Perſarum ad Græcos: deinde cum imperaſſet adhuc annos quinq; , tandē mortuus eſt anno 33. ætatis, 12. Regni, & 6. Monarchiæ post cuius obitum diuiſa eſt Monarchia in plures Reges. Vide Diodorum. lib. 17. & 18. & Ioſephum lib. 12. antiquitatum.

Sapientes Gentium, Orpheus, & Linus temporibus Iudicum dicuntur floruiſſe. Homerus tempore Salomonis Regis Hieruſalem. Thales tempore Ioſiæ Regis. Septem Sapientes ad finem captiuitatis. Aeſopus eodem tempore. Pythagoras tempore Cyri. Herodotus tempore Xerxis. Socrates, Euclides, Xenophon, Pindarus, & Simonides tempore Artaxerxis. Plato, Iſocrates. Demoſthenes, Aeſchines. Ariſtoteles, tēpore Ochi & ſucceſſorum.

Theophraſtus, Zeno, Epicurus & Menander. tēpore Ptolemæi Lagi.

A Seleuco numerant libri Machabæorum annos Græcorum. Euſeb.

Demetrius Rex Aſiæ à Seleuco captus, Imperio

Anni Mūdi	*Duces Iudæorum.*	*Reges Macedoniæ.*	*Reges Ægypti.*	*Reges Syriæ.*
3693		Demetrius. 6		
3699		Pyrrhus mē. 7		
3700		Lyſimachus. 5		
3703			Ptolemęus Philadelphus. 38	
3705		Ptolemęus Ceraunus. 1		
3706		Meleager, m. 2. Antipater, d. 45. Soſtenes, ann. 2		
3708		Antigonus, ann. 36		Antiochus Sother. 19
3727				Antiochus Theos. 15
3732	Ioannes Hyrcanus. 17			
3742			Ptolemæus Euergetes ann. 26	Seleucus Gallinicus ann. 20
3744		Demetrius, ann. 10		
3754	Interregnum apud Iudæos.	Antigonus, ann. 15		
3762				Seleucus Ceraunus, ann. 3
3765				Antiochus Magnus. ann. 36
3767			Ptolemæus Philopater ann. 17	
1769		Philippus. 42		
3783			Ptolemæus Epiphanes ann. 24	
3801				Seleucus Philopater ann. 12

Varia.

rio priuatur: ita remanent tres tantùm Alexandri ſucceſſores. Euſebius.

Res Romanæ.

Roma condita eſt 11. kal. Maij. Plutar. in Romulo, & Eutropius lib. 1 Olympiade 7 anno 1. Solinus cap. 2 Clemens Alex. ſtrom. 1. Dionyſ. Halicarnaſſ. pagina 58. ex quo ſequitur conditam eam fuiſſe anno 12. Achaz, mundi 3233. nam Olympiades cœperunt anno 4. Ioathan, mundi 3209.

Regnatum eſt Romæ annis 244. Liuius, & Dionyſ. Halicarn. nimirum regnauit Romulus annis 37. interregnum fuit ann. 1. Numa Pompilius regnauit ann. 43. Tullus Hoſtilius 32. Ancus Marcius 24. L. Tarquinius Priſcus 38. Seruius Tull° 44. L. Tarquinius ſuperbus 25.

Conſules cœperunt anno mundi 3478 Olympiade 68. anno 15 Darij Hydaſpis. Durauit regimen conſulare vſque ad Imperium Iulij Cæſaris annos 462.

Seceſſio plebis in ſacrum montem, & creatio prima Tribunorum, accidit anno 261. ab Vrbe condita, anno mundi 3495. Olymp. 72. Liu. lib. 2.

Magiſtratus Decemuirorum cœpit anno Vrbis conditæ 303. durauit vix tres annos. Liu. lib 3.

Dictatorum prima creatio facta eſt anno Vrbis 253. creato T. Largio. Liu. lib. 2.

Tribuni Militares Conſulari poteſtate cœperunt anno Vrbis 311. Roma capitur à Gallis ann. Vrbis 365. Dionyſ. lib. 1. Liu. lib. 5.

Bellum

Anni Mūdi	*Duces Iudæorum*	*Reges Macedoniæ.*	*Reges Aegypti.*	*Reges Syriæ.*	*Varia.*
3806			Ptolemæus Philometor. anno 35		Bellum Romanorū cum Pyrrho Rege anno Vrbis 473. Liu. lib 13.
3811		Perſes. 10			Romani ingreſſi ſunt mare, & primum bellum Punicum geſſerūt Olympiade 129 anno Vrbis 489. mundi 3723 Polybius l.1. durauit. 22. annos. Eutropius lib. 3.
3813				Antiochus Epiphanes. ann. 11	
3821		Regnū Macedoniæ deficit.			Initium ſecundi belli Punici fuit Olympiad. 140 anno Vrbis 537. mundi 3771. Polyb lib 3. durauit annos 17. Liu. lib. 30.
3822	Matathias, ann. 1				
3823	Iudas Machabæus. 6				Bellum Romanorum cum Philippo Rege Macedoniæ cœpit anno Vrbis 554. mundi 3788. finitum eſt anno 3821. capto Perſe Rége à L. Aemilio Paulo. Vide Liuium lib. 44. & 45.
3824				Antiochus Eupator. 2	
3826				Demetrius Soter. 12	Bellum Aſiaticum fœliciter confectum eſt à L. Scipione Africani Scipionis fratre contra Antiochum magnum Regem Syriæ anno Vrbis 564. mūdi 3298. vide Liu. l 37.
3829	Ionathas, ann. 19				
3838				Alexander. ann. 10	
3840			Ptolemæus Euerget. 29		Bellum Punicum tertium cœpit anno Vrbis 602. mundi 3836. finitū eſt intra quinquennium à Scipione Africano minore. Florus lib 49. & 51. Eutrop. lib. 4.
3848	Simon. 8			Demetrius alius. 3	
3851				Antiochus Sedetes. 9	
3856	Ioanes Hyrcanus. 26				Bellum Numantinū anno Vrbis 620.
3860				Demetrius iterum. 4	Bellum Iugurthinum anno Vrbis 643. mundi 3877. vide Salluſtium. Bellum Cimbricum ante Iugurthinum cœpit, ſed poſt Iugurthinum finitum eſt à C. Mario.
3864				Antiochus Griphus ſeu Tryphon. 12	
3868			Ptolemæus Phyſcon. 17		Antiochum hunc Pompeius Regno ſpoliauit. Appianus Alexandrinus in Syriacis.
3876	*Reges Iudæorum.*			Antiochus Cyzicenus ann. 18	
3882	Ariſtobulus. 1				Ariſtobulus primus poſt Regem Sedechiam, diadema

Anni Mūdi	*Reges Iudæorum.*	*Reges Aegypti.*	*Reges Syriæ.*	CHRISTVS.	Anni Dñi.	*Varia.*
3883	Ianneus Alexander. an. 27					dema ſibi regiū impoſuit. Ioſep. lib. 15. antiq. c. 18.
3884		Ptolemæus Alexander. 10				
3894		Ptolemæus Phyſcon iterum. 8	Philippus. 2			Philippo à Gabinio capto ceſſat regnum Syriæ. Euſebius in Chronico.
3902		Ptolemæus Dionyſius. 30	Regnum Syriæ deficit.			
3910	Alexandra an. 9					Poſt mortem Alexandræ contendētibus filijs eius Ariſtobulo, & Hyrcano, de Regno, Pōpeius Iudæos tributarios fecit, & Ariſtobulū quidē Romam captū adduxit, Hyrcano Pōtificatum cōfirmauit; procurationē Prouinciæ Antipatro tradidit, cuius filius Herodes poſtea ad Regnum peruenit. Ioſeph. lib. 14. antiquit.
3919	Hyrcanus. ann. 34		*Imperatores Romani.*			
3932		Cleopatra. 22				
3937			Iulius Cæſar. ann. 4			
3941			Interregnū ann. 1. & ½.			
3942			Octauianus Auguſtus cū Triumuiris an. 12. ſolus 44. Sueton.			
3953	Herodes Aſcalonita. 37	Regnum Ægypti deficit.				
3984				IESVS naſcitur.	1	Hieruſalē capta, & deſtructa eſt anno 2. Veſpaſiani, 73. Chriſti, 4056. mundi. perierūt partim gladio, partim fame vndecies centena millia Iudæorū: & alia centum millia capta, & vendita sūt. Ioſephus, & Euſebius.
3990	Archelaus. ann. 9			Ieſus redit ab Ægypto.	7	
3998	Herodes Antipas. 24		Tiberius. ann. 22. m. 6. d. 26. Suet.		15	
4013				Ieſus baptizatur.	31	
4016				Ieſus moritur, & reſurgit.	34	
4022	Agrippa. 7				39	
4029	Agrippa iunior. 26				46	
4055	Regnum Iudæorum deficit.				72	

CHRONOLOGIÆ PARS ALTERA: ab anno Domini 1. ad 1612.

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
0		Iulius Cæſar. an. 4.			Anno 42. Auguſti inchoāte naſcitur Ieſus Chriſtus. Nā anno 15. Tiberii compleuerat Ieſus an 30. Luc. 3. ergo an. 1 Tiberij compleuerat Ieſus annos 15. ergo ſi demas ex annis Auguſti quindecim ann. concurret annus primus Chriſti cum anno 42. Auguſti
0		Auguſtus. ann. 56			
17		Tiberius. ann. 22. m. 6.			
34	S. Petrus. ann. 35. men. 3				Chriſtus mortuus eſt, & reſurrexit, & Petrum Eccleſiæ præfecit, anno ſuo 34. Scribit enim Beda lib de ratione temporum cap. 45. Fidem Eccleſiæ habere, vixiſſe Chriſtum in carne mortali paulò amplius triginta tribus annis.
39	S. Petrus Antiochiæ ann. 7	Caius an. 3. men. 10	S. Petrus. S. Paulus. S. Matth.	Simon Magus primus hæreſiarcha, exiſtimauit donum Dei pecunia poſſideri. Act. 8. docuit præterea mundum non eſſe creatum à Deo: ſe eſſe Deum, qui in Samaria apparuit, vt Patrem, in Iudęa vt filium, in gentibus, vt Spiritum ſanctum; nō eſſe liberum arbitrium: non eſſe neceſſaria opera bona: Animas migrare de corpore in corpus. Vide Irenæum lib. 1. cap 20.	
43		Claudius. an. 13. m. 8	S. Ioannes S. Iacobus. S. Iudas.		Concilium primum Hieroſolymitanum ſub S. Petro, anno Domini 51.
44	S. Petrus Rom. 25		S. Marcus. S. Lucas.		Perſecutio prima ſub Nerone.
57		Nero ann. 13. m. 7.	Philo.		Euſebius in Chronico ſcribit, Neronē imperaſſe annis 14. m. 8. ſed non ita eſt: imperauit enim annis 13. m 7. ex Suetonio. Dione, & aliis. Proinde S. Petrus non fuit crucifixus anno 14. Neronis, vt S. Hieronymus, Euſebiū ſecut⁹ ſcripſit, in li. de Script. Eccleſ. ſed ann. 13 alioqui martyriū S Petri non contigiſſet die 29. Iunij, vt Eccleſia celebrat. Obiit enim Nero die 10. Iunij an. 14.
70	Linus. 11.	Galba m. 7. d. 25.	Ioſephus.		
71		Otho. m. 3. Vitellius. m. 8.		Menander, Saturninus, Baſilides. Diſcipuli Simonis, Iren. lib. 1. ca. 21 & 22.	
72		Veſpaanus. an. 9. m. 11.		Nicolaus vnus ex ſeptē primis diaconis, docuit licere fornicari, & veſci idolothytis. Iren. lib. 1. c. 27 Alij tamen exiſtimant, Nicolaum diaconum fuiſſe virum probum, ſed Nicolaitas, qui arguitur Apoc. 2 & qui ea docebant, fuiſſe hæreticos, falſo nomine Nicolaitas dictos. Vide Euſeb. lib. 3 hiſt. cap. 23.	Anno 1. Veſpaſiani Hieruſalem capitur, incenditur, euertitur, vt nō remaneret in ea lapis ſuper lapidem, iuxta prædictionem Domini Luc. 19.
81	Cletus. 12	Titus ann. 2. m. 2.			
83		Domitianus. an. 15. m. 15.	Hermes.		Secunda perſecutio ſub Domitiano. Domitianus, qui ſe Dominum, ac Deum haberi, & dici volebat, miſere confoditur
93	Clemens. 9		Clemens.		

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
99		Nerua an. 1.m. 4.	Ignatius. Polycarpus.		
100		Traianus. an.19.m.6	Dionyſius Areopagita.		Perſecutio tertia ſub Traiano Hic Traianus vir optimus exiſtimatus eſt ab infidelibus, ita vt acclamarēt nouis Principibus, Auguſto felicior, Traiano melior, Eutropio teſte: fuit tamen vino deditus, & puerorum amoribus, Dione teſte, quæ illi vitia non agnoſcebant, cùm ſint enormia, & contra naturam.
103	Anaclet'. an. 9.m. 3.			Cherinthus, & Ebion eius diſcipulus, Ieſum eſſe purum hominem ex Ioſepho & Maria natum docuerunt. Iren. lib. 3. cap. 3. & lib.1.cap.25. & 26.	
112	Euariſtus. an.9.m.3.				
120		Hadrianus. in ann. 20. m. 11.	Aquila interpres Scripturæ.		
121	Alexander an.10.m.5.				
132	Sixtus an. 10.m.1.		Iuſtinus.	Chiliaſtæ: qui docent, Sanctos regnaturos mille annis poſt reſurrectionē cum Chriſto in terris; cœperunt tempore Sancti Ioannis per Papiam eius diſcipulum. Vide Euſebium lib.3.hiſt.cap.39.	
140		Antoninus an.22.m.8.	Melito.		Perſecutio quarta ſub Antonino.
142	Teleſphorus ann.11. m.9.		Athenagoras.		
154	Hyginus. ann. 4.		Theophilus Antiochenus.	Gnoſtici, auctore Carpocrate, ſecundùm Irenæum lib.1.cap. 24. vel Nicolao, ſecundùm Epiphanium hæreſi 26. vel Valentino, ſecundùm Hieronymū in lib. de Script. Eccleſ. docuerunt, Animam eſſe de ſubſtantia Dei. Vnum eſſe Deum bonum, alterum malum & alia id genus. vide Auguſtinum hæreſi 6.	
158	Pius an.9. m.6.		Egeſippus		
163		M. Aurel. L. Verus. an.19.	Tatianus.		Hoc tempore quæſtio de Feſto Paſchæ celebrando die Dominico, an cum Hebræis decimaquarta Luna, diu Eccleſiam vexauit.
167	Anicetus. an.8.m. 9.		Irenæus.	Carpocrates docuit, Ieſum Chriſtum ex Ioſeph natum mundum ab Angelis factum, nihil eſſe bonum vel malum, niſi opinione hominum. Omnia opera eſſe exercenda, quantumuis peſſima & toties animam ad corpus, quaſi ad carcerem redituram, donec explcat, iuxta illud, Non exies inde, donec reddas nouiſſimum quadrantem.] Irenæus lib. 1. cap. 24.	
175	Soter. 5.				
179	Eleutheri'. ann.15.d. 23.		Hippolytus.		Lucius Rex Britannorum ab Eleutherio Pontifice petit & impetrat, qui eum cum ſua gente Chriſtianum faciant. Beda, Ado, & alij in Martyorologio. & Tertullianus lib. aduerſus Iudæos cap. 7.
182		Commodus an.12. m.9.			
194	Victor. an.9.m.1				

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
195		Pertinax. m.3. Didius Iulianus m.2. Seuerus. an.17. m.8.		Caiani inde dicti ſunt quòd Cainum, Iudam, Sodomitas, Chore, Dathan, & Abiron, ſaluatos eſſe dicunt. negant carnis reſurrectionem. Iren. lib.1 cap.35.	Quinta perſecutio ſub Seuero; qui annis ferè decẽ Chriſtianos pacem habere permiſit, ſed poſtea crudeliter occidi mandauit.
203	Zephirinus annos 18. d.18.		Tertullianus.	Valentinus innumeras fabulas inuenit. de quo vide Iren. lib 1 c.1.	
213		Antoninus Caracalla. an.6.m.2.		Marcion duo principia poſuit, vnum bonum, alterum malum. Iren. lib.1.c.29.	
219		Macrinus. an.1.m.2.		Hermogenes poſuit materiam Deo coæternam: & in Deo vnam tãtùm eſſe perſonam. Tertull. lib. contra Hermogenem.	
220		M. Aurel. Antonin. Heliogabalus. ann. 3.m.9.	Iulius Africanus.	Montanus Phryx vnde Cataphrygæ, aſſeruit ſe paracletũ eſſe, & plurimos ſeduxit inter quos ipſum etiam Tertullianum. Epiphan. hæreſi 48. Auguſt. hæreſi 26. & 86	Heliogabalus & Seuerus adoleſcentes conſobrini, vnus poſt alterum Imperium rexit, illo nihil turpius, & nequius: iſto nihil iuſtius, & ſanctius, ſi fides ei Chriſti non defuiſſet. Vbique ſcribi iubebat, [Quod tibi non vis, alteri ne feceris.]
221	Caliſtus. ann.5.m.1.		Minutius Felix.	Origenes ex philoſophia Platonis deceptus multa docuit contra fidei veritatem præſertim de inæqualitate diuinarũ perſonarũ; de origine animarum; de reſurrectione corporum; de ſaluatione dęmonũ. vide Epiphanium hæreſi 64 & Hierõ. ad Auitum, & ad Pãmachiũ de erroribus Origenis, & quintam Synodum generalem.	
224		Alexander Seuerus. ann.13.	Origenes.		
227	Vrbanus. ann.6.m 7		Ammonius Alexand.		
233	Pontianus ann 5,		Gregorius Thaumaturgus.		
237		Maximinus. an.3.		Helcheſeitæ docebant, licitum eſſe fidem ore negare modò in corde retineretur. vide Euſeb. lib. 6. hiſt. c 28.	Sexta perſecutio ſub Maximino.
238	Anterus. ann.1.			Rebaptizantes in Africa, Agrippino, qui ſanctum Cyprianum in Epiſcopatu Carthaginenſi præceſſit, auctore exorti ſunt. docuerunt, baptizatos ab hæreticis, iterum eſſe in Eccleſia baptizandos. & quamuis Agrippinus, & S Cyprianus hæretici appellari non poſſint, cum Eccleſiæ communionẽ numquã reliquerint: tamen poſteri eorũ Donatiſtæ, qui pertinaciter anabaptiſmum defenderunt, meritò hæretici habiti ſunt. vide S Auguſt lib.2 de baptiſmo contra Donatiſtas.	
239	Fabianus. ann.14.				Fabianus deſcenſu colũbæ cœlitus miſſæ declaratus fuit à Deo Põtifex futurus. Euſeb. lib. 6 hiſt. cap. 22.
240		Maximus & Balbinus. an.1.			
241		Gordianus ann.5.			
246		Philippus ann.6.	Cornelius Cyprianus.		
253		Decius. ann.1.m.3.	Pontius Diaconus.		Septima perſecutio ſub Decio Imperat. quam continuarunt Gallus & Voluſianus.

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
254	Cornelius. ann.2.	Gallus,& Voluſianus. ann. 3.	Dionyſius Alexandrinus.	Nouatiani à Nouatiano presbytero Romano, & à Nouato presbytero Carthaginenſi dicti ſunt: docuerunt non eſſe in Eccleſia poteſtatem remittendi peccata poſt baptiſmum commiſſa, neque eſſe baptizatos ſacro chriſmate confirmandos.& ſecundas nuptias eſſe illicitas. vide Epiphan.hæreſi 59.& Auguſt.hæreſi 38.	Primum ſchiſma in Rom. Eccleſia Nouatiani Antipapæ contra Cornelium.
255	Lucius. an. 1.m.8.				Gothi Rom. Imperium infeſtare incipiunt.
257	Stephanus. an.3.m.3.	Valerianus & Gallienus.an.8.			Octaua perſecutio ſub Valeriano, quem Sapores Rex Perſarum à ſe captũ, viliſſimè habuit, vt etiam dorſum eius calcaret cùm equum aſcendere vellet.
260	Sixtus.II. ann.1.		Zeno.		
261	Dionyſius. an.11.m.3.		Victorinus Pictauionenſis.	Sabellius Noeti diſcipulus, docuit Patrem, & Filium,& Spiritum ſanctũ, eſſe vnam perſonam, ſed nomina tria.Epiph.hęr.57.	
263		Gallienus ſolus an.7			
269		Claudius. ann. 3.		Paulus Samoſatenus Epiſcopus affirmauit Chriſtũ non eſſe Deum,ſed hominem tãtùm. Circumciſionem ſeruandam, non baptizandum in nomine triũ perſonarum diuinarum. Epiphanius hæreſi 61.Auguſtinus hæreſi 44.	
271		Aurelianus.ann.6			Nona perſecutio ſub Aureliano, vel eius Præfectis.
273	Felix.ann. 2.m.5.				
275	Eutychianus. an.8. m.6.d 4.				
278		Tacitus. m.6. Florianus m.2.		Manes, ſiue Manichæus anno 4. Aureliani agnoſci cœpit.docuit,duo eſſe principia coæterna, vnum bonum, alterum malum, nihil eſſe vere ſpirituale,ſed omnia eſſe corporalia.hominem non eſſe liberi arbitrij,& omnium peccatorum cauſam eſſe naturam mali principij. Manichæũ eſſe Spiritum ſanctum paracletum, quem Chriſtus promiſit; carnẽ & vinum eſſe res immundas natura ſua; & ideo ab iis abſtinẽdum eſſe. Animas migrare de corpore in corpus. Vetus Teſtamentũ eſſe à malo principio & ideo reijciendum.vide Epiphanium hæreſi 65 & Auguſtinum hæreſi 46.	Probus Imperator fortiſſimus a Chroco Rege Alemannorum Gallias liberat cæſis quadringentis millibus hoſtiũ. Vopiſcus. & tunc ſimul Eccleſia Gallicana poſt longas perſecutiones aliquantulum requieuit. Gregorius Turonicus lib.1.cap.32.
279		Probus. ann. 5.			
284	Caius.an. 12.m.4.	Carus cum filijs Carino & Numeriano ann. 2.	Arnobius Afer.		Carus Imperator quãuis Ethnicus, Eccleſiã Theſſalonicẽſem a tributis immunem facit.lib.8.Cod.de ſacroſanctis Eccleſijs.
285		Diocletianus & Maximianus. ann. 20.	Lactantius Firmianus.		Diocletianus Carino deuicto,Maximianum collegam aſſumit anno Imperij tertio.
297	Marcellinus an.8		Euſebius Cæſarienſis.		Decima perſecutio ſæuiſſima ſub Diocletiano.& Maximiano,quis nihilomi-

nus

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ	Varia.
304	Marcellus ann. 5. m. 1. d. 25.	Conſtantius & Galerius. an. 3.	Methodi⁹ martyr.		nus cùm non poſſent præualere, depoſuerunt Imperium, tradẽtes illud Cõſtantio, & Galerio. Galerius, Maximinum & Licinium Imperatores fecit: & Romæ Maxentius, Maximiani filius Imperium aſſumpſit, ſed breui omnibus extinctis, ſolus Conſtantinus feliciter totum orbem Romanum diu tenuit.
306		Conſtantinus Magnus. ann. 31.	Iuuencus presbyter.		
309	Euſebius. an. 2. m. 7.		Antonius Abbas.	Donatus initio ſchiſma fecit, poſtea hæreſim condidit, docuit rebaptizandos baptizatos ab hæreticis. In ſola Africa, & in ſola parte Donati eſſe Eccleſiam. Auguſt. hær. 69.	
311	Miltiades an. 2. m. 2.		Pachomius Macharius. Oreſieſis.		
314	Syluester. annos. 21. m. 10.				
325			Athanaſius.	Arius presbyter Alexandrinus docuit, filium Dei eſſe creaturam. non eſſe coæternum Patri, non eſſe coeſſentialem Patri. Chriſtum hominem non habere animam: ſed eius loco eſſe Verbum. Epiphan. hær. 69. Auguſt. hæreſi 49. Theodoretus lib. 4. de fabulis hæreticorum.	Concilium generale primum Nicææ habitum 318. Epiſcoporum, in quo Arius damnatus fuit.
336	Marcus. m. 8.		Serapion.		
337	Iulius. an. 15. m. 5.	Conſtantinus iunior ann. 4. Conſtans ann. 13. Conſtantius an. 24.	Iulius Firmicus. Lucifer. C. Harius. Victorinus. Hilarius.	Photinus Sirmienſis Epiſcopus docuit, Chriſtum non eſſe Deum, ſed purum hominem. Deum non eſſe trinum, Epiphan. hær. 71.	Perſecutio XI. ſub Conſtantio Ariano.
352	Liberius. an. 15. m. 4.		Greg. Bæticus. Sebadius. Pacianus. Didymus.	Macedonius Epiſcopus Conſtantinopolitanus docuit, Filium quidem Dei eſſe Patri per omnia ſimilem, ſed Spiritum ſanctum eſſe creaturam. Epiphan. hæreſi 78. Auguſtinus hæreſi 52.	Schiſma ſecundum Felicis cum Liberio: ſed vterque aliquo tempore legitimus fuit.
358	Felix II. an. 1. m. 3. viuente Liberio.		Optatus. Titus Boſtren. Cyrillus Hieroſol.		
361		Iulianus an. 1. m. 9.	Ephrem. Baſilius. Greg. Nazian.	Aetius, & Eunomius eius diſcipulus, docuerunt, Filium Dei eſſe omnino diſſimilem Patri. Spiritum ſanctum eſſe creaturam Filij. Opera non eſſe neceſſaria, ſed fidem ſolam ſufficere ad ſalutem. Baſilius lib. 1. & 2. in Eunomium, Auguſt. hæreſi 54.	Perſecutio XII. ſub Iuliano atrox ſed breuis.
364		Iouianus. m. 7. d. 20.	Andreas Cæſarien. Epiphan. Philo Carpathius.		

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occident.*	*Imperator. Orient.*	*Scriptores.*
364		Valentinianus. ann. 12.	Valens. ann. 25.	Ambroſ. Mediol. Philaſtrius.
367	Damaſus. an. 17. m. 3			Idacius. Gregorius Nyſſenus.
375		Gratianus. ann. 8. & Valentinianus iunior. ann. 17.		Amphilochius. Hieronymus. Theophilus Alexand.
379			Theodoſius. an. 17.	Dorotheus.
381				Diadochus. Ruffinus.
385	Siricius. an. 13. m. 1.			
395		Honorius an 28. m. 5.	Archadius. an. 13. m. 3.	
398	Anaſtaſius. an. 4. m. 1.			Palladius. Gaudétius
402	Innocentius. ann. 15. m. 1.			Prudentius. Chromat. Io. Chryſoſtomus.
408			Theodoſius iunior ann. 43.	Seuerianus. Auguſtinus Maximus.
417	Zozimus. an. 1. m. 4.			Auſonius. Syneſius.
419	Bonifacius. an. 4. m. 10.			Paulinus. Sulpitius.
424	Cœleſtinus. an. 8 m. 5.			Lucianus. Oroſius. Sedulius.
425		Valentinianus III. ann. 30.		Cyrillus. Alexand. Theodor.
432	Sixtus III. an. 7. m. 11			Proclus. Eucherius. Claudian.
440	Leo Magnus ann. 20. m. 11			Sidonius. Io. Caſſianus.
451			Marcianus an. 6. m. 6.	Vincentius Lirinenſ. Socrates.

Hæreſiarchæ.

Aetius, quia Epiſcopatum obtinere non potuit, docere cœpit, Epiſcopos & presbyteros eſſe omnino æquales. addidit, non eſſe orationes & ſacrificia offerenda pro defunctis. non eſſe feruida ieiunia, & feſta ab Eccleſia indicta. Epiphan. hæreſi 75. Auguſtinus hæreſi 53.

Apollinarius Laodicenus grammaticus, & poëta melior quàm Theologus, docuit Verbum Dei accepiſſe carnem humanã ſine anima rationali: diuinas perſonas eſſe inæquales, magnum videlicet eſſe Spiritum ſanctum, maiorem Filium, maximum Patrem. Epiphanius hæreſi 77. Auguſtinus hæreſi 55.

Vadius, Anthropomorphitarum auctor, docuit, Deum habere formam humanam. Epiphan. hær. 70.

Heluidius docuit, B. Virginem poſt Christi natiuitatem, habuiſſe ex Ioſeph alios filios. Hieron. contra Heluidium.

Priſcillianus docuit. animas eſſe eiuſdem ſubſtantiæ cum Deo; mũdum creatum à Principe maligno: & alia multa ſtultiſſima. Auguſt. hæreſi 70.

Iouinianus docuit, peccata eſſe paria, præmia Sanctorum eſſe æqualia, virginitatem non præſtare coniugio, & alia. Auguſt. hæreſi 82.

Vigilantius docuit, non eſſe honorandas reliquias Sanctorum, inanem eſſe inuocationem Sanctorum. Hieron. contra Vigilant.

Pelagius Brito monachus anno Domini 415. cœpit docere, peccatum originale non eſſe in hominibus; ſine Dei gratia poſſe impleri omnia mandata, & alia. Auguſtinus hæreſi 88.

Neſtorius Epiſcopus Cõſtãtinopolitanus anno 430. cœpit

Varia.

Perſecutio XIII. ſub Valente Ariano.

Schiſma III. Vrſicini contra Damaſũ.

Secũda Synod⁹ generalis, prima Cõſtãtinopolitana, cõtra Macedonium, & alios negãtes diuinitatem Spiritus sãcti.

Circa hęc tẽpora S. Auguſtin⁹ inſtituit Ordinẽ Clericoru Regulariu; qui ſimul cũ ſeipſo vitam cõmunem agebant.

Ann. 410. Roma capta eſt ab Alarico Rege, anni 1102. ab eius conditione.

Schiſma IV. Eulalij cõtra Bonifacium.

Hoc tẽpore cõditur ciuitas Venetiarũ, an Dom. 421.

Tertia Synodus generalis habetur Epheſi an. Domini 431. contra Neſtorium.

Attila Rex Hunnorũ, flagellat Italiã.

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
455		Maximus. m. 3. Auitus. m. 10.		Sozomenus Nilus. Simeon Stilita.	cœpit docere, B. Virginē non eſſe matrē Dei, & in Chriſto duas eſſe perſonas, alterā diuinam, alteram humanā. Theodor. lib. 4 de fabulis hæret. & Proſp. in chr.	Quarta Synodus generalis habetur Chalcedone anno 451. cōtra Eutychetem, & Dioſcorum.
457		Maioranus. an. 4.	Leo. an. 18	Hilarius Arelatenſ. Proſper.		Veſuuius mōs Campaniæ, qui anno primo Titi Imp. ingentem copiam minutiſſimi pulueris euomuerat, teſte Suetonio, & aliis: iterum hoc tempore, anno 471. ita imměſam copiā euomuit, vt totā fere Europam obtenebraret. Marcellinꝰ, & alij. Et non diu poſtea tēpore Theodorici Regis Italiæ idem accidit, quā eruptionem pulchre deſcribit Caſſiodorus lib. 4. variarū, epiſtola quinquageſima.
461	Hilarius. an. 6. m. 10.	Seuerus. ann. 5.		Petrus Chryſologus.		
467		Anthemiꝰ ann. 6.			Eutyches Abbas, vt Neſtorio contradiceret, docuit in Chriſto vnā eſſe perſonam, & vnam naturam. Euagrius lib. 1. c. 9. & lib. 2. c. 4. Atque hæ duæ hæreſes vſq; in noſtra tempora durāt in partibus Orientis.	
468	Simpliciꝰ. ann. 15. m. 5			Iſidorꝰ Pelusiotes.		
473		Olibrius. m. 7.		Arnobius iunior.		
474		Glicerius. ann. 1.	Zeno. ann. 18.	Theodorus Saluianus. Salonius.		
475		Iulius Nepos menſes paucos. Momyllus Auguſtulus. m. 10.		Fauſtus. Æneas Gazæus. Victor Vticenſis. Cerealis. Gĕnadius.	Pacificantes dicti ſunt, qui auctore Zenone Imperatore, vnionem quandam facere volebāt inter Catholicos, & Eutychianos. vide Euagrium lib. 3. c. 14. & 30.	In Auguſtulo defecit Imperiū Occidentale, vt in Auguſto cœpit. Iulius enim Cæſar Dictator perpetuus fuit, non propriè Imperator, quāuis re ipſa imperaret.
476		Odoacer Rex Italiæ. ann. 16.	Baſiliſcus occupat Imperium, & tenet annis ferè duobus, deinde iterū imperat Zeno.	Iulianus Pomerius. Gilda Sapiens. Gelaſius Cyzicenus.	Petrus Gnapheus Epiſcopus Antiochenus, ad errores Eutychetis addidit, vt in triſagio poneretur crux, videlicet, Sanctus Deus, ſanctus fortis, ſanctus & immortalis, qui crucifixus es pro nobis.] ex quo videbatur ſentire, totam Trinitatē fuiſſe crucifixam. Vide Io. Damaſcenum lib. 3. de Fide cap. 10. & in epiſtola de triſagio; & epiſt Felicis PP. III.	Odoacer etiam, & Theodoricus, nō Imperatores, ſed Reges Italiæ dici voluerunt.
						Hoc tempore perſecutio Vādalica in Africa Catholicos crudeliter vexabat.
483	Felix III. ann. 9.					
491			Anaſtaſius ann. 27. m. 3.			Hoc eodē tempore Imperator Anaſtaſius Eutychianus hæreticus erat. Reges Italię, Hiſpaniæ, & Africæ Ariani. Reges Frācorum, Anglorum, Germanorum, Pagani, & tamen Chriſtiana Eccleſia deſtrui non potuit, quia fundata eſt ſuper petrā, & portæ inferi aduerſus eam non præualebunt.
492	Gelaſius. an. 4. m. 8.			Cæſarius Arelatenſis.		
493		Theodoricus Gothus ann. 34		Paſchaſius diaconus. Vigilius.		
497	Anaſtaſius II. ann. 2.			Fulgentius. Petrus diaconus.		
499	Symmachꝰ ann. 15. m. 8.			Ferrandus diaconus.		Schiſma quintum Laurētij contra Symmachum.

Anni Dñi.	Pontifices.	Reges Italiæ.	Imperat. Græci.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
514	Hormiſda. ann.9.			Io. Maxentius. Auitus Alchimus.		
518			Iuſtinus, ann.9.m.2.			
524	Ioannes, an. 2.m.9.			Victor Africanus.		Ordo Monachorum ſancti Benedicti hoc tempore incipit.
526	Felix IV. an.4.m.2.	Athalaricus, ann.9.		Boetius. Dionyſius exiguus.		Theodoricus Rex Arianus: ſed alioqui prudens & Eccleſiæ Romanæ, & ſũmo Pontifici multum honoris deferens, & ideo feliciter regnans, vbi Ioannẽ Pontificem in carcerem coniecit, & Symmachum ac Boetium interfecit, eodem anno miſerrimè cum Regno vitam amiſit.
527			Iuſtinianus, ann.38	Caſſiodorus. Victor Capuanus.		
530	Bonifacius II. ann.1. d.2.			Iuſtus Orgelitanus		Bonifacius ſecundus ſucceſſorem ſibi elegit Vigilium, ſed caſſauit paulò pòſt electionem illam quã ſentiebat omnibus diſplicere.
532	Ioãnes II. ann.3.			Anaſtaſius Sinaita.		
534		Theodatus, ann.3.		Arator Subdiac.		Schiſma VI. Dioſcori cõtra Bonifacium II.
535	Agapit. ann.2.			Iunilius. Primaſius.		Schiſma VII. per Vigilium contra Syluerium.
537	Syluerius ann.3.	Vitigis, ann.4.		Martinus Bracarenſ.		Vigilius, qui corruptus ambitione ſchiſma fecerat, & multa malè promiſerat Auguſtæ, mox vt legitimus Põtifex eſſe cœpit, à Deo mutatus conſtãtiſſimè reſtitit Auguſtæ, & pro fide Catholica fortiſſimè dimicauit.
540	Vigilius, ann.15.			Procopius Gazæus.		
541		Theodobald. ann.1. Araricus, m.3.		Ioannes Climacus.	Iulius Halicarnaſſeus auctor corũ qui docuerũt Chriſti corpus à Conceptione impaſſibile. vide Ioã. Damaſc. in libr. de hęreſibus, & Euagriũ libr. 4.c.38 & 39.	
542		Totila, ann.10.		Dacius Mediolan.		Quinta Synodus generalis Conſtantinopolitana ſecunda.
553		Theias, an.1.		Liberatus Archid.		Poſt Theiam nullus amplius fuit Rex Gothorum in Italia: ſed Narſes titulo Ducis eam rexit, ſed paulo pòſt irritatus ab vxore Iuſtiniani, Longobardos in Italiam vocauit.
554		Narſes Eunuchus, an.17.		Venãtius Fortunatus.		
555	Pelagius, an.4.m.10			Euagrius hiſtoricus.		
560	Ioannes III. an. 11.					

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Reges Italiæ.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
566			Iuſtinus iunior, an 16 m 9.		Agnoitæ auctore Themiſtio diacono Timothei Alexandrini Epiſcopi, ad errores Eutychetis & Dioſcori addiderunt, Chriſtum ignorare diem iudicij. vide Io. Damaſcenũ in lib. de hæreſibus, & Liberatũ in Breuiario ca. 19.	
568		Alboinus ann. 3. m. 6.				Alboinus Rex Longobardorum, regnare cœpit in Italia anno. 568. Sed breui occiſus fuit, vt etiam eius ſucceſſor Clephis, deinde per annos decem Rege caruerunt Longobardi. & Duces multi Prouincias ſibi diuiſerunt, donec iterum Autaris Rex electus eſt: cæterùm Longobardi numquã tota Italia potiti ſunt: ſemper enim partem Italię cum ipſa Vrbe Imperatores Gręci per Exarchos tenuerunt
570		Clephis Daphom. an. 1. m. 5.				
573	Benedictus an. 4. m. 1.					
578	Pelagius II. ann. 12. m. 3.					
582			Tiberius. ann. 5.			
585		Autaris Flauius. 7.				Anno 589. inundatio Tyberis maxima quam ſequuta eſt peſtis grauiſſima.
586			Mauritius annos. 17.	S. Greg. Turonicꝰ.	Iacobus Syrus docuit cãdenti ferro inurẽdam frontem baptizatorum. Nicephor. lib. 18. c. 45.	
590	Gregorius ann. 13. m. 6. d. 9.			S. Gregorius Papa. Iſichius Hieroſolymitanus.		S. Gregorius Papa miſſi in Angliam ſanctis Monachis, Auguſtino, & Socii Domino cooperante, & ſe monẽ confirmante ſeque tibus ſignis, magnam pe tem Angli Saxonum à P ganiſmo ad Fidem Chri conuertit, meritò à Be vocatus Apoſtolus Angl rum.
591		Agilulphus annos. 25.				
603			Phocas. ann. 8.		Io. Philoponus Tricheitarũ auctor fuit. qui tres perſonas diuinas, tres Deos eſſe volunt. Nicephorus lib. 18. cap. 46. & 48.	
605	Sabinianus m. 5. d. 19.					
606	Bonifacius III. m. 8. d. 23.					Sub hoc Pontifice temp Agrippæ, quod Pantheo dicebatur conſecratum f B. Mariæ Virgini, & om bus ſanctis Martyribus R mæ, Phoca Imperatore c ſentiente.
607	Bonifacius. IV. ann. 8. m. 6. d. 13.				Armeni ſequebantur errores Eutychianorũ, & multa addebant. Vide Nicephorum lib. 18. cap. 53. Niconem de erroribus Armenorum, & Theoriani diſputationem tomo 3. & 4. Bibliothecæ Patrum.	
610			Heraclius annos. 31.			Heraclius, dum Catho cus eſſet, à Deo protec Perſas magnis cladibus fecit, & lignum ſanctæ C cis recuperauit, ſed po hæreticus Monothelita ctus, imbellis, & inglor infeliciſſimo exitu periit
615	Deuſdedit. ann. 3.					
616		Adaluualdus. an. 10.				
618	Bonif. V. ann. 7. m. 10. d. 25.					

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Reges Italiæ.*	*Imperatores.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
626	Honorius. an.12.m.5.	Arioualdus hæreticus Arianus. annos.12.		Sophronius.		Mahometes peſtis orbis terrarum hoc tempore ſectam ſuam inchoauit, & anno Domini 629. Regnum Saracenorum occupauit.
639	Seuerinus m.11.	Rotaris. annos.10.		Ioannes Moſchus.		
640	Ioannes IV. ann.1. m.9.			Leontius. Ionas.		Honorius Papa accuſatur à Græcis, quòd fauerit Monothelitis: ſed egregiè defenditur à ſancto Maximo Græco, auctore illius temporis, & Martyre.
641	Theodorus an. 7.m. 5		Conſtans. ann.27.	Antiochus. S. Iſidorus.		
649	Martinus. an.6.m. d.12.			S.Eligius. Betengoſius.	Monothelitæ à Cyro Epiſcopo Alexādrino, & Sergio Conſtātinopolitano originē ducūt. Initium huius hæreſis fuit anno 630. doctrina eorum erat, in Chriſto vnā tantū fuiſſe voluntatē, & vnā operationē. ex quo ſequebatur vnam tantùm fuiſſe naturam. vide Io. Damaſcenum in lib. de hæreſibus.	
654	Eugenius. m.6.d.23.	Rodoaldus ann.5.		Eſaias Abbas. S.Maximus Martyr.		
655	Vitalianus. an.14.m.5			S. Ildephonſus.		
660		Aripertus annos.2.				
662		Gundipertus ann. 1.				Ab hoc anno Regnum Francorum per magiſtros domus gubernari cœpit, ſolo fere nomine Regibus relicto: quod genus regiminis continuatum eſt vſque ad Pepinum, id eſt, vſque ad annū Domini 750. Sigebertus, & alij.
663		Grimoaldus.ann. 9.				
668			Conſtantinus Pogo natus. 17			
669	Adeodatus ann.7.m.2.					Sub Adeodato Pontifice, ac de eius licentia Veneti Ducem eligere incipiunt. Petrus Iuſtinian' lib. 1 hiſt. Ven.
673		Garibaldus m.3. Pertarithus annos. 17.				
676	Donus. an.1.m.5.					
678	Agatho. ann.4.					Hoc anno cometa tribus menſibus arſit, & tribus annis ſequentibus non pluit.
680				S. Iulianus Toletanus.		Sexta Synodus Generalis Cōſtantinopolitana tertia, contra Monothelitas.
682	Vacat Sedes.					

Anni Dñi	Pontifices.	Reges Italiæ.	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
683	Leo II. m.10.d.8.					Anno 608.poſt ecclipſi Lunæ, grauiſſima peſt graſſari cœpit in Vrbe,qu non ceſſauit,niſi altari ſa cto Sebaſtiano Martyri recto in Eccleſia ſancti P tri ad Vincula. Paulus Diaconus.
684	Benedictus II. an. 1.					
685	Ioannes V. an.1.d.11.		Iuſtinianus iunior an.10.			
687	Conon. m. 11.d.23.			Anaſtaſius Nicenus.		
688	Sergius. an.13.m.8.					S. Kilianus Monachu Hibernus per hæc tempor Francis Orientalibus euã gelizat fidem,& eorum ap pellatur Apoſtolus.
691		Cunipertus Catholicus & Pius. an.12.				Anno 690.celebratur Sy nodus quiniſexta, vnd ſunt Canones Trullani:qu Beda meritò erraticam vo cat,& à Sergio Papa reie ctam fuiſſe teſtatur in lib de ſex ætatibus.
694			Leontius. an.3.			
696			Aaſimarus Tiberius. an.5.			
702	Ioãnes VI. an.3.m.2.					
703		Luiſpertus. m.8.	Iuſtinianus iunior, iterum.an.8.			Hic Aripertus reſtitui Alpes Cottias Rom.Eccleſiæ. Paulus Diaconus, & Leo Oſtienſis.
704		Regimpertus. m. 3. Aripertus ann.11.				
705	Ioan. VII. an.2. m.7.					Conſtantino Pontifici Conſtantinopolim proficiſcenti,Nicomediæ Imperator occurrens, proſtratus, publicè pedes eo ſculatur. Anaſtaſius in vitaConſtantini.
708	Siſinnius. d.20. Conſtantinus an.6. m.1.					
711			Philippicus ann. 1. m.6.			Per hæc tempora regnat in Anglia Ina Rex,qui anno Domini 740. Gregorij tertij, 10.fecit Regnum ſuũ Vectigale Apoſtolicæ Sedi. Polydorus.
713			Anaſtaſius an.2.			

A . i Dn.	Pontifices.	Reges Italiæ.	Imperatores.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
715	Gregorius II.an.16. m.8.		Theodoſius ann.1.	S. Gregorius ſecundus.		
716		Aſpirandus m 3. Luitprandus an. 30.	Leo Iſaurus Iconomachus an.24.m.2	S.Anthelmus. S. Marcellinus.	Iconomachi, ideſt, oppugnatores ſacrarum Imaginum, fuerunt ſēper Hebræi, & Mahumethani: nā Ezides Rex Arabum perſuaſus à quodam Hebræo malefico, in toto regno ſuo iuſſit imagines è templis Chriſtianis auferri. & Leo Iſauricꝰ alio Hebræo impulſore edictum propoſuit, vt vbique ſacræ imagines de templis tollerētur: vnde Iconomachus dictus eſt, vt teſtātur Cedrenus, Zonaras, Paulus Diaconus, & alij hiſtorici.	Hoc anno contigit inundatio Tiberis maxima. Itē admiranda viſio de pœnis Purgatorij, & Inferni, cuiuſdam qui à mortuis ſurrexit, & ſcripta eſt à S. Bonifacio Epiſcopo,& martyre, in Epiſtola quam integrè ponit Card. Baronius in tomo Annalium 9.
731	Gregorius III.an. 10. m.9.d.12.			S. Germanus. S.Beda.		
741			Conſtantinus Copronicus, Icoomanchus, ann. 34.m. 2.	S. Ioannes Damaſcenus.		Rachis cùm vt hoſtis cōtra Eccleſiam Romanam armatus veniret: à Zacharia Pontifice non ſolùm placatus eſt, ſed etiam ita permotus, vt Monachus in monte Caſino factus fuerit.
742	Zacharias ann.10. m.3.			S. Bonifacius Moguntinus.		
746		Hildebrandus m. 7 Rachis an.6.		Antonius Meliſſa.		Hoc anno Pepinus auctoritate Pontificis Zachariæ Rex Francorum efficitur.
750		Aiſtulphus an.6.				Schiſma octauū per Theophylactum Antipapam
752	Stephanus. II. dies 4. Stephanus III.an 5. d.28.					Conſtantinus Copronicus cùm moreretur clamabat, Viuens adhuc igni ſum inextinguibili traditus. Cedrenus & alij. Notent, & horreant noſtri temporis Iconomachi.
757	Paulus an. 10.m. 1. & vacat ſedes annum vnum.	Deſiderius vltimus Longobardorum an.18.				
768	Stephanus IV. an.3. m.5.d.28.					
772	Hadrianus ann.23. m.10.			Hadrianus Papa Primus.	Felix Vrgelitanus, & Elipandus Epiſcopus Toletanus docuerūt, Chriſtum eſſe filium Dei adoptiuū, & damnati ſunt tan-	Primus Epiſcopus datur Venetis ab Hadriano Papa, anno 772. Obeliatu nomine. Sabellicus Enn. 8 l. 8.
776			Leo 4. Annb. 5.	Paulus Diaconus.		Anno 774. Carolus Rex Francorum ſingulos gradus

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
780			Conſtantinus cum Irena matre an. 10.	Paulinus Aquileienſis. Eginarchꝰ. Albinus Alcuinus.	tanquam renouātes Neſtorianiſmum in Cōcilio Francfordienſi. & ab Hadriano Papa in epiſtola ad Epiſcopos Galleciæ. Vide Adonem in Chronico.	dus ſcalarum Baſilicæ S. Petri deoſculans ad Pontificem aſcendit, qui cum in atrio ſuper gradus exſpectabat. Anaſt.
787						Septima Synodus generalis, Nicena ſecunda.
790			Conſtantinus ſolus an. 7.			Anno 791. menſe Decembri inaudita contigit Romæ inundatio Tyberis à Ponte Miluio vſque ad Pontem S. Petri, vt etiam ſupra muros Vrbis aqua eleuaretur. Anaſtaſius.
796	Leo III. ann. 20. m. 5.					
797			Irene ſola an. 5.			Leo Papa tertius tranſfert Imperium Occidentale à Græcis ad Francos anno 800. in die natalis Domini; qui annus ab aliis dicitur 801. quia à natali Domini annos numerant.
800		Carolꝰ Magnus ann. 14.		S. Nicephorus Cōſtantinopol.		
802			Nicephorus. an. 10.	Vſuardus.	Claudius Epiſcopus Taurinēſis docuit non eſſe venerādam Crucē Domini, nec ſepulchra, & reliquias Sāctorum, peregrinationem ad limina Apoſtolorum eſſe inutilē. Vide Ionā Aurelianenſem li. 3. de cultu Imaginum.	Anno 797. Conſtantinus Imperator ab Irene matre excæcatus eſt: & Sol mirabili prodigio, per dies ſeptemdecim obſcuratus manſit.
812			Michaël Curopalates an. 2.	S. Ludgerus.		
814		Ludouicus Pius an. 27.	Leo Armenius an. 7.	Aponius.		
816	Stephanus V. m. 7.					
817	Paſchalis ann. 7. m. 3. d. 16.			S. Theodorus Studites.		
821			Michaël Balbus an. 9.	Paſchaſius Ratbertus.	Michaël Balbus Imperator, teſte Cedreno, & Zonara, Reſurrectionē corporū negabat, prophetas irridebat dæmones eſſe non credebat, ſcortationem peccatum non eſſe dicebat, Iudam proditorem inter Beatos collocabat.	
824	Eugenius II. an. 3. m. 2. d. 20.			Claudius Scotus. Ionas Aurelianenſis.		Schiſma nonum per Zinzinum Antipapam.
827	Valentinus d. 4.			Haltgarius.		
828	Gregorius IV. an. 16.			Amalarius. Nithardus. Freculphus		

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat. Orient.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
830			Theophilus an. 12.	Hilduinus. Theodulph. Rabanus.		Theophilus Balbi ſucceſſor perſecutionem in Catholicos continuat, ob cultum ſacrarum imaginum.
841		Lotharius an. 15.		Strabus. S. Eulogius martyr.		
842			Michael cum Theodora matre. ann. 25.	Haymo. Angelomus.		
844	Sergius II. ann. 3. m. 1.			Chriſtianus Drutmarus.		
847	Leo IV. an. 8. m. 3. d. 5.			Valfridus Strabo. Simeō Metaphraſtes.		Inter Leonem IV. & Benedictum III. fingitur Ioannes, femina.
855	Benedictus III. ann. 2. m. 6.					Schiſma decimum per Anaſtaſium Antipapam.
856		Ludouicus iunior an. 20.				Anno 848. Leo IV. Vrbem Leoninam condidit aduerſus irruptiones Saracenorum. Ita Baſilica S. Petri, quæ extra Vrbem erat, intra Vrbem eſſe cœpit.
858	Nicolaus ann. 9. m. 6. d. 20.			Photius.		Nicolai primi tempore Tyberis ex alueo ſuo egreſſus, bis Vrbem grauiſſimè afflixit.
867			Baſilius Macedo ann. 20.	Nicetas Dauid.		
868	Hadrianus II. ann. 4. m. 17.			Anaſtaſi⁹ bibliothecari⁹ Hincmarus.		
869						Octaua Synodus generalis, Conſtātinopolitana quarta, contra Photium pro ſancto Ignatio Patriarcha Conſtantinopolitano.
873	Ioannes VIII. an. 10			Ioannes Diaconus.		
876		Carolus Caluus ann. 2.		Aimoinus.		
878		Ludouicus III. ann. 1.		Ado Vienenſis.		His temporibus agitur alia Synodus Conſtātinopolitana pro reſtitutione Photij, in qua vix credi poteſt. quāta impudētia Photi⁹ falſauerit literas Roma
881		Carolus Craſſus 7.				

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat. Orient.	Scriptores.	Hæreſiarchæ.	Varia.
883	Marinus an. 1.d.20.					Romani Pontificis, & Legatos eius deceperit. Vide Concilia generalia Romæ edita, anno 1611.
884	Hadrianus III. an. 1. m. 3.d.19.					Poſt Carolum Craſſum magna eſt orta perturbatio in Imperio. Alios enim creabant Germani, alios Itali Vide tomum decimum Annal, Card. Baron.
885	Stephanus VI an.6.					
886			Leo VI. an 25.m.3.			
888		Arnulphus an.12.		Remigius Antiſiodorenſis.		
891	Formoſus an.4.m.6.			Ambroſius Ansbertus.		Schiſma vndecimum Sergij Antipapæ contra Formoſum.
895	Bonifacius VI.d.15.					Formoſus Papa doctrina & ſanctitate inſignis fuit, quicquid aliqui dicant. Id teſtatur Luitprandus, qui eo tempore vixit; & ex operibus eius id ipſum demonſtrat Card. Baronius tomo 10. Annalium: quod autem in eius memoriam peccauit ex ignorantia ſucceſſor eius Stephanus VII. reformauit poſtea Ioannes IX.
897	Stephanus VII.an.4.					
900		Ludouicus IV. an.6.		Leo Sapiens Imperator.		
901	Ioannes IX. an.4.			Idiota.		
905	Benedictus IV.an.3.			Marcus Eremita.		
906		Conradus an.7.		Rhegino Abbas.		
907	Leo V. d. 40.			Radulphus Flauiacenſis.		
908	Chriſtophorus m.7. Sergius III. an.2.					
910	Anaſtaſius III.an. 2.m.2.					Ordo Cluniacenſis.
912	Lando.m. aliquot. Ioannes X. an. 16.	Henricus an.20.	Conſtantinus VIII. an.49.			Anno 925. apud Cordubam nobiliſſimus & formoſiſſimus puer ſanctus Pelagius, annorum tredecim pro fide & caſtitate fortiter pugnans, crudeliſſimo ſupplicio interficitur à Rege Arabum, Habdarragman Vide appendicem ad Eulogium.
928	Leo VI.m.7.					
929	Stephanus VIII.an.2.					

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
931	Ioannes XI. an.5.					
936	Leo VII. an.4.	Otho ann. 26. titulo Regis.				Anno 938. Sanctus Venceslaus Bohemiæ Princeps optimus à proprio Fratre necatus inter ſanctos Martyres numeratur.
940	Stephan⁹ IX. an.3.m.4.					
943	Martinus II. an.3.m.3. d.13.					
946	Agapitus II. an.10.m. 10. d.10.			Luitprandus Vviſichind⁹.		Anno 950. Ramirus Rex Legionenſis fortiſſimus Saracenos ad internecionem deleuit, prælio ingenti apud apud Talauera commiſſo.
956	Ioannes XII. an.9.			Stephanus Eduenſis. Frodoardus		
961			Romanus an.2.	Moſes Barcepha.		
962		Otho idem vt Imperat. an. 12.				Hoc anno Otho primus coronatur: ideo ab hoc anno multi numerant annos Imperij ipſius.
963			Nicephorus Phocas an.7.			Schiſma duodecimum inter Leonem, & Benedictum, & Ioannem duodecimum.
964	Leo VIII. an.1.					Leo octauus initio non fuit legitimus Pontifex: quia creatus fuit ab Imperatore, Ioanne 12. adhuc viuente. Sed mortuo Iohanne, & abdicante ſe Benedicto, cœpit eſſe legitimus; ſed non diu ſuper uixit.
965	Benedictus V an.1.					
966	Ioãnes XIII. ann.6.m.11. d 5.					
970			Ioannes Zemiſcis.6.			Vide ſeculum infelix, in quo nulli Scriptores Illuſtres, nulla Concilia, Pontifices parum ſolliciti de rep. Sed diuina prouidentia fecit, vt nullæ ſurgerent hæreſes nouæ.
972	Donus 11. m.3.					
973	Benedictus VI an.1.m.3.	Otho II. an. 10.				Otho III accuſatus, quòd innocentem Comitem occidiſſet, adductus precibus vxoris, quæ ſe ab illo de pudicitia poſtulatam dixerat: cum contrà illa Comitem caſtiſſimum ſollicitaſſet: paratus erat & ipſe
975	Benedictus VII.ann.9. d 10.		Baſilius, & Conſtantinus an.50.			
984	Ioãnes XIV. an.1.	Otho III. an. 18.				

Anni Dñi	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hereſiarcha.*	*Varia.*
985	Ioãnes XV. ann. 10.					ipſe occidi, niſi proceres impediuiſſent, & impudicam ac iniuſtam vxorem comburi iuſſiſſent. Vide Gotifredum Viterbienſem.
995	Ioãn. XVI. m.4.					
996	Gregor.V. au.2.m.8.					Schiſma XIII. per Antipapam Ioãnem contra Gregorium quintum.
999	Sylueſt. II. 4.m.6.d.12					De hoc Sylueſtro multa fabulantur aliqui. Sed verè fuit vir magnus, doctus & pius, vt ex inſcriptione ſepulchri eius, quæ extat in Eccleſia Lateranenſi, cognoſci poteſt. Sed quoniam Philoſophiæ & Geometriæ peritus erat, indoctum vulgus exiſtimauit necromanticum fuiſſe, & cum diabolo pactum habuiſſe.
1002		Henric⁹.II. Rex, ſed nondũ Imper.an.12.				
1003	Ioãnes xvij m.5. Ioan.xviij. an.6.					
1009	Sergius IV. an.2.m.8.					Ordo Camaldulenſium auctore S. Romualdo.
1012	Benedictus VIII.an.2.			S.Fulbertus Carnotẽſis.		
1014		Henricus Rex, hoc anno coronatur, & Imper. an. 11.		S. Burcard⁹ Vormaciẽſis.		Anno 1009. Princeps Babylonis à perfidis Iudæis excitatus Baſilicam Hieroſolymitanam, vbi Domini ſepulchrum conſeruatur, funditus euertit. Sed paulo pòſt mater Principis eiuſdem, quæ Chriſtiana erat, eandem Baſilicam maiori nobilitate & ſplendore reædificandam curauit: & Iudæi vndique pelli cœperunt. Glaber.
1024	Ioãn. XIX. an.10.			Berno Augienſis.		
1025		Conradus II.an.15.				
1026			Cõſtãtinus ſolus an.3.			His temporibus, quibus Pontifices Romani à pietate veterum degenerauerant, Principes ſeculi ſanctitate florebant; talis fuit Imperator Henricus cum vxore Chunegunda: Romanus. Imp. Græcus, Chnutus Rex Daniæ, & Angliæ: Stephanus Rex Hungariæ cum filio ſancto Emerico: Robertus ſanctus Rex Francorum.
1029			Romanus an.5.			
1034	Benedictus IX.an.11.		Michael IV.an.8.			
1040		Henricus III.an.16.		Glaber Rodulphus.		
1042			Michael V. an.1.			Schiſma xiv. Sylueſtri & Ioannis, Antipaparũ, quibus ſublatis, & Benedicto non renunciante, creatus eſt Gregorius VI.
1043			Cõſtãtinus Monomachus an.12			

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1044	Gregorius VI. ann. 3.					Gregorius VI. depoſitus fuit tanquam ſimoniacus à cõcilio quodam Sutrino, præſente Imperatore. Sed viri grauiſſimi ſẽtiunt, Concilium illud egiſſe, quod non poterat: & Gregorium non fuiſſe ſimoniacũ, ſed virum optimũ. Vide Card. Baronium tomo 11.
1047	Clemens II. m. 9.					
1048	Damaſus II. d. 23. & vacat ſedes ann. 1.			Hermãnus Contractus. Humbertus Card.	Græci cœperũt quidem tempore Nicolai primi, auctore Photio ſchiſma facere: tamen hoc tẽ-	
1049	Leo IX. an. 5. m. 2. d. 8.			Lambertus Scaphnaburgenſis. Ingulphus.	pore apertiſſimè ſe ab Eccleſia Romana diuiſerũt. & errores ſuos de proceſſione	
1055	Victor II. an. 2. m. 3. d. 13.		Theodora Porphyrogenita ann. 1. m. 9.	Petrus Damiani. Lãfrancus. Guitmundus.	Spiritus ſancti à ſolo Patre, & de ſacrificio non celebrãdo in azymo, & de primatu ſummi ponti-	Leo IX. miraculis claruit. Leo Oſtienſis libro 2. cap. 88.
1057	Stephanus. 10. m. 9.	Henricus IV. ann. 50.	Michael VI. ann. 1.	Georgius Cedrenus. Bertoldus.	ficis, & alios defendere cœperunt. S. Antoninus ſummæ hiſt. p. 3 tit. 22.	
1058	Nicolaus II. ann. 2. m. 6.		Iſaacius Comnenus ann. 4.	Theophylactus. Micrologus.	Berengarius Archidiaconus Andegauenſis, docuit in Euchariſtia non eſſe verum Chriſti corpus,	Schiſma xv. per Benedictum Antipapam.
1061	Alexander II. ann. 11. m. 6. d. 12.		Conſtantinus Duca. a. 7.	Anſelmus Cantuariẽrienſis.	& ſanguinem: deinde cùm hunc errorẽ reuocaſſet, docuit cum corpore Chri-	Schiſma xvj. per Honorium Antipapam, qui Cadalous dicebatur cõtra Alexandrum, qui etiam miraculis claruit.
1068			Romanus Diogenes ann. 4.	Anſelmus, Lucenſis. Io. Curopalates.	ſti eſſe etiam ſubſtãtiam panis, addidit paruulos non eſſe baptizandos, ſed adultos tantùm. Ita-	
1071			Michael 7. ann. 6.	Oecumenius. Olympiodorus.	que viam aperuit hæreticis noſtri temporis, Zuinglianis in primo errore, Lu-	
1073	Gregorius, VII. an. 12. m. 1. d. 3.			Marianus Scotus. Bruno. Iuo Carnotenſis.	theranis in ſecundo, & Anabaptiſtis in tertio: tandem tamẽ reſipuit, & in fide Catholica obiit. Vide Lanfrancum, &	Gregorius VII. miraculis multis claruit: teſte Lamberto Scaphnaburgenſi.
1078			Nicephorus Boto. ann. 3.	Samuel Marochianus.	Guitmundum cõtra Berengarium: & Blondum decadis 2. lib. 3.	Schiſma xvij per Guibertum, qui Clemens dici voluit. Ordo vallis vmbroſæ, auctore S. Ioanne Gualberto.
1081			Alexius Cõnenus ann. 38.			

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imp. rat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1084		Henricus iv. hoc anno coronatur, & Imperatoris nomen aſſumit.				Petrus Igneus Cardinalis ſic nominatus, quod cùm eſſet monachus, iuſſu ſancti Ioann. Gualberti, per ignem maximum illæſus tranſiuit, vt probaret, Epiſcopum Floŕetinum per ſimoniam aſcendiſſe ad Epiſcopatum.
1086	Victor. III. an. 1.				Bogomiles, auctore Baſilio, qui ab Alexio Comneno Imp. in theatro exuſtus fuit, docebant, non eſſe in Deo Trinitatem, Deum humana forma præditum eſſe, Mundum à Dæmonibus creatum, & alia; teſtis Euthymius in Panoplia parte 2. titul. 23.	
1087	Vrban⁹ II ann. 11. m. 4. d. 18.					Schiſma xviij Alberti, & Theodorici contra Paſchalem.
1099	Paſchalis II. ann. 18. m. 5.			Leo Oſtiẽſis.		Ordo Ciſtercienſis auctore S. Roberto.
1106		Henricus v an. 20.		Zacharias Chryſop.		
1118	Gelaſius II. an. 1. d. 4.			Sigebertus Gemblacẽſis.	Petrus de Bruis, & Henricus ex monacho apoſtata, docebant, paruulos non baptizandos, cruces conculcandas, nullũ eſſe in Eccleſia ſacrificium, non eſſe inuocãdos ſanctos, nec pro mortuis orandum, & alia. S. Bernardus ep. 240 & Petrus Cluniacenſis in epiſtola contra hanc hæreſim.	Ordo Canonicorum Regularium
1119	Callixtus II an. 5 m. 10.		Io. Comnenus an. 24.	Godefridus Vindocin.		Ordo equitum S. Ioannis Hieroſolymitani anno Domini 1113. ſub Paſchali.
1125	Honorius II. an 5. m. 1. d. 17.	Lotharius ij. an. 14.		Euthymi⁹ Zigabenus		Concilium Generale, Lateranẽſe primum anno 1119. ſub Callixto II. Pontifice.
1130	Inno II. an. 13 m. 7.			Io. Zonaras.		
1139		Conradus iij an. 3.		Rupertus Tuitienſis Hildebertus Turonenſis.	Petrus Abailardus, & Arnoldus Brixiẽſis, S. Bernardi tempore docebant gradus eſſe inęquales in diuinis perſonis; fidem ſine ratione admittendam non eſſe, & alia id genus multa: teſtis S. Bernardus in epiſt 190. reſipuit poſtea, & ſanctè obiit, teſte Petro Cluniacenſi lib 5. epiſt. 3. & 20.	Ordo Templariorum anno eodem 1119.
1143	Cæleſtinus II. m. 5. d. 13.		Manuel Cõnenus ann. 38.	Algerus.		Ordo Pręmonſtratenſium. Ordo militũ Theutonicorum.
1144	Lucius I I. m 11. d. 14.			S. Bernard. Petrus Cluniacenſis.		Schiſma xix. Petri Leonis contra Innocentium II.
1145	Eugenius iij. an. 8. m. 4 d. 13.			Hugo de S. Victore Richardus de S. Vict.		Conſilium Generale, Lateranenſe II. ſub Innocentio II. anno 1139.
1152		Fridericus Ænobarbus an. 37.		Vvilelm⁹. Malmeſberienſis.		
1153	Anaſtaſius iv. an. 1. m. 4. d. 14.			Gratianus. Petrus Lõbardus.	Cathari, ſiue Pa tareni hæretici docebant mundum factum eſſe à dæmonibus	

Anni Dñi	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat. Orient.
1154	Hadrianus IV. ann. 4. m. 8. d. 28.		
1160	Alexander III. ann. 22.		
1181	Lucius III. an. 4. m. 2. d. 28.		Alexius Comnenus an. 2.
1183			Andronicus Comnenus. 3.
1186	Vrbanus III. ann. 1. m. 10. d. 25.		Iſaacius Angelus. an. 10.
1187	Gregorius VIII. m. 2.		
1188	Clemens III. ann. 3. m. 2. d. 26.		
1191	Cælestinus III. ann. 6. m. 9. d. 11.	Henricus VI. an. 8.	
1195			Alexius Angelus. an. 6.
1198	Innocentius III. an. 18. m. 6. d. 9.		
1200		Philippus an. 9.	Balduinus Belga an. 9.
1209		Otho IV. an. 4.	Henricus an. 7.
1212		Fridericus II. an. 33.	
1216	Honorius III. ann. 10. m. 8.		Petrus. m. aliquot. Robertus ann. 11.
1227	Gregorius IX. ann. 14. m. 5.		Balduinus II. vltimus Latin. 34.

Scriptores.

Petrus Comeſtor. Otho Friſingenſis. Theorianus. Hugo Etherianus. Arnoldus Carnotenſis. Petrus Bleſenſis. Gulielmus Tyrius. Helmold⁹ Gothifredus Viterbienſis.

Gulielmus Neubrugenſis. Rogerius Houeden. Thedorus Balſamon. Ioachimus Abbas. Innocētius Guntherus Helinādus Nicetas Choniates. Honorius Auguſtudunenſis. Conradus Abbas Vrſpergenſis. S. Antonius de Padua.

Raymundus de penna Forti.

Hæreſiarchæ.

bus, Sacramenta nihil valere; & alia, de quibus vide Ioān. de Turrecremata, in ſumma de Eccleſia, lib. 4 p. 2. cap. 35.

Valdeſius, vnde Valdenſes, qui & pauperes de Lugduno, anno 1170. docere cœpit non eſſe obediendū Pontifici Romano: poteſtatē abſoluendi à peccatis, & conficiendi Euchariſtiam laicis etiam eſſe cōceſſam: Indulgentias nihil valere; non extare Purgatorium. Sanctos non attēdere precibus noſtris: Feſta & ieiunia indicta non eſſe ſeruanda: & alia. De quibus vide S. Antoninum in Sūma p 4. art. 11. ca. 7. & Claudium Cuſſordiū contra Valdenſes.

Petrus Ioānis hoc tempore docuit Chriſto latus perforatum adhuc viuenti: animam rationalem nō eſſe formā corporis: Eccleſiam vniuerſalem eſſe Babylonem de Apocalypſi: & Papam eſſe myſticum Antichriſtum. Guido Carmelita, & Bernardus de Lutzemburgo in Catalogo hæreſū.

Almaricus Doctor Pariſienſis docuit legem Dei Patris duraſſe vſque ad Aduentum Chriſti: legē Chriſti vſque ad Almaricum: legem Spiritus ſancti vſque ad finem mundi. Docuit multa alia pernicioſiſſima. Vide Ioan. de Turrecremata lib. 4. Summæ part. 2. c. 35. & Vincētium in Speculo hiſtoriali lib. 99 cap. 107.

Varia.

Hadrianus Papa quartus, natione Anglus, vir ſapiens, & pius, Hiberniam Inſulam Henrico ſecundo Regi Anglorum conceſſit, ea cōditione, vt in ea Inſula virtutes plantaret, & vitia eradicaret: vt à ſingulis domibus quotannis denarium S. Petro pendi curaret: vt iura Eccleſiaſtica illibata ſeruaret. Extat diploma to. 12 an. Card Baro.

Schiſma 21. Victoris, Callixti, & Paſchalis contra Alexandrum.

Concilium generale, Lateranenſe tertium, ſub Alexandro III. ann. 1180.

Ordo Carmelitarum confirmatur ab Alexandro III. anno 1180. Item ab Innocentio III. an. 1199. Itē ab Honorio III. anno 1216 mitigatur ab Innocentio IV. anno 1248.

Ordo Cruciferorum dicitur confirmatus à Cæleſtino III. ann. 1197.

Ordo Minorum confirmatur ab Innocentio III. & poſtea ab Honorio III.

Concilium generale, Lateranenſe quartum, ſub Innocentio III. an. 1215.

Ordo redemptionis captiuorū confirmatur ab Innocent. III.

Ordo Prædicatorum confirmatur ab Honorio III.

Ordo Sāctimonialium ſanctæ Claræ, quæ ſequuntur regulam fratrum Minorum, confirmatur.

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia*
1241	Cæleſtinus IV. d. 17. vacat Sedes.an.2.			Gulielmus Antiſiod. Gulielmus Pariſienſis.	Albigenſes tempore Innocentij III. & fortè antea, exorti ſunt, qui non ſolùm concionibus, ſed etiam armis Eccleſiam diu vexauerunt. Errores eorum recenſet S. Antoninus in Sūma Theologica, part 4. tit. 11. cap. 7 quòd videlicet ponerent duo principia coæterna, vnum bonum, alterum malum, more Manichæorum: & alia id genus. Vide S. Antoninum in Summa hiſtoriali, 3. part. tit. 19. cap. 1.	Ordo Eremitarum ſancti Auguſtini ab Innocentio IV. hoc nomen accepit, cùm antea Gugliemiti dicerentur.
1243	Innocentius IV. an. 11. m. 5. d. 14.			Iacobus à Vitriaco. Edmundus Cantuar. Innocentius.		Ordo Sylueſtrinorum confirmatur ab Innocentio IV. anno 1248.
1245		Imperium vacat ann. 28.		Alexander de Hales.		Concilium generale, Lugdunenſe primum, ſub Innocentio IV. in quo deponitur Fridericus Imperator, & decernitur expeditio pro terra ſancta recuperanda.
1254	Alexander IV. ann. 6. m. 5. d. 5.			Hugo de S. Caro. Humbertus.		
1261	Vrbanus IV. ann. 3. m. 1. d. 4.		Michael Palæologus an. 53.	Matthæus Pariſienſis. Martinus Polonus.	Guillelmus de S. amore, Doctor Pariſienſis, tempore Alexandri Papæ. IV. odio religioſorum mendicantium, docuit, illicitum eſſe omnia relinquere, niſi quis cogatur. Quod idem Deſiderius Longobardus docuit, & addidit, non eſſe licitum inſtituere, vel ingredi ordinem religioſum, qui non habeat poſſeſſiones, ſaltem in communi.	Ordo Eremitarum S. Auguſtini ab Alexandro IV reducitur ad vnum & eundem habitum, qui hodie eſt in vſu.
1265	Clem. IV. ann. 3 m. 9. d. 25. vacat Sedes ann. 2. m 9.			Vincētius Bellouac. Guido Papa. Robertus Sorbona.		Albigenſium ad centum millia vincuntur, diuino miraculo, ab octo millibus Catholicorum, Duce Simone, Comite Montis fortis Aemilius libro 6. hiſt. Francorum.
1271	Gregorius X. an. 4. m. 4. d. 10.			Albertus magnus. S Thom.		
1273		Rodulphus an. 20.		S. Bonauentura. Henricus Stero.	Scripſerunt contra hanc hæreſim S Thomas in opuſculo contra impugnantes Religionem. & S. Bonauentura in opuſculis variis.	
1274				Vdalricus Argentin.		Concilium generale, Lugdunenſe ſecundum, ſub Gregorio X. pro vnione Græcorum cum Latinis.
1276	Innoc. V. Ordo Prædic. m. 5. Hadrianus V. d. 19. Ioan. XX. m 8. d. 8.			Petrus de Tarātaſia. Rupertus de Ruſſia.	Fraticelli auctore quodam Hermanno cum Dulcitio Nouatienſi, hæreſim ſuam inchoarunt, docentes auctoritatem Rom. Eccleſiæ ceſſaſſe propter malitiam Prælatorum: ſe ſolos eſſe veram Eccleſiam, & perfectos, vt erant Apoſtoli: ſe nulli debere obedire, & quòd ſecta ipſorum ſit immediatè à Chriſto: quòd omnes Pontifices	Mirum, cur iſte Ioannes Papa dicit voluerit xxj. cùm nullus præceſſerit xx.
1277	Nicolaus III. ann. 2. m. 8. d. 29.					
1281	Martinus II. dictus IV. ann. 4. m. 1.			Guido Archidiac. Guilelmus Durantes. Ægydius Romanus.		

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat. Orient.	Reges Turcarum.
1285	Honorius IV. anno 2. d. 2.			
1288	Nicol. IV. Ord. Min. ann. 4. m. 1. d. 14.			
1294	Cæleſt. V. m. 5. d. 17. Bonifacius VIII. an. 8. m. 9. d. 18.	Aſtaulphus ann. 6.	Andronicus an. 40.	
1299		Albertus ann. 10.		
1300				Othomanus an. 28.
1303	Bened. X. dictus XI. Ord. Prædic. m. 8. d. 6. vacat Sedes m. 11.			
1305	Clemēs V. an. 8. m. 10. d. 16. vacat Sedes an. 2.			
1309		Henricus VII. an. 5.		
1311				
1315		Ludouicus IV. an. 33.		
1316	Ioan. XXI. dictus xxij. ann. 18. m. 3. d. 18.			
1328				Orchannes ann. 22.
1334	Benedictus XI. dictus XII. ann. 7. m. 4.		Andronicus iunior an. 14.	

Scriptores.

Raymundus Lullius.
Richardus de media villa.
Henricus de Gandauo.
Dinus Mugellanus.
Io. Pariſienſis.
Io. Scotus.
Auguſtinus de Ancona.
Barlaamus Hieracenſis.
Nicephorus Calliſtus.
Eberaldus.
Petrus Aureolus.
Antonius Andreas.
Pelagius Aluarus.
Durandus Heruæus.
Franciſcus Maironis.
Gulielmus Okam.
Monaldus.
Nicolaus de Lyra.
Nicephorus Gregoras.
Petrus de Palude.
Io. Villanus.
Guido Carmelita.
Aſteſanus.
Adam Goddam.

Hæreſiarchæ.

tifices à tempore ſancti Syluestri fuerint præuaricatores, excepto Cæleſtino V. Hæc & ſimilia damnauit Bonif. viij. vide Nauclerum generat. 44 & Io. de Turrecremata lib. 4. ſummæ part. 2. cap. 37.

Begardi, & Beghinæ, auctore Bogonato (erant autem Begardi, Monachi, & Beghinæ, Moniales, ſed abſque votis) docebant, hominem poſſe in hac vita fieri impeccabilem: & nō teneri ampliùs ad ieiunia, vel orationem: & in gratia creſcere non poſſe, & alia id genus. Vide Aluarum de planctu Eccleſię lib 2. cap. 52. & Io. de Turrecremata lib. 4. part. 2. cap. 36.

Lollardus Gualterus docuit, Luciferum iniuſtè à Deo damnatum, vt teſtatur Trithemius in chronico anni 1315. vbi alios etiam errores.

Marſilius de Padua, & Io. de Iāduno, multos errores docuerunt, quos damnauit Ioannes XXII. in Extrauaganti, quæ incipit, Licet iuxta doctrinā.

ſum

Varia.

Cæleſtinus Papa, raro exemplo, dimiſſa ſponte ſumma dignitate, ad monaſterium rediit.

Ordo Cęleſtinorum.

Ordo Seruorum B. Mariæ.

Hoc anno incipit Iubilæum, centeſimo quoque anno celebrādum.

Hic Pontifex tranſtulit ſedē Apoſtolicam in Galliam, vbi mā ſit annis circiter ſeptuaginta.

Cōcilium generale Viennēſe, ſub Clemente V. in quò deletus fuit Ordo tēplariorum.

Anno 1327. opera Ludouici Imperat. ſchiſma 22. factum eſt Nicolai Antipapę cōtra Ioannem.

Ordo equitū Chriſti in Luſitania incipit.

Anni Dñi	Pontifices.	Imperat. Occid.	Imperat. Orient.	Reges Turcarum.
1342	Clemens VI.an.10. m.7.			
1348		Carolus IV. an. 32.	Calo Ioannes an. 30.	
1350				Sulaimanes, & mox Amorathes an.23.
1352	Innocent. VI. ann. 9. m.8.d.26.			
1362	Vrbanus V.ann.8. m.2.d.23.			
1371	Gregorius XI. ann.7. m.6.d.5.			
1375				Baiazethes an.25.
1378	Vrbanus VI.an.11. m.6.d.5.		Manuel an.2.	
1380		Venceſlaus ann.22.	Andronicus III. an.39.	
1389	Bonifacius IX.an.14. m.11.			
1398				Ioſue ann. 4.
1402		Robertus an.10.		Mulſumanes an.2.
1404	Innocent. VII. an. 2. d.21.			Moſes ann. 2.
1406	Greg. XII. an.8. m.7. d.5.			Maometh ann. 13.
1409	Alexander V, m.10. viuente Greg. XII.			

Scriptores.

Landulphus. Lupoldus. Ioan. Andreas. Bartholomæus Piſanus. Ioan. Calderinus. Ioann. de Bachone. Albericus. Simon de Caſſia. Henricus Suſo. Robertus Olkot. Grego. de Arimino. Thom. de Argẽtina. Franc. Petrarcha. Armachanus. Nicolaus Gabaſila. Nicolaus Gorram. Io. Taulerus. Alphõſus Vargas. Manuel Caleca. Ioãn. Rulbrochius. Henricus de Haſſia. Petrus de Ancharano. Auguſtin. de Butrio. Ioan. Capreolus. S. Vincentius.

Hæreſiarchæ.

ſumma errorũ eſt, quòd ſanctus Petrus non fuerit caput Eccleſiæ, & quòd Chriſtus ſoluerit didrachma neceſſitate coactus, non ex cõdeſcenſione.

Flagellantes orti quidẽ ſunt in Italia, ſed in Germania maximẽ propagati. Docebant, non poſſe ſaluari eos, qui non ſe baptizarent in proprio ſanguine, flagellantes ſe nodoſis funibus: ſacramenta, & cætera opera bona contemnebant. Purgatoriũ in alia vita eſſe negabant. Denique plurimis erroribus laborabant. Vide Bernardũ Lutzemburgenſem in catalogo hæreſium, & Nicolaum Sanderum de viſibili monarchia Eccleſiæ.

Ioannes Vviclephus Anglus an. 1372. hæreſim pernicioſiſſimã docere cœpit: de qua vide Concilium Conſtantienſe ſeſſ. 8. & Ioannem Cochlęum in hiſtoria Huſſitarum li.3.

Io. Hus Bohẽmus ex libris Vviclephi hęreſes hauſit & propagauit in Bohẽmia. Errores ei⁹ referuntur, & dam-

Varia.

An. 1350. Clemẽs Papa reuocat Iubilæum, ad annum quinquageſimum.

Ordo Ieſuatorũ, auctore B. Ioãne Colũbino Senenſe.

Gregorius Papa reducit ſedẽ ad Vrbem.

Ordo Mõtis Oliueti.

Schiſm. 23 omniũ grauiſſimũ, & lõgiſſimũ, Clementis Antipapæ cõtra Vrbanum VI. Nam Clementi ſucceſſit in ſchiſmate Bened. xiij. cui ſchiſmati volẽs Conc. Piſanum remedium adhibere, illud auxit, creato Alexandro V. inde enim tres Pontifices ſimul ſedebant; Gregorius xij benedictus xiij & Alexãder V. & paulo poſt, Ioãn. xxiij.

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Imperat. Orient.*	*Reges Turcarum.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1410	Ioann.xxij. dict. xxiij. an.5. d.15. viuente Greg. xij.				Franc. Zabarella. Petrus ab Alliaco. Io. Gerſon.	damnantur in Concilio Conſtantiēſi ſeſſ 15. Vide de hac hæreſi, quæ ad huc viget, hiſtoriam Io. Cochlæi, & Aeneã Syluium in lib. de origine Bohemorum c.35.	Ordo S. Hieronymi. Ordo Scope rum. Ordo ſancti Georgij de Alga.
1412		Sigiſmundus an.27.			Thomas Valdenſis. Auguſtinus de Roma.		Concil. generale Conſtantienſe, pro ſchiſmate tollendo, in quo Gregorius xij. abdicauit ſe ſponte; idē paulo poſt fecit Ioann. xxiij. Benedictus fuit depoſitus, ſed noluit dimittere prehenſam dignitatem.
1417	Martinus III. dictus V. ann. 13. m.3.d.10				Ioannes de Imola. Ioann. de Anania.		
1419			Io.Palęologus an.28.	Amorates iunior an.23.	Ioã. de Raguſa. Henricus Kalteiſen.		
1431	Eugenius IV. an. 15. m.11.d.21.				S.Bernardinus Senenſis.	Huſſitæ diuidũtur in varias ſectas. Alij enim dicuntur, Orebitæ. Alij Thaboritæ. Alij Orphani. Alij Adamitæ, ſiue Pichardi, auctore quodam Gallo, qui dicebatur Pichardus, & Bohemos multos ſeduxit, dicens ſe eſſe filium Dei & vocari Adamum. Vide Aeneam Syluium de origine Bohemorum, cap.40.41. 43.& 47.	
1440		Albertus iunior ann. 2.			Ioã. de Capiſtrano. Ioã. de Polemar.		Schiſma 25. Clementis Antipapæ cõtra Martinum V. mortuo Benedicto xiij. an.1424.
1441		Fridericus III.ann.54.			Alphonſus Tonſtatus.		
1447	Nicol. V. an.8.d.19.		Conſtãtinus XI ann.6.	Muſtapha an. 3.	Flauius Blõdus. Nicolaus Abbas Panormitanus.		Schiſma 26. Felicis Antipapæ contra Eugenium iv.an.1439.
1452			Maumethus Rex Turcarum euerſo Imperio Orientali, an.28.		S.Antoninus Florentinus.		Concil. gene. Florentinum ſub Eugenio iv.pro vnione Græcorum cum Latinis.
1455	Calliſtus III. an.3. m.4.				Æneas Syluius.		
1458	Pius II. an.5.m.11. d.27.				Io. de Turrecremata. Beſſarion.		Conſtantinopolis capitur à Turcis ann. 1452. in ipſis feriis Pentecoſtes; ſic Deo vlciſcēte perfidiam Græcorum circa proceſſionem Spiritus ſancti à Patre, & Filio.
1464	Paulus II. an.6.m.10. d.26.				Andreas Barbatius. Georgius Scholarius.		
1471	Sixtus IV. ann.10.d. 4.				Laonicus. Ioan.Baſſolius.		
1480			Baiazethes an. 32.		B. Laurent. Iuſtinianꝰ.		

Anni Dñi.	*Pontifices.*	*Imperat. Occid.*	*Tyran. Orient.*	*Scriptores.*	*Hæreſiarchæ.*	*Varia.*
1484	Innocent. VIII. ann. 7. m. 10. d. 27.			Ioſephus Methon. Greg. Proto ſincellus. Nicolaus de Cuſa	Hermannus Riſſuich natione Batauus, tempore Alexandri VI. docuit animam mori cum corpore: nullũ eſſe Infernum: Chriſtũ fuiſſe ſtultum: fidem noſtram eſſe fabuloſam: Euangelium falſum. Bernardus Lutzemburgenſis in catalogo hæreticorum.	Ordo Minimorum auctore S Franciſco de Paula. Sixtus IV. reuocat Iubilæũ ad annos 25. Hîc Hermãnus videtur fuiſſe omnium hæreticorum perditiſſimus, & ſtultiſſimus, quippe, qui cùm doceret, animum mori cum corpore: tamẽ maluit viuus exuri, quàm ſuam hæreſim reuocare.
1492	Alexander VI. ann. 11. m. 8.			Dion. Cart. Th. de Kẽp. Hẽr. Harph. Alex. de Im.		
1494		Maximilianus. ann. 26.		Bapt. Plat. Ambr. Cam. Gabriel Biel.	Martinus Lutherus Germanus hæreſiarcha, & Pater hæreſiarcharũ anno Domini 1517. perturbare cœpit Eccleſiam, & perturbauit vſq; ad annum 1546. in quo miſere obiit. Docuit errores plurimos. Sed præcipui ſunt, hominem ſola fide iuſtificari: liberum arbitrium perijſſe per peccatum: Papam eſſe Antichriſtum: in Euchariſtia remanere ſubſtantiam panis cum corpore Chriſti Indulgentias nihil valere: non eſſe Purgatorium: per Sacramẽta non dari gratiã: peccata cùm remittuntur, non deleri, ſed non imputari: & alia id genus multa. Vide Ioannem Cochlæum in libro de actis, & ſcriptis Martini Lutheri.	
1503	Pius III. d. 26.			Marſilius ab Ingen. Io. Picus.		
1503	Iulius II. an. 9. m. 3.			Iacobus de Valentia. Marſilius Ficinus. Cyp. Benet.		
1512			Selimus. ann. 8.	Robertus Gaguinus. M. Antonius Sabellicus.		Concilium generale Lateranenſe quintum inchoatur ſub Iulio an. 1511. & abſoluitur ſub Leone anno 1518.
1513	Leo X. an 8. m. 8. d. 20.			Iacobus Philippus Berg. Io. Naucler. Albertus Krantzius. Felin Sãdeꝰ		Equitibus Rhodiẽſibus fortiſſimè reſiſtentibus, Rhodus Inſula capitur, nõ ſine magna clade Turcarum.
1520		Carolus. V. an. 38.	Solimanus ann. 46.	Iacob. Vvimphelingius Ant. Bõfiniꝰ Hector Boet. Tho Caiet.	Andreas Caroloſtadius, qui primus ex diſcipulis Lutheri vxorẽ publicè duxit, cùm eſſet Sacerdos, & cum eo Huldricus Zuinglius, & Ioannes Oecolampadius ſacramentariam hæreſim inchoarunt anno 1526. docẽtes, in Euchariſtia non eſſe corpus Chriſti, niſi in ſigno; & addiderũt, Imagines Chriſti, & ſanctorum eſſe confringendas. Vide Io. Cochlæum in libro de actis Lutheri anno 1526.	
1522	Hadrianus VI. ann. 1. m. 8. d. 6.			Iac. Almain. Franciſcus Ferrariẽſis. Io. Franciſcus Picus. Io. Tabienſ. Io. Maior.		Ordo Clericorum Regularium confirmatur à Clemente vij an. 1524. Ordo Capucinorum ab eodem 1530.
1523	Clemens. VII. an. 10. m. 10.			Hadrian. vj. Sylueſter Prieras. Io. Roffenſ. Tho. Morus. Io. Eckhius.		Ordo Clericorum S. Pauli ab eodem ann. 1533.
1534	Paulus III. ann. 15. d. 25.			Io. Faber. Io. Cochlæꝰ Iacobus Latomus. Io. Driedo. Franciſcus Victoria. Ambroſius Catharinus. Dom. à Sot. Martinus Nauarrus.	Balthaſar Pacimontanus, & Bernardus Rothmannus ſectam Anabaptiſtarum inſtituerunt ann. 1527. quæ etiam proles Lutheraniſmi eſt, & in varias ſectas diuiſa. Docent hi non eſſe paruulos baptizandos, &, ſi baptizati fuerint, iterum eſſe baptizandos, quando adulti erunt. Alios plurimos	Henricus viij. Rex Angliæ anno 1535. ab Eccleſia Catholica deficiens caput Eccleſiæ Anglicanæ dici voluit: & repugnantes Ioãnem

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Tyran. Orient.	Hæreſiarchæ.	Varia.
				mos errores docent, de quibus vide Io. Cochlæum de actis Lutheri ann. 1527. & Card. Hoſium lib. 1. de hæreſ. noſtri temporis.	nem Roffensẽ & Thomã Morum cum aliis multis occidit.
1540				Philippus Melanchton Lutheri diſcipulus Confeſſionem Auguſtanam compoſuit an. 1530. vnde Confeſſioniſtæ & molles Lutherani dicti ſunt, qui eam ſequuntur. Multos habent errores, vt quòd partes pœnitentiæ ſint duæ tantùm, contritio, & fides, id eſt, terrores conſcientiæ, & fides, qua credimus per Chriſtum nobis remiſſa eſſe peccata. Vide Cochlæum in lib. de act. Lutheri	Anno 1540. Ordo Societatis Ieſu auctore B. Ignatio Loyola, confirmatur à Paulo III.
1545				Ioannes Caluinus Nouiodunẽſis Zuinglij diſcipulus, contempto magiſtro propriam familiam inſtituit an. 1538. docuit, filios baptizatorum naſci ſanctos: gratiam ſemel habitam non poſſe amitti: omnes veros fideles eſſe prædeſtinatos. hæc, & his ſimilia habentur in libris quatuor Inſtitutionis. Obiit an. 1567. morbo pediculari, teſte Surio in hiſtoria ad hunc annum; & blaſphemans, ac deſperans, teſte Hieronymo Balſeco in eius vita.	Concilium Tridentinum generale inchoatur anno 1545.
1550	Iulius III. an. 5. m. 1. d. 16.			Michael Seruetus Hiſpanus cùm eſſet annorum 25. ſummũ ſe orbis prophetã eſſe iactabat. Scripſit autem libros ſeptem de erroribus Trinitatis. in quibus docuit, nullam eſſe in Deo realẽ generationem: non eſſe in Deo perſonalem diſtinctionem: non debere homines baptizari, niſi anno 30. tandem an. 1555. ab ipſo Caluino Geneuæ igni traditus eſt. Vide Io. Cochlæum de actis Lutheri ad annum 1532. & Surium in hiſtoria eiuſdem anni.	Regnum Angliæ ſub Iulio Pontifice, & Cathari na Regina Angliæ ad Eccleſiæ vnitatem redit: ſed poſt paucos annos ſub Eliſabetha Regina hæretica iterum ad ſchiſma & hæreſim reuertitur.
1555	Marcellus II. d. 22. Paulus IV. an. 5. m. 2. d. 27.				
1558		Ferdinandus ann. 6.		Dauid Georgius Delphis in Batauia natus, prædicauit ſe eſſe eximium Prophetarum. & Filium Dei Chriſto Ieſu maiorem, & anno tertio poſt mortem reſurrecturum, & Regnum Iſrael reſtituturum. Sed iam anni circiter ſexaginta ab eius obitu præterierunt, & nondum ſurrexit, neque reſurget, niſi in die nouiſſimo cum aliis impoſtoribus gehennæ æternis ignibus cruciandus. Vide totam hiſtoriam apud Surium in hiſtoria anni 1555.	Caluiniſtæ ſub nomine Hugonottorum Regnũ Galliæ infeſtare incipiunt anno Domini 1560.
1560	Pius IV. an. 5. m. 2. d. 15.				
1563					Concilium Tridentinum generale concluditur ſub Pio iv. anno 1563. Melita inſula ſumma vi à Turcis oppugnatur, ſed maiore virtute à Chriſtianis defenditur.
1564		Maximilianus iunior ann. 12.			
1566	Pius V. Ord. Prædic. an. 6. m. 3. d. 24.		Selimus iunior ann. 8.	Gaſpar Suuenchfeldius, vnus ex confeſſioniſtis, propria dogmata adinuenit; Humanam Chriſti naturam poſt aſcenſionem in diuinam eſſe mutatam: & ſolo ſpiritu contentos nos eſſe debere, vocale verbum, tanquam occidentem literam eſſe reiiciendum. Vide Fridericum Staphilum in lib. de concordia Lutheranorum.	

Anni Dñi.	Pontifices.	Imperat. Occid.	Tyran. Orient.
1571			
1572	Gregorius XIII. ann. 12.m.10. d.27.		
1574			Amurates III.an.20
1577		Rodulphus II.an.35.	
1585	Sixtus V. Ord.Min. an.5.m.4.		
1590	Vrbanus VII.d.12.		
1590	Gregorius XIV.m.10 d.10.		
1591	Innocent. IX.m 2.		
1592	Clemens VIII.ann. 13.m.1.d.3.		
1595			Maumethus III. an.8.
1603			Amath. ann.
1605	Leo XI. d.26.		
1605	Paulus V. ann.		
1612		Matthias ann.	

Hæreſiarchæ.

Andreas Oſiander, vnus ex confeſſioniſtis, ſed propter nouas hæreſes, ipſis etiam confeſſioniſtis hæreticus, docuit, Charitatem, & Iuſtitiam, & Sapientiam, quibus homo iuſtus, & ſapiens eſt, eſſe ipſam Dei eſſentiam: & Chriſtum iuſtificare homines ſolùm, iuxta naturam diuinam. Vide Fridericum loco citato, & Surium in hiſtoria anni 1551.

Io. Brentius non minimus inter confeſſioniſtas, docuit, Chriſti humanitatẽ ab ipſa Incarnatione, ſemper fuiſſe vbique. Vnde nati ſunt Vbiquiſtæ, aduerſus quos acriter diu pugnarunt Theodorus Beza, & alij. Vide Surium in hiſtoria anni 1564.

Matthias Flaccius Illyricus auctor præcipuus hiſtoriæ centuriatæ Magdeburgenſis, & Lutheranorum rigidorum Pater, præter alia ſtultiſſima dogmata, docuit peccatum originale eſſe ſubſtantiam. Vide in noſtris controuerſiis lib. 5. de amiſſione gratiæ c. 1.

Libertini auctore quodam Quintino Piccardo, docent, licitum eſſe ſimulare, & diſſimulare fidem, & religionem, & cum omnibus communicare: vnum eſſe tantùm ſpiritum immortalem; Angelos, & animas hominum non eſſe immortales: Chriſtum non verè obijſſe in cruce, ſed opinione tantùm. Alia multa docent, ſed clam, & inter ſe. Quorum non alium auctorem habeo, niſi Ioannem Caluinum, hæreſiarcham, in libro contra Libertinos, vbi dicit, ſibi notum eſſe, multa millia eſſe in hac ſecta.

Valentinus Gentilis, patria Conſentinus an. 1558. Arianiſmum renouans, docere cœpit, tres perſonas diuinas eſſe tres ſpiritus æternos, eſſentiali numero differẽtes: ſed Patrem eſſe maiorem filio, & Spiritu ſancto. Ob quam hæreſim ab ipſis hæreticis Bernæ capite plexus eſt. Extat hęc hiſtoria apud Benedictum Aretium, auctorem damnatum, quem citamus, quia alios non habemus.

Franciſcus Dauid cum cæteris miniſtris Tranſſyluanis, nouis Samoſatenis, & Ebionitis: docent, ſolum Patrem eſſe Deum verum; Filium, & Spiritum ſanctum eſſe virtutes Dei, non diſtinctas à Patre perſona, vel relatione, vel eſſentia. Chriſtum eſſe purum hominem, ſed dici Verbum Dei, quia verba Dei annunciauit, quomodo Io. Baptiſta dicitur vox. Vide, ſi placet, in noſtris controuerſijs, lib. 1. de Chriſto cap. 1. & 2.

Varia.

Caluiniſtæ ſub nomine Geuſeorum, id eſt, vilium perſonarum, Belgiũ tumultibus replere incipiunt, anno 1566.

Hoc ann. 1571. ingens victoria naualis de Turcarum claſſe à Chriſtianis reportata eſt, cùm ſancto fœdere iuncti eſsẽt Pius V. Papa, Philippus ij. Rex, & Reſp. Venetorum.

An. 1572. menſe Nouembri apparuit noua ſtella miræ pulchritudinis in ſigno Caſſiopeiæ, & durauit vltra annum, & paulatim minui cœpit, donec euaneſceret.

Ordo Clericorum Minorum à Sixto V. confirmatur anno 1588.

Ordo miniſtrãtiũ infirmis cõfirmatur à Gregorio xiv. ann. 1591.

Clemens VIII. anno Iubilæi 1600. multa præbuit exempla pietatis, & humilitatis, nõ ſolùm obiens frequenter ſeptem Eccleſias: ſed etiam peregrinis pedes lauans, & eorum victui largiter proſpiciens.

Sic nonnulla reſtituet Lector,quæ in aliquot exemplaria irrepſerunt. Numerus paginam deſignat, litera (l) lineam.

Pag.18.linea,guſtinus,lege,lib.2.de doctrina. 24.l.cæleſtem,lege,Euangelium, 25.l.Græci, lege,Menologio l.vlt.lege,Hieron. poſt fol.36.lege,37. poſt fol.39.lege,40. pag.42.l.canonicas,lege,quæ explanatio an ea ſit. 45.l.vlt.lege,Latini auctoris. 47.l.prima,lege, Ab anno Dom. 55.l.prima,lege,200.ad 300. 57.l.prima,lege,300.ad.400. 61.l.expli,lege, æqualitatem. 64.l.vlt.lege,noluiſſe omnia. 88.l.ria in,lege, 132. l.ſequenti,lege,ad finem totius Commentarij 98.l.12.mira,lege,falſæ ſunt. 105.l.prima, lege,400. ad 500. 149.& 151.l. prima,lege,800.ad 900. 211.l.prima,lege,1300.ad 1400. in Chronologia,pag. 16.l. prima, lege , Chronologiæ.

Et ſi quæ talia incidant,fauens reſtitue.